

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

На правах рукопису

ДАНИЛЬЧЕНКО ІРИНА ВАЛЕРІЇВНА

УДК 81'42'37: 811.111

**МОВНА ОСОБИСТІТЬ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА:
ГЕНДЕРНИЙ І ВІКОВИЙ АСПЕКТИ**

Спеціальність 10.02.04 – германські мови

Дисертація

на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Науковий керівник –
доктор філологічних наук,
професор Потапенко С. І.

Ніжин 2014

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	5
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА	13
1.1. Мовна особистість як родове поняття.....	13
1.2. Вияви мовної особистості.....	15
1.2.1. Семіотичний.....	15
1.2.2. Діяльнісний	18
1.3. Модель мовної особистості американського журналіста.....	22
1.3.1. Рівні.....	22
1.3.2. Параметри.....	26
1.4. Втілення мовної особистості американського журналіста в дискурсі.....	30
1.4.1. Широке розуміння.....	31
1.4.2. Вузьке розуміння	33
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСИВНОГО ВТІЛЕННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА.....	38
2.1. Класифікаційний етап	39
2.2. Лінгвокогнітивний етап	42
2.2.1. Процедури аналізу номінативної репрезентації подій	43
2.2.1.1. Диференціація рівнів категоризації: мотиваційні одиниці	45
2.2.1.2. Побудова категоріальних перспектив: емотивні одиниці.....	47
2.2.1.3. Образ-схемний аналіз: оцінні одиниці	51
2.2.2. Процедури аналізу синтаксичного структурування подій.....	52
2.2.2.1. Співвідношення фігури й фону: фокусувальні відношення	53
2.2.2.2. Топологізація: просторово-темпоральні відношення.....	54
2.2.2.3. Силова динаміка: каузальні відношення.....	58

2.3. Інтерпретаційний етап.....	61
Висновки до розділу 2.....	62
РОЗДІЛ 3. НОМІНАТИВНИЙ ВИЯВ ГЕНДЕРНОГО І ВІКОВОГО ПАРАМЕТРІВ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА.....	65
3.1. Мотиваційний ракурс зображення подій.....	65
3.1.1. Вербалізація потреби в суспільній належності.....	66
3.1.1.1. Гендерний аспект: опозиція родинної і професійної належності.....	66
3.1.1.2. Віковий аспект: від професійної до національної належності	76
3.1.2. Вербалізація потреби у визнанні.....	80
3.1.2.1. Гендерний аспект: опозиція процесу й результату.....	80
3.1.2.2. Віковий аспект: від короткочасного до тривалого визнання.....	82
3.1.3. Вербалізація потреби у безпеці.....	84
3.1.3.1. Гендерний аспект: опозиція фізичної й суспільної безпеки.....	84
3.1.3.2. Віковий аспект: від підтримання до втрати безпеки.....	93
3.2. Емотивний ракурс зображення подій.....	100
3.2.1. Гендерний аспект: опозиція моно- й поліемотивності.....	101
3.2.2. Віковий аспект: спад частотності номінацій емоцій.....	107
3.3. Оцінний ракурс зображення подій.....	108
3.3.1. Гендерний аспект вживання оцінних номінацій.....	108
3.3.1.1. Жіночі оцінки: сенсорність і емотивність.....	109
3.3.1.2. Чоловічі оцінки: раціональність.....	114
3.3.2. Віковий аспект: від загального до часткового оцінювання.....	118
3.4. Взаємодія гендерного і вікового параметрів при номінації подій: вікове нівелювання гендерних відмінностей.....	122
Висновки до розділу 3.....	126
РОЗДІЛ 4. СИНТАКСИЧНИЙ ВИЯВ ГЕНДЕРНОГО І ВІКОВОГО ПАРАМЕТРІВ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА.....	130

4.1. Фокусувальні відношення	132
4.1.1. Віковий аспект: спад частотності фокусувальних відношень	132
4.1.2. Гендерний аспект: виокремлення учасників подій і їхньої діяльності.....	137
4.2. Просторове структурування подій.....	140
4.2.1. Віковий аспект: від статичності до динаміки.....	141
4.2.2. Гендерний аспект: протиставлення площини і тривимірного простору.....	147
4.3. Темпоральне структурування подій	153
4.3.1. Віковий аспект: від точного до приблизного позначення часу	154
4.3.2. Гендерний аспект: опозиція послідовності й циклічності	156
4.4. Каузальне структурування подій	158
4.4.1. Віковий аспект: збільшення частотності каузальних відношень	158
4.4.2. Гендерний аспект: опозиція причини та умовно-допустових відношень	173
4.5. Однорангове структурування подій	177
4.5.1. Віковий аспект: збільшення частотності сурядних відношень	177
4.5.2. Гендерний аспект: опозиція з'єднувальних і протиставних відношень.....	180
4.6. Взаємодія гендерного і вікового параметрів на синтаксичному рівні: вікове нівелювання гендерних відмінностей.....	181
Висновки до розділу 4.....	182
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	185
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	191
СПИСОК СЛОВНИКІВ І ДОВІДНИКІВ	241
ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	242
ДОДАТКИ	245

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

СПР – складнопідрядне речення

ССР – складносурядне речення

ТПП – теорія побудови перспектив

ВСТУП

Дисертацію присвячено дослідженню мовної особистості американського журналіста у гендерному й віковому аспектах.

Головним завданням сучасної лінгвоперсонології вважають відтворення особи автора на основі мовних даних [37, с. 4; 38; 76, с. 84-86; 141, с. 7-69; 143, с. 3; 183; 204; 231, с. 13-17; 232, с. 113; 277, с. 12; 278, с. 6; 305, с. 9-16]. У науковий обіг уведено понад шістдесят тлумачень поняття мовної особистості [30, с. 15], які диференціюються за низкою параметрів: за виявом внутрішнього світу – акцентуїтована [42; 191, с. 582-592] й емоційна [308, с. 24; 333, с. 67], за індивідуальними здібностями впливу на аудиторію – харизматична [245], за належністю до суспільних груп – етнічна [279, с. 14; 290, с. 171-176] й професійна [56, с. 116-126; 63, с. 205-210; 77, с. 8; 227, с. 150-157].

Зростання суспільної ролі ЗМІ зумовило підвищення уваги до вивчення двох різновидів мовної особистості: медіатизованої і медійної. Медіатизована особистість використовує ЗМІ як додатковий засіб організації своєї діяльності: політик [49, с. 20-25; 268; 293, с. 11], перекладач [48; 334, с. 5], літературний співробітник [150, с. 2; 303, с. 6]. Медійна особистість організовує діяльність ЗМІ з метою впливу на аудиторію і представлена телевізійним ведучим [32], PR-спеціалістом [64, с. 128-135; 264, с. 347], шоуменом [109, с. 127-130], журналістом будь-якого видання, зокрема глянцевого [291, с. 185-188; 338, с. 418]. Діяльність журналіста у широкому розумінні націлена на відтворення дійсності у засобах масової інформації [79, с. 189; 125, с. 179; 266, с. 13, 330-365; 362, с. 11; 370, с. 23; 459, с. 10; 485, с. 38]. За вузького розуміння, залученого в пропонованому дослідженні, журналіст – це автор статей часопису, який вербалізує медіаподії на трьох рівнях: мотиваційному, лінгвокогнітивному й вербально-семантичному [143, с. 37]. Останній, що охоплює номінативні одиниці й синтаксичні структури, відбиває авторське осмислення світу, яке значною мірою залежить від його гендера й віку.

Актуальність дисертаційного дослідження визначається його суголосністю зорієнтованості сучасної лінгвоперсонології на відтворення моделі мовної особистості з урахуванням різноманітних суспільних практик, серед яких провідне місце займає американський медійний дискурс, чим зумовлене звернення до його журнального різновиду, який найбільшою мірою відбиває авторську позицію.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в рамках колективної теми кафедри германської філології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя «Англійська мова та її викладання в епоху глобалізації» (затверджена вченою радою НДУ імені Миколи Гоголя, протокол № 6 від 25 січня 2007 року). Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, протокол № 4 від 1 грудня 2011 року.

Метою роботи є відтворення гендерного й вікового аспектів мовної особистості американського журналіста.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- систематизувати основні підходи до вивчення мовної особистості;
- дати визначення мовної особистості американського журналіста і відтворити її структуру;
- встановити параметри мовної особистості американського журналіста, які впливають на вживання мовних засобів;
- розробити методику аналізу гендерного й вікового параметрів мовної особистості авторів журнальних текстів;
- розкрити номінативний і синтаксичний вияви гендерного й вікового параметрів автора в американському журнальному дискурсі новин;
- виявити взаємодію гендерного й вікового параметрів у відборі номінативних і синтаксичних засобів англійської мови.

Об'єктом дослідження є мовна особистість американського журналіста.

Предмет вивчення становлять гендерний і віковий аспекти мовної особистості американського журналіста.

Матеріалом дослідження слугували 15243 номінативні одиниці та 9505 синтаксичних структур, відібрані з 90 статей міжнародного англомовного журналу *Newsweek* за 2005-2013 роки.

Методи дослідження. Мета й завдання роботи зумовили застосування класифікаційного, компонентного й кількісного методів, а також методик лінгвокогнітивного аналізу. У рамках кожного з них виконуються процедури, спрямовані на вирішення конкретних дослідницьких завдань. *Класифікаційний метод* передбачає відбір статей з урахуванням віку й статі американських журналістів. *Компонентний аналіз* спрямований на виявлення в значенні номінативних одиниць сем, які вказують на когнітивні основи їх семантики. *Методики лінгвокогнітивного аналізу* розкривають зв'язок номінативних одиниць і синтаксичних структур з концептуальними відношеннями: фігури й фону, диференціацією рівнів категоризації, побудовою категоріальних перспектив, застосуванням образ-схем і силової динаміки. Елементи *кількісного аналізу* залучено з метою об'єктивації отриманих результатів і визначення частотності використання досліджуваних лінгвальних засобів у статтях журналістів протилежних статей і певного віку.

Наукова новизна дисертації полягає у встановленні впливу гендера й віку американських журналістів на вживання ними одиниць трьох груп: *мотиваційних*, які відбивають потреби мовної особистості на базовому, субординатному й суперординатному рівнях категоризації; *моно- й поліемотивних*, пов'язаних з основною й другорядною категоризаційними перспективами; *оцінних*, семантика яких спирається на концептуальні структури перцептивного походження. У роботі вперше розкрито вплив гендера й віку на вербалізацію синтаксичних відношень в аспекті співвіднесення фігури й фону, диференціації простору й часу, а також позначення міжреферентних силових відношень.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає у внеску в лінгвоперсонологію завдяки подальшій розробці моделі медійної мовної особистості, у когнітивну лінгвістику внаслідок встановлення

лінгвокогнітивних витоків семантики номінативних одиниць і синтаксичних конструкцій, у дискурсологію в аспекті виявлення дистрибуції номінативних одиниць і синтаксичних структур в журнальних статтях, написаних авторами різного віку, у гендерну лінгвістику за рахунок встановлення особливостей функціонування досліджуваних мовних засобів у матеріалах авторів протилежних статей.

Практична цінність сформульованих у дисертації положень і висновків визначається можливістю їх використання у курсах з лексикології англійської мови (розділи «Семасіологія», «Синонімія й антонімія», «Словниковий склад англійської мови»), стилістики (розділи «Стилістика тексту», «Функціональні стилі»), теоретичної граматики (розділ «Синтаксис речення»), у спецкурсах із дискурсології, лінгвістики тексту, когнітивної лінгвістики й лінгвоперсонології.

Положення, що виносяться на захист:

1. Мовна особистість американського журналіста утворена сукупністю здібностей і параметрів, які виявляються у виборі засобів авторського ословеснення дійсності у статтях часописів. Структура мовної особистості американського журналіста спирається на три традиційні рівні – мотиваційний, лінгвокогнітивний і вербально-семантичний, останній із яких розглядаємо як *вербально-дискурсивний*, адже мова слугує засобом утілення особи автора в журнальному дискурсі як соціальній практиці.

2. Гендер і вік журналістів як параметри мотиваційного рівня впливають на вибір номінативних одиниць трьох груп: мотиваційних, емотивних й оцінних. Мотиваційні одиниці позначають учасників подій і їхню діяльність, спрямовану на задоволення базових потреб особистості. При вживанні мотиваційних номінативних одиниць, що апелюють до потреби в суспільній належності, гендер журналістів виявляється у виборі засобів позначення соціальних груп: жінки частіше за чоловіків звертаються до родинної належності й називають осіб за статтю, а чоловіки переважно диференціюють професійну й етнічну належності. При апеляції до потреби у визнанні у матеріалах чоловіків домінують одиниці, які співвідносять людей із

проміжними шаблями суспільної ієрархії, а в статтях жінок – номінації на позначення осіб, які добилися визнання. Гендерні особливості у вживанні номінативних одиниць, що апелюють до потреби у безпеці, виявляються у позначенні її фізичного й суспільного різновидів: у статтях жінок частіше вжиті назви хвороб і стихійних лих, співвідносних із фізичними загрозами, а у статтях чоловіків домінують засоби позначення тероризму, війн і пов'язаних із ними об'єктів і явищ.

3. Вік авторів здебільшого виявляється у частотності вживання мотиваційних одиниць. При апеляції до потреби у суспільній належності журналісти молодого й середнього віку позначають представників професій, літні автори віддають перевагу етнономінаціям, а при вживанні одиниць, які апелюють до потреби у визнанні, спостерігається віковий спад у частотності номінацій, які локалізують учасників подій у суспільній ієрархії. У свою чергу, молоді журналісти частіше зображують поп-зірок, яким притаманна відносно швидкоплинна слава, а літні автори віддають перевагу одиницям, які вказують на тривале визнання. У статтях журналістів похилого віку збільшується кількість одиниць на позначення хвороб, злочинів і смерті, які вказують на порушення і втрату безпеки. Натомість, молоді журналісти послуговуються одиницями, які позначають підтримання безпеки.

4. Гендерні розбіжності у вживанні емотивів виявляються в їх частотності і семантиці. Кількісно вони домінують у текстах журналісток. В аспекті значення у статтях чоловіків частіше вживаються номінації базових емоцій, а жінки віддають перевагу одиницям на одночасне позначення кількох емоцій. В аспекті віку відмінності у вживанні емотивних одиниць виявляються лише у частотності: їхня кількість зменшується в статтях літніх авторів порівняно з молодими. Функціонування оцінних номінацій виявляє гендерні й вікові відмінності в аспекті частотності позначення окремих різновидів: жінки частіше диференціюють сенсорні й емотивні оцінки, а чоловіки – раціоналістичні. У віковому ракурсі молоді журналісти віддають перевагу

одинацям загальнооцінної семантики, а літні автори – частковооцінним номінаціям.

5. Вживання синтаксичних конструкцій виявляє більшу залежність від віку авторів, ніж гендера у трьох аспектах: структурному, що розкривається у частотності вживання різних типів речень; семантичному, тобто у позначенні відношень між референтами; у виборі сполучників із певним значенням. В аспекті структури в статтях молодих авторів домінують складнопідрядні речення, а в матеріалах літніх журналістів – прості й складносурядні висловлення. На семантичному рівні молоді журналісти віддають перевагу фокусувальним відношенням, які за принципом фігури й фону диференціюють головні й підрядні номінативні, атрибутивні й компаративні частини.

6. Вікові зміни у позначенні просторових відношень виявляються в увазі молодих авторів до статичних координат, які вказують на розташування об'єктів на площині або у тривимірному просторі, а літніх журналістів – до динамічних відношень, тобто на позначення точок, стосовно яких здійснюється рух. Із віком збільшується частотність вживання каузальних і сурядних відношень. Урізноманітнення з віком семантики сполучників виявляється в тому, що у статтях молодих авторів домінують конектори з однозначною семантикою, а літні автори віддають перевагу полісемантичним сполучникам. Із віком журналістів гендерні відмінності у вживанні номінативних одиниць і синтаксичних структур поступово нівелюються.

Апробацію результатів дисертаційного дослідження здійснено на одинадцяти конференціях, із них на *десяти міжнародних*: «Міжкультурна комунікація: мова-культура-особистість» (Острог, 2010), «Мови і світ: дослідження та викладання» (Кіровоград, 2011), «Пріоритетні напрями підготовки вчителя іноземної мови у контексті вимог Болонського процесу» (Ніжин, 2011), «Філологія XXI століття: теорія, практика, перспективи» (Одеса, 2012), «Мови та літератури в глобалізованому світі: взаємодія та самобутність» (Київ, 2012), «Общество – Язык – Культура: актуальные проблемы взаимодействия в XXI веке» (Москва, 2012), «Когнитивная лингвистика: итоги

и перспективы» (Тамбов, 2013), «Етнознакові функції культури: мова, література, фольклор» (Київ, 2013), «Актуальні проблеми термінознавства, романо-германської філології та перекладу» (Чернівці, 2014), «Інновації в освіті: сучасні підходи до професійного розвитку вчителів іноземних мов» (Ніжин, 2014), а також на *міжвузівській* конференції молодих учених «Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур» (Донецьк, 2013). Результати проведеного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри германської філології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя в 2011-2014 роках.

Публікації. Основний зміст дисертації відображено у восьми одноосібних статтях автора (3,72 др. арк.), із них – шість у фахових виданнях України і дві – у зарубіжних виданнях, а також у шести тезах виступів на наукових конференціях (0,52 др. арк.). Загальний обсяг публікацій – 4,4 др. арк.

Структура дисертації. Дисертаційне дослідження загальним обсягом 298 сторінок (основний текст становить 190 сторінок) складається зі вступу, чотирьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури (496 позицій), джерел ілюстративного матеріалу (45 найменувань) і додатків із таблицями частотності вживання досліджуваних мовних засобів у текстах американських журналістів різного гендера й віку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

У руслі сучасної лінгвоперсонології, яка потрактовує мовну особистість як сукупність здібностей і властивостей людини, що зумовлюють продукування і сприйняття мовних творів [143, с. 37], окреслилася тенденція до вивчення її семіотичного й діяльнісного виявів. Більш давній – *семіотичний* – підхід ураховує вміння індивідів оперувати комбінаціями різних знаків, здійснюючи кодові переходи між ними [21, с. 30-31; 22; 208, с. 13]. В семіотичному аспекті мовна особистість постає як *мовленнєва*, яка оперує мовними знаками [5, с. 106-109; 70, с. 2; 174, с. 78; 330, с. 185], або *комунікативна*, здатна до інтерпретації як вербального, так і невербального кодів [174, с. 7-69; 142, с. 176; 146, с. 64; 163, с. 219-238; 230, с. 90; 279, с. 302]. *Діяльнісний вияв* мовної особистості, залучений у нашому дослідженні, враховує її зв'язок із певними дискурсивними практиками, що виявляється у вивченні її професійного різновиду [63, с. 205-210; 77, с. 10; 227, с. 150-157], до якого належить мовна особистість журналіста.

У своїй діяльності журналіст залучений у різні дискурсивні практики й послуговується різноманітними знаками. Однак, усі семіотичні й діяльнісні вияви особи об'єднані родовим поняттям *мовної особистості*, яке в найзагальнішому вигляді відбиває філософські, соціологічні та психологічні погляди на *homo loquens* [282, с. 54], а тому для відтворення моделі американського журналіста необхідним насамперед є конкретизація родового терміна.

1.1. Мовна особистість як родове поняття

У загальному плані мовна особистість визначається як набір характеристик людини, що зумовлюють продукування й сприйняття мовних

творів (текстів), які різняться: а) ступенем структурно-мовної складності, б) глибиною і точністю відображення дійсності, в) певною цільовою спрямованістю [143, с. 37]. Здатність до мовленнєвої діяльності, спрямована на продукування та сприйняття висловлень [37, с. 8], вважається родовою властивістю людини, що дозволяє їй реалізувати себе через тексти. Виокремлені Г. І. Богіним типи розуміння тексту – семантизуюче, когнітивне й розпредмечувальне [38, с. 347] – співвідносяться з вербально-семантичним, лінгвокогнітивним і мотиваційним рівнями у моделі мовної особистості, запропонованій Ю. М. Карауловим [143, с. 37].

Вербально-семантичний рівень мовної особистості (або лексикон) включає знання мови: фонд лексичних і граматичних засобів, які використовуються в дискурсі. Одиницями цього рівня є слова, відношення представлені граматико-парадигматичними й семантико-синтаксичними зв'язками між словами, а стереотипи являють собою моделі словосполучень і речень [143, с. 87]. *Лінгвокогнітивний* рівень (або тезаурус) репрезентований знаннями людини або картиною світу. Його одиницями є концептуальні структури (за термінологією Ю. М. Караулова – семантикон), які диференціюються за ступенем узагальнення і включають образи, схеми, фрейми, скрипти, гешталти та пропозиції, що актуалізують знання автора про світ [143, с. 189]. Відношення між одиницями когнітивного рівня можуть бути ієрархічні чи координативні, а стереотипи представлені генералізованими висловленнями. *Мотиваційний* рівень (або прагматикон) включає потреби, мотиви, установки, цілі та інтенції, що зумовлюють продукування текстів і визначають пріоритети та цінності мовної картини світу [143, с. 37]. Складниками цього рівня є комунікативно-діяльнісні потреби, відношення між ними являють собою комунікативну сітку, а стереотипи представлені текстами з певним структурно-змістовим наповненням [143, с. 211].

Модель мовної особистості Ю. М. Караулова покладена в основу подальших видових класифікацій. У нашому дослідженні послуговуємося

терміном *мовна особистість*, оскільки це найбільш загальне – родове – поняття, якому підпорядковані інші названі тлумачення.

1.2. Вияви мовної особистості

Вияви мовної особистості є різними іпостасями функціонування однієї особи. Залежно від коду, яким оперує людина, чи суспільної практики, в яку вона включена, мовна особистість реалізується в своїх різних аспектах, але родовий термін виступає найбільш загальним, відносно якого тлумачаться її семіотичні й діяльнісні вияви.

1.2.1. Семіотичний вияв мовної особистості трактується як здібність людини до продукування й розуміння знакових систем, які зберігають інформацію, вміння оперувати різними наборами знаків у конкретних актах семіозису та здійснювати кодові переходи між знаковими системами [21, с. 30; 22, e-ref]. Семіозис як процес розуміння та інтерпретації знаків відображений в усіх сферах життя та діяльності людини – в мові, математиці, художній літературі, у творах мистецтва, в архітектурі, плануванні квартири, в організації сім'ї, в процесах підсвідомого, у спілкуванні тварин – в усьому, що, на думку Ю. Степанова, формує інформаційний простір [302, с. 5-6], у якому знак функціонує як такий у тому разі, коли він інтерпретується особистістю. Термін *семіотична особистість*, уведений Ю. М. Лотманом [208, с. 13], охоплює аспекти семіозису, пов'язані з продукуванням і розумінням знаків і систем, тобто різноспрямовану динаміку відношень між думкою та її знаковим утіленням. З урахуванням двобічності процесу семіозису акцент переноситься на більш загальну ідею опредметнення смислів, тобто об'єктом наукового пошуку постає особистість, яка характеризується таким набором компетенцій: перцептивна, когнітивна, соціальна, ситуативна, мовна (граматична, лексична), риторична та ін., із-поміж яких провідною виступає когнітивна, що постійно перебуває в процесі розвитку і формується все життя як рекурентне вираження

досвіду індивіда [22, e-ref]. Тому концепція семіотичної особистості відкриває можливості для холістичного підходу до опису людини у взаємодії зі знаковими системами: підкреслюється важливість інтерпретації не тільки мови, а й немовних кодів.

Поняття *мовленнєвої особистості*, яка трактується як реалізація мовної особистості, її втілення у спілкуванні [174, с. 17; 230, с. 12], розвиває ідеї Г. І. Богіна про здібності людини до мовного самовисловлення та готовності здійснювати цілеспрямовані мовленнєві вчинки [37, с. 4]. Мовленнєва особистість постає як людина, яка говорить, і характеризується не стільки в аспекті знань про мову, стільки вмінь оперувати нею для досягнення своїх цілей. Мовленнєва особистість володіє лінгвальною компетенцією, яка формується у послідовності до описаних Г. І. Богіним рівнів становлення мовної особистості – правильності, інтеріоризації, насиченості, вибору й синтезу [38, с. 341]. Мовленнєва особистість розкривається через володіння ресурсами мови, постаючи у двох іпостасях: мовець і адресат. В. В. Красних вирізняє такі поняття, пов'язані з різними іпостасями *homo loquens*: 1) "людина, що говорить" як особистість, одним із видів діяльності котрої є мовленнєва діяльність, що включає процеси породження і сприйняття текстових повідомлень; 2) мовна особистість як сукупність певних знань та уявлень; 3) мовленнєва особистість, що реалізує себе у мовленнєвій діяльності, обираючи та використовуючи той чи інший репертуар засобів [174, с. 50–51].

Мовленнєва особистість як об'єкт вивчення лінгводидактики представлена концепціями вторинної мовної особистості та моделями, в основу яких покладені окремі види мовленнєвої діяльності: виокремлена й описана *номінативна* особистість, яка виявляється в особливостях номінації і реалізується в окремих видах номінативної діяльності [70; 78], проаналізовані *орфографічні* типи мовних особистостей [196, с. 101], а також розроблені *фонетичні* портрети окремих осіб, які включають політичних лідерів, письменників, громадських діячів [5, с. 106].

Виокремлення *комунікативної особистості* спирається на поняття *комунікації*, яка трактується як обмін інформацією між мовцем і адресатом засобами вербального й невербального кодів [28, с. 33-35; 146, с. 7; 263, с. 9; 282, с. 12-14]. Відповідно, комунікативна особистість визначається як сукупність притаманних окремій особі або типу мовців різнорівневих характеристик, які сформувалися в процесі спілкування як *комунікативна компетенція* [146, с. 175], що включає вербальний та невербальний (соціально-поведінковий) аспекти [146, с. 188]. Поняття комунікативної особистості є ширшим за поняття мовленнєвої компетенції, оскільки включає характеристики особи, пов'язані з вибором не лише вербального, але й невербального кодів комунікації та використанням змішаних комунікативних кодів [163, с. 106; 279, с. 18].

У плані лінгвальної компетенції поняття комунікативної й мовленнєвої особистості збігаються. З п'яти етапів формування лінгвальної компетенції – правильності, інтеріоризації, насиченості, вибору й синтезу [38, с. 341] – поняття комунікативної особистості акцентує два останні: рівень адекватного вибору коду відповідно до комунікативної ситуації та рівень синтезу, що передбачає відповідність породженого мовлення комплексу змістових та комунікативних цілей, покладених в основу певного акту комунікації [38, с. 341]. Оскільки кожен наступний рівень закономірно включає попередній, то мовленнєва й комунікативна особистості мають однакові компетенції, відображені в різних ракурсах.

Невербальний складник комунікативної особистості охоплює кінетику, тобто код жестів і рухів, проксеміку, яка полягає у використанні простору як засобу комунікації, хронеміку, що передбачає тайм-менеджмент комунікації, фізіономіку, голосові ефекти, та різні об'єкти й атрибути навколишнього середовища, які можуть впливати на зміст комунікації, підсилюючи або послаблюючи її вербальний бік [28, с. 64; 146, с. 155-162; 263, с. 10; 282, с. 14]. Тому, виходячи з трактування комунікативної компетенції як сукупності лінгвальних і нелінгвальних виявів особистості [146, с. 175] модифікації зазнає

вербально-семантичний рівень, підпорядкований двом іншим: когнітивному, що включає пізнавальний і соціальний досвід, та прагматико-мотиваційному, що охоплює наміри комуніканта, установки, ситуативний досвід [146, с. 188; 163, с. 106] і цінності [141, с. 18]. Відтак вербально-семантичний рівень постає як функціональний [146, с. 176], або поведінковий [141, с. 18], включаючи дві властивості індивіда: практичне володіння вербальними й невербальними засобами спілкування, а також уміння варіювати комунікативні засоби в процесі спілкування з урахуванням зміни ситуації й умов комунікації [146, с. 188; 163, с. 106]. Поведінковий рівень передбачає реалізацію стратегій, тактик і ходів мовця відповідно до умов, обставин та цілей спілкування [141, с. 18]. Таким чином, комунікативна особистість потрактовується як «*комунікативний діяч*», центр та єдність комунікативних актів, інтенційно спрямованих на інших індивідів [146, с. 184].

Таким чином, у семіотичному аспекті мовна особистість постає як *мовленнєва*, яка оперує мовними знаками, або *комунікативна*, здатна до інтерпретації як вербального, так і невербального кодів.

1.2.2. Діяльнісний вияв мовної особистості. Контекст діяльності мовної особистості як сфера кодування та інтерпретації смислів подій, втілений у різних дискурсах і трактується сучасними дослідниками як життєвий світ людини [7, с. 4], у якому вона в найбільш широкому розумінні розглядається як *homo lingualis*, що є сукупністю сутнісних людських ознак – від фізичних та психічних до соціальних і культурних, що забезпечують її здатність до відтворення світу в мовних знаках і описуються як мовна свідомість, мовна когніція і мовна особистість, що виступає основним чинником людського буття [7, с. 6].

Діяльнісний вияв мовної особистості пов'язується зі здатністю індивіда до адекватного *переходу* від одного типу дискурсу до іншого [273, с. 229; 298, с. 15; 299, с. 98], тобто від однієї практики до іншої, зумовлених статусно-рольовими відношеннями мовця та його співрозмовників, а також

особливостями середовища на момент спілкування [292, с. 445-446; 293, с. 55; 289, с. 42]. Діяльнісний вияв особистості зумовлений розумінням дискурсу як складної єдності мовної практики та екстралінгвальних чинників, необхідних для розуміння тексту, які створюють уявлення про учасників комунікації, їхні установки та цілі, умови продукування і сприйняття повідомлень [104, с. 112]. Наведене визначення дискурсу свідчить, що мовна особистість не є застиглим конструктом, а постає як сукупність дискурсивних реалізацій у конкретних ситуаціях спілкування, що дозволяє доповнювати її модель як за вертикаллю, уточнюючи виокремлені в її структурі рівні, які переосмислюються як формально-семантичний, когнітивно-інтерпретаційний і соціально-інтерактивний [304, с. 7-13], так і за горизонталлю, залучаючи до аналізу гендерний, віковий та інші параметри особистості. У цьому світлі мовна особистість є стабільним інваріантом, а дискурсивна – її реалізацією в певному виді дискурсу.

Дискурсивна особистість має *динамічні властивості*, які по-різному виявляються в окремих ситуаціях спілкування. До них належать *індивідуально-психологічні* риси особи, що відбивають її психічний стан у момент спілкування, темперамент, стиль поведінки (домінантний, мобільний, ригідний), вияв акцентуацій характеру тощо; *соціальні* властивості, що включають вік, гендер, рівень освіти; *статусно-рольові відношення*, у які включена особа на момент спілкування, що уособлюють позиційні ролі батька і дитини, начальника й підлеглого, та ситуативні ролі, напр., покупець, перехожий, а також *етнокультурні* чинники, що визначають певні очікувані норми поведінки [141, с. 14; 199, с. 5; 258, с. 150; 282, с. 63].

Поняття дискурсивної особистості індивідуалізує здатність особи гнучко реагувати на оточення, урахувувати чинники як мовного, так і немовного характеру. Відповідно до ситуативних доміант у різних суспільних практиках дискурсивна особистість обирає засоби і способи спілкування на кожному рівні: оцінює умови продукування і сприйняття повідомлень та усвідомлює свої ситуативні цілі й установки на мотиваційному рівні, актуалізує фрагменти

знань відповідно до окремої ситуації на когнітивному, та обирає мовні засоби з-поміж низки альтернативних на вербальному рівні [440, с. 6].

Однією з важливих суспільних практик, у які включена людина, є професійний дискурс, в контексті якого *професійна мовна особистість* трактується як людина в аспекті її професійної компетенції, котра являє собою сукупність рис і готовностей до діяльності у певній галузі [63, с. 205]. Важливість цього вияву мовної особистості зумовлена тим, що у становленні й розвитку цієї компетенції мова відіграє провідну роль [63, с. 206]. Професійна мовна особистість постає як спеціаліст, у якого в процесі здобуття освіти і діяльності в окремій галузі сформувалися специфічні компетенції вербально-семантичного, лінгвокогнітивного і мотиваційного рівнів відповідно до вимог його професії [63, с. 205]. Компетенції *вербально-семантичного* рівня мовної особистості включають мовну, текстову й комунікативну. Перша – мовна – компетенція відбиває багатство лексики й граматики особи та механізми їх реалізації: елокутивно-експресивний передбачає правильність, поняттєву точність та чистоту мови, тобто нормативно-лінгвальний аспект професійної компетенції, а мнемічний механізм забезпечує психофізіологвальну основу мовленнєвого процесу [63, с. 205].

Текстова компетенція відбиває здібність мовної особистості комбінувати вербальні засоби в тексті. Вдала диспозиція мовних одиниць забезпечується дією трьох механізмів: інвентивно-парадигматичного, який передбачає змістовність, референційну точність і ясність мови, диспозитивно-синтагматичного, завдяки якому досягається структурованість і логічність мовлення, тобто текстова когезія й когерентність, та елокутивно-експресивного механізму, що наділяє мовлення багатством і виразністю мови за рахунок стилістичних тропів і фігур [63, с. 206]. Комунікативна компетенція вербально-семантичного рівня професійної мовної особистості вказує на здібність автора повідомлення враховувати особу адресата при відборі способів і засобів спілкування, що досягається дією низки механізмів: орієнтувального, який передбачає доречність, доступність і доцільність відбору мовних одиниць,

акціонального, заснованого на техніках усного й писемного мовлення, психориторичного, що задає зворотний зв'язок із адресатом, та рефлексивного, тобто автокомунікації й самоконтролю [63, с. 206-207].

Лінгвокогнітивний рівень професійної мовної особистості охоплює чотири компетенції: екстралінгвальну, яка передбачає загальнокультурну й загальнопрофесійну інформованість особи та її ерудицію; метамовну як спеціалізовану систему метатекстових і метадискурсивних знань, умінь і навичок; літературознавчу, яку становить система філологічних знань, умінь і навичок у сфері словесної творчості; та інтерпретаційну як результат адекватної реалізації комплексного процесу «сприйняття – розуміння – аналіз – інтерпретація» на матеріалі текстів різних типів [63, с. 207].

Компетенції *мотиваційного* рівня передбачають усвідомлення людиною своєї професійної місії, захопленість своєю справою, а також етичну відповідальність за свої мовні вчинки (етос) у взаємозв'язку з логосом і силою пафосу професійної мовної особистості, реалізовані в системі її особистісних якостей, що зумовлюють ефективність, впливовість, гармонізуючи характер її діяльності як спеціаліста [63, с. 207].

Урахування професійних компетенцій, а особливої лінгвальної, є важливим для відтворення мовної особистості журналіста, діяльність якого націлена на відтворення дійсності за допомогою різних знакових систем [79, с. 189; 125, с. 179; 266, с. 13, 330-365; 362, с. 11; 370, с. 23; 459, с. 10; 485, с. 38]. За вузького розуміння, задіяного в пропонованому дослідженні, журналіст – це автор статей часопису, який вербалізує медіаподії на трьох рівнях: мотиваційному, лінгвокогнітивному й вербально-семантичному [143, с. 37], що вимагає звернення до його структури.

1.3. Модель мовної особистості американського журналіста

Мовну особистість журналіста трактуємо як сукупність здібностей і параметрів, які виявляються у виборі засобів авторського ословеснення дійсності. Діяльність журналіста як професійної мовної особистості виявляється у його такій взаємодії зі світом, за якої на основі сприйнятих під певним кутом зору подій він створює тексти, в яких реальність зображена як версія чи особистий погляд на дійсність [459, с. 3]. Будь-який медіатекст є спробою автора усвідомити й пояснити зображені події [39, с. 36], що вимагає від нього таких професійних якостей як комунікабельність, інтелект, допитливість, широкий світогляд, пам'ять, спостережливість, ерудиція, наполегливість, оперативність, професійна етика та постійне засвоєння нових знань [266, с. 332].

За креативністю професійність журналіста наближається до здібностей літературної особистості, але різниться від останньої тим, що автор статей часопису пише в обмежених часових рамках. Щільний режим роботи журналістів відбиває важливі умови написання тексту: на підготовку публікації відводиться небагато часу, а його переважну частину займає пошук теми, віднайдення інформації для висвітлення, ознайомлення з документами й джерелами, обмірковування та ін. [125, с. 87]. Окреслена специфіка діяльності журналіста вимагає від нього здібностей, які взаємодіють із мотиваційним, лінгвокогнітивним і вербально-семантичним рівнями його структури з урахуванням етапів його професійної діяльності, які включають формулювання задуму, збирання й систематизацію матеріалу та вербальне оформлення статті [149, с. 312; 194, с. 57-117].

1.3.1. Рівні мовної особистості американського журналіста. Структура мовної особистості американського журналіста спирається на три традиційні рівні – мотиваційний, лінгвокогнітивний і вербально-семантичний [143, с. 37], останній із яких розглядаємо як *вербально-дискурсивний*, адже мова слугує

засобом утілення особи автора в журнальному дискурсі як соціальній практиці. Із мотиваційним рівнем пов'язуємо вибір теми статті, на лінгвокогнітивному активізуються концептуальні структури, пов'язані з осмисленням дійсності, що позначається на подальшій роботі журналіста над словесним оформленням статті на завершальному – мовно-дискурсивному – рівні.

Мотиваційний рівень є визначальним у структурі мовної особистості журналіста, адже потреби, мотиви, цілі, інтереси та установки лежать в основі будь-якої діяльності, включаючи мовленнєву [143, с. 4]. Мотиваційний рівень утворений двома складниками: *базовими потребами й соціокультурними параметрами*. До потреб як внутрішніх спонукальних мотивів діяльності зараховують фізіологічні, безпеки, належності, репутації, самоактуалізації та естетичного задоволення [219, с. 60-72], а спосіб їх актуалізації зумовлюється соціокультурними параметрами, що охоплюють гендер, вік, рівень освіти, соціальний статус, національність [140, с. 9].

Параметри мовної особистості журналіста охоплюють відносно сталі властивості особи, як-то гендер і національність, та змінні ознаки: вік, освіта й соціальний статус [140, с. 9]. Освіта й соціальний статус взаємодіють із віковим параметром, адже певний рівень досягнень і становище в соціумі здобуваються людиною поступово. Ураховуючи те, що національність, рівень освіти й соціальний статус суттєво не відрізняються у журналістів окремого видання, розглядаємо їх як *недиференційні* ознаки, тобто такі, що не впливають на особливості авторського продукування журнального дискурсу. Гендерний і віковий параметри авторів розглядаємо як *диференційні* ознаки, адже вони є невід'ємними властивостями кожного індивіда, розрізняючи журналістів і відбиваючи рівень розвитку їх здібностей, знань і досвіду, що зумовлює відбір, обробку й подання інформації. Відповідно, ми говоримо про гендер і вік як ключові параметри мовної особистості репортера.

Гендер і вік виступають чинниками, що зумовлюють інтенсивність актуалізації базових потреб [219, с. 60-72]. Різний досвід переживання журналістами протилежних статей і певних поколінь подій, пов'язаних із

задоволенням потреб – фізіологічних, безпеки, належності, репутації, самоактуалізації та естетичного задоволення – зумовлює посилену увагу до інформації, пов'язаної з ними, і вибір мовних одиниць різної семантики.

Задумуючи статтю, журналіст насамперед визначає тему [103, с. 76], яка з'являється як безпосередній відгук на актуальні потреби, які суб'єктивно переживаються як бажання, потяг або прагнення. Сигналізуючи про виникнення потреб та про їхнє задоволення, переживання регулюють діяльність людини, стимулюючи або послаблюючи її [219, с. 12]. У найбільш загальному плані потреби актуалізуються у назвах рубрик журналу новин: *Politics, Economy, Business, Health, Environment, Education, Art, Science & Technology*. Вони іменують ключові сфери життєдіяльності соціуму і є результатом досвіду: певні потреби мотивують журналістів включатися в різні соціальні практики і висвітлювати матеріали окремих рубрик. Таким чином, кожна стаття – це позиція автора, з якої він дивиться на світ, залежно від його домінуючих потреб.

Лінгвокогнітивний рівень мовної особистості американського журналіста представлений *когнітивними здібностями*, які лежать в основі пізнання й осмислення світу, і *концептуальними структурами*, котрі являють собою форми кодування та зберігання інформації [174, с. 62], змістово-інтерпретаційними єдностями форми й значення [383, с. 4].

Когнітивні здібності включають *загальні* вміння, до яких зараховують сприйняття, пам'ять і мислення, та підпорядковані ним *спеціальні* здібності, з-поміж яких виокремлюють уміння категоризувати і осмислювати світ (the capacity to categorize and reason) [423, с. xi, 5-10], фокусувати увагу на фігурі тощо [432, с. 36; 463, с. 625].

Найважливіша роль у забезпеченні контактів із зовнішнім середовищем і формуванні пізнавальної діяльності журналіста належить *сприйняттю*, яке є складним активним процесом прийому, переробки та оцінки інформації [53, с. 164]. Сприйняття вважається основою лінгвокогнітивної діяльності особистості, адже воно полягає у виокремленні з навколишнього середовища

об'єктів, предметів і відношень між ними, що утворюють події [20, с. 18]. Кожен фрагмент реальності, представлений у свідомості журналіста як сукупність елементів – діяч, дія, об'єкт, інструмент, атрибут, час, місце, причиново-наслідкові зв'язки, виокремлені внаслідок сприйняття й членування навколишнього світу [399, с. 23], – стає елементом його індивідуального знання, авторської точки зору. Обробка сприйнятої інформації модулюється *увагою*, яка виконує контрольню-координуючу функцію у процесі сприйняття [53, с. 169].

Осмислення й категоризація авторами світу включає низку когнітивних процедур, які спираються на сприйняття: співвіднесення фігури й фону, диференціація рівнів категоризації, побудова категоріальних перспектив, сило-динамічні відношення й формалізація за допомогою образ-схем [412, с. xiv].

Як первинний процес прийому інформації *сприйняття*, опосередковане увагою, уможлиблює протиставлення фігури й фону, які слугують основою для процесу *категоризації* – однієї з базових когнітивних здібностей, що тлумачиться як спосіб упорядкування інформації про сприйнятий світ [1, с. 21; 256, с. 144; 261, с. 41; 383, с. 28-35, 282-283; 393, с. 142; 406, e-ref; 423, с. 5; 432, с. 17-18, 170; 454, с. 27; 467, с. 16; 487, с. 97]. Категоризація передбачає співвіднесення об'єктів із базовим чи субординатним рівнем узагальнення, на основі яких формується найвищий – суперординатний – рівень [454, с. 27]. Перехід між категоріями одного рівня утілюється в побудові категоріальних перспектив [435, с. 493; 436, с. 67].

Таким чином, концептуальні структури забезпечують сприйняття, осмислення й категоризацію світу. Продукуючи текст, журналіст відтворює сприйняту ним у певному ракурсі реальність через свій суб'єктивний фільтр – систему *ставлень*, що отримує різне вербальне оформлення у статтях авторів певних віку і статі.

Вербально-дискурсивний рівень особистості журналіста утворений номінативними одиницями й синтаксичними структурами, які ословеснюють створений у свідомості на основі сприйняття світ. Мовні засоби вербально-

дискурсивного рівня не лише відбивають процес поняттєвого засвоєння світу на різних етапах життєвого шляху. Продукуючи тексти, журналіст через номінативні одиниці й синтаксичні структури кожного разу відкриває для себе і читачів об'єкти і явища й формує концепцію, а лінгвальні засоби відбивають цей шлях і результат. Тому мову розглядають як систему категоризації світу, що співвідноситься не стільки з одним і тим же реальним світом, скільки з різним досвідом його освоєння. У цьому світлі журналіст уподібнюється історичу, яким його розглядав Ю. М. Лотман: текст завжди створений мовною особистістю, а подія постає в ньому в зашифрованому вигляді [209, с. 336-338]. Журналіст конструює події, прагнучи створити у текстах позатекстову реальність. З безкінечного різноманіття подій і фактів журналісти вихоплюють деякі окремі з них, які за допомогою мови «оживають» у текстах у певних пропорціях, масштабах, у певному світлі.

Отже, кожна стаття автора втілює його точку зору на світ, результат його сприйняття, за якого події і факти отримують певну форму у вигляді мовних засобів, відбиваючи те, що перебуває у фокусі уваги журналіста.

1.3.2. Параметри мовної особистості американського журналіста, що охоплюють його гендер, вік, рівень освіти, соціальний статус і національність, визначають пріоритети сприйняття світу, зумовлюють його осмислення та опредметнення за допомогою мови. У нашому дослідженні розглядаємо гендер і вік як *диференційні* ознаки, що модифікують сприйняття, осмислення й кодування інформації.

Гендер трактується як сукупність біологічних та соціокультурних властивостей людини, на основі яких вона ідентифікується як чоловік чи жінка. Поняття «гендер», уведене в науковий обіг американським психоаналітиком Робертом Столлером [461, с. 4], є ширшим, ніж «стать», і включає два складники: *біологічний* як сукупність анатомічних і фізіологічних характеристик, за якими чоловіки протиставляються жінкам, і *соціокультурний* як сукупність моделей поведінки, в тому числі й вербальної, що базуються на

суспільних стандартах і експектаціях, системі цінностей спільноти, нормах і традиціях [114, с. 8; 151, с. 6; 152, 18; 155, с. 15; 211, с. 6; 216, с. 316; 217, с. 2; 363, с. 49; 364, с. 21-37; 368, с. 239; 378; 416; 460, e-ref; 461, с. 7; 477, с. 126; 478, с. 1-20].

Дослідження гендера розвивалися від його есенціалістського трактування, за якого біологічна стать безпосередньо визначає поведінку індивіда, до визнання динамічності гендера внаслідок його взаємодії з віком, освітою, професією й соціальним статусом та варіативності гендера залежно від умов спілкування, цілей, особи адресата тощо [364, с. 22]. У нашому дослідженні гендер розглядаємо в ракурсі його взаємодії з віком і підпорядкованими йому соціальним статусом, рівнем освіти й професією журналіста як дискурсивний конструкт у руслі інтерактивного підходу і визначаємо як *динамічну культурно детерміновану соціальну характеристику мовної особистості, що на основі біологічної належності до певної статі формується у процесі включення людини до різних дискурсивних практик*. [217, с. 2; 364, с. 21-37; 368, с. 239; 378; 416; 460, e-ref]. Таким чином, біологічний аспект гендеру виявляється в тому, що сприйняття й увага чоловіків і жінок означаються селективністю, внаслідок якої мозок по-різному реагує на стимули, що впливають на органи чуття [300, с. 46]. Зважаючи на те, що автор не в змозі приділити однакою увагу всім аспектам сприйнятого явища, він ставить акценти й визначає пріоритети в кожному акті перцепції, де гендерний чинник відіграє важливу роль [460, e-ref]. Увага чоловіків і жінок до аспектів подій, пов'язаних із базовими потребами, зумовлена їхнім досвідом: відмінності у відчуттях і переживаннях впливають на інтерес до інформації, пов'язаної з тими потребами, що актуалізуються у чоловіків і жінок частіше [172, с. 129].

Отже, гендер як один із фундаментальних параметрів мовної особистості журналіста зумовлює активацію потреб, що впливають на його увагу до інформації під час пошуку й систематизації фактів та формулювання задуму статті. Потреби, мотиви й емоції, властиві журналістам-чоловікам чи жінкам,

впливають на формування їхнього ставлення до дійсності, яку вони сприймають і зображують у своїх статтях, віддаючи перевагу одним мовним засобам перед іншими.

Вік розглядається як *сукупність періодів, які людина переживає протягом свого життя* [45, с. 7; 172, с. 358; 340, с. 29]. Як невід'ємний параметр особистості журналіста вік визначає ступінь розвитку його здібностей, знань і досвіду. Вплив віку на мовлення журналістів зумовлений фізіологічними, психічними й соціальними змінами, які вони переживають на різних етапах життєвого шляху. Джерелом вікових змін є постійна взаємодія авторів з навколишнім світом, яка може відбуватися у різних формах: пізнання себе, включення до навколишнього середовища й подолання навколишніх обставин і створення світу навколо себе [275, с. 6].

Дорослий вік є найбільш тривалим періодом людського життя. Дослідники розрізняють три стадії дорослого віку тривалістю від 15 до 20 років кожна: ранню, середню і пізню [340, с. 29]. Рання дорослість, або *молодість*, охоплює вікові межі від 20 до 39 років, *середній вік* триває від 40 до 59 років, а пізній період, або *старість*, від 60 років.

Тривалий час дорослий вік вважався періодом життя, коли когнітивна та мотиваційна сфери людини досягли повного розвитку і стабілізувалися і можливі були лише мінімальні зміни в розумових процесах [340, с. 24]. Свого часу Е. Клапаред характеризував зрілість як стан психічної "скам'янілості", коли процес розвитку "припиняється", а В. Джеймс писав, що після 25 років дорослі майже не можуть придбати нові ідеї: безкорислива допитливість проходить, розумові зв'язки встановлені, а здатність до асиміляції вичерпана [275, с. 5]. Такі установки довго не дозволяли підійти до дорослості, як до періоду поступального розвитку. Тому мовлення дорослого вважалося еталоном для вивчення комунікативної поведінки дітей і підлітків, залишаючись поза увагою лінгвістів. Однак лінгвокогнітивні дослідження виявили активну динаміку змін мотиваційної й пізнавальної сфер як у ранній, так і в середній і пізній дорослості, можливість психічних новоутворень

протягом усього життя та гетерохронний розвиток психічних функцій [441, с. 496-502].

Із віком розвиток мислення людини проходить певні етапи й існує у різних формах, що відбивається у мові. По-перше, протиставляється атомістичне мислення молодих людей, якому властива слабка структурованість думок, та холістичне у літньому віці, за якого дійсність сприймається і осмислюється гештальтно [219, с. 21]. По-друге, диференціюють конкретне мислення, що фіксує окремі зразки сенсомоторного досвіду і властиве переважно молодим людям, на противагу абстрактному мисленню, яке розвивається з віком і трактується як етап формування узагальнених образів предметів і явищ, котрі утримують у своїй формі суттєві риси і властивості у вигляді ідеальних сутностей – понять та їхніх зв'язків [172, с. 358].

На стадії *ранньої* зрілості (20-39 років) людина залучається до всіх сфер діяльності, встановлює близькі стосунки з іншими внаслідок актуалізації потреби в належності [219, с. 65], стабілізує свої особистісні якості, у тому числі комунікативні навички, виявляє творчі здібності, реалізуючи потреби у репутації й самоактуалізації [219, с. 67-68], вибудовує власний спосіб життя і долає першу психологічну кризу переоцінки життєвого шляху [340, с. 38]. Активізація у молодому віці потреб у належності, репутації й самоактуалізації та спрямована на їх задоволення діяльність зумовлює посилений інтерес молодих журналістів до пов'язаної з названими потребами інформації на всіх етапах роботи зі статтею: пошуку матеріалів, формулювання її задуму та вербального оформлення.

Середня зрілість (40-59 років) пов'язана з пошуком відповідей на основні питання про сенс життя, що викликано актуалізацією вищих потреб особистості – когнітивних і естетичних [219, с. 69-72]. На цей період припадають переоцінка цілей і домагань, прагнення вплинути на майбутнє, стати творчою особистістю, професіоналом разом із сумнівами щодо продовження обраного шляху, страхом зниження працездатності й пошуком нових цінностей [340, с. 46].

Більшість дослідників підтримують думку про те, що молоді люди поступаються *літнім* за рівнем розвитку певних аспектів мислення. Це твердження передусім стосується феномену мудрості, яка являє собою експертну систему знань, орієнтованих на різноманітні аспекти життя [275, с. 9]. Експертні знання, що асоціюються з мудрістю, включають п'ять категорій: фактуальні, процедурні, контекстуальні (пов'язані з подіями в особистому житті та історичними змінами), опанування життєвих цінностей, розуміння непередбачуваної мінливості життя [275, с. 10]. Відтак, більшість дослідників погоджуються з тим, що мудрість є когнітивною властивістю людини, в основі якої лежить кристалізований, культурно-зумовлений інтелект і котра пов'язана з досвідом та особистісними характеристиками людини [172, с. 360]. Тому похилий вік має свої переваги розвитку і трансформації когнітивної сфери. Як бачимо, дорослий вік загалом характеризується багатоаспектністю, пластичністю, історично-культурною зумовленістю, контекстуальністю та взаємозв'язком з іншими складниками індивідуального розвитку [19, с. 64]. Когнітивні особливості людей дорослого віку виявляються у відмінностях мовленнєвої поведінки журналістів різних вікових груп.

Отже, механізми мислення у журналістів різного віку є однаковими, але є різні способи її членування дійсності. Здобутий із віком досвід і знання, сформовані певним чином ставлення до предметів та явищ на окремому етапі пізнання світу пояснюють вибір найменування для них, спосіб їх описання, відбиваючи таким чином значимість цього об'єкта для автора.

1.4. Втілення мовної особистості журналіста в дискурсі

Мовна особистість американського журналіста реалізується через практику, у якій виявляється специфіка його діяльності. Текст з його функціонального боку розуміється як мовна реалізація авторського задуму [39, с. 12; 58, с. 65; 142, с. 8], а складна єдність мовної практики та екстралінгвальних чинників, необхідних для розуміння тексту, які створюють

уявлення про учасників комунікації, їхні установки та цілі, умови продукування і сприйняття повідомлень визначається як дискурс [104, с. 112].

З огляду на дискурс як процес і продукт [104, с. 233; 183, с. 522; 214, с. 203; 255, с. 7; 385, с. 18; 410, с. 1] діяльності мовної особистості провідним чинником формування реальності у ЗМІ є журналіст, реконструкція особи якого вимагає звернення до медійного дискурсу. У нашому дослідженні ми розглядаємо медійний дискурс як продукт розумово-мовленнєвої діяльності автора, “інформаційний слід” [305, с. 9-14], адже відтворення мовної особистості журналіста можливе при аналізі його текстів.

1.4.1. Широке розуміння мовної особистості журналіста спирається на діяльність журналіста, націлену на відтворення дійсності у засобах масової інформації за допомогою різних знакових систем та каналів зв'язку [79, с. 189; 125, с. 179; 266, с. 13, 330; 362, с. 11; 370, с. 23; 459, с. 10; 485, с. 38].

В аспекті знакових систем журналіст послуговується їх різноманітними комбінаціями, які забезпечують його професійну діяльність [266, с. 16]. Мова як провідна семіотична система, якою оперує журналіст, супроводжується використанням несловесних знаків, що зумовлено як цільовим призначенням повідомлення, так і каналами передавання інформації (аудитивний, візуальний, аудитивно-візуальний) [79, с. 197; 125, с. 182].

Канал зв'язку визначає склад аудиторії і лежить в основі поділу медійного дискурсу на різновиди, що включають газетний, журнальний, теле-, радіо-дискурси й інтернетний [264, с. 43]. Відмінність у каналах передачі інформації має важливі наслідки для вияву мовної особистості журналіста. У радіодискурсі продукування і сприйняття мовлення відбуваються переважно синхронізовано, що наближає цей різновид дискурсу до побутового спілкування [295, с. 18]. У дискурсі преси – газетному й журнальному – має місце відкладена у часі й просторі комунікація, за якої думки автора реалізуються виключно в тексті, оскільки самі висловлення, що формують ці різновиди дискурсу, спочатку з'являються в текстах – газетних і журнальних

статтях [286, с. 17]. Теле- та інтернет-дискурси подають подію з залученням кількох медіа одночасно – усного мовлення, друкованого тексту й зображення, у створенні яких заслуга не лише журналіста. Тому максимальну реалізацію мовної особистості журналіста забезпечують статті часописів, що дають можливість авторові висловити думку і структурувати події відповідно до інтересів та потреб, на відміну від телекомунікації, що спирається здебільшого на зображення і виражає реакцію на подію [263, с. 357], та інтернет-дискурсу, що подає різнорідну інформацію з залученням усіх видів медіа [79, с. 194].

На сучасному етапі вивчення медійного дискурсу газетний і журнальний різновиди або окремо не диференціюються і трактуються як одна дискурсивна практика – газетно-журнальний дискурс [118, с. 64], або дослідники зосереджуються виключно на газетному різновиді [36, e-ref]. Однак, враховуючи різний часовий режим комунікації, тобто періодичність публікацій газет і часописів, мовне конструювання реальності у газетних і журнальних статтях має свої особливості. Дискурс часописів утворений внаслідок взаємодії циклічної та лінійної моделей часу [382, с. 2333-235]. Із циклічністю пов'язана публікація журналів один раз на тиждень або на місяць, що виявляється у співвіднесенні обставин *last week, this week* і назв днів із датами на обкладинках, які позначають час виходу номеру [255, с. 63]. Лінійна темпоральна модель представлена у текстах журнальних статей у послідовності подій і явищ, як лінія *минуле-теперішнє-майбутнє* за допомогою дат публікації часописів. Водночас, тижнева періодичність їх виходу передбачає нижчу оперативність подачі інформації порівняно з іншими різновидами медіа-дискурсу, дозволяючи авторам узагальнювати більше фактів із різних сфер діяльності людини незалежно від часу публікації. Тому події й факти, висвітлені у журнальному дискурсі, співвідносяться з темпоральною шкалою, що передбачає лінійність часових фрагментів, віддалених на різну відстань від часу публікації часописів.

1.4.2. Вузьке розуміння мовної особистості журналіста полягає у тому, що він постає як автор статей часопису новин, що відтворюють події засобами мови. Утворений сукупністю текстів про події, журнальний дискурс новин з'являється як результат професійної діяльності автора.

Ступінь вияву особи автора залежить від *жанрів* журнального дискурсу, котрі являють собою типи висловлення в межах певних комунікативних практик [286, с. 17], форми втілення авторського задуму й реалізації індивідуальної творчості журналіста [3, с. 4; 312, с. 43]. У різних жанрах мовна особистість журналіста виявляється по-різному. Погоджуючись із твердженням М. М. Бахтіна про те, що кожне висловлення, оформлене у будь-якому жанрі, відбиває особистість мовця [27, с. 240], медіа-жанр вважаємо не лише тим містком, через який автор вступає в контакт із адресатом, але й засобом реалізації його мовної особистості. У цьому відношенні тексти різних жанрів наділені неоднаковими можливостями, тобто певні з них, за висловом М. М. Бахтіна, є «більш сприятливими» для реалізації авторського начала, ніж інші [27, с. 239].

Жанри журнального дискурсу класифікуються залежно від критеріїв диференціації у двох ракурсах. З одного боку, існуюча в журналістиці система жанрів включає інформаційний, аналітичний і художньо-публіцистичний різновиди, де за основу класифікації взято ціль продукування тексту: інформаційні жанри націлені на повідомлення подій і фактів, аналітичні – на їх інтерпретацію й оцінку, а публіцистика – на подачу матеріалу в художньо-естетичному світлі [110, с. 43; 116, с. 664]. Відповідно, особа автора виявляється в текстах статей у трьох аспектах: як репортер, тобто передавач певної інформації, аналітик, тобто її суб'єктно-зумовлений фільтр, і публіцист – "творець" громадської думки. Інший підхід до диференціації жанрів журнального дискурсу базується на тематичних і композиційних ознаках текстів. Серед них виокремлюють статтю, замітку, інтерв'ю, нарис, огляд, коментар, авторську колонку тощо [312, с. 47], які є інструментами досягнення цілі повідомлення. Разом із тим, два названі підходи нерозривно пов'язані і

кожна стаття чи репортаж може характеризуватися більшою чи меншою близькістю до інформаційного чи аналітичного типу. Очевидно, що найбільший потенціал вираження мовної особистості журналіста має інформаційно-аналітична стаття з такими властивими їй ознаками як можливість висвітлення будь-якої тематики, можливість різної міри суб'єктивації оповіді, вираження власних оцінок та емоцій, певна доля зацікавленості журналіста у матеріалі [3, с. 16]. Саме у статті найповніше виражається концепція автора, побудована на аналізі сукупності подій і фактів, із залученням методів опису й аргументації.

Журнальний дискурс новин представлений переважно аналітичними жанрами. Разом із тим, багатьма дослідниками [див. напр. 3, с. 52, 286, с. 67; 110, с. 65] відзначається тенденція до стирання межі між жанрами, внаслідок чого публікація в часописі носить інформаційно-аналітичний характер з елементами художньої образності [110, с. 64]. Причину такого змішання вбачають у гнучкості й динамізмі самої медіа-комунікації загалом і жанрово-типологічної парадигми журнального дискурсу зокрема, у якому новини, аналітика й публіцистика перебувають у постійній взаємодії. Розуміння сутності цього взаємопроникнення можливе за умови визнання мовної особистості автора провідним чинником формування журнального дискурсу: відповідно жанр трактується як спосіб реалізації особи автора [192, с. 144-150].

Відсутність жанрової стійкості статей часопису можна пояснити з урахуванням трьох рівнів мовної особистості автора. Мотиваційний і лінгвокогнітивний рівні особи журналіста виявляються у постійному балансуванні автора між творчістю й ремеслом. Написання статей є ремеслом тому, що має ужитковий характер, спрямоване на досягнення очікуваного результату, пов'язаного з формуванням громадської думки в певному напрямку, зі службовим характером діяльності журналіста. А відтак, результат діяльності журналіста – не сам матеріал, а спричинений ним ефект. З іншого боку, стаття – це творчість тому, що пов'язана з народженням нових духовних сутностей, зі створенням раніше неіснуючих, невідомих, суспільно-корисних цінностей, адже кожен журналіст береться за перо в потребі творчості, у

пошуку самовираження [125, с. 191]. Так з'являються нові аналітичні жанри, як-то бесіда, журналістське розслідування, експеримент, версія, консультація, резюме, аналітичний прес-реліз, рейтинг тощо [295, с. 87], та публіцистичні жанри, втілені у вільних за структурою, тематикою й обсягом текстах проблемного характеру [110, с. 64-66]. Тому запропоноване М. М. Бахтіним традиційне трактування жанру як усталеного типу висловлення, що характеризується єдністю цілі, теми, композиції й певним відбором мовних засобів [27, с. 237], у журнальному дискурсі новин видозмінюється внаслідок того, що будь-який жанр є не просто певною усталеною формою, а живим процесом, який оновлюється у кожному новому тексті.

Мовно-дискурсивний рівень особистості журналіста виявляється у способах уживання мовних засобів під впливом соціальних практик, що встановлюють певні конвенції творення дискурсу [385, с. 56]. У цьому ракурсі новинний журнальний дискурс відображає ставлення авторів до навколишньої дійсності, що ілюструє заголовний комплекс на початку розділу новин у журналі *Newsweek – The Take: What We Think about the World* [Newsweek 7.06.2010]. У ньому займенник *we* вказує на колектив авторів, відбиваючи втілення у повідомленнях їхніх точок зору. Ідея ракурсу подій повторно заявлена у назвах рубрик журналу, які висувають на перший план особу журналіста, його систему координат і ціннісні орієнтири, бачення світу його очима: *Periscope, Scope, Perspectives, View, World View, Compass, Focus*.

Таким чином, у нашому дослідженні зосередимо увагу на журнальному дискурсі новин, представленому інформаційно-аналітичними статтями різної тематики, які найбільше втілюють мовну особистість журналіста з огляду на масив матеріалу, який вони висвітлюють, та комунікативну мету, що передбачає соціальне творення реальності за рахунок одночасного інформування про події і вираження ставлення до них вербальними засобами. Динамічна природа журнального дискурсу й відтак його різножанровість зумовлені *особистістю журналіста*, що виявляється в текстах статей у трьох аспектах: репортер, аналітик, публіцист.

Висновки до розділу 1

1. Мовна особистість журналіста є сукупністю здібностей і параметрів, які виявляються у виборі засобів авторського ослівеснення дійсності у статтях часописів. Структура мовної особистості американського журналіста спирається на три традиційні рівні – мотиваційний, лінгвокогнітивний і вербально-семантичний, останній із яких розглядаємо як вербально-дискурсивний, адже мова слугує засобом утілення особи автора в журнальному дискурсі як соціальній практиці.

2. Мотиваційний – визначальний – рівень мовної особистості американського журналіста утворений двома складниками: базовими потребами й соціокультурними параметрами. До потреб як внутрішніх спонукальних мотивів діяльності зараховуємо фізіологічні, безпекові, належності, репутації, самоактуалізації та естетичного задоволення, а спосіб їх актуалізації зумовлюється соціокультурними параметрами, що охоплюють гендер, вік, рівень освіти, соціальний статус, національність. Для журналістів окремого видання диференційними ознаками є гендер і вік, які відрізняють авторів в аспекті знання й досвіду, а недиференційними, тобто приблизно однаковими, параметрами є рівень освіти, соціальний статус і національність. Відповідно, потреби мовної особистості, співвідносні з мотиваційним рівнем, залежать від віку як сукупності періодів, які людина переживає протягом свого життя, та гендера як динамічної культурно детермінованої соціальної характеристики мовної особистості, що формується на основі біологічної належності людини до певної статі.

3. Оскільки потреби виступають спонуками діяльності журналіста, то мотиваційний рівень підпорядковує наступний – лінгвокогнітивний – рівень, утворений концептуальними структурами, які на вербально-дискурсивному рівні ослівеснюються номінативними одиницями й синтаксичними конструкціями.

4. Мовна особистість журналіста реалізується в медійному дискурсі. Максимальну реалізацію особи автора забезпечують статті часописів, що дають йому можливість висловити думку і структурувати події відповідно до інтересів та потреб, на відміну від телекомунікації, що спирається здебільшого на зображення і виражає реакцію на подію, та інтернет-дискурсу, що подає різномірну інформацію з залученням усіх видів медіа. Тижнева періодичність виходу журналів передбачає нижчу оперативність подачі інформації порівняно з іншими різновидами медіа-дискурсу, дозволяючи авторам узагальнювати більше фактів із різних сфер діяльності людини незалежно від часу публікації.

5. Ступінь вияву особи автора залежить від жанрів журнального дискурсу, котрі є формами втілення авторського задуму й реалізації індивідуальної творчості журналіста. Спираючись на систему жанрів, що включає три різновиди – інформаційний, націлений на повідомлення подій і фактів, аналітичний, що їх інтерпретує й оцінює, та художньо-публіцистичний, що подає матеріал в художньо-естетичному ракурсі, – особа автора виявляється в текстах статей у трьох аспектах: як репортер, тобто передавач певної інформації, аналітик, тобто її суб'єктно-зумовлений фільтр, і публіцист – "творець" громадської думки.

6. Найбільший потенціал вираження мовної особистості журналіста має інформаційно-аналітична стаття з такими властивими їй ознаками як висвітлення будь-якої тематики, можливість різної міри суб'єктивності оповіді, вираження власних оцінок та емоцій, певна доля зацікавленості журналіста у матеріалі. Саме у статті найповніше виражається концепція автора, побудована на аналізі сукупності подій і фактів, із залученням методів опису й аргументації.

Положення цього розділу відображені у чотирьох публікаціях автора [92, с. 43-44; 94, с. 31-33; 97, с. 170-174; 102, с. 60-64].

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСИВНОГО ВТІЛЕННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

Методика дослідження дискурсивного втілення гендера й віку американських журналістів спирається на методи когнітивної лінгвістики, направленої на вивчення способів концептуалізації й вербалізації дійсності [181, с. 53]. Реконструкцію гендерного й вікового аспектів мовної особистості американського журналіста здійснюємо у три етапи, співвідносні з рівнями її структури: класифікаційний, лінгвокогнітивний та інтерпретаційний.

Перший – *класифікаційний* – етап передбачає відбір статей з урахуванням віку й статі журналістів, що дозволяє відтворити мотиваційний рівень.

Лінгвокогнітивний етап відтворення гендерного й вікового параметрів мовної особистості американського журналіста передбачає виявлення впливу авторського осмислення світу на відбір номінативних одиниць і синтаксичних структур. Їхню семантику пояснюємо за допомогою лінгвокогнітивних методик співвіднесення фігури й фону, диференціації рівнів категоризації, побудови категоріальних перспектив, застосування дослідницького апарату образ-схем і силової динаміки, які враховують закономірності сприйняття дійсності журналістами, адже вжиті лінгвальні засоби позначають не стільки власне світ, скільки особливості його осмислення й категоризації [15, с. 14; 160, с. 6; 162, с. 18; 181, с. 53; 198, с. 82; 281, с. 401; 333, с. 2]. Із метою пояснення номінативних одиниць і синтаксичних конструкцій з концептуальними структурами використовуємо *компонентний аналіз*.

Інтерпретаційний етап дослідження, пов'язаний з вербально-дискурсивним рівнем мовної особистості американського журналіста, спрямований на розкриття впливу гендера й віку авторів на вживання номінативних одиниць і синтаксичних конструкцій, співвідносних із певними структурами лінгвокогнітивного рівня. З метою об'єктивації отриманих результатів і визначення частотності використання досліджуваних лінгвальних

засобів у статтях авторів протилежних статей і різного віку на цьому етапі залучено елементи кількісного аналізу.

2.1. Класифікаційний етап

Класифікаційний етап дослідження мовної особистості американського журналіста, який пов'язуємо з мотиваційним рівнем, передбачає відбір статей з урахуванням гендера й віку авторів. Статті з 20 випусків журналу *Newsweek* поділяємо на дві групи: написані авторами-чоловіками і жінками. Кожна з цих груп включає три підгрупи статей: журналістів молодого, середнього й літнього віку.

Вік і стать американських журналістів встановлюємо за їхніми персональними сайтами і блогами, а також за даними соціальних мереж *Facebook*, *Twitter*, *LinkedIn* та енциклопедії *Wikipedia*. Покажемо спосіб отримання цієї інформації на прикладі Інтернет-сторінки одного з авторів-редакторів часопису *Newsweek* Фаріда Закарії, впливового американського аналітика, експерта в галузі міжнародних відносин, який веде авторську колонку *World View* та публікує статті суспільно-політичної тематики у рубриці *International* – http://en.wikipedia.org/wiki/Fareed_Zakaria (див. Додаток А).

Із Інтернет-джерел виявляємо, що статті журналу *Newsweek* написані чоловіками й жінками віком від 27 до 82 років, що дозволяє врахувати вплив на продукування текстів досвіду і ставлень авторів, зумовлених їхніми віком і гендером. Наймолодшим репортером журналу *Newsweek* є Езра Клейн (Ezra Klein), який народився 9 травня 1984 року. Відомий як колишній журналіст газети *The Washington Post* та автор і розробник Інтернет-блогу *Wonkblog*, присвяченого проблемам фінансової політики й охорони здоров'я, Езра Клейн з'являється на сторінках часопису *Newsweek* із квітня 2010 року, коли йому майже виповнилося 27 років. Найстаршим автором журналу *Newsweek* є Ендрю Хекер, який народився 13 липня 1921 року. Він є відомим американським політологом, мислителем, професором Королівського коледжу Нью-Йорка

(Queens College), вченим, публіцистом та автором шести книг, присвячених проблемам політики, філософії, ідеології, національних та гендерних інтересів, освіти, науки, глобалізації. Остання його стаття в журналі *Newsweek* «*Everyone Should Go to College*» вийшла 28 серпня 2011 року [Newsweek 28.08.2011], коли авторові було 82 роки. Відтоді він продовжує свою діяльність як письменник і публіцист в інших виданнях і на даний час (2014 рік) у віці 85 років працює над написанням сьомої книги, присвяченої проблемам освіти й глобалізації, про що він пише на своїй Інтернет-сторінці, див. <http://www.nybooks.com/contributors/andrew-hacker-2/> .

Під час відбору текстів для аналізу ми враховували їхні обсяг і тематику, оскільки дистрибуція статей за рубриками в журналі серед авторів протилежних статей і певного віку не однакова, що свідчить про різний рівень залучення окремих груп журналістів у ті соціальні практики, які висвітлюються на сторінках часопису новин. Найбільша кількість матеріалів написана авторами-чоловіками середнього віку – 71 стаття; незначне зменшення кількості публікацій виявлено у авторів-чоловіків похилого віку – 62 статті, що свідчить про найбільший попит на ці дві групи журналістів. Рідше зустрічаються матеріали журналістів-жінок середніх років (46 статей) і з незначним падінням – автори-чоловіки молодого віку (40 статей). Найрідше зустрічаються статті жінок похилого віку (37 статей) і молодих журналісток (28 статей), які з'являються не в кожному номері журналу. Наведені дані свідчать, що середній вік як у журналістів-чоловіків, так і в жінок, є найбільш творчим, продуктивним і соціально активним періодом. Автори середнього віку найкраще здатні до узагальнення і критичного осмислення власного досвіду і у них іще достатньо життєвих сил, щоб привнести цей досвід у свою діяльність [275, с. 15].

Класифікація статей за віком і гендером авторів виявила таку тенденцію: молоді журналісти переважно спеціалізуються на одній тематиці, публікуючи свої статті з номера в номер під однією й тією ж рубрикою, що зумовлено їх відносно невеликим журналістським досвідом. Сферами інтересів людей цього

віку обох статей є політика, економіка й бізнес, що свідчить про прагнення молодих людей до фінансової захищеності й стабільного соціального становища. Із віком статті авторів набувають політематичності, що зумовлено їх включенням у процес не тільки обмірковування своєї теми, але і безперервного накопичення нового матеріалу. Журналісти середніх років – як чоловіки, так і жінки – хоча й продовжують писати статті у конкретні рубрики, поступово розширюють висвітлювану тематику. Значне розмаїття тем представлено у статтях авторів-чоловіків середнього віку: поряд із політикою, економікою та бізнесом, вони висвітлюють проблеми науки й технологій, культури та мистецтва, навколишнього середовища, спорту і туризму, а також ведуть авторські колонки. Виключно автори-чоловіки середніх літ пишуть передові статті під рубрикою *First Report* або *Top News*, які відкривають номер журналу і висвітлюють найважливіші події та актуальні проблеми. Написання передових статей, особливістю яких в американських журналах є узагальнення фактів [485, с. 59], переважно чоловіками середніх літ пояснюємо такою властивістю практичного мислення, як редукування й вибіркоче використання найбільш потрібної інформації для аргументації та утвердження певної концепції, властивих більшою мірою чоловікам середнього віку [172, с. 542]. Зважаючи на те, що будь-який об'єкт в інформаційному відношенні є потенційно нескінченним [486, с. 6], а для передових статей не передбачається вичерпність аргументації, чоловіки середніх літ шляхом узагальнення фактів розкривають зв'язок окремої ситуації з масштабною суспільною проблемою та прогнозують варіанти розвитку подій, демонструючи таким чином ступінь своєї зацікавленості ситуацією.

На відміну від чоловіків, жінки середнього віку не пишуть передові статті та матеріали для авторських колонок, а також не присвячують свої публікації економіці й спорту. Статті жінок середнього віку зосереджені навколо проблем політики, науки, культури і мистецтва, навколишнього середовища. Причину вибору названої тематики жінками середнього віку вбачаємо у домінуючих потребах мотиваційного рівня, зокрема безпека, фінансова стабільність,

тілесний і психічний комфорт, естетичне задоволення й самоактуалізація, заявлені у відповідних рубриках часопису.

Повідомлення літніх журналістів не прив'язані до конкретної рубрики. Як чоловіки, так і жінки похилого віку одночасно пишуть статті на різні теми. Так, статті літнього журналіста Роберта Семьюелсона (1945 р.н.) зустрічаємо в одних випусках в авторській колонці *World View* [Newsweek 11.07.2005; Newsweek 25.07.2005], а в інших – у рубриках *Economy* [Newsweek 20.12.2010], *Business* [Newsweek 30.05.2005], *Politics* [Newsweek 18.04.2011], *World News* [Newsweek 12.11.2010], *U.S. News* [Newsweek 20.02.2011], *Education* [Newsweek 6.09.2010]. Політематичність, що виявляється в публікації статей журналістів поважного віку в різних рубриках, пояснюється їх умінням аналізувати інформацію, що різняться тематикою, ступенем складності й узагальнення. Із віком журналістські тексти поряд із подієвою інформацією містять більше узагальнювальних і аналітичних фрагментів, де зображені події відіграють роль аргументів, слугуючи для доведення певної ідеї.

З урахуванням віку і статі авторів, ми обрали 90 статей: 45 із них написані чоловіками й 45 – жінками, і по 30 статей створено журналістами різного віку: ранньої дорослості, або молодості (20-39 років), середнього віку (40-59 років) та пізнього періоду, або старості (понад 60 років) [340, с. 29].

2.2. Лінгвокогнітивний етап

Лінгвокогнітивний етап відтворення моделі мовної особистості американського журналіста передбачає врахування особливостей концептуалізації й категоризації світу авторами, що зумовлює відбір мовних засобів. У цьому руслі вплив гендера й віку авторів виявляємо шляхом виокремлення у текстах мовних засобів, які зображують події у різних ракурсах. Досліджувані засоби охоплюють номінативні одиниці, які називають подію чи її окремі компоненти (осіб, речей, абстрактні сутності тощо), та синтаксичні конструкції, що зображують відношення між подіями та їх

компонентами. Тому до лінгвальних засобів утілення мовної особистості американського журналіста зараховуємо **номінативні одиниці й синтаксичні структури**, які відбивають різні аспекти подій. Оскільки номінативні одиниці називають окремі події та їх учасників, а синтаксичні конструкції структурують відношення між ними, лінгвокогнітивний аналіз виконуємо у такій послідовності: від номінативних одиниць, які позначають складники подій, до синтаксичних конструкцій, що їх структурують.

2.2.1. Процедури аналізу номінативної репрезентації подій враховують послідовність концептуалізації, відповідно до якої сприйняття є основою для емоцій і оцінок [129, с. 50], втілених у семантиці відповідних номінативних одиниць. Відповідно виокремлюємо три номінативні групи одиниць: *мотиваційні*, які апелюють до потреб мовної особистості, *емотивні*, що зображують спонтанні реакції на події, та *оцінні*, котрі вербалізують осмислені ставлення журналістів до зображеного.

Розподіл номінативних одиниць за групами відображає способи категоризації світу журналістами. Спираючись на сприйняття та сенсомоторну взаємодію людини зі світом **мотиваційні** одиниці, співвідносять події та їхні компоненти з базовими потребами мовної особистості – фізіологічними, безпеки, належності, репутації, самоактуалізації та естетичного задоволення [219, с. 63-68], адже перцепція взаємодіє з мотиваційним рівнем, тобто виразніше сприймаються ті предмети і явища, які є необхідними для задоволення домінуючих потреб. Так, зображена в наступному реченні відставка керівника Моссаду апелює до дефіциту потреби у визнанні через номінацію *step down* "іти у відставку": *Meir Dagan would be stepping down after eight years directing the Mossad* [Newsweek 20.12.2010].

Емотивні номінації іменують стани людини, викликані спонтанними реакціями на події [129, с. 49; 132, с. 13; 333, с. 5]. Відповідно, зв'язок емоцій із мотиваційним рівнем полягає у тому, що вони виникають внаслідок задоволення або дефіциту потреб особистості через мотиви [202, с. 49], що

втілюються у подіях [257, с. 132], котрі журналісти зображують у своїх статтях, напр., *The officials panicked* [Newsweek 20.12.2010]. У наведеному реченні одиниця *panicked* зображує паніку, яка трактується як нестримний страх [494], викликаний дійсною чи уявною небезпекою, що супроводжується неконтрольованим прагненням уникнути загрози [129, с. 98], тобто ґрунтується на потребі у безпеці.

Оцінні номінації вербалізують осмислені ставлення журналістів до зображених подій у межах аксіологічних координат «добре» й «погано» [15, с. 197], напр., *Rarely has a covert war been so obvious, and rarely have the underlying facts been so murky* [Newsweek 20.12.2010]. У наведеному реченні оцінний прикметник *murky* "мутний" позначає негативну оцінку, яка інтерпретує поведінку людей в термінах відповідності чи невідповідності моральним правилам певної спільноти [15, с. 198; 57, с. 97; 89, с. 4].

Наступність аналізу мотиваційних, емотивних та оцінних одиниць пов'язуємо з послідовністю концептуалізації дійсності. Першочергове дослідження мотиваційних одиниць пояснюється тим, що сприйняття є первинним актом концептуалізації, адже полягає у відображенні предметів і явищ дійсності за безпосередньої дії на органи чуття. Сприйняття завжди цілісне, предметне й константне [300, с. 18] на відміну від емоцій і оцінок, які виокремлюють тільки деякі властивості предметів і явищ [132, с. 6-10], зображуючи ставлення [440, с. 9] журналістів до подій, що зумовлює розгляд емотивних і оцінних номінацій після мотиваційних. Аналіз емотивних номінацій після мотиваційних пояснюється тим, що емоції спираються на потреби: страх і тривога є виявами дефіциту потреби у безпеці; радість розуміється як реакція задоволення від реалізації потреби в належності, а гнів – як наслідок обмеження в рухах, словах, учинках, тобто комплексу потреб, що включають безпеку, репутацію, самовираження й самоактуалізацію [132, с. 139-175; 129, с. 131-138, 229-237]. Водночас, дослідження емотивних номінацій передуює аналізу оцінних одиниць, адже емоції кваліфікують як передрозум [287, с. 14], за допомогою якого індивід здійснює лише найзагальнішу

первинну оцінку ситуації відповідно до потреб. Емоції на відміну від оцінок є найбільш глибокими, інстинктивними або первинними формами категоризації світу [129, с. 57], що можуть визначати суб'єктивний образ сприйнятого, інтерпретуючи предмети, явища, простір і час. Оцінка виступає різновидом осмисленої категоризації дійсності [15, с. 183], спрямованим на упорядкування сприйнятого світу [440, с. 249] відносно тіла й оцінних шкал, що вимагає не стільки відчуттів і реакцій, скільки осмислення сенсомоторного досвіду й структурування його в аксіологічних координатах "плюс", "нейтрально", "мінус" [15, с. 197].

З урахуванням названих особливостей концептуалізації дійсності, для аналізу *мотиваційних* одиниць застосовуємо теорію рівнів категоризації [454, с. 31], *емотивні* одиниці пояснюємо за допомогою положень теорії побудови перспектив [453, с. 493-536; 454, с. 66-136], а *оцінні* номінації інтерпретуємо, спираючись на образ-схемну методику [412, с. xiv; 414, с. 18-19].

2.2.1.1. Диференціація рівнів категоризації: мотиваційні одиниці. Мотиваційні одиниці іменують учасників подій та їхню діяльність, спрямовану на задоволення потреб особистості. Їх вживання досліджуємо спираючись на психологічну теорію категоризації, відповідно до якої сприйняті об'єкти співвідносяться з базовим чи субординатним рівнем узагальнення, на основі яких формується найвищий – суперординатний – рівень [454, с. 30].

Методика аналізу мотиваційних одиниць передбачає виконання чотирьох послідовних процедур. Перша – *таксономічна* – процедура полягає у виявленні одиниць, що апелюють до базових потреб. У текстах виокремлюємо номінації учасників подій та їхньої діяльності, пов'язаних із відповідними потребами. Друга процедура – *встановлення одиниць базового рівня категоризації* – спрямована на виявлення номінацій, значення яких відбиває концептуалізацію подій на рівні буденної діяльності, тому що базові одиниці представляють об'єкти як перцептивні гешталти, іменуючи осіб на рівні повсякденної свідомості, напр., *a doctor, a patient*.

Третя процедура – виявлення одиниць субординатного рівня – спрямована на встановлення номінацій, у значенні яких додаткові семи деталізують базові позначення осіб та їхньої діяльності. Так, апелюючи до потреби у безпеці, поняття, позначене базовим іменником *doctor*, уточнюється у наступному прикладі субординатними номінаціями *cardiologist*, *heart doctor* та *physician*, які деталізують діяльність лікаря: “*We’ve been treating dietary disease with medicines. That can stabilize disease but doesn’t reverse it,*” says Dr. Baxter Montgomery, a cardiologist from Houston, Texas. After years as a heart doctor, Dr. Montgomery now focuses on reversing cardiac disease with diet [...] Montgomery is part of a small but growing group of conventionally trained physicians disillusioned with traditional medical care. These doctors, who focus on a patient’s lifestyle, tend to prescribe food and exercise over drugs [Newsweek 07.11.2013].

Четверта процедура – встановлення одиниць суперординатного рівня, тобто максимального узагальнення, які вказують на членів категорії зі схожими ознаками в загальних контурах, відбиваючи найменшу зацікавленість автора в подіях, напр., *medical specialist*, *medical man*, *medical advisor*, *medical consultant* тощо.

Співвіднесення учасників подій з відповідним рівнем категоризації дозволяє виявити, як журналісти різного віку і статі концептуалізують об’єкти й оперують знаннями про них: базовий рівень не вимагає спеціальних, теоретичних знань, об’єкти на ньому сприймаються й категоризуються гештальтно, несвідомо, без виокремлення їхніх характеристик чи складових компонентів [454, с. 34]. Для зарахування відповідних об’єктів до категорій субординатного чи суперординатного рівня необхідне знання їх спільних з іншими об’єктами характеристик (для категорій більш високого рівня абстракції) і відмітних ознак (для категорій рівня нижчого порядку), тобто наявність спеціальних знань [454, с. 34].

2.2.1.2. Побудова категоріальних перспектив: емотивні одиниці. Для пояснення семантики емотивних одиниць залучаємо теорію побудови перспектив (ТПП) [435, с. 493-536; 436, с. 66-73], яка пов'язує членування світу з послідовністю орієнтування індивіда у просторі-часі, на основі яких формуються відповідні категоризаційні перспективи: основна, співвідносна зі статикою простору, і другорядна, яка корелює з динамікою часу [398, с. 22-28; 435, с. 496]. Ураховуючи неможливість однозначного розмежування окремих емоцій [129, с. 17], ТПП дозволяє пов'язати пояснення категоризації й номінації емоцій з двома етапами: спочатку позначається фокус категорії, до якого приєднуються подібні стимули, які утворюють основну категоризаційну перспективу, а потім на фоні подібності ословеснюються відмінні емоційні стани. Відповідно, основна категоризаційна перспектива представлена монономінаціями базових емоцій, напр., *fear*, а другорядна – поліемотивними одиницями, значення яких поєднує ознаки базової емоції з кількома додатковими рисами, напр., *awe* ("благоговійний страх"), який трактується як сильна емоція, що по-різному поєднує страх, повагу й захоплення, викликані авторитетом чи святинею ("*a strong emotion variously combining fear, veneration, and wonder that is inspired by authority or by the sacred*") [494]. Вживання моноемотивних одиниць, співвідносних із основною перспективою, або поліемотивних, що представляють другорядну, відбиває особливості категоризації журналістами емоцій від центру до периферії категорії.

Номінація емоцій здійснюється іменниками, що позначають номіналізовані якості, напр., *joy, sadness, sorrow*; прикметниками, що іменують емоційний стан як властивість людей, напр., *a sad captain, the captain was sad*; прислівниками, що описують способи дії, манеру поведінки чи вміння тримати себе, напр., *the captain left sadly*; та дієсловами, що називають афект як процес, напр., *his departure upset him* [379, с. 174]. Відправною точкою для аналізу емотивних одиниць слугують 10 іменників на позначення базових емоцій: *anger, disgust, fear, guilt, interest, joy, sadness, shame, shyness, surprise* [129, с.

40]. Ці базові емоції є відносно простими і використовуються як система відліку для більш маргінальних емоційних станів [474, с. 186]. Окрім іменників, що складають ядро емотивних номінацій, спонтанні реакції на події вербалізуються прикметниками, прислівниками і дієсловами, пов'язаними словотворчими відносинами, що уточнюють ознаки іменників за рахунок притаманних їм категоріальних сем, адже належність номінативних одиниць до різних частин мови є концептуальною за своєю суттю: вона відбиває статус тієї когнітивної структури, яка стоїть за словом і сформувалася у процесі категоризації оточуючого світу [181, с. 179]. До другорядних засобів вираження емоцій зараховуємо одиниці, у значенні яких містяться основні семантичні ознаки базової емоції та одна чи кілька додаткових рис.

Методика аналізу емотивних одиниць передбачає виконання чотирьох послідовних процедур. Перший етап – *ідентифікаційний* – полягає у виявленні фокуса емоції, назва якого використовується для іменування всієї категорії. Так, іменник *fear* іменує фокус категорії страху, *anger* – гніву, *joy* – радості, *surprise* – подиву, *sadness* – суму, *shame* – сорому, *guilt* – провини, *shyness* – зніяковіння, *disgust* – огиди та *interest* – інтересу.

Другий – *дефініційний* – етап аналізу спрямований на встановлення того, як ознаки фокуса уточнюються в основній перспективі, співвідносній зі статикою, і як вони послаблюються у другорядній перспективі, яка корелює з рухом від фокусу [435, с. 496; 436, с. 69]. На цьому етапі здійснюємо концептуальну реконструкцію словникових дефініцій одиниць на позначення фокусу категорії з метою виокремлення стимулів, що формують певні емотивні категорії. Віднесення номінацій емоцій до основної чи другорядної перспективи здійснюється за такими критеріями: 1) знак емоційного реагування «+» чи «-», відбиті в дефініціях емотивних номінацій як семи 'good', 'bad', 'pleasant' або 'unpleasant', 3) джерело емоції, тобто ситуація позамовної дійсності, що стала причиною емоції, 4) інтенсивність емоції, що градується через семи 'strong', 'intense', 'extreme', 5) тривалість емоції, на яку вказують семи 'short' або 'long'. Наприклад, залежно від знаку емоційного реагування,

зазвичай позитивна емоція радості, яка в основній перспективі іменується словами *joy, enjoyment, delight, rapture*, що різняться за інтенсивністю й тривалістю [494], відображена в другорядній перспективі як зловтіха одиницями *gloat, malevolence, Schadenfreude* [494].

Третій етап – *відтворення основної перспективи* – спрямований на виявлення одиниць, у значенні яких представлені всі семи, що вказують на фокус, із певними модифікаціями. Четвертий етап – *реконструкція другорядної перспективи* – полягає у виявленні відмінностей, зумовлених послабленням стимулів, напр., спадання ознаки інтенсивності емоції тощо. Номінації емоцій додатково утворюють проміжну перспективу, що охоплює стимули, характерні для кількох емоцій.

Продемонструємо запропоновану процедуру аналізу емотивних одиниць із залученням теорії побудови перспектив на прикладі номінацій гніву, яка домінує у журнальному дискурсі. Спершу визначаємо одиницю на позначення фокусу категорії – *anger*, адже саме вона іменує всю категорію. Далі шляхом концептуальної реконструкції словникової дефініції одиниці *anger* "*a strong feeling of displeasure and usually of antagonism because of something wrong or bad*" ("сильне почуття невдоволення або зазвичай антагонізму через щось неправильне або погане") [494] виокремлюємо стимули, що формують категорію. Їх виявляється три: "невдоволення", на яке вказує сема '*displeasure*'; "висока інтенсивність", про що свідчить сема '*strong*', і "протидія", позначена семою '*antagonism*'. На третьому етапі аналізу відтворюємо основну перспективу, встановлюючи одиниці, у значенні яких представлені всі три названі семи. Схожі стимули, які іменуються одиницями *angry; rage, fury, wrath, ire; outrage, indignation; resentment* і *tantrum*, за рахунок додаткових сем уточнюють фокус категорії, позначений одиницею *anger*. Прикметник *angry*, що визначається як *full of anger* (сповнений гніву) [494], з точністю повторює ознаки фокусу, а в значенні інших емотивних одиниць акцентуються інші стимули: іменники *rage, fury, wrath, ire* вказують на підвищення інтенсивності

емоції; одиниці *outrage* та *indignation* конкретизують відношення протидії, а номінації *resentment* і *tantrum* диференціюють тривалість гніву.

Концептуальний зміст, найближчий до фокуса категорії, позначають одиниці *rage*, *fury*, *wrath* та *ire*, які передають найвищу інтенсивність гніву за рахунок додаткових сем ‘*intense*’ та ‘*extreme*’, що з’являються в їхніх значеннях [493]: одиниця *rage* визначається як *a strong feeling of anger that is difficult to control* [494], *fury* – як *violent, intense, disordered, and often destructive rage* [494], *extreme, uncontrolled anger* [493], іменник *wrath* трактується як *extreme anger; strong vengeful anger or indignation* [494], а *ire* як *intense anger; intense and usually openly displayed anger* [494]. Деяко віддалені від фокусу в межах основної перспективи одиниці *outrage* та *indignation*, оскільки, крім високої інтенсивності, вони конкретизують протидію семами ‘*mean*’, ‘*hurtful*’ і ‘*morally wrong*’, адже все аморальне, принизливе й ненормальне суперечить ustalеним нормам соціуму. Так, одиниця *outrage* вказує на сильний гнів, викликаний аморальним учинком, який є джерелом протидії: *a strong feeling of unhappiness because of something bad, hurtful, or morally wrong* [494], а іменник *indignation*, зображаючи обурення з приводу злочинних чи аморальних дій (*feelings of anger and surprise because you feel insulted or unfairly treated* [493]), викликає емоцію подиву. Тривалість гніву в семантиці іменників *tantrum* і *resentment*, що позначають сильне обурення через несправедливість, виявляємо за допомогою додаткових сем ‘*short*’ або ‘*long*’ [494]. Сема ‘*short*’ вказує на короткочасність емоції у значенні іменника *tantrum*, який позначає миттєвий приступ гніву, сильний афект вибухового характеру: *a sudden short period when someone, especially a child, behaves very angrily and unreasonably; an uncontrolled outburst of anger* [494], а сема ‘*long*’ вказує на довготривалий стан гніву у значенні одиниці *resentment*: *a feeling of anger or displeasure or persistent ill will at something regarded as a wrong, insult, or injury that can last a long time* [494].

На четвертому етапі аналізу реконструюємо другорядну перспективу категоризації, виявляючи відмінності, зумовлені послабленням стимулів: спадання ознаки інтенсивності зафіксоване семою ‘*slight*’ в семантиці одиниць

fret, annoyance, irritation, vexation, exasperation; метафоризація протидії виявлена у семантиці фразеологізма *be at daggers drawn with smb.*, одиниця *fire* за рахунок семи *'hot'* зображує високу температуру тіла і гаряче дихання людини у стані гніву, а колоквиалізм *bate*, що визначається як *angry mood*, виявляє послаблення всіх трьох стимулів фокуса.

Номінації гніву *frenzy, hysteria, spite, malice* додатково вказують на проміжну перспективу, яка охоплює стимули, характерні для кількох емоцій. У значенні іменника *frenzy* як *great and often wild or uncontrolled activity* [494] сема *'activity'* вказує на збуджений стан, характерний для кількох емоцій одночасно, що підтверджується сполучуваністю одиниці *frenzy* з іменниками на позначення інших емоцій, зокрема відчаю, напр, *in a frenzy of despair* (в несамовитому відчаї), та страху, напр, *in a frenzy of terror* (в шаленому страху) [494]. У значенні слова *hysteria*, яке трактується як *exaggerated and uncontrollable fear, anger, or excitement that make people cry, laugh, shout etc.* [495], або *overwhelming or unmanageable emotional excess* [494], семи *'fear'*, *'anger'* та *'excitement'* вказують на складний характер цієї емоції. У значенні іменника *malice*, який трактується як *the desire to harm someone because you hate them* [494], та *spite*, що визначається як *a desire to harm, anger, or defeat another person esp. because you feel you have been treated wrongly* [494], семи *'desire'* та *'harm'* вказують на бажання образити людину

Отже, методика ТПП допомагає виокремити одиниці, які репрезентують емоції в основній, другорядній і проміжній перспективах, указуючи на особливості категоризації цих станів журналістами.

2.2.1.3. Образ-схемний аналіз: оцінні одиниці. Оцінні номінації аналізуємо, спираючись на дослідницький апарат *образ-схем*, елементарних доконцептуальних структур лінгвокогнітивної діяльності людини [412, с. 47], адже образ-схеми деталізують сприйняття, відтворюючи сенсомоторні витoki семантики оцінних одиниць. У нашому дослідженні за основу аналізу оцінних номінацій взято класифікацію типів оцінки, запропоновану Н. Д. Арутюною [15, с. 155-180]: сенсорні (*pleasant*), інтелектуальні (*interesting*), емоційні

(*terrifying*), етичні (*moral*), естетичні (*beautiful*), утилітарні (*useful*), нормативні (*adequate*) і телеологічні (*successful*). Наведена типологія орієнтована передусім на оцінку об'єкта (*beautiful car*) чи діяльності (*decent behaviour*). Водночас, у журнальному дискурсі новин значна кількість оцінних номінацій характеризує людину в аспекті її зовнішності (*pretty face*), професіоналізму (*well qualified people*), поведінки (*honest investor*) та здібностей (*wise politician*), тому до зазначеного переліку оцінок включаємо технічну, що характеризує особу з точки зору її професіоналізму, детально описану фон Вригхтом [481, с. 56].

Традиційна структурація оцінних категорій у термінах «плюс», «нейтрально», «мінус» [57, с. 19; 419, с. 21] співвідноситься з образ-схемою ШКАЛА. Так, у значенні оцінного прикметника *lousy* "негідний", який трактується як поганий чи бідний "*bad or poor*" або слабкої якості, невмілий "*of poor quality, not skilful*" [494], сема '*bad*' "поганий" вказує на полюс «мінус» на оцінній ШКАЛІ. Остання трансформується в оцінну ВЕРТИКАЛЬ у значенні одиниць із аксіологічними семами '*high*' "високий" чи '*low*' "низький", які вказують на її ВЕРХ та НИЗ, асоціюючись із позитивною або негативною оцінкою відповідно. Так, значення дієприкметника *respected* "шанований" співвідносимо з ВЕРХОМ оцінної ВЕРТИКАЛІ на основі семи '*high*' у визначенні слова *respect* як "значної поваги" *high regard* [494], що дозволяє розглядати цю одиницю як засіб позначення позитивної оцінки, яка вказує на чесноти, котрі високо цінуються суспільством [15, с. 183].

Отже, для аналізу значення номінативних одиниць використовуємо процедури диференціації рівнів категоризації, побудови категоріальних перспектив та образ-схемного аналізу, які передбачають встановлення особливостей концептуалізації світу.

2.2.2. Процедури аналізу синтаксичного структурування подій. Синтаксичне структурування подій відбиває відношення між їхніми компонентами, які втілюються в синтаксичних конструкціях відповідної семантики. Переважання у статтях журналістів певного віку і статі речень із

окремими синтаксичними відношеннями свідчить про фокусування уваги журналістів на відповідних компонентах подій: суб'єкт, дія, об'єкт, властивість тощо, залишаючи поза увагою інші. При розробці процедур аналізу синтаксичного структурування подій враховуємо співвідношення фігури й фону [432, с. 70] та відношення, представлені образ-схемами [412, с. 18-20] й силовою динамікою [464, с. 409-415].

2.2.2.1. Співвідношення фігури й фону: фокусувальні відношення. Співвідношення фігури й фону, за якого один об'єкт сприймається на тлі іншого як більш помітний (*salient*) [432, с. 70; 463, с. 626], використовуємо для диференціації семантики головного й підрядних – номінативних, атрибутивних і компаративних – речень, які диференціюють зміст в аспекті помітності [476, с. 101]. На фігуру вказує ініціальна позиція частини речення, яка є маркером «висвітлення» (*prominence*) інформації [432, с. 71-73], напр., *What humans do to, and ostensibly for, the earth does not matter in the long run* [Newsweek 20.09.2010]. У наведеному реченні фігурою є підрядна підметова частина *What humans do* внаслідок її ініціальної позиції.

Розрізнення фігури й фону дозволяє інтерпретувати частини речення в ініціальній позиції як більш помітні, значущі, релевантні (*salient*), які є фігурою по відношенню до фону. Номінативні, атрибутивні й компаративні частини виконують різні фокусувальні функції. Складнопідрядні речення з **підметовими** частинами реалізують ініціальну фокусувальну модель, за якої підрядна частина у позиції підмета слугує фігурою, напр., *What we really need is a new system that looks at the whole difficult question of preventive detention* [Newsweek 18.01.2010], і модель відкладеного фокусування з займенником *it*, за якої підметова частина у постпозиції, утримуючи увагу до кінця речення, напр., *It makes sense that they (teenage girls) are going to take care of themselves instead of reaching out* [Newsweek 29.06.2010].

Підрядні **присудкові** частини конкретизують фігуру, названу підметом головної частини, напр., *The great hope is that they'll work longer* [Newsweek 27.11.2010]. У наведеному реченні підмет головної частини *hope* є фігурою,

місце котрої уточнюється підрядним реченням, яке утримує на ній увагу до кінця висловлення. Підрядні **атрибутивні** частини акцентують увагу лише на одній ознаці фігури, що виокремлює її із низки подібних [381, с. 487], напр., *For decades now, political scientists have been building election models that attempt to predict who will win in November without making any reference to candidates or campaigns* [Newsweek 10.07.2010]. У наведеному реченні підрядна атрибутивна частина *that attempt to predict* зміщує фокус уваги з політичних аналітиків, названих підметом головної частини *political scientists*, на результат їхньої діяльності, позначеного додатком *election models*.

Компаративні конструкції, представлені як підрядними частинами, так і обставинами, створюють фон для фігури, заявленої у головній частині. У наступному реченні обставина *than Europe* співвідносна з фоном, адже відсилає читача до минулої події (врегулювання проблем працевлаштування за часів глобальної фінансової кризи 2008 року), яка у статті не описується, а лише згадується, зображуючи Європу як тло, на якому показано фігуру, названу підметом *the U.S.:* *The U.S. had traditionally enjoyed lower unemployment rates than Europe, in part because American workers were more willing to move from state to state in order to take new jobs* [Newsweek 08.11.2010].

2.2.2.2. Топологізація: просторово-темпоральні відношення.

Обставини й підрядні речення часу і місця створюють просторово-темпоральну перспективу подій (топологізацію), яка полягає у локалізації референтів у просторі й часі. Для пояснення просторових і темпоральних відношень залучаємо образ-схемну методику, яка відтворює сенсомоторні витоки значення, що є основою формування семантики названих синтаксичних конструкцій.

Просторові й темпоральні конструкції пояснюємо з залученням чотирьох груп образ-схем: *соматичних*, тобто стосовно тіла (СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ, СПРАВА-ЗЛІВА, БЛИЗЬКО-ДАЛЕКО); *перцептивних*, пов'язаних зі сприйняттям (ОБ'ЄКТ-ЗЛІЧУВАНІСТЬ-МНОЖИНА-МАСА); *топологічних*, які виявляються у просторовій

локалізації референтів (МЕЖА, КОНТЕЙНЕР, ПОРОЖНИЙ / ПОВНИЙ); динамічних, пов'язаних із рухом (ШЛЯХ, ЦИКЛ) [255, с. 23-30].

Залучення образ-схем передбачає два етапи аналізу *просторових* конструкцій. Перший – *ідентифікаційний* – полягає у виявленні обставин місця за відповідними прийменниками, напр., *in, to, on, at*. Так, прийменник *in* співвідносить місце із КОНТЕЙНЕРОМ (*in London*), *on* позначає ПОВЕРХНЮ (*on the table*), *at* співвідноситься з МЕЖЕЮ (*at the supermarket*), а прийменник *to* вказує на кінцевий пункт ШЛЯХУ (*to Iraq*) [412, с. 18; 472, с. 132].

Другий – *інтегративний* – етап спрямований на встановлення взаємодії значень прийменника та іменника, напр., *into the digital world, on the scene*, адже семантика обставини місця виводиться з усіх компонентів конструкції. Так, прийменник *in*, співвідносний з КОНТЕЙНЕРОМ, реалізує це значення в обставинах на позначення приміщень, напр., *in his house*, фізичних вмістищ, напр., *in his bag, in the car*, а також міст, країн, штатів і регіонів, напр., *in Basel, in California*, оскільки названі обставини передають усі ознаки КОНТЕЙНЕРА як простору, утвореного внутрішніми й зовнішніми зонами і межею між ними [424, с. 32] з отвором для руху ВСЕРЕДИНУ чи НАЗОВНІ [255, с. 44]. Натомість, значення вмістища метафоризується в обставинах *in his book, in his speech, in the journal "Current Biology"* тощо, які позначають абстрактний КОНТЕЙНЕР. Семантика вмістища набуває нових форм в обставинах *in politics, in business, in the media*, які спираються на образ-схему МЕЖА, адже відділяють одну сферу діяльності від іншої, тобто у значенні цих обставин відбувається зміщення перспективи репрезентації з того, що всередині КОНТЕЙНЕРА, на те, що ззовні.

Специфіка значення *темпоральних* одиниць зумовлена тим, що час є гетерогенною сутністю: з одного боку, він являє собою проміжок [493] між двома точками [494], що вимірюється годинами, хвилинами тощо [495], а з іншого, він є аморфною й безкінечною циклічною сутністю [494]. Відповідно, виокремлюємо два типи темпоральних обставин: *точні*, метою яких є орієнтування читача у часі, напр., *in July 2012, on Christmas*, і *характеризуючі*,

що створюють фон для зображення інших подій, напр., *in a completely capricious moment, for a long time*.

На *точний* час вказують обставини, співвідносні з точкою, тобто дискретним місцем на часовій шкалі [382, с. 128], напр., *on March 17, in 1986*, або інтервалом з чіткими часовими межами, напр., *from July till December, since March 2009, until last summer*. Точність часової референції досягається за рахунок вживання у складі обставин, що вказують на ТОЧКУ на часовій шкалі, числівників та іменників в однині на позначення годин, напр., *at 7 a.m., at 14.30*, частин доби, напр., *in the morning, at night*, днів тижня, напр., *on Monday*, місяців, напр., *in April*; пір року, напр., *in summer*; років, напр., *in 2012*, а також назв подій, що асоціюються з точними датами, напр., *on Christmas*. Обставини, що подають інтервал з чіткими часовими межами, вказують на початкову й кінцеву ТОЧКИ часового відрізка, напр., *since April 1986, until this winter*. Обставини на позначення темпоральної точки та інтервалу.

До *характеризуючих* обставин відносимо конструкції просторової та оцінної семантики, що набувають темпорального значення в контексті. Темпорально-просторові конструкції містять іменники, що вказують на перебування референта у просторі, напр., одиниця *deathbed* позначає ліжко, на якому лежить людина в останні хвилини свого життя [495], тобто імплікує просторове розміщення референта. Внаслідок метафоричного переосмислення просторової семантики й розуміння смерті як кінцевої ТОЧКИ життєвого ШЛЯХУ [495], обставина *on their deathbeds* набуває темпорального значення у наступному реченні: *On their deathbeds, most people don't regret not having clambered a rung higher, but having worked too hard, and having lost touch with friends* [Newsweek 20.09.2010].

Темпорально-оцінні конструкції виокремлюємо на основі оцінного прикметника чи прислівника (*crucial, difficult, lousy* тощо) та іменника на позначення часу *time, moment, hour, period, stage, age, juncture*, напр., *at the crucial moment, in an age of big achievements, in difficult stages of their deployment, on a clear day in politics*. Ці конструкції не стільки орієнтують читача у часі

описуваних подій, скільки впливають на аудиторію, формуючи позитивне чи негативне ставлення до описуваної події, адже час у цих обставинах слугує фоном для вираження оцінки і ставлення автора. У темпорально-оцінних конструкціях час представлений як річ, якою можна маніпулювати на користь чи на шкоду чомусь, як інструмент для досягнення певної мети, як предмет, який можна створити, здобути, використати, втратити тощо (пор. *Commodity sense* – [382, с. 177]). Так, в обставині *at critical junctures in campaigns* оцінний прикметник *critical*, вказуючи на неточний час, акцентує увагу на цінності певного моменту, важливості розгортання діяльності в окремий часовий період: *Playing to stereotypes can endear them to voters at critical junctures in campaigns* [Newsweek 8.03.2008].

Невизначений інтервал, що створює фон для зображення інших подій, вербалізується обставинами з прийменниками *in, over, during, through* та абстрактними іменниками на позначення процесу (*deployment, marketing, promotion*), що імплікують обмежений, але чітко не визначений проміжок часу, напр., *Medicare and Medicaid paid billions to buy cancer and kidney patients the anti-anemia drugs to help them avoid blood transfusions or boost energy during grueling chemotherapy* [Newsweek 08.11.2011]. У наведеному реченні обставина *during grueling chemotherapy* імплікує обмеженість часового інтервалу, протягом якого проводиться хіміотерапія, не фіксуючи при цьому чіткі часові межі, оскільки курс цього лікування може бути різним. Натомість, автор фокусує увагу на попередженні шкідливих наслідків цього процесу, а не на тривалості самої терапії.

Аналіз складнопідрядних речень (СПР) з темпоральними частинами передбачає встановлення значення сполучників, що їх вводять, адже на відміну від обставин, які або орієнтують читача у часі описуваних подій, або створюють фон для акцентування інших (нетемпоральних) характеристик, підрядні речення часу встановлюють хронологічний зв'язок між двома чи кількома подіями, виявляючи відношення одного часового фрагменту до іншого (інших), тому належать до вищого рівня фрагментування дійсності. За

семантикою виокремлюємо конектори з недиференційним значенням хронологічності, які експлікують основну категоризаційну перспективу, напр., *when, while, since, until*, та полісемантичні сполучники з кількома значеннями [408, с. 158], які відбивають другорядну категоризаційну перспективу: часово-просторові, напр., *before, after*, часово-причинові, напр., *as*, часово-умовні, напр., *once*, та часово-концесивні, напр., *even when*.

Таким чином, просторові й темпоральні конструкції пояснюємо з залученням соматичних, перцептивних, топологічних і динамічних *образ-схем*. Залучення образ-схем передбачає виконання двох процедур: *ідентифікаційної*, що полягає у виявленні просторових і темпоральних конструкцій за відповідними прийменниками, та *інтегративної*, спрямованої на встановлення взаємодії значень прийменника та іменника.

2.2.2.3. Силова динаміка: каузальні відношення. Силова динаміка описує відношення між учасниками подій через протиставлення Агоніста, тобто фокальної сили, і спрямованого проти нього Антагоніста, кожен із яких характеризується протилежними внутрішніми тенденціями: до руху або спокою, чи у більш загальних термінах – до діяльності або бездіяльності [464, с. 413]. Теорія силової динаміки дозволяє пояснити вживання каузальних відношень, адже вони відбивають такий взаємозв'язок, за якого одна подія викликає, спрямовує чи змінює іншу [200, с. 2; 346, с. 1; 491, с. 834], тобто уявлення про каузальність нерозривно пов'язане з феноменами сили й руху, які внаслідок осмислення зумовленості як сило-динамічного феномену є складнішими від перцептивних та просторово-темпоральних.

Каузальність розглядається у вузькому й широкому розумінні. За вузького тлумачення каузальні відношення на рівні речення реалізуються обставинами й підрядними частинами причини й наслідку, напр., *We may be heading toward climate catastrophe due to greenhouse gas emissions* [Newsweek 09.05.2012]. У наведеному реченні викиди парникових газів (*greenhouse gas emissions*) є причиною, що викликає кліматичну катастрофу як наслідок (*climate catastrophe*). Водночас, причиново-наслідкові зв'язки нерозривно пов'язані з

категоріями *підстава – висновок, умова – дія, допустовість – наслідок, засіб – мета*, тому за широкого підходу відношення каузальності охоплюють також обставини й підрядні частини цілі, умови й допустовості [113, с. 9; 346, с. 6]. У нашому дослідженні каузальні відношення трактуємо в широкому розумінні, адже значення причини, наслідку, цілі, умови й допустовості спираються на **сило-динамічну взаємодію** учасників подій, за якої виокремлюється джерело сили, її ціль, вектор та інтенсивність [427, с. 283].

Методика аналізу синтаксичних структур, що позначають каузальні відношення, передбачає виконання чотирьох процедур.

Першим етапом аналізу структур із силовою динамікою є виокремлення учасників протистояння – Агоніста й Антагоніста. Агоніст у реченні зазвичай позначений підметом, який займає фокальну позицію [432, с. 365]. Позначення Антагоніста залежить від того, чи сило-динамічні відношення вербалізовані обставиною чи підрядною частиною складнопідрядного речення. У простому реченні Антагоніст названий іменником чи займенником у складі каузальної обставини, напр., *Despite the challenges, there's a sense the Chinese market is finally poised to live up to its promise* [Newsweek 10.10.2010]. У складнопідрядному реченні Антагоніст позначений підметом підрядної частини, напр., *Because the Iranian nuclear program's computers are not connected to the Internet, the worm couldn't have been introduced to them online* [Newsweek 20.12.2010]. У наведеному реченні каузальність представлена як результат силової взаємодії двох референтів: віруса-хробака, співвідносного з Агоністом (підмет головної частини *the worm*), та комп'ютера як більш сильного Антагоніста (*computers*), який блокує активність Агоніста, на що вказує заперечення *not*.

Другим етапом аналізу каузальних структур є виявлення внутрішніх тенденцій Агоніста й Антагоніста до руху чи спокою, на які вказує присудок. На тенденцію до руху вказують дієслова на позначення руху (*to move, to motion, to rotate, to stir* тощо), переміщення (*to go, to come, to walk, to run, to head for, to shift*), бажання й волевиявлення (*to want, to wish, to desire*) та різних видів

діяльності: перцептивної (*to watch, to listen, to perceive*), інтелектуальної (*to think, to decide, to admit, to understand*), практичної (*to do, to make, to push, to pull, to accomplish, to manage*) і мовленнєвої (*to say, to speak, to argue, to claim*). На тенденцію Агоніста й Антагоніста до спокою вказують семи бездіяльності: дієслово *to be* у поєднанні з іменником, прикметником чи дієприкметником (*to be dead, depressed, motionless*), дієслова на позначення розташування (*to sit, to stand, to lie, to stay*), а також заперечення [177, с. 1], напр., *Though President Obama has made no decision about the way forward, some suggest that as many 80,000 more could be sent in as reinforcements* [Newsweek 06.11.2007]. У наведеному реченні на тенденцією Агоніста (*some*) до руху вказує дієслово мовленнєвої діяльності *suggest* «висловлювати припущення» за рахунок семи ‘*make*’ (*to make* someone think that a particular thing is true [493]), а про схильність Антагоніста (*President Obama*) до спокою свідчить заперечення *no* у складі присудка *has made no decision*.

Третій етап аналізу каузальних структур спрямований на їх співвіднесення з образ-схемами, які уточнюють відношення силової динаміки, позиціонуючи референти як джерело або ціль протистояння. Виявлення образ-схем, що лежать в основі значення аналізованих конструкцій, здійснюємо через значення присудка: ПРИМУШЕННЯ, ПРИТЯГАННЯ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ПОЗБАВЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ, ПРОТИДІЯ, ПЕРЕШКОДА, УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОДИ [412, с. 42]. Названі образ-схеми співвідносять референти з джерелом, ціллю або вектором дії, підпорядкованим досягненню певної мети чи наміру [255, с. 46], тобто сприяють здійсненню процесу або перешкоджають йому. Так, образ-схема ПРОТИДІЯ, сформована під впливом досвіду зіткнення двох центрів сили, внаслідок чого жодна з них не може рухатися далі [412, с. 46], відбиває взаємодію між Агоністом та Антагоністом з однаковою тенденцією до руху; ПРИМУШЕННЯ, яке репрезентує досвід переміщення під впливом зовнішніх сил [412, с. 45], зосереджує увагу на Агоністові з домінуванням руху; ПЕРЕШКОДА, утворена силовим вектором, що зупиняється або змінює траєкторію внаслідок

зіткнення з перепорою [412, с. 45], акцентує роль Антагоніста з тенденцією до спокою [255, с. 130].

Четвертим кроком аналізу структур із силовою динамікою є встановлення значення прийменників або сполучників, що вводять каузальні відношення. Семантика конекторів дозволяє диференціювати причинові, умовні, допустові, цільові й наслідкові обставини та підрядні частини [80, с. 13; 113, с. 7; 200, с. 9; 346, с. 5-8]. За семантикою виокремлюємо конектори з недиференційним значенням, які експлікують основну категоризаційну перспективу, напр., *because, if, though*, та полісемантичні сполучники з кількома значеннями, які відбивають другорядну категоризаційну перспективу, напр., *even if, as, while*.

Таким чином, для пояснення значення каузальності у широкому розумінні, яка охоплює причину, наслідок, ціль, умову й допустовість, використовуємо теорію силової динаміки: з її позицій каузальні конструкції спираються на протиставлення двох сил – Агоніста як фокальної сили і спрямованого проти нього Антагоніста, які характеризуються протилежними внутрішніми тенденціями до руху або спокою.

2.3. Інтерпретаційний етап

Інтерпретаційний етап, пов'язаний з вербально-дискурсивним рівнем мовної особистості американського журналіста, спрямований на розкриття впливу гендера й віку авторів на вживання номінативних одиниць і синтаксичних конструкцій. З метою об'єктивації отриманих результатів і визначення частотності використання досліджуваних лінгвальних засобів у статтях авторів протилежних статей і різного віку на цьому етапі залучено елементи *кількісного аналізу*.

Процедура аналізу номінативних одиниць і синтаксичних конструкцій включає три кроки. Перший крок полягає у підрахунку частоти вживань лексичних одиниць і синтаксичних структур. Другим кроком є зіставлення різних вибірок, за якого фіксуємо вікові та гендерні тенденції у вживанні

мовних одиниць. За показником збільшення / зменшення кількості мовних одиниць структуруємо проаналізовані мовні засоби у відповідній послідовності. Третій крок, на якому виявляємо розходження між вибірками, передбачає уточнення того, наскільки саме збільшується чи зменшується у вибірках кількість певних одиниць – вираховуємо кількість, яка вказує на вікові й гендерні тенденції у вживанні проаналізованих синтаксичних структур.

Висновки до розділу 2

1. Реконструкцію гендерного й вікового параметрів американського журналіста здійснюємо у три етапи, співвідносні з рівнями мовної особистості: класифікаційний, лінгвокогнітивний та інтерпретаційний.

2. Класифікаційний етап, спрямований на відтворення мотиваційного рівня мовної особистості американського журналіста, передбачає відбір статей, написаних авторами різного гендера й віку. За даними персональних сайтів і блогів журналістів, соціальних мереж *Facebook*, *Twitter*, *LinkedIn* та енциклопедії *Wikipedia* встановлено, що до авторів журналу *Newsweek* належать чоловіки й жінки віком від 27 до 82 років. Шляхом суцільної вибірки відібрано 90 статей, із яких по 45 написані чоловіками й жінками, а також по 30 статей вийшли з під пера журналістів різного віку: ранньої дорослості, або молодості (20-39 років), середнього (40-59 років) та похилого (понад 60 років) віку.

3. Лінгвокогнітивний етап відтворення гендерного й вікового параметрів мовної особистості американського журналіста передбачає виявлення впливу авторського осмислення світу на відбір номінативних одиниць і синтаксичних структур. Їхню семантику пояснюємо за допомогою лінгвокогнітивних методик, які враховують закономірності сприйняття й сенсомоторної діяльності, адже вжиті авторами лінгвальні засоби позначають не стільки власне світ, скільки особливості його осмислення й категоризації.

4. Номінативні одиниці пояснюємо з використанням диференціації рівнів категоризації, побудови категоріальних перспектив та образ-схемного аналізу,

які передбачають встановлення особливостей концептуалізації світу через перцептивний досвід. *Диференціація рівнів категоризації* використана для співвіднесення номінацій учасників подій з базовим, субординатним чи суперординатним рівнем узагальнення. Базові одиниці представляють об'єкти як перцептивні гештальти, іменуючи осіб на рівні повсякденної свідомості, одиниці субординатного рівня деталізують окремі риси діяльності осіб, а суперординатні одиниці вказують на членів категорії зі схожими ознаками в загальних контурах.

5. Для пояснення семантики емотивних одиниць залуцаємо теорію побудови перспектив, що пов'язує членування світу з послідовністю орієнтування індивіда у просторі-часі, на основі яких формуються відповідні категоризаційні перспективи: основна, співвідносна зі статикою простору, і другорядна, яка корелює з динамікою часу. Пояснення номінації емоцій пов'язуємо з двома етапами їх категоризації: на першому позначається фокус категорії, до якого приєднуються подібні стимулами, які утворюють основну категоризаційну перспективу, а потім на фоні подібності ословеснюються відмінні емоційні стани. У цьому руслі, основна категоризаційна перспектива представлена монономінаціями базових емоцій, а другорядна – поліемотивними одиницями, значення яких поєднує ознаки базової емоції з кількома додатковими рисами. Оцінні номінації аналізуємо спираючись на дослідницький апарат *образ-схем*. Традиційна структурація оцінних категорій у термінах «плюс», «нейтрально», «мінус» співвідноситься з образ-схемою ШКАЛА, яка може трансформуватися в оцінну ВЕРТИКАЛЬ.

6. При розробці процедур аналізу синтаксичного структурування подій враховуємо співвідношення фігури й фону та відношення, представлені образ-схемами й силовою динамікою. *Співвідношення фігури й фону*, за якого один об'єкт сприймається на тлі іншого як помітний, використовуємо для диференціації семантики головного й підрядного – номінативних, атрибутивних і компаративних – речень, які диференціюють зміст в аспекті помітності. Для інтерпретації просторових і темпоральних конструкцій

залучаємо апарат *образ-схем* ШЛЯХ, ЦИКЛ, МЕЖА, КОНТЕЙНЕР, які формалізують відношення між учасниками подій у різних ракурсах.

7. Для пояснення значення каузальності у широкому розумінні, яка охоплює причину, наслідок, ціль, умову й допустовість, використовуємо *теорію силової динаміки*, за якої каузальні конструкції спираються на протиставлення двох сил – Агоніста як фокальної сили і спрямованого проти нього Антагоніста, що характеризуються протилежними внутрішніми тенденціями до руху або спокою. Каузальність представлена як результат силової взаємодії.

8. Інтерпретаційний етап реконструкції моделі автора, пов'язаний з вербально-дискурсивним рівнем мовної особистості американського журналіста, спрямований на розкриття впливу гендера й віку авторів на вживання номінативних одиниць і синтаксичних конструкцій, співвідносних із конкретними структурами лінгвокогнітивного рівня. З метою об'єктивації отриманих результатів і визначення частотності використання досліджуваних лінгвальних засобів у статтях авторів протилежних статей і різного віку на цьому етапі залучено елементи *кількісного аналізу*.

Положення цього розділу викладені у чотирьох публікаціях автора [93, с. 74-78; 96, с. 293-299; 99, с. 7-8; 102, с. 60-64].

РОЗДІЛ 3

НОМІНАТИВНИЙ ВИЯВ ГЕНДЕРНОГО І ВІКОВОГО ПАРАМЕТРІВ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

Номінативні одиниці відбивають авторське бачення журналістами подій, адже, фіксуючи результати пізнання світу, мова водночас виступає знаряддям його інтерпретації [107, с. 58; 197, с. 12; 207, с. 356; 440, с. 16]. Тому номінативні одиниці як засоби виокремлення й іменування фрагментів дійсності [13, с. 8; 15, с. 326; 67, с. 77; 162, с. 25; 180, с. 32; 310, с. 336] відбивають досвід і знання мовної особистості [34, с. 13; 255, с. 95; 198, с. 82]. У цьому розділі розглянемо вплив гендера й віку журналістів на способи номінації учасників подій та їхньої діяльності одиницями трьох груп, які подають стан справ у відповідних ракурсах: мотиваційному, емотивному й оцінному.

3.1. Мотиваційний ракурс зображення подій

Мотиваційні одиниці співвідносять події та їхні компоненти з базовими потребами мовної особистості – фізіологічними, безпеки, належності, репутації, самоактуалізації, когніції та естетичного задоволення [219, с. 63]. У мотиваційному ракурсі журналісти моделюють події, пов'язані з задоволенням чи дефіцитом певних потреб. Гендер і вік журналістів виявляються у виборі іменників на позначення учасників подій та дієслів, що іменують їхню діяльність, спрямовану на задоволення базових потреб особистості, найбільш важливими з яких для американських журналістів є належність, визнання й безпека. Розглянемо спочатку гендерні відмінності у вживанні мотиваційних одиниць, а потім – вікові, адже у гендерному аспекті виявлено більше особливостей у вживанні цих номінацій.

3.1.1. Вербалізація потреби в суспільній належності, яка полягає у входженні людини в різні соціальні утворення – сім'ю, колектив, клас, клан тощо [219, с. 87], виявляється в журнальному дискурсі новин найчастіше, про що свідчить найбільша частотність вживання відповідних номінативних одиниць (див. Додаток Б, Таблиці Б.1–Б.3). Належність авторів протилежних статей і різного віку до окремих суспільних груп зумовлює вибір номінативних одиниць із семантикою належності: родинної (*mother, child*), гендерної (*man, woman*), професійної (*doctor, economist*) й національної (*American, British*).

3.1.1.1. Гендерний аспект: опозиція родинної і професійної належності. При вживанні номінативних одиниць, що апелюють до потреби в належності, гендер журналістів виявляється у двох ракурсах: у виборі одиниць на позначення окремих суспільних груп і рівнях категоризації представників різних професій.

Родинна належність. Журналісти-жінки втричі частіше за чоловіків позначають родинну належність учасників подій одиницями, що іменують сім'ю в цілому, напр., *family*, її окремих членів, напр., *mother, father, children*, стосунки між ними, напр., *marriage, divorce, parenting*, і їхні помешкання (*home, household*) – 294 вживання на противагу 106 у матеріалах чоловіків. Трикратне переважання названих номінацій у статтях журналістів-жінок свідчить про їхню зосередженість на вирішенні завдань, пов'язаних із роллю матері, дружини, бабусі, доньки, розв'язання яких зумовлює наявність у жінок більш вираженого почуття близькості до своїх рідних на противагу самотності [340, с. 57].

Особливості вживання одиниць на позначення належності до родини виявляються, передусім, в іменуванні журналістами протилежних статей близьких і далеких родичів. Чоловіки віддають перевагу номінаціям членів ядерної сім'ї: батька й матері (*father, mother*), дітей (*child*), братів і сестер (*brother, sister*). У статтях журналісток номінації членів сім'ї представлені

ширше: поряд із найближчими членами родини (*parents, children*) журналіст-жінки частіше іменують далеких родичів (*aunt, nephew, father-in-law*).

Серед найменувань найближчих родичів у статтях жінок у чотири рази переважають іменники на позначення дитини (77 вживань на противагу 19 у матеріалах чоловіків), що пов'язано з виконанням жінкою ролі матері. До найбільш частотних номінацій дитини у статтях журналісток належать іменники *child* (27 уживань), *baby* (18 разів) й *kid* (вісім разів). Авторки також часто використовують номінації *son* “син” і *daughter* “дочка” (сім і вісім уживань відповідно), що свідчить про установки жінок щодо спілкування з дітьми протилежних статей та більшу диференційованість стосунків між ними. У наступному прикладі журналістки іменник *daughter* називає Марін Ле Пен, доньку колишнього голови Національного фронту Франції Жана-Марі Ле Пена. Після його відставки вона обіймає посаду голови партії, а одиниця *father* і французький еквівалент *père* іменують батька з метою порівняння спрямувань цих двох політиків: *Still “honorary president” of the party, Le Pen père will admit to no regrets about “passing the baton” to his third and youngest daughter, even if she is more popular than he ever was [...]. But it would be a mistake to call Jean-Marie’s daughter “Le Pen lite.” “On a number of subjects, I am a lot stricter than my father,” she says [Newsweek 28.02.2011].*

Серед менш частотних номінацій дитини у статтях журналістів-жінок виявлено по два вживання іменників *infant* та *offspring*. Перший із них – *infant* – латинського походження й зустрічається в контексті науки, медицини й технологій, у яких дитина розглядається в аспекті її фізіологічного і психічного здоров'я та соціалізації [494], а також у статтях політичної й економічної тематики з фокусом на фінансуванні материнства і сприянні дитячому розвитку й сімейного добробуту. У наступному реченні журналістка іменує дітей одиницею *infants*, розглядаючи їх як об'єкт дослідження спеціалістів: *The few studies that have been done find that parents respond more to infants who make complex pairings of gestures and words than to those who simply point (“Daddy’s chair” vs. just “chair”)* [Newsweek 07.12.2009]. Іменник *offspring* акцентує

генетичну спорідненість між батьками й дітьми, напр., *Haven't millions of years of evolution already determined that the vast bulk of mothers would sever their heads with an axe to protect their offspring?* [Newsweek 05.05.2010]. Наведене речення журналістки взято зі статті, присвяченій труднощам поєднання материнства й кар'єри сучасних молодих жінок, де іменник *offspring* зображає дитину в аспекті походження – як "свою кровинку".

У статтях журналісток виявлено номінації, що диференціюють окремі способи категоріальної репрезентації дітей, що вказує на важливість для жінок різних аспектів дитини: пестливий іменник *moppet* втілює любов до дитини з боку батьків, одиниця *toddler*, утворена від дієслова *toddle* зі значенням "ледве йти" [494], позначає людину, що вчиться ходити, зневажлива одиниця *brat* іменує небажану або невиховану дитину, номінація *preschoolers* позначає дошкільнят, а *stepchildren* – прийомних дітей [494]. Названі одиниці зустрічаються у статтях жінок по одному разу. У наступному реченні журналістка поряд із нейтральним іменником *child* вживає пестливу одиницю *moppet* "крихітка", наголошуючи на першочерговій важливості досягнень генетики для діагностики хвороб немовлят: *The pioneering genetics company deCODE and the child-development lab at the University of California, Davis, would seem to have little in common, given that the latter is full of adorable moppets who can barely walk and the former is run by a towering geneticist, Kari Stefansson, who always reminds me of a Viking* [Newsweek 07.12.2009].

На відміну від жінок, журналісти-чоловіки зазвичай обмежуються нейтральним іменником *child* "дитина" (вісім уживань) та його розмовним еквівалентом *kid* "малий / мала" (шість використань). Частотність інших номінацій дитини у репортерів-чоловіків незначна – іменник *son* вживається тричі, *daughter* і *baby* – по одному разу (див. Додаток Б, Таблиця Б.1). У наступному реченні журналіст-чоловік характеризує прем'єр-міністра Великобританії Девіда Кемерона як сімейну людину, вживаючи одиницю *kids*: *His assured style, in fact, has made a particularly welcome change from the awkward public persona of his Labour Party predecessor, Gordon Brown. Insider accounts*

speak of a boss who likes to keep regular office hours and sometimes take his kids to school [Newsweek 27.09.2010].

Іменники на позначення батька (*father, dad*) і матері (*mother, mom*) удвічі переважають у статтях жінок, що свідчить про їхню більшу увагу до виконання батьківських обов'язків: 72 рази у їхніх статтях зустрічаються одиниці *father, mother, dad, mom, parents* на противагу 40 випадкам у матеріалах чоловіків. Однаковою у статтях журналістів обох статей є частота вживання лексики на позначення сімейних ролей чоловіка і дружини. Виявлено 24 вживання іменників *husband, wife* і *spouse, ex-wife* та *widow* у статтях чоловіків і 28 – у матеріалах жінок (див. Додаток Б, Таблиця Б.1). Відсутність значних відмінностей у вживанні одиниць цієї групи зумовлена тим, що чоловіки й жінки однаковою мірою переживають почуття відповідальності за сім'ю один перед одним [172, с. 341].

Окрім номінацій членів нуклеарної родини (*parents, children*), журналісти-жінки частіше за чоловіків уживають одиниці на позначення далеких родичів: *aunt, nephew, niece, cousin, father-in-law, uncle*, та інші (див. Додаток Б, Таблиця Б.1). У їхніх статтях 168 уживань налічують номінації родинних відношень ядерної сім'ї й 43 рази зустрічаються одиниці на позначення далеких родичів, напр., *"I didn't learn until after my aunt died that doctors had questioned whether the drugs might be a 'Miracle Gro' for cancer," says her nephew, Orestes Brown, who took her to every doctor's appointment* [Newsweek 08.11.2011]. Іменники *aunt* і *nephew* у наведеному реченні встановлюють родинні відношення за межами нуклеарної сім'ї, співвідносячи названих учасників подій із джерелом задоволення потреби у належності до розширеної сім'ї.

Чоловіки віддають перевагу номінаціям членів ядерної сім'ї: батька і матері (*father, mother*), дітей (*child*), братів і сестер (*brother, sister*), напр., *Fukuyama's mother was born in Kyoto* [Newsweek 18.04.2011]. У проаналізованих статтях чоловіків названі одиниці зустрічаються 61 раз, а слова, що іменують далеких родичів – лише дев'ять (див. Додаток Б, Таблиця Б.1). Менше

різноманіття лексики на позначення сімейних зв'язків у статтях чоловіків свідчить про важливість для них переважно найближчих родинних стосунків.

Гендерна належність. Удвічі у статтях журналістів-жінок переважають номінативні одиниці на позначення гендерної належності учасників подій: одиниці *man, woman, male, female, boy, girl* вживаються у їхніх статтях 166 разів на противагу 84 у матеріалах чоловіків (див. Додаток Б, Таблиця Б.2). При цьому автори протилежних статей зосереджуються на тих рисах, які їм найближчі, акцентуючи представників своєї статі. У статтях жінок виявлено 58 уживань іменника *woman* і 31 використання одиниці *man*, 34 рази зустрічається слово *girl* і 25 – *boy*. Незначну кількість уживань складають іменники *lady* (сім разів) і *gentleman* (три випадки), *female* (п'ять уживань) і *male* (два випадки), а також один раз зустрічається застаріла лексична одиниця *maiden*. У статтях чоловіків 33 вживання іменника *man* протиставлені 15 випадків одиниці *woman*, дев'ять разів зустрічається іменник *boy* і сім – *girl*, вісім уживань налічує слово *gentleman* і чотири – *lady*, а також чотири рази зафіксовано одиниці *male* і двічі – *female*.

Професійна належність. Журналісти-чоловіки частіше ідентифікують належність до професійних груп: у їхніх статтях виявлено 361 випадок вживання одиниць на позначення представників різних професій, напр., *lawyer, computer programmer*, на противагу 274 випадкам у матеріалах жінок. Переважання цієї лексики у статтях чоловіків свідчить про їх включення до більшої кількості сфер суспільної діяльності.

Гендерні особливості виявляються у виборі номінацій представників професій: чоловіки удвічі частіше вживають одиниці на позначення осіб у сферах політики (*politician*) і права (*lawyer, judge*), а також економіки (*economist*), бізнесу (*businessman, entrepreneur*) і матеріального виробництва (*worker, miner, welder, builder* тощо). У статтях чоловіків 46 разів зустрічаються одиниці на позначення юристів, напр., *lawyer, counsel, judge, attorney, defence attorney, prosecutor, investigator, barrister, solicitor* та ін. (див Додаток Б, Таблиця Б.3) на противагу 21 одиниці у статтях жінок. Журналісти-чоловіки

вживають 19 разів іменник *politician* на противагу дев'яти випадкам у матеріалах жінок, що свідчить про значну увагу чоловіків до управління державою та соціально-політичних процесів.

Іменник *economist* зустрічається у статтях чоловіків 14 разів на противагу шести вживанням у матеріалах жінок, що зумовлено більшим залученням чоловіків до планування й керівництва фінансово-господарською діяльністю [172, с. 269]. Увага журналістів чоловічої статі до економічної сфери виявляється також у переважанні в їхніх статтях одиниць на позначення бізнесменів: знаходимо 32 вживання одиниць *businessman, businesswoman, businesspeople, business owner, entrepreneur, employer* на противагу 17 одиницям у матеріалах жінок: *Turkey has twice Egypt's GDP per capita, and Turkish businessmen (and women) are all over the world* [Newsweek 28.02.2011]. У наведеному реченні журналіста-чоловіка одиниці *businessmen and women* зображують поширення бізнесменів Туреччини по світу. Крім того, у статтях чоловіків виявлено 42 вживання іменників *worker, builder, miner, machinist* тощо (див Додаток Б, Таблиця Б.3) і 18 – у матеріалах жінок, що зумовлено більшим залученням чоловіків до діяльності щодо створення й перетворення матеріальних об'єктів [172, с. 326].

У матеріалах жінок переважають номінації представників гуманітарних професій: лікарів (*doctor*), вчителів (*teacher*), діячів культури і мистецтва (*art director*) та персоналу зі сфери послуг (*cashier, broker*). Їхня кількість у статтях авторів-чоловіків незначна. Вживання іменника *doctor* та окремих найменувань працівників лікувальних установ (*general practitioner, psychologist*) становить у статтях жінок 59 випадків, а у чоловіків – вісім; номінацій працівників освіти (*teacher, instructor, tutor, lecturer*) зафіксовано у статтях жінок 20 разів на противагу восьми вживанням у чоловіків, а одиниці, що іменують діячів культури і мистецтва (*musician, art director, dancer* та ін. – див. Додаток Б, Таблиця Б.3) зустрічаються 49 разів у жінок на противагу 20 у чоловіків.

Із незначним домінуванням у статтях жінок переважають одиниці на позначення персоналу зі сфери послуг: загалом виявлено 22 номінації осіб у

сфері торгівлі (*salesman, shop assistant, broker, dealer*), транспорту (*driver, taxi driver, cabbie*), побутового обслуговування (*tailor, cashier*) тощо на противагу 15 випадкам у матеріалах чоловіків (див. Додаток Б, Таблиця Б.3). Незначні відмінності у вживанні цих одиниць зумовлені тим, що чоловіки й жінки однаковою мірою залучаються до сфери послуг [172, с. 382].

Специфіка мовної особистості журналістів виявляється також у позначенні представників професій одиницями різних *рівнів* категоризації: базового, де учасники подій співвідносяться з представниками певної професійної групи у повсякденній діяльності, напр., *lawyer*, і субординатного, на якому конкретизуються окремі аспекти професій [454, с. 491], напр., *attorney, defence attorney, judge* тощо.

При зображенні управлінців і робітників жінки здебільшого обирають базові номінації, а чоловіки – субординатні, а при позначенні гуманітарних професій спостерігається протилежна тенденція: чоловіки віддають перевагу базовим номінаціям, а жінки – субординатним. Так, у статтях, написаних чоловіками, іменник *lawyer* на позначення базового рівня категоризації зустрічається 17 разів, а субординатні терміни, що йменують адвокатів (*attorney, defence attorney, barrister, pleader, solicitor*), прокурорів (*prosecutor*), суддів (*judge*), слідчих (*investigator*), нотаріусів (*notary officer*), юрисконсультів (*counsel, legal consultant*) – 29 (див. Додаток Б, Таблиця Б.3). У наступному реченні поряд із базовим іменником *lawyer*, котрий називає юриста на рівні повсякденного спілкування, журналіст-чоловік вживає субординатні номінації *federal judges* та *interrogators*, що акцентують окремі аспекти юридичної діяльності: підготовку кримінальної справи до розгляду в суді та винесення рішення: *Lacking proper guidance, federal judges have been making up the rules as they go along. When the underwear bomber, Umar Farouk Abdulmutallab, was arrested, he was granted a lawyer after 30 hours and stopped talking. But there needs to be some kind of system that would allow interrogators to question a terror suspect captured inside the United States for a period of time – say two weeks – before he is put in the criminal justice system and "lawyered up"* [Newsweek

18.01.2010]. На відміну від статей чоловіків, у матеріалах жінок номінація базового рівня *lawyer* вживається 13 разів, а субординатні одиниці – вісім (див. Додаток Б, Таблиця Б.3). У наступному реченні журналістки іменник *judges* називає суддів, призначених президентом: *Barack Obama has seated fewer federal judges than any president since Richard Nixon* [Newsweek 20.09.2010].

Називаючи лікарів, чоловіки віддають перевагу базовим номінаціям, а жінки – субординатним. Поряд із базовим іменником *doctor*, який зустрічається 31 раз, журналістки іменують лікарів субординатними термінами, що конкретизують специфіку їхньої діяльності, 28 разів: шість уживань налічує іменник *psychologist*, який називає психолога; чотири рази зустрічається одиниця на позначення онколога *oncologist*; по тричі – одиниці *practitioner*, *therapist* і *physician*, що виокремлюють терапевта. Тричі автори-жінки називають психіатра субординатним іменником *psychiatrist* та двічі кардіолога – *cardiologist*. Крім того, кардіолог один раз іменується субординатною одиницею *heart doctor*, а сімейний лікар один раз названий як *family practitioner*. По одному разу у статтях жінок зустрічаються одиниці *neonatologist* на позначення особи, яка спостерігає за здоров'ям дитини у перші дні після народження, та *palliative care specialist*, що вказує на лікаря, котрий доглядає хворого в останні дні життя (див Додаток Б, Таблиця Б.3). У наступному реченні журналістка називає лікаря, який надає допомогу пацієнтові в період його лікування в медичній організації, субординатним терміном *primary-care physician* з метою деталізації його діяльності: *But we're already in the land of waiting weeks for an appointment, thanks to a shortage of primary-care physicians that will only get worse: astonishingly, only 2 percent of medical students are entering primary-care internal medicine* [Newsweek 24.08.2009].

На відміну від жінок, журналісти-чоловіки зазвичай уникають деталей, обмежуючись у своїх статтях лише іменником *doctor*, який вживається шість разів, та диференціюють по одному разу психолога й онколога субординатними одиницями *psychologist* і *oncologist*. Незначна кількість найменувань лікарів

свідчить про меншу увагу чоловіків до цієї суспільної групи. У наступному реченні автора-чоловіка іменник *doctor* протиставляє лікарів юристам на базовому рівні категоризації: *He says the nation's economic health depends on controlling health-care costs. Yet so important is the trial bar in financing the Democratic Party, he says not a syllable in significant and specific support of tort reforms that could save hundreds of billions of dollars by reducing "defensive medicine" intended to protect not patients from illnesses but doctors from lawyers* [Newsweek 12.09.2009].

Однаковою у статтях журналістів-чоловіків і жінок є частота вживання лексики на позначення спеціалістів у сферах науки й комунікацій. Іменники на позначення науковців (*scientist*) і дослідників (*researcher*) зустрічаються 52 рази у статтях чоловіків і 56 – у матеріалах жінок, а одиниці, що іменують фахівців у сфері соціальних комунікацій (*reporter, PR manager*), зафіксовані 29 разів у статтях чоловіків і 24 в матеріалах жінок. Водночас, подібно до номінацій лікарів, гендерні відмінності у вживанні одиниць на позначення науковців виявляються у переважанні базових номінацій у статтях чоловіків і субординатних термінів у матеріалах жінок. Одиниці базового рівня, вжиті авторами-чоловіками, обмежуються іменниками *scientist, researcher* і *scholar*. Вони зустрічаються 28 разів у їх статтях (субординатних – 24), напр., *historian, astronomer, physicist* та інші (див. Додаток Б, Таблиця Б.3). Так, у реченні автора-чоловіка іменник *scientists* називає науковців на базовому рівні категоризації без уточнення їхньої спеціалізації: *In Tehran that Monday afternoon, at a press conference that had been delayed for two hours, Iranian President Mahmoud Ahmadinejad told reporters there was "no doubt the hand of the Zionist regime and the Western governments" had been involved in the attacks on the scientists* [Newsweek 20.12.2010].

Деталізація викладу виявлена у статтях журналістів-жінок: окрім базових одиниць *scientist, researcher* і *scholar* (21 вживання), вони вказують на спеціалізації дослідників, які налічують 35 вживань (див. Додаток Б, Таблиця Б.3). Різноманіття субординатних номінацій у статтях жінок створює ефект

вичерпності поданої інформації. З метою аргументування різних поглядів на проблему впливу Інтернету на мислення людей авторка у наступному прикладі вживає субординатні терміни на позначення нейробіологів (*neuroscientist*), когнітивних психологів (*cognitive psychologist*), філологів (*communication scholar*), психологів (*psychologist*), фізиків (*physicist*) та істориків науки (*science historian*), напр., “*The Internet hasn’t changed the way we think,*” argues *neuroscientist Joshua Greene of Harvard [...]. Cognitive psychologist Steven Pinker of Harvard is also skeptical [...]. Communication scholar Howard Rheingold believes the Internet fosters “shallowness, credulity, distraction” [...]. The ubiquity of information makes us less likely to pursue new lines of thought before turning to the Internet, writes psychologist Mihaly Csikszentmihalyi of Claremont Graduate University [...]. Because facts are a click away, writes physicist Haim Harari, “the Internet allows us to know fewer facts reducing their importance as a component” of thought [...]. Science historian George Dyson believes the Internet’s flood of information has altered the process of creativity: what once required “collecting all available fragments of information to assemble a framework of knowledge” now requires “removing or ignoring unnecessary information to reveal the shape of knowledge hidden within” [Newsweek 18.01.2010].*

Національна належність. У статтях журналістів-чоловіків домінують номінації національної належності (*European, American, British*): виявлено 207 вживань одиниць на позначення представників різних національних спільнот на протигагу 186 використанням цих засобів у статтях жінок. До етнономінацій, тобто лексичних позначень представників етнічних угруповань, що спираються на риси «свого» і «чужого» [199, с. 8], зараховуємо іменники-етноніми на позначення мешканців у певних міст (*New Yorker*), країн (*Briton*) чи регіонів (*European, Asian*), або належать до однієї нації (*American, Irish*), а також утворені від них відносні прикметники, напр., *British*. Частіше вживання названих номінативних одиниць чоловіками свідчить про їх відносно більшу увагу до національного аспекту належності.

Не виявляють відмінностей у вживанні одиниці на позначення належності до інших суспільних груп: расових (*black, white, colored*), релігійних (*Christian, Muslim*), сексуальних меншин (*gay, lesbian*): названі номінації представлені однаково мало у статтях журналістів обох статей.

Отже, при вживанні мотиваційних номінативних одиниць, що апелюють до потреби в належності, гендер журналістів виявляється у двох ракурсах: у виборі одиниць на позначення окремих суспільних груп і в рівнях – базовому або субординатному – категоризації представників різних професій. Журналісти-жінки втричі частіше за чоловіків звертаються до родинної належності й удвічі більше називають осіб за статтю, а чоловіки вдвічі частіше диференціюють професійну й етнічну належність. Гендерні відмінності в іменуванні професійної належності виявляються в тому, що при зображенні гуманітаріїв – лікарів, науковців, спеціалістів сфери послуг і комунікацій – чоловіки частіше використовують базові номінації, а жінки – субординатні одиниці, які конкретизують представників різних професій.

3.1.1.1. Віковий аспект: від професійної до національної належності. Вікові особливості у вживанні одиниць, що апелюють до потреби в належності до суспільних груп, виявляються у позначенні представників професій (*doctor, economist* тощо), національних спільнот (*Briton, Iranian* тощо) та колективу однодумців (*Conservative, Republican* тощо). Одиницям на позначення представників **професій** віддають перевагу журналісти молодого та середнього віку: виявлено 249 вживань назв професій у молодих авторів і 240 у журналістів середнього віку на протиположність 166 випадкам у матеріалах літніх авторів. Спад у вживанні лексики на позначення представників професій у похилому віці пояснюється поступовим зменшенням професійної діяльності після 60 років [340, с. 47].

Значна кількість номінацій професій у статтях молодих журналістів пояснюється професійною адаптацією у молодому віці [121, с. 124], яка полягає в активному освоєнні професій, їхніх тонкощів, специфіки, здобуття необхідних навичок, прийомів, способів прийняття рішень [340, с. 47]. У

наступному прикладі молодий журналіст зображує політолога одиницею *political scientist: Francis Fukuyama is arguably the world's bestselling contemporary political scientist, thanks to "The End of History?" – first published as an essay in "The National Interest" in 1989, then fattened into a book (without the question mark) three years later* [Newsweek 18.04.2011]. Увага авторів середнього віку до професійної належності учасників подій зумовлена тим, що на цей період життєвого шляху припадають переоцінка цілей і домагань, прагнення людини вплинути на майбутнє й удосконалення професіоналізму, що супроводжується сумнівами щодо продовження обраного шляху, страхом зниження працездатності й пошуком нових можливостей [340, с. 47]. Тому у цьому віці сприйняття й осмислення інформації, пов'язаної з належністю до професійних груп, зумовлює часте вживання номінацій для їх позначення. У наступному прикладі автор середнього віку називає нового креативного директора компанії Крістіан Діор: *Raf Simons is the new creative director at Christian Dior* [Newsweek 09.04.2012].

У статтях літніх авторів удвічі збільшується апеляція до **національної** належності, позначеної етнономінаціями, тобто найменуваннями представників етнічних угруповань (*an American*) [199, с. 13]. Виявлено 186 вживань етнономінацій у літніх журналістів, 105 – у текстах авторів середнього віку і 102 – у молодих. Збільшення у похилому віці вживання одиниць на позначення національної належності свідчить про укріплення з віком національної ідентичності, пов'язаної з процесом самовизначення людини, пошуком нею власного місця у ширшому суспільному просторі, ніж сім'я чи колектив співробітників. Перехід від особистого існування до ідентифікації етнічних спільнот зумовлений необхідністю розв'язання завдань, що стосуються різних національних груп [340, с. 81; 296, с. 43]. У наведеному нижче прикладі зі статті літнього журналіста одиниця *British* протиставляє британців іншим національним спільнотам, позначеним прикметником *foreign: When Charles married Diana, British coal pits still employed 250,000 miners; British shipyards still launched ships; British factories still made steel, cars, confectionery, clothes, and*

beer. Today, mining, shipbuilding, and textiles have almost vanished. What survives of the rest is mainly in the hands of foreign companies. Never mind the royal yacht; which of us in 1981 could have imagined that every British chocolate bar would be made by firms run from Switzerland and the U.S.; that London's water supply would be owned in Germany and its electricity in France; that the future of Britain's steel mills would hang by threads attached to headquarters in Mumbai and Bangkok? [Newsweek 02.05.2011].

У похилому віці журналісти вдвічі частіше акцентують належність до групи *однодумців*, яка полягає в самоідентифікації з колективом, що поділяє ідеологічні переконання [219, с. 89], котрі формуються в широкому просторі культури [139, с. 7-8; 327, с. 15; 377, с. 48] і вербалізуються одиницями на позначення низки переконань: політичних (*Republican, Conservative* тощо), релігійних (*Muslim, atheist* тощо), світоглядних (*anarchist, Zionist* тощо). Номінації групи однодумців зустрічаються 161 раз у матеріалах літніх журналістів на противагу 74 вживанням у статтях молодих журналістів і 95 – у авторів середнього віку. Вказані одиниці розмежовують людей за ознакою «свій» – «чужий», що є основою оцінної орієнтації в оточуючому світі [248, с. 78]. Так, номінація *Liberals* у наступному висловленні літнього журналіста виокремлює представників ліберальної партії, співвідносячи знання про їхню діяльність із системою суспільних цінностей: *Liberals accuse Obama of betraying his ideals and his promises to restore the rule of law* [Newsweek 18.01. 2010].

Майже однаковою у статтях журналістів різного віку є частотність одиниць на позначення *родинної* належності, що свідчить про важливість сімейних стосунків для людини протягом усього життя. 126 уживань одиниць на позначення родинної належності у статтях молодих журналістів корелюють зі 140 – у авторів середнього віку і 134 – у матеріалах літніх репортерів. Відмінністю у вживанні позначень родинної належності є їхня взаємодія з одиницями, що апелюють до потреби у безпеці у статтях авторів молодого й середнього віку, що вказує на першочергову важливість для журналістів цих вікових груп потреби у безпеці найближчих родичів. Так, сполучення іменника

daughter, що позначає доньку керівника ядерного проекту в Єгипті, з одиницями *accosted* і *threatened to kill*, що апелюють до потреби у безпеці, вказує на важливість сім'ї та безпеки у реченні журналіста молодого віку: *In April of that year, two Mossad agents in Basel accosted Heidi Goerke, the daughter of project manager Paul Goerke, and threatened to kill both him and her* [Newsweek 20.12.2010]. У наступному прикладі журналіста середнього віку, що зображує терористичний акт у США, одиниця *father* іменує батька терориста, а *child* та *uncle* пов'язують такі події з сім'єю: *But keep in mind, the crucial intelligence we received was from the boy's father. If that father had believed that the United States was a rogue superpower that would torture and abuse his child without any sense of decency, would he have turned him in? To keep this country safe we need many more fathers and uncles and friends and colleagues to have enough trust in America that they too would turn in the terrorist next door* [Newsweek 18.01.2010].

Автори похилого віку вводять належність до сім'ї у ширше коло життєвої проблематики. Розкриваючи результати дослідження впливу генетики та середовища на розвиток дитини (рубрика *Science*), журналіст похилого віку вживає одиниці *children*, *kids*, *baby* і *parents* для зображення стосунків між батьками і дітьми: *A more pointed rebuke to DNA centrism comes from research on how children's behavior affects how adults treat them. That kids (through their behavior) create their own environment, so to speak, has been known to science since the 1960s (and to parents forever). But scientists have hardly studied it, notes psychologist Claire Vallotton of Michigan State University, in part because they have been loath to look too hard into something that implies a baby is to blame for how she is treated* [Newsweek 07.12.2009].

Незначні вікові коливання виявляють одиниці, що іменують гендерну належність, а також позначають расу чи сексуальні меншини, напр., *He had voted to recognize civil partnerships for gay and lesbian couples* [Newsweek 27.09.2010].

Таким чином, при апеляції до потреби в належності у статтях журналістів молодого й середнього віку домінують позначення представників професій, що

пояснюється фаховою адаптацією людини у молодому віці, а у матеріалах літніх авторів удвічі збільшується кількість етнономінацій, що вказує на усвідомлення з віком національної ідентичності, пов'язаної з процесами самовизначення.

3.1.2. Вербалізація потреби у визнанні. Номінативні одиниці, які апелюють до потреби у визнанні, що виявляється у повазі інших, репутації і престижі [219, с. 65], напр., *elite, powerbrokers, CEO, company president* тощо, співвідносять учасників подій зі СТАТУСНОЮ ВЕРТИКАЛЛЮ, що репрезентує суспільну ієрархію стосовно орієнтирів *вище – нижче*, спираючись на більшу доступність для візуального сприйняття осіб, які перебувають над натовпом [255, с. 56].

3.1.2.1. Гендерний аспект: опозиція процесу й результату. Уживання одиниць, які апелюють до потреби у визнанні, загалом виявляє незначні кількісні відмінності: виявлено 207 використань у статтях журналістів-чоловіків і 236 – у матеріалах жінок. Натомість, гендерні особливості виявляються у зображенні визнання як процесу руху до слави чи результату її досягнення.

При апеляції до потреби у визнанні у матеріалах чоловіків домінують одиниці, які зображують рух до слави, співвідносячи людей з окремими щаблями суспільної ієрархії, напр., *secretary, social director, CEO*, а в статтях жінок – номінації на позначення осіб, які добилися визнання, напр., *elite, higher-ups, powerbrokers, upper class, powers that be, strongmen*.

У статтях журналістів-чоловіків процес здобуття слави позначений одиницями, які деталізують рівні службової ієрархії, напр., *CEO, company president, the head, principal, undersecretary, secretary, secretary general, chairman, manager, managing director, director general, executive producer, counselor* (48 вживань на противагу 29 у жінок), а також називають звання: військові, напр., *colonel, Lt. Gen*, наукові, напр., *professor*, релігійні, напр., *pope, bishop* (23 вживання на противагу 16 у жінок). Переважання у статтях чоловіків

номінацій шаблів суспільної ієрархії свідчить про їхню зосередженість на змінах у соціальному статусі, що відбивають сходження до слави [131, с. 6]. На рух СТАТУСНОЮ ВЕРТИКАЛЛЮ вказують семи *'higher', 'highest'* та *'more', 'most'* в дефініціях назв рангів, звань і титулів, які здобуваються поступово за конкретні досягнення. У наступному реченні зі статті журналіста-чоловіка одиниці *social director* і *CEO* співвідносять особу з різними шаблями суспільної ієрархії: нижче перебуває директор із соціальних питань, який керує окремим структурним підрозділом компанії, що відбите в його дефініції як *one of a group of managers who control a company or corporation* [494], а вище – генеральний директор (*CEO*), у дефініції якого сема *'most'* вказує на найвищий шабель у корпоративній ієрархії (*the person who has the most authority in an organization or business* [494]). Зображення руху ВГОРУ доповнюють темпоральні дейктики *now* і *back from*: *One of them is Desirée Rogers, now the brainy, dynamic CEO of homegrown Johnson Publishing. Back from a splashy flameout as White House social director, she's busy dragging the Johnson flagship magazine Ebony into the digital world* [Newsweek 07.03.2011].

Журналісти-жінки вказують на здобуте визнання номінаціями *elite, the higher-ups, powerbrokers, aristocrats, upper class, the powers that be, strongmen* та ін., які співвідносять учасників подій із верхньою точкою СТАТУСНОЇ ВЕРТИКАЛІ. У статтях журналістів-жінок номінації осіб, які добилися визнання, зустрічаються 21 раз на протывагу 15 вживанням у матеріалах чоловіків. У наступному реченні журналістка представляє учасників подій іменником *elite*, у значенні якого сема *'most'* вказує на найвищий статус (*the people who have the most wealth and status in a society* [494]): *Her life plan says a lot about the priorities of the Chinese elite (get a prestigious education, make gobs of money, take care of Mom and Dad), but just as much about the seismic shifts of wealth and power happening in the world right now* [Newsweek 10.10.2010].

Отже, журналісти-жінки констатують досягнення визнання, а чоловіки – процес сходження до слави, тобто усвідомлюють визнання як динамічне явище, процес, який постійно змінюється й розвивається, як послідовність етапів

розвитку людини у певних сферах життя. Динамічне розуміння визнання чоловіками має відношення до організаційного аспекту кар'єри, адже вони здебільшого займають різні посади, що нерозривно пов'язано з уміннями управляти людьми, собою, ситуацією тощо. Жінки під визнанням розуміють стабільний стан, результат зміни минулих подій та вдосконалення способів життєдіяльності. Ототожнюючи визнання зі зразками поведінки осіб, які знаходяться на вершині ієрархії престижу, влади та винагород, жінки акцентують стійкість людини в потоці соціального життя.

3.1.2.2. Віковий аспект: від короткочасного до тривалого визнання. При апеляції до потреби у визнанні спостерігається віковий спад у частотності одиниць, які співвідносять учасників подій зі щаблями суспільної ієрархії, напр., *elite, star, colonel*, що свідчить про сильніше прагнення журналістів до визнання у молодості: виявлено 163, 148 та 132 номінації у статтях журналістів молодого, середнього і похилого віку відповідно. Досягнення статусу у літньому віці зумовлює втрату інтересу до нього, а відповідно, і зменшення частотності одиниць на позначення різних щаблів суспільної ієрархії.

На тлі вікового зменшення загальної кількості одиниць, що апелюють до потреби у визнанні, виявляється диференціація номінацій, які вказують на короткочасне і тривале визнання.

Молоді журналісти вдвічі частіше зображують носіїв швидкоплинної слави, напр., *VIP, celebrity, pop star* (20 вживань на противагу семи у літніх авторів) та високі посади, пов'язані зі славою і популярністю, напр., *president* (88 вживань на противагу 69 у статтях літніх авторів). Названі номінації позначають високий статус знаменитості, який виокремлюється за ознаками публічності, випадковості, скороминучості, штучності й гламурності [188, с. 9]. Наприклад, низький соціальний статус сім'ї, в якій народився британський модельєр Александр Макквін, протиставляється його високому становищу, напр., *By the time of his death, McQueen had been lionized as the East End kid who grew up to dress aristocrats, starlets, and powerbrokers* [Newsweek 18.04.2011].

Назви посад, титулів і звань осіб, співвідносних із тривалим визнанням, молоді автори вживають переважно у цитатах, напр., "*Suicidal behavior is bad,*" *Brig. Gen. Stephen Townsend said at the time* [Newsweek 06.11.2007], і при передорученому мовленні, напр., *Blatant sensationalism, says Paul Myers, a biology professor at the University of Minnesota. On his blog, Myers addressed the extinction question* [Newsweek 09.05.2012]. У першому з наведених речень молодий автор обґрунтовує свою точку зору словами бригадного генерала (*Brig. Gen.*), а в другому – молодий репортер підтверджує правдивість своїх суджень посиланням на запис зі сторінки відомого професора біології Пола Маєрса (*a biology professor at the University of Minnesota*).

У статтях літніх авторів домінують одиниці на позначення тривалого визнання, до яких зараховуємо номінації титулів і звань осіб, напр., *colonel, professor, queen*, здобутих за їхні майстерність та досягнення, відображаючи етапи професійного становлення й самореалізації людини. Вони зображують відносно постійне визнання, водночас апелюючи і до потреби у самоактуалізації, яка полягає у розвитку й реалізації своїх здібностей і талантів («what a man can be, he must be») [219, с. 68]. У статтях літніх авторів 59 разів вживаються одиниці, які вказують на місце у службовій ієрархії (*CEO, dean, company president*), звання: військові (*colonel, Lt. Gen*), наукові (*professor*), релігійні (*pope, bishop*) і титули (*queen, prince, baronet*), що свідчить про більшу увагу літніх авторів до репутації, в основі якої лежить сила, адекватність, компетентність, упевненість та свобода [219, с. 67]. У матеріалах молодих журналістів одиниці на позначення тривалого визнання зустрічаються 34 рази, а у статтях авторів середнього віку – 42 рази. Деталізація номінації суспільного статусу у статтях авторів похилого віку зумовлена їхнім більшим досвідом спілкування з особами, що отримали високий статус, під час інтерв'ю та відстеження подій їхнього життя. Наприклад, високий статус Девіда Кемерона і Барака Обама позначено одиницями *president, upper class* і *baronet* у реченні автора похилого віку *Cameron is even younger than Obama and, like the president, carries with him the baggage of his birth. In Obama's case, it is his race; in*

Cameron's, his social class – so very upper that he is a fifth cousin of Queen Elizabeth. His father-in-law is a baronet (Obama's was a pump worker at a Chicago water plant.) [Newsweek 12.03.2012]. Водночас, визнання з віком майстерності самих журналістів сприяє тенденції до висвітлення у статтях літніх авторів різних аспектів соціального статусу, оскільки до 60 років більшість журналістів-професіоналів здобуває славу і статус, а часто й науковий ступінь у тій галузі, про яку вони пишуть: політиці, економіці, літературі, культурі тощо. У цьому світлі збільшення у статтях літніх журналістів частотності номінацій посад, титулів і звань, що апелюють одночасно й до потреби у самоактуалізації [219, с. 67], свідчить про сприйняття з віком слави нерозривно з самовдосконаленням.

Таким чином, молоді журналісти вдвічі частіше зображують носіїв короткочасної слави, а літні журналісти зосереджуються на тривалому визнанні.

3.1.3. Вербалізація потреби у безпеці. Номінативні засоби, що апелюють до потреби у безпеці, дещо переважають у статтях журналістів-жінок: виявлено 921 вживання на противагу 819 випадкам у матеріалах чоловіків. Зосередженість жінок на аспектах подій, пов'язаних із безпекою, пояснюється тим, що у них ця потреба частіше актуалізується [88, с. 139] внаслідок специфіки гендерної соціалізації: з раннього віку дівчатками більше опікуються, а хлопчикам дають більшу свободу дій; і в повсякденному житті жінок захищають більше, ніж чоловіків [426, с. 78]. Тому різний досвід переживання чоловіками й жінками безпеки та її дефіциту пояснює вибір одиниць на позначення різних аспектів потреби у безпеці.

3.1.3.1. Гендерний аспект: опозиція фізичної й суспільної безпеки. Гендерна диференціація номінативних одиниць, що апелюють до потреби у безпеці, виявляється у позначенні її фізичного й суспільного різновидів.

У статтях журналістів-жінок удвічі переважають одиниці, які йменують фізичні загрози: назви хвороб, напр., *cancer, coma, heart attack*, та стихійні лиха, напр., *flood, storm, tsunami*.

Фізична безпека. У статтях журналістів-жінок майже втричі переважають (121 вживання проти 47 у матеріалах чоловіків) одиниці, що відображають **порушення тілесної безпеки**, об'єднані наявністю в їхніх значеннях сем 'body' і 'disorder of structure or function' [493], напр., *disease, syndrome, patient* тощо. Журналісти-жінки іменують порушення тілесної безпеки одиницями двох рівнів категоризації – базового і субординатного. Базові найменування хвороб і станів, до яких зараховуємо одиниці *disease, illness, ill* та *sick*, зафіксовані в їхніх матеріалах 36 разів на противагу 18 випадкам у статтях авторів-чоловіків (див. Додаток В, Таблиця В.2), а субординатні одиниці на позначення окремих захворювань (*skin cancer, glaucoma* тощо) і синдромів (*sluggishness, post trauma syndrome* тощо), вживаються у жінок 47 разів проти 15 випадків у чоловіків. Домінування субординатних номінацій свідчить про більшу увагу жінок до деталей при зображенні тілесних загроз: у їхніх статтях 10 разів зустрічається номінація *cancer*, п'ять разів – *coma*, по чотири випадки вживання виявляють одиниці *anemia* і *heart attack*, по тричі вживаються назви *kidney dialysis, stroke* і *fatigue*, по два використання налічують іменники *tumor, glaucoma* і *post trauma syndrome*, а також по одному разу вживаються номінації *skin cancer, prostate cancer, breast cancer, sarcoma, type 2 diabetes, atrial fibrillation, blood transfusions, sluggishness* і *side effects*. У наведеному нижче висловлюванні автора-жінки іменники *stroke* і *coma* диференціюють інсульт і кому, які означаються сукупністю схожих симптомів: *If you have a massive stroke and fall into a coma, do you want to be fed through a tube?* [Newsweek 24.08.2009]. На відміну від жінок, журналісти-чоловіки лише чотири рази згадують субординатну одиницю *cancer*, по тричі – *heart attack* і *post trauma syndrome*, два використання налічує іменник *anemia* і по одному разу виявлені номінації *sarcoma, coma* і *side effect*.

Удвічі частіше за чоловіків журналісти-жінки апелюють до тілесної безпеки номінаціями хворих, напр., *kidney patient, diabetic, infected*, які зустрічаються у їх статтях 38 разів на противагу 14 використанням у чоловіків. Номінації хворих співвідносять учасників подій із ціллю ПРИМУШЕННЯ, яке втілює вплив зовнішніх сил [412, с. 45], тобто хвороб. Характер ПРИМУШЕННЯ конкретизується рівнем категоризації: на базовому рівні пацієнт іменується одиницею *patient*, у значенні якого (a person who receives medical care or treatment [494]) сема 'receive' указує на вплив ззовні на рівні повсякденного досвіду. Частотність цього базового іменника становить 21 випадок у статтях жінок і 10 у матеріалах чоловіків.

Субординатні терміни на позначення пацієнта, які 17 разів зустрічаються у жінок і лише чотири рази в чоловіків, конкретизують відношення ПРИМУШЕННЯ, розкриваючи низку додаткових ознак: ступінь ризику захворювання у статтях жінок позначено одиницями *low-risk patient* та *high-risk patient*, у значенні яких семи 'low' та 'high' імплікують ВЕРТИКАЛЬ; особливості лікування, якого потребують хворі, розкриваються субординатними одиницями *transplant patient, intensive care patient* тощо; діагноз названий субординатними одиницями *alcoholic, schizophrenic, autistic, diabetic, infected, afflicted, addict, insomniac, dialysis patient, kidney patient* тощо (див. Додаток В, Таблиця В.2). Домінування у статтях жінок субординатних номінацій хворих свідчить про їхню більшу увагу до деталей, що конкретизують вплив на людину. Так, журналіст-жінка за допомогою іменників *schizophrenics* й *autistics* виокремлює хворих на шизофренію та аутизм, які характеризуються схожими симптомами: *This abnormal default activity may be the basis for the trouble schizophrenics have distinguishing reality from fantasy, and the difficulty autistics have with social interaction* [Newsweek 07.06.2010]. У свою чергу у схожій ситуації журналіст-чоловік називає пацієнта базовим іменником *patients* замість конкретизації діагнозу чи перебігу захворювання, а базові номінації *doctors* та *lawyers* у наступному реченні дистанціюють автора від зображуваної події: *Yet so important is the trial bar in financing the Democratic Party, he says not a syllable in*

significant and specific support of tort reforms that could save hundreds of billions of dollars by reducing "defensive medicine" intended to protect not patients from illnesses but doctors from lawyers [Newsweek 12.09.2009].

Пильна увага жінок до тілесної безпеки пояснюється їх більш низьким больовим порогом [220, с. 16], бо протягом життя вони відчують більшу кількість «епізодів болю» [415, e-ref]. Больові відчуття з'являються в різних ділянках їх тіла і турбують їх більш часто, ніж чоловіків [415, e-ref], тобто відмінності у відчутті й переживанні болю у чоловіків і жінок впливають на увагу та інтерес до інформації, пов'язаної з потребою в тілесній безпеці [88, с. 140].

Більш масштабні фізичні загрози представлені у статтях жінок одиницями на позначення стихійних лих, напр., *storm, tsunami, flood, fire, avalanche, earthquake, drought, volcanic explosion* тощо. Їхня частотність у текстах жінок становить 34 вживання проти 19 у матеріалах чоловіків (див. Додаток В, Таблиця В.2). Переважання у статтях жінок одиниць на позначення стихійних лих свідчить про більшу зосередженість журналісток на деструктивних природних явищах. Так, у наступному висловленні журналіст-жінка диференціює природні лиха субординатними одиницями *volcanic explosions* та *meteor impacts*: *There have been mass volcanic explosions, meteor impacts, and all manner of other abuses greater than anything people could inflict* [Newsweek 16.03.2009].

Натомість, чоловіки апелюють до порушення фізичної безпеки, вживаючи частіше (18 уживань проти 11 в матеріалах жінок – див. Додаток В, Таблиця В.2) одиниці на позначення руйнівних дій людини на об'єкти, об'єднані семами 'object' і 'disorder of structure or function' [493]. Домінування в статтях чоловіків позначень руйнівних дій людини, напр, *to crash, to smash, to shatter, to ruin, to wreck, to wreak havoc, to harm, to hurt, to injure, to maim, harm, injury, intact* та ін., свідчить про більш часте осмислення чоловіками фізичних дій, які змінюють структуру об'єкта, порушуючи його цілісність [187, с. 10], адже аналізовані одиниці об'єднані родовим поняттям руйнівного фізичного впливу

людини на об'єкт і диференціюють відмінності в характері деструктивних дій. У наведеному нижче висловлюванні журналіст-чоловік зображає дії громадян під час акції протесту одиницями *shatter*, *damage* та *intact*: *The window of a Porsche showroom was shattered, the Ritz had paint thrown at it, and Fortnum & Mason was occupied by a sit-in (with little damage done; the stacks of Earl Grey tea and Gentleman's Relish survived intact)* [Newsweek 02.05.2011].

Відновлення фізичної безпеки зображено у статтях репортерок номінаціями учасників подій, ліків і процесів лікування й одужання. Відновлення *тілесної* безпеки зображено удвічі частіше у статтях жінок (166 вживань проти 71 у матеріалах чоловіків) одиницями, які описують нейтралізацію загроз як на базовому, так і субординатному рівнях категоризації за рахунок семантики УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОДИ, що відбиває ліквідацію бар'єра, відкриваючи шлях для застосування сили [412, с. 46], і ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ, що характеризується наявністю внутрішнього силового вектора та відсутністю бар'єрів для руху [412, с. 47], на що в дефініціях одиниць цієї групи вказують семи 'renovation' і 'security' [493]. У статтях журналістів-жінок домінують іменники, що позначають ліки як джерело УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОДИ (*drug*), різновиди лікарських препаратів (*antidepressants*) і назви («Aranesp»), прикметники *healthy*, *sound* і дієслова, що описують лікування (*to cure*) і одужання (*to recover*), а також утворені від них іменники (*treatment*) (див. Додаток В, Таблиця В.3).

Назви ліків *drug*, *medicine*, *remedy*, *pharmaceuticals*, які зараховуємо до базового рівня категоризації через їх апеляцію до повсякденного досвіду, вжиті 51 раз жінками і лише 20 разів чоловіками. Назви ліків окремих категорій, напр., *antidepressants*, що репрезентують їх на субординатному рівні, спостерігаються у статтях жінок 18 разів і сім – у чоловіків, а назви препаратів, напр., «Prozac», наводяться 12 разів жінками і всього лише двічі чоловіками. Так, у наступному реченні журналістки назви окремих препаратів *Prozac*, *Paxil* и *Zoloft* апелюють до субординатного рівня категоризації: *Researchers found that newborns whose mothers took Prozac, Paxil or Zoloft in the third trimester had six*

times the risk of persistent pulmonary hypertension, a rare blood-pressure condition that is potentially fatal [Newsweek 24.04.2006].

Частотність уживання прикметників *healthy* і *sound* становить 23 випадки у жінок і 17 – у чоловіків, а дієслова, що описують лікування (*to cure, to treat, to heal* тощо) і одужання (*to recover* тощо) зафіксовано 24 рази в статтях жінок і 11 – у чоловіків. Кількість утворених від них іменників (*treatment, cure, therapy, remission, medication*) становить 38 у жінок і 18 у чоловіків, що свідчить про більшу увагу жінок до тілесного аспекту безпеки.

На відміну від жінок, чоловіки описують відновлення фізичної безпеки одиницями з семантикою УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОДИ, об'єднаними семами 'object' і 'renovation' [493]. У статтях чоловіків удвічі частіше за жінок зустрічаються дієслова *rectify, repair, rebuild, recreate* та ін. і похідні іменники *restoration, renovation* і т.д. (39 разів проти 19 вживань – див. Додаток В, Таблиця В.3). Переважання у статтях авторів-чоловіків одиниць із семантикою дій із фізичними об'єктами (як руйнівних, так і відновлювальних) зумовлено їх залученістю до практичної діяльності, спрямованої на перетворення різних об'єктів.

Суспільна безпека. У статтях журналістів-чоловіків домінують номінації суспільних загроз: удвічі переважають одиниці, що зображають війну, й утричі – засоби на позначення тероризму. Суспільні загрози представлені у статтях чоловіків на субординатному рівні категоризації, конкретизуючи характер військових дій, ступінь небезпеки або інші аспекти протистояння між державами. У матеріалах чоловіків домінують номінації загроз, які деталізують військові дії, напр., *shoot*, інструменти, напр., *bomb* (62 вживання на противагу 28 у жінок), та одиниці на позначення повстань і конфліктів *uprising, revolt, strike, unrest, disturbances, riot, showdown, civil disobedience, stand-down, insurrection* (32 вживання на противагу 16 у репортерів-жінок). Крім того, у статтях чоловіків зафіксовано 36 вживань номінацій воїнів (*soldier, warrior, fighter, military man*) і воєначальників (*commander, Commander-in-Chief, captain*) і 19 випадків іменування протестувальників (*protester, insurgent, rebel, rioter*) на

проти вагу 18 і дев'яти випадкам у матеріалах жінок (Додаток В, Таблиця В.4). Переважання у статтях чоловіків субординатних одиниць на позначення конкретних військових дій та людей, задіяних у них, свідчить про більш глобальне сприйняття чоловіками безпеки. Так, у наступному реченні поряд із одиницею *war*, журналіст-чоловік вживає іменник *warriors*, що конкретизує учасників військових дій: *Reflective warriors have a tragic sensibility, they know that in war, things go wrong and the innocent get hurt no matter how great the effort to spare civilians and limit collateral damage* [Newsweek 18.01.2010], а одиниця *bombing* зображує специфіку військових дій у реченні автора-чоловіка *Iraq's nuclear program was seriously damaged by Israel's bombing of the Osirak reactor in June 1981, but Saddam did not give up his quest for powerful weapons* [Newsweek 20.12.2010].

Утричі у статтях чоловіків переважають одиниці, які йменують тероризм як найбільш масштабну загрозу [255, с. 226-228]: у їхніх матеріалах іменник *terrorism* зафіксовано 48 разів на проти вагу 17 випадкам у статтях жінок, а іменники на позначення терористів (*terrorist, bomber, suicide bomber*) вживаються чоловіками 16 разів на проти вагу шести випадкам у жінок. Переважання у статтях чоловіків одиниць на позначення тероризму свідчить про їхню увагу до найбільш глобальних загроз, напр., *Terrorism is an unusual military tactic in that it depends on the response of the onlookers. If we are not terrorized, then the attack didn't work* [Newsweek 18.01.2010].

Незначні відмінності за частотністю виявляють номінативні одиниці на позначення менш масштабних суспільних загроз, що йменують злочини (*murder*), злочинців (*killer, drug trafficker*) і жертв (*victim*): 117 використань у статтях журналістів-чоловіків і 145 – у матеріалах жінок. Натомість, гендерні особливості виявляються у переважанні у статтях чоловіків іменників *crime* і *violation*, які можуть вживатися як базові номінації з неозначеним артиклем або як суперординатні без артикля [341, с. 34], і субординатних назв окремих правопорушень, напр., *murder, arson, forgery*, у текстах жінок. Чоловіки переважно сприймають правопорушення гештальтно, тобто як ціле, про що

свідчать найменування *crime* і *violation*, які вживаються у статтях чоловіків 26 разів на противагу дев'яти вживанням у матеріалах жінок. У наступному реченні журналіст-чоловік іменує правопорушення іменниками *crime* і *violation*, що представляють подію на суперординатному рівні категоризації: *His administration had shied away from supporting juke events, for fear any juvenile gathering would promote violence and crime* [Newsweek 07.03.2011].

У статтях журналістів-жінок частіше, ніж у чоловіків, вживаються субординатні одиниці на позначення окремих злочинів, напр., *drug trafficking* (52 вживання на противагу 44 у чоловіків) і зображують акт злочину, напр., *to forge, to smuggle* (46 вживань на противагу 34 у чоловіків) (див. Додаток Б, Таблиця Б.4). У матеріалах жінок зафіксовано 32 вживання позначень злочинців, напр., *robber, assassin* (у чоловіків – 19), і шість випадків іменування жертв *victim* (у чоловіків – 4). Переважання назв злочинів і злочинців у статтях жінок свідчить про їх більшу увагу до деталей порушення громадського порядку, що безпосередньо пов'язано з описаною вище тілесною безпекою, адже у статтях про війни й глобальні конфлікти жінка не так часто асоціює себе з можливою жертвою, як у випадку зі щоденними злочинами, жертвою яких може стати вона сама. У наступному реченні поряд із іменником *crime*, що категоризує правопорушення на базовому рівні, журналіст-жінка також диференціює назви окремих злочинів *drug running, extortion, murder* на субординатному рівні категоризації: *His job: get evidence to bring down its members for a long list of alleged crimes, including drug running, extortion and murder* [Newsweek 16.03.2009].

У статтях, написаних жінками, майже вдвічі (156 випадків проти 87 у статтях чоловіків) переважають номінативні одиниці на позначення **підтримання** безпеки, об'єднані семою 'keep' [493]: дієслова *to protect, to defend*; іменники *security, safety, protection, defense*; прикметники *secure, safe*; іменники *asylum, refuge, shelter; police officer, doctor*. Водночас, гендерна специфіка у вживанні одиниць цієї групи виявляється у виборі лексики, що іменує осіб, співвідносних із джерелом підтримання безпеки, – поліцейських

(*policeman*) і лікарів (*doctor*). Журналісти-жінки частіше іменують лікарів, що свідчить про їхню більшу увагу до підтримання тілесної безпеки, напр., *The idea of the dedicated family doctor has been ingrained in the American imagination, we desperately want it, or want it back, and we hold it as the ideal of the way things should be* [Newsweek 24.08.2009]. У їхніх статтях іменник *doctor* і його синоніми вживаються 59 разів на противагу восьми у матеріалах репортерів-чоловіків. Крім іменника *doctor*, який зустрічається 31 раз, журналісти-жінки звертаються до субординатних термінів, що диференціюють спеціалістів-медиків різного профілю (28 найменувань): *psychologist, psychiatrist, physician, therapist, oncologist, cardiologist, heart doctor, family practitioner, neonatologist, palliative care specialist*. У наступному реченні журналіст-жінка іменує терапевта субординатним терміном *primary-care physician*, що свідчить про більшу зацікавленість жінок медициною і здоров'ям: *But we're already in the land of waiting weeks for an appointment, thanks to a shortage of primary-care physicians that will only get worse: astonishingly, only 2 percent of medical students are entering primary-care internal medicine* [Newsweek 24.08.2009].

У свою чергу, при йменуванні джерела підтримання безпеки чоловіки віддають перевагу іменниками на позначення співробітників охоронних служб, поліції тощо, напр., *Anxious to prevent similar scenes at the royal wedding, the Metropolitan Police have promised that they'll be on guard against every threat from terrorism downwards* [Newsweek 02.05.2011]. У проаналізованих статтях іменники *police, police officer, policeman, cop* зустрічаються 18 разів на противагу 10 випадкам у матеріалах жінок, що свідчить про більшу увагу чоловіків до підтримання громадської безпеки. Ця тенденція може пояснюватися підсвідомою реалізацією давніх архетипів *воїна*, увага котрого спрямована назовні, на захист від зовнішньої загрози, й *берегині*, увага котрої спрямована всередину (роду, племені тощо).

Незначні гендерні коливання виявляють номінативні одиниці, що іменують відновлення суспільної безпеки (див. Додаток В, Таблиця В.5) й втрату безпеки (див. Додаток В, Таблиця В.6).

Таким чином, гендерна диференціація номінативних одиниць, що апелюють до потреби у безпеці, виявляється у позначенні її фізичного й суспільного різновидів. У статтях журналістів-жінок удвічі переважають одиниці, які йменують фізичні загрози: хвороби та стихійні лиха, а в статтях чоловіків домінують номінації суспільних загроз: утричі переважають засоби на позначення тероризму й удвічі – одиниці, що зображають війну й асоційовані з нею явища.

3.1.3.2. Віковий аспект: від підтримання до втрати безпеки. Номінативні засоби, що апелюють до потреби у безпеці, більш характерні для журналістів похилого віку, що пояснюється тим, що їм більшою мірою властива актуалізація цієї потреби, ніж молодим людям [455, с. 233], що зумовлено більшою вірогідністю хвороб у похилому віці, зниженням можливостей до фізичної діяльності та поступовим відстороненням від активного суспільного життя [355, с. 27; 407, с. 49-54; 455, с. 73-75; 456, с. 714]. Загалом зафіксовано 694 вживання одиниць цієї групи у статтях літніх авторів, 524 і 512 – у матеріалах журналістів середнього й молодого віку відповідно.

На тлі загальної вікової тенденції до збільшення частотності лексики, що апелює до потреби у безпеці, виявлено, що молоді журналісти віддають перевагу одиницям, що позначають підтримання безпеки, а літні автори акцентують увагу на її порушенні і втраті.

Підтримання безпеки. У статтях молодих журналістів удвічі переважають одиниці на позначення підтримання безпеки (*security, safe, to protect*), об'єднані семою *'keep'* [493]. У їх матеріалах виявлено 102 випадки вживання цих номінацій на противагу 74 у статтях журналістів середнього віку і 67 – у літніх авторів, що зумовлено достатньою безпекою у молодому віці [340, с. 36].

Підтримання безпеки у статтях молодих журналістів зображено переважно іменниками *security, safety, protection*, прикметниками *secure, safe* та дієсловами *to protect, to defend*, які зустрічаються 70 разів у статтях молодих журналістів, 37 разів у репортерів середнього віку і 16 – у матеріалах літніх

авторів. У похилому віці журналісти вдвічі частіше вживають одиниці на позначення осіб, співвідносних із джерелом підтримання безпеки, – поліцейських (*police officer*) і лікарів (*doctor*). Іменники *police*, *police officer*, *policeman*, *cop* зустрічаються 13 разів у статтях літніх журналістів на противагу восьми вживанням у молодих авторів і семи – у репортерів середнього віку, а частотність іменника *doctor* і його синонімів становить 31 випадок у літніх авторів на противагу 16 у матеріалах репортерів молодого і 20 – середнього віку.

Порушення безпеки. Частотність номінативних одиниць, що апелюють до порушення безпеки, представленого семою '*damage*' “шкода” [493]: удвічі збільшується у статтях літніх журналістів порівняно з молодими: 274 одиниці на позначення тілесних, фізичних, громадських і міжнародних загроз у статтях молодих репортерів, 334 – у матеріалах журналістів середніх літ і 437 – у літніх авторів.

Найбільш помітно – у два рази – тенденція до збільшення одиниць зі значенням загрози виявляється у лексиці на позначення порушення *тілесної* безпеки (38 одиниць у статтях журналістів молодого й 43 – середнього віку протиставлені 87 вживанням у літніх авторів), що зумовлено більшою вразливістю літніх людей до хвороб [407, с. 50; 456, с. 709]. Посилення уваги літніх журналістів до подій, пов'язаних з тілесними загрозами пояснюється поступовою втратою фізичної сили, енергійності й погіршення здоров'я у похилому віці [456, с. 709]. Тому у статтях літніх журналістів порушення безпеки іменується одиницями як базового (*disease*, *illness*, *ill*, *sick*), так і субординатного (*skin cancer*, *glaucoma*) рівня категоризації (Додаток Д, Таблиця Д.2.).

Не дивно, що у статтях авторів молодого та середнього віку виявлена обмежена кількість одиниць на позначення хвороб. Молоді журналісти вісім разів уживають базовий іменник *disease*, шість разів – *illness*, двічі – прикметник *ill*, а з-поміж субординатних назв хвороб і синдромів обмежуються трьома номінаціями *post trauma syndrome*, двома випадками іменника *cancer* і

по одному разу згадують одиниці *sarcoma*, *heart attack*, *coma* і *fatigue*. Автори середнього віку найменше (по чотири рази) вживають іменники *disease* та *illness* та прикметник *ill* (два вживання). Водночас, на відміну від молодих авторів, журналісти середнього віку демонструють незначне збільшення субординатних назв захворювань і синдромів: по три вживання виявляють номінації *cancer* і *heart attack*, по два – одиниці *anemia*, *glaucoma*, *post trauma syndrome* і *fatigue*, та по одному – назви *sarcoma*, *sluggishness* та *side effect* (див. Додаток Д, Таблиця Д.2). У наведеному нижче реченні молодий автор зображує порушення тілесної безпеки гештальтно базовим іменником *illness*, який взаємодіє з базовими номінаціями *livelihoods* на позначення підтримання безпеки і *damage*, що іменує фізичну загрозу на базовому рівні: *How much would companies like Shell and ExxonMobil have to pay if Africa were well regulated and proper compensation demanded for the loss of livelihoods, illness, and damage to the environment?* [Newsweek 18.07.2010]. Натомість, журналіст похилого віку у наступному висловлюванні поряд із іменником *ill*, що зображує хворобу на базовому рівні категоризації, вживає субординатні номінації *type 2 diabetes*, *atrial fibrillation*, *heart attack*, *prostate cancer*, *glaucoma* і *breast cancer*, які диференціюють різноманітні захворювання, що характеризуються сукупністю симптомів, а узагальнення *every* вказує на найвищий ступінь вияву потреби у тілесній безпеці: *Over the past decade, deCODE has discovered genes linked to type 2 diabetes, atrial fibrillation, heart attack, prostate cancer, glaucoma, breast cancer [...] seemingly every ill ever visited upon humanity short of boils* [Newsweek 07.12.2009].

У статтях літніх журналістів удвічі збільшується кількість номінативних одиниць на позначення **суспільних** загроз, що включають злочинців (*drug trafficker*), співвідносних із джерелом порушення безпеки, жертв (*victim*), які представляють її ціль, і злочини (*murder*), що зображують вектор дії. Виявлено 64 вживання у молодих журналістів, 77 – у репортерів середнього віку і 121 – у матеріалах літніх авторів. При зверненні до порушень суспільної безпеки літні автори зображують вектор діяльності дієсловами, що зображують процес чи акт

скоєння злочину, напр., *to kill, to rape, to smuggle* (49 вживань на противагу 10 у молодих авторів і 21 у журналістів середнього віку) та іменниками на позначення окремих видів злочинів, напр., *extortion, homicide* (41 вживання на противагу 25 у молодих авторів і 30 у журналістів середнього віку), а молоді автори частіше зосереджуються на джерелі порушенні безпеки, іменуючи на субординатному рівні злочинців, напр., *kidnapper, heroin dealer* (22 вживання на противагу 14 в авторів середнього віку і 15 у літніх журналістів).

У статтях літніх журналістів із-поміж дієслів на позначення злочинів виявлено дев'ять уживань одиниці *to assault*, по вісім – *to kill* і *to abuse*, п'ять уживань виявляє дієслово *to rape*, по чотири – *to assassinate* і *to beat (up)*, по два рази зустрічаються одиниці *to murder, to smuggle, to take hostages*, і по одному вживанню налічують дієслова *to batter, to slaughter, to rob, to steal* і *to pilfer*. Із-поміж іменників, що конкретизують діяльність, літні журналісти вживають ширше, ніж інші, різноманіття одиниць на позначення злочинів: 13 разів зустрічається слово *assassination*, десять – *murder*, чотири вживання виявляє одиниця *kidnapping* – 4, три – *homicide*, по два рази використовуються іменники *rape, fraud, assault, forgery*, і по одному вживанню – одиниці *robbery, smuggling* і *slaughter*. У статтях авторів молодого й середнього віку розмаїття цих одиниць незначне (Додаток Д, Таблиця Д.4). У наступному реченні автора похилого віку іменники *murders* та *assassinations* визначають певний спосіб сприйняття вбивства: *When it comes to strategic murders, the Mossad has established a record 50 years long of “targeted assassinations,” often taking out scientists who tried to help its enemies develop weapons of mass destruction* [Newsweek 20.12.2010].

Переважання номінацій правопорушників у статтях молодих журналістів свідчить про їхню більшу зосередженість на джерелі порушення суспільної безпеки, тобто людині. Так, у їх матеріалах виявлено шість уживань іменника *killer*, чотири – *assassin*, по два рази зустрічаються слова *murderer, thief* і *kidnapper*, а також по одному використанню налічують одиниці *narcotrafficker, drug dealer, heroin dealer, gang member, criminal* та *outlaw*. У наступному

реченні молодого журналіста одиниці *a gang member* і *drug dealer* співвідносять учасника події із джерелом порушення безпеки: *He volunteered for dangerous duty, posing as a gang member and drug dealer* [Newsweek 16.03.2009]. Журналісти середнього та похилого віку обмежуються іменниками *killer* та *assassin*, а інші номінації виявляють незначну частотність (Додаток Д, Таблиця Д.4).

Незначну кількість уживань у всіх вікових груп виявляє іменник *victim* – один випадок у молодих авторів, п'ять у журналістів середнього віку і чотири – у літніх, що свідчить про незначну увагу авторів різних вікових груп до цілі загроз і співчуття до постраждалих.

Номінативні одиниці на позначення порушень *міжнародної* безпеки, об'єднані семами '*violent action*' и '*between countries*' [493], напр., *war*, домінують у статтях журналістів середнього й похилого віку: 143 і 154 вживання відповідно на противагу 106 у матеріалах молодих авторів, що свідчить про вікове збільшення уваги до масштабних загроз: війн (*war*), військових дій (*shoot, attack*), повстань (*strike, unrest, riot*) і тероризму (*terrorism*). Дистрибуція одиниць на позначення міжнародних загроз виявляє таку ж тенденцію, як і засоби позначення порушення суспільної безпеки: молоді автори частіше іменують осіб, співвідносних із джерелом порушення безпеки – терористів (*terrorist, bomber*), бунтівників (*protester, rebel*), піратів (*pirate*), а літні журналісти зображують військові дії (*to attack, to bomb*), повстання (*uprising*) і конфлікти (*disturbances*) (Додаток Д, Таблиця Д.5). У наступному реченні молодого автора іменник *soldiers* зображує солдатів як джерело порушення безпеки, а сполучення цієї одиниці з іменниками *sons, daughters, wives, husbands, families*, що апелюють до потреби в належності до родини, вказує на важливість для молодого автора міжнародної безпеки задля збереження сім'ї: *While policymakers discuss troop levels in an anesthetic language of numbers in the tens of thousands, a bone-rattling truth underlies so many of the lives of soldiers and their sons, daughters, wives, husbands, and families* [Newsweek 06.11.2007]. Натомість, у висловленні літнього автора одиниці *wave of strikes* та

civil disobedience зображують повстання і конфлікти, співвідносні з вектором діяльності: *The country's labor unions have already begun squaring up for a showdown, with threats of a coordinated wave of strikes and civil disobedience* [Newsweek 27.09.2010].

Відновлення безпеки. Вікові відмінності при позначенні відновлення безпеки одиницями, які описують нейтралізацію загроз із семами 'renovation' і 'security' [493], виявляються у переважанні в статтях літніх авторів одиниць на позначення *тілесної* безпеки – ліків як джерела її відновлення (*drug, anesthetic* тощо), стану здоров'я (*healthy, sound*), процесу лікування (*to treat, to cure, treatment, medication*) і одужання (*recovery, remission* тощо). У статтях літніх журналістів кількість базових іменників на позначення ліків *drug, medicine, remedy, pharmaceuticals* становить 32 вживання на противагу 19 випадкам у молодих авторів і 20 – у середнього віку (див. Додаток Д, Таблиця Д.6). Із віком авторів значне збільшення частотності вживання виявлено серед одиниць на позначення окремих різновидів ліків і назв лікарських препаратів. Так, у статтях літніх репортерів виявлено 12 вживань назв різновидів ліків, серед яких чотири рази зустрічається номінація *anti-anemia drugs*, тричі – *antidepressants*, по два використання виявляють іменники *anesthetic* та *antibiotics*, і один раз зафіксована одиниця *quality-of-life enhancer*. У статтях молодих журналістів різновиди ліків позначені вдвічі менше – шість разів, із яких тричі вживається іменник *antidepressants*, двічі – *anesthetic* і один раз – *sedative*. У матеріалах авторів середнього віку різновиди ліків названі 7 разів: чотири використання виявляє іменник *antidepressants* і по одному – *anti-anemia drugs, antibiotics* та *anodyne*.

Назви лікарських препаратів домінують у статтях літніх журналістів, які згадують їх дев'ять разів: тричі «*Aranesp*», двічі – «*Erogen*» і по одному разу вжито назви «*Zoloft*», «*Procrit*», «*Eprex*» та «*ESAs*» при зображенні лікування раку, серцево-судинних захворювань та розладів нейрогенного характеру. Жодного використання назв лікарських препаратів не виявлено у молодих авторів, а в журналістів середнього віку вони зафіксовані п'ять разів. У

наведеному нижче реченні авторка похилого віку називає ліки іменником *drug* на базовому рівні, конкретизує їх різновид на субординатному одиницею *a quality-of-life enhancer* і вказує назву конкретного препарату за допомогою оніму *Procrit*, тобто дає вичерпну інформацію: *He only started to think something was fishy when he was asked to double his incentive payments to doctors who bought his product – Procrit – around the time the drug was suddenly being offered as a quality-of-life enhancer* [Newsweek 08.11.2011].

Молоді журналісти при зображенні відновлення безпеки втричі частіше за літніх зображують нейтралізацію **фізичних** загроз номінативними одиницями з семами 'object' і 'renovation' [493]: *rectify, repair, rebuild, recreate* та ін. (див. Додаток Д, Таблиця Д.7). У статтях молодих авторів виявлено 38 одиниць на позначення відновлення фізичної безпеки, серед яких 10 разів зустрічається дієслово *to rebuild*, по чотири рази використано одиниці *reconstruction, to renovate, to recreate*, по тричі – слова *to amend* і *restoration*, по два рази – *to renew, to repair, to reconstruct* і *renovation*, а також по одному вживанню дієслово *to mend* та іменник *amendment*. У статтях авторів середнього і похилого віку одиниць на позначення нейтралізації фізичних загроз виявлено обмежену кількість: вісім і 12 вживань відповідно (Додаток Д, Таблиця Д.7).

Втрата безпеки. Частотність одиниць на позначення втрати безпеки, що включають слова, які називають смерть (іменники *death, suicide, euthanasia*, фрази *loss of life, end of life* і дієслова *to die, to hang oneself, to shoot oneself, to be drowned*) удвічі збільшується в статтях літніх авторів порівняно з молодими. Виявлено 20 уживань одиниць із семантикою втрати безпеки в статтях молодих авторів, 18 – у журналістів середнього віку і 41 – у матеріалах літніх (див. Додаток Д, Таблиця Д.10). У наступному реченні літнього журналіста номінативна одиниця *hanged himself* вказує на втрату безпеки внаслідок смерті: *Verkade was an inner-circle friend who was there at the start of McQueen's career in the early 1990s when he was living on social security above his sad-sack studio off Hoxton Square. And sadly, she was there at the end, last year, when he hanged*

himself in the million-dollar apartment he'd settled into in the elegant Mayfair district [Newsweek 18.04.2011].

Незначні вікові коливання виявляють номінативні одиниці, що іменують відновлення безпеки: суспільної (*jail, suspect*) та міжнародної (*peace campaigner*), а також позначають порушення фізичної безпеки (*damage*) – (див. Додаток Д, Таблиці Д.3, Д.8, Д.9).

Таким чином, з віком збільшується частотність номінативних засобів, які апелюють до потреби у безпеці: її порушення у статтях літніх авторів акцентується назвами хвороб і злочинів, а втрата – одиницями, які називають смерть. Натомість, молоді журналісти віддають перевагу одиницям, які позначають підтримання безпеки.

3.2. Емотивний ракурс зображення подій

Емотивні номінації в американському журнальному дискурсі новин відбивають ставлення авторів до подій через зображення спонтанних реакцій [129, с. 17] їхніх учасників, апелюючи до переживання відповідних станів читачами [333, с. 21], напр., *The officials panicked* [Newsweek 20.12.2010]. Особливості функціонування номінацій емоцій у статтях часописів новин відбивають специфіку авторської концептуалізації дійсності, адже сприйняття й осмислення журналістами зображуваних подій супроводжується формуванням до них позитивного чи негативного емоційного ставлення [379, с. 171], яке категоризується як задоволення, радість, сум, гнів, страх, сором тощо. Емоції кваліфікують як передрозум [287, с. 14], за допомогою якого автор здійснює лише найзагальнішу первинну оцінку стану справ. Однак, будучи найбільш глибинними формами категоризації, емоції супроводжують будь-яке мовлення і можуть ословеснюватися у статтях відповідними номінаціями. Вживання емотивних одиниць в американському журнальному дискурсі новин виявляє низку гендерних і вікових відмінностей в аспекті загальної частотності номінацій емоцій та вибору журналістами-чоловіками й жінками певного віку

емотивних одиниць різної семантики. Вживання моноемотивних одиниць, які позначають одну емоцію, напр., *fear*, або поліемотивних, у значенні яких представлені ознаки кількох емоцій, напр., *awe*, який трактується як *a strong emotion variously combining fear, veneration, and wonder that is inspired by authority or by the sacred* [494], відбиває особливості категоризації емоцій.

3.2.1. Гендерний аспект: опозиція моно- й поліемотивності.

Гендерні розбіжності у вживанні емотивних номінацій виявляються у двох ракурсах: частотності емотивних одиниць та особливостях категоризації емоцій, що виявляються у виборі одиниць на позначення однієї або кількох емоцій. В аспекті частотності емотивні одиниці зустрічаються майже вдвічі частіше у текстах журналістів жіночої статі (233 вживання на протипагу 140 у чоловіків), що свідчить про більшу емоційність жінок [10, с. 13; 308, с. 6] та їх бажання вербалізувати свої стани.

Особливості категоризації емоцій чоловіками й жінками розкриваються у вживанні лексики, співвідносною з однією із категоризаційних перспектив – *основною*, представленою номінаціями базових емоцій, чи *другорядною*, втіленою поліемотивними одиницями, у значенні яких ознаки базової емоції стираються, а з'являються одна чи кілька додаткових рис. Згідно з ТПП (теорією побудови перспектив), журналісти протилежних статей позначають однакові емоційні стани номінативними засобами, співвідносними з різними категоризаційними перспективами. У статтях авторів-чоловіків домінують моноемотивні номінації, співвідносні з основною перспективою категоризації, напр., *fear, anger, joy*, а журналісти-жінки віддають перевагу одиницям на позначення кількох емоцій, що представляють другорядну перспективу, напр., *shock, uneasiness, frenzy, chagrin*. У проаналізованих статтях чоловіків моноемотивні номінації основної перспективи зустрічаються 103 рази, а поліемотивні засоби, співвідносні з другорядною, – 37 разів (див. Рис. 3.1.), що свідчить про більшу увагу чоловіків до моноемотивності при категоризації емоційних станів. У статтях журналістів-жінок збільшується частотність

поліемотивних одиниць другорядної перспективи: 144 вживання налічують номінації базових емоцій і 89 разів зустрічаються одиниці на позначення емоційних станів другорядної перспективи (див. Рис. 3.2.).

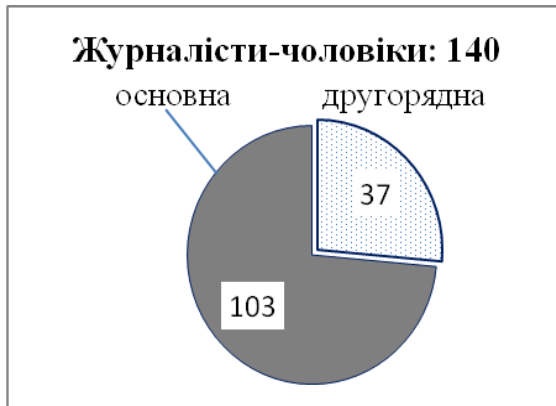

Рис. 3.1. Номінації емоцій у статтях журналістів-чоловіків

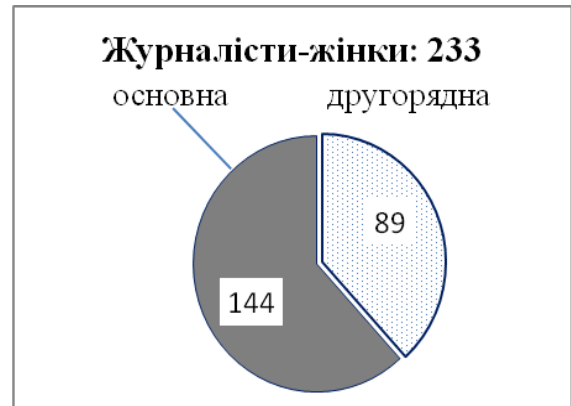

Рис. 3.2. Номінації емоцій у статтях журналістів-жінок

Більше розмаїття емотивної лексики у статтях жінок свідчить про структурування їхнього досвіду переживання емоцій як складніших конфігурацій знань про особливості їх виникнення, переживання й подолання. Так, номінація *chagrin*, яка трактується як *annoyance and disappointment because something has not happened the way you hoped* [493], позначає одночасне переживання учасниками подій двох різних емоцій – роздратування й розчарованості, на що в словниковій дефініції іменника *chagrin* вказують семи 'annoyance' та 'disappointment', напр., *Neuroscience is having its dark-energy moment, feeling as chagrined as astronomers who belatedly realized that the cosmos is awash in more invisible matter and mysterious ("dark") energy than make up the atoms in all the stars, planets, nebulae, and galaxies* [Newsweek 07.06.2010]. У наведеному реченні поліемотивна одиниця *chagrined*, співвідносна з другорядною перспективою категоризації, зображує стан одночасного роздратування й розчарованості вчених у галузі нейронаук. У нашому дослідженні розглянемо особливості категоризації емоцій на матеріалі номінацій страху, однієї з найбільш поширених емоцій у журнальному дискурсі новин (частотність уживання складає 72 рази у статтях жінок та 51 у матеріалах чоловіків).

Гендерні особливості при зображенні емоції страху виявляються у переважанні у статтях чоловіків мономотивних одиниць *fear, fearful, afraid, terror, scare, fright, horror, dread*, співвідносних із основною перспективою, і збільшенні кількості полімотивних назв *anxious, anxiety, worry, disquiet, foreboding, panic, awe, phobia angst, uneasiness, alarm, shock* і *chill* другорядної перспективи – у текстах жінок. Із-поміж найменувань емоції страху у статтях журналістів-чоловіків домінує номінація *fear* (14 вживань), яка позначає фокус цієї емотивної категорії, тобто є родовою щодо інших синонімів: шляхом концептуальної реконструкції словникової дефініції одиниці *fear* (*an unpleasant often strong emotion caused by awareness of danger* [494]) виокремлюємо три стимули, що формують категорію – невдоволення (сема ‘*unpleasant*’), висока інтенсивність (сема ‘*strong*’) і загроза (сема ‘*danger*’).

Поширення у статтях чоловіків інших номінацій емоції страху, у значенні яких представлені всі названі семи, демонструє, як фокус посилюється в основній перспективі. Як показано нижче на Рис. 3.3., у статтях журналістів-чоловіків фокус категорії, позначений одиницею *fear*, приєднує схожі стимули: вони іменуються одиницями *afraid* і *fearful*, які зображують стан людини, охопленої страхом, а також номінаціями *terror, horror, scare, fright, dread*, які вказують на підвищення інтенсивності емоції.

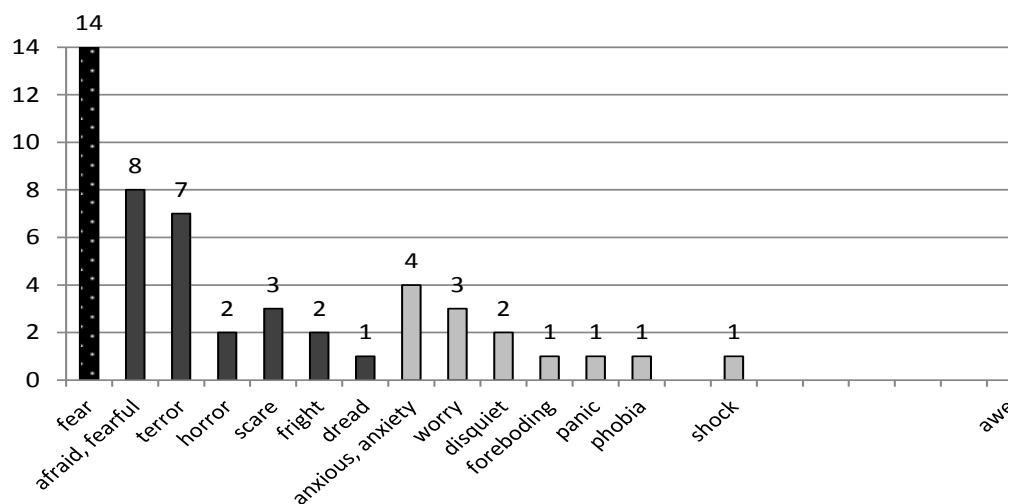

Рис. 3.3. Емотивні одиниці у статтях журналістів-чоловіків

Вжиті вісім разів у статтях чоловіків, одиниці *afraid* і *fearful*, які визначаються як *full of fear* [494], з точністю відтворюють ознаки фокусу, а сема 'full' у їхніх дефініціях пов'язує названі стани з образ-схемою ПОВНИЙ, позиціонуючи людину як КОНТЕЙНЕР, наповнений речовиною. На підвищення інтенсивності емоції у статтях чоловіків указують іменники *terror*, *horror*, *scare*, *fright*, *dread*, у значенні яких за рахунок сем 'intense' або 'extreme' [493] ознака інтенсивності співвідноситься з ВЕРТИКАЛЛЮ, що градує страх за шкалою ВГОРУ. Сім разів у статтях чоловіків зустрічається іменник *terror*, що за рахунок семи 'extreme' "надзвичайний" (*a feeling of extreme fear* [493]) передає найвищу інтенсивність страху; тричі вживається іменник *scare* і по два рази – *fright* і *horror*, які за рахунок семи 'intense' "інтенсивний" передають високу – але не надзвичайну – силу страху, а також одне вживання виявляє одиниця *dread*, що передає менш високу інтенсивність емоції за рахунок семи 'strong' "сильний" (див. Рис.3.3). У наступному реченні автора-чоловіка значення одиниці *afraid* посилюється дієприкметником *scared* з метою градування переживання ВГОРУ: *When people are already scared about losing their jobs and their homes and paying for health care, it doesn't take a lot to make them afraid of one more thing* [Newsweek 24.08.2009]. Водночас, в семантиці одиниць *scare* і *fright* присутня сема 'sudden' "раптовий" (*scare* визначається як *a sudden or intense fear or alarm* [494], а *fright* як *a sudden intense feeling of fear* [495]), що віддаляє їх від фокуса категорії, адже названі одиниці передають додаткову рису емоції – раптовість, не представлену в дефініції іменника *fear*.

Додаткову ознаку у статтях чоловіків передає також одиниця *dread*, що акцентує сильне переживання через ситуацію у майбутньому – *a strong fear of something that is going to happen or may happen* [493], тобто через зосередженість на майбутньому конкретизує характер загрози, представленої семою 'danger' в дефініції іменника *fear*. У наступному реченні іменник *dread* зображує страх через майбутні наслідки економічної кризи: *And we're particularly vulnerable to scaremongering in the atmosphere of dread created by the economic meltdown* [Newsweek 24.08.2009]. Завдяки наявності додаткових рис –

раптовості виникнення та направленості на майбутні події – одиниці *scare*, *fright* і *dread* вказують на віддалення від фокуса категорії, розширюючи її діапазон, і замикають основну перспективу, зображену чорним кольором на Рис.3.3., у статтях журналістів-чоловіків.

В аспекті поліемотивності у статтях чоловіків виявлено обмежену кількість одиниць: тричі зустрічається іменник *worry*, по два вживання виявляють слова *anxious*, *anxiety* та *disquiet*, що передають найнижчу інтенсивність страху, на яку вказує сема ‘low’ “низький” в їхніх значеннях [493]. Послаблюючи стимули фокуса категорії, одиниці *worry*, *anxious*, *anxiety* та *disquiet* співвідносять емоцію з точкою НИЗ на ВЕРТИКАЛІ, а тому формують другорядну перспективу, позначену сірим кольором на Рис.3.3. По одному разу у статтях чоловіків використовуються іменники *panic*, який акцентує характер виникнення страху як раптовий, безконтрольний і такий, що швидко наростає: *a sudden uncontrollable quickly spreading fear or terror* [494], та *phobia*, який є медичним терміном. Лише один раз у статтях чоловіків зустрічається іменник *awe*, який формує проміжну перспективу, котра охоплює стимули, характерні для кількох емоцій – страху, поваги та інтересу: *a strong emotion variously combining fear, veneration, and wonder that is inspired by authority or by the sacred* [494]. Проміжна перспектива, яка представляє перехід між категоріями, позначена білим кольором на Рис.3.3.

У статтях журналістів-жінок одиниці на позначення емоції страху представлені ширше, що ілюструє Рис.3.4.

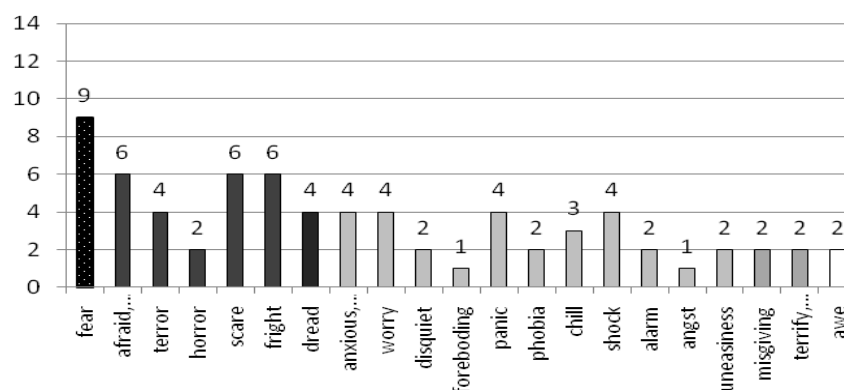

Рис. 3.4. Емотивні одиниці у статтях журналістів-жінок

Журналісти-жінки зображують моноемотивні стани рідше за чоловіків: дев'ять разів у їхніх статтях вживається іменник *fear*, що йменує фокус категорії, шість уживань налічують одиниці *afraid* і *fearful*, які за рахунок семи 'full' посилюють фокус, співвідносячи названі стани з образ-схемою ПОВНИЙ, чотири рази зустрічається іменник *terror*, що передає найвищу інтенсивність страху, по шість уживань виявляють одиниці *scare* і *fright* та чотири – *dread*, які градуують страх за ВЕРТИКАЛЛЮ, а також двічі вжито слово *horror*.

На противагу чоловікам, жінки вдвічі частіше залучають поліемотивні номінації, позначені сірим кольором на Рис. 3.4. Частотність вживання одиниць *anxious (anxiety)*, *worry* і *disquiet*, у значенні яких послаблена інтенсивність емоції, збігається з їх поширенням у статтях чоловіків, однак у жінок домінують іменники *phobia*, *panic*, *angst*, *uneasiness*, *alarm*, *shock*, *chill* та дієслова *terrify* і *startle*, які майже повністю відсутні у матеріалах чоловіків. Іменник *angst* у статтях жінок характеризує тривожний стан загалом, причину якого встановити не можна: *a strong feeling of anxiety typically an unfocused one about the human condition or the state of the world in general* [493], тобто послаблює стимул 'загроза' (сема 'danger'), властивий фокусові *fear*, й тому знаходиться на периферії категорії. У наступному прикладі журналістки іменник *angst* зображує стан глядачів показу моди, де за відсутності будь-яких загроз учасники події відчували незрозумілу тривогу: *And his audiences were drawn to the beauty that emerged from that angst* [Newsweek 18.04.2011].

Значна увага жінок до тілесного аспекту переживань, тісніший зв'язок їх психічного й фізіологічного вимірів і краще усвідомлення взаємозв'язку емоцій та соматички відбивається у вживанні жінками іменників *shock* і *chill*, які акцентують соматичні зміни, викликані страхом перед певною ситуацією [493]. Іменник *shock* зображує стан, близький до паралічу, за якого людина не може рухатися [297, с. 51], це комбінація страху зі спантеличенням та невірою: *the feeling of surprise and disbelief you have when something very unexpected happens, especially something bad or frightening* [493], а іменник *chill* позначає сильний страх, від якого кров холодне в жилах [493], адже під час переживання сильного

страху підвищується рівень згортання крові, що викликає замерзання кінцівок [129, с. 82]. Зосереджуючись на тілесних виявах емоцій, журналістки вживають чотири рази іменник *shock* і тричі – *chill*, співвідносні з другорядною перспективою категоризації.

Аналогічна тенденція поширення емотивних одиниць виявлена у вживанні позначень інших емоцій, при зображенні яких чоловіки віддають перевагу моноемотивним одиницям основної перспективи, а жінки – поліемотивним, співвідносним із другорядною (див. Додаток Е, Таблиці Е.3–Е.11).

Таким чином, за семантичним критерієм у статтях авторів-чоловіків домінують моноемотивні номінації, які позначають базові емоції, співвідносні з основною категоризаційною перспективою, а журналісти-жінки віддають перевагу одиницям на позначення кількох емоцій, які представляють другорядну перспективу.

3.2.2. Віковий аспект: спад частотності номінацій емоцій. Із віком журналістів частотність номінативних одиниць на позначення емоцій зменшується у півтора рази (виявлено 272 вживання емотивних одиниць у статтях молодих журналістів, 209 – у матеріалах авторів середнього віку і 196 – у літніх авторів), що свідчить про більшу роль емоційного пізнання у молодому віці, а тому під час сприйняття, аналізу й подачі інформації молоді автори зосереджуються частіше на спонтанних реакціях учасників подій на протипагу зображенню їх конкретних дій. Так, описуючи реформу охорони здоров'я у США, з-поміж різних наслідків її впровадження автор молодого віку насамперед акцентує увагу на емоційній реакції населення, зображуючи страх дієсловом *to frighten* у реченні *The consequence of health-care reform that frightens more people than any other is making patients wait weeks or even months to get the procedure or treatment* [Newsweek 24.08.2009].

3.3. Оцінний ракурс зображення подій

Оцінні номінації вербалізують ставлення журналістів до зображеного у межах аксіологічних координат «добре» й «погано» [15, с. 183; 57, с. 21; 310, с. 106; 440, с. 42]. Оцінювання як онтологічна здібність мовної особистості виступає різновидом пізнавальної діяльності [162, с. 142], за якої навколишній світ категоризується відповідно до аксіологічних координат, що походять від просторових орієнтирів право, ліво, верх і низ [248, с. 78], унаслідок поєднання яких сформовані горизонтальна й вертикальна осі, на яких засновані ШКАЛА і ВЕРТИКАЛЬ. Тому номінація оцінки у статтях авторів протилежних статей молодого, середнього й похилого віку спирається на процеси осмислення мовною особистістю світу через органи сприйняття відносно тіла.

У руслі нашої роботи класифікацію типів оцінки, запропоновану Н. Д. Арутюною [15, с. 155], інтерпретуємо за допомогою образ-схем – елементарних доконцептуальних структур лінгвокогнітивної діяльності, які формуються під впливом сенсомоторного досвіду і призначаються для творення складних образів свідомості [412, с. хіх]. Вони формалізують відношення між об'єктами у різних ракурсах: *соматичному*, тобто стосовно тіла; *перцептивному*, пов'язаному зі сприйняттям; *топологічному*, який виявляється у просторовій локалізації референтів; *динамічному*, що поєднує рух і сили [255, с. 38]. Наприклад, образ-схема ПРИТЯГАННЯ, яка домінує в оцінній семантиці, утворена під впливом досвіду руху цілі за джерелом [412, с. 47] і в більш загальному плані пов'язана з почуттям приязні, інтересу або насолоди [255, с. 46-47].

Функціонування оцінних номінацій виявляє низку гендерних і вікових відмінностей в аспекті частотності.

3.3.1. Гендерний аспект вживання оцінних номінацій. За частотністю вживання у матеріалах авторів протилежних статей номінативні засоби оцінної семантики виявляють загалом незначні відмінності: виявлено

461 використання у статтях журналістів-чоловіків і 446 – у жінок, що свідчить про приблизно однакову роль оцінювання як різновиду пізнавальної діяльності для авторів обох статей.

Гендерні особливості у вживанні оцінних одиниць виявляються у домінуванні номінацій окремих типів: автори-жінки вдвічі частіше диференціюють сенсорні й емотивні оцінки [15, с. 199], напр., *bitter divorce*, *fascinating project*, а чоловіки – раціоналістичні [15, с. 199], напр., *successful operation*.

3.3.1.1. Жіночі оцінки: сенсорність і емотивність. Номінативні одиниці на позначення *сенсорних* оцінок вжито 48 разів у статтях жінок на противагу 30 одиницям у матеріалах чоловіків, що свідчить про більшу важливість для жінок тілесного комфорту, адже сенсорні оцінки орієнтують людину в навколишньому середовищі [15, с. 199; 481, с. 61]. Апелюючи до фізіологічних потреб, сенсорні оцінки характеризують приємні чи неприємні густативні, ольфакторні, слухові й тактильні відчуття, напр., *pleasant voice*, *bitter experience*. Вживаючись у прямих і переносних значеннях, ці номінації передають у журнальному дискурсі новин важливе смислове й емоційно-оцінне навантаження, відображаючи не стільки відчуття, скільки ставлення автора до зображуваних подій. Сенсорні оцінні номінації називають якості предметів безпосередньо або співвідносять із соматичними (ЧАСТИНА-ЦІЛЕ), руховими (ШКАЛА, ВЕРТИКАЛЬ) й силовими (ПРИТЯГАННЯ і ПРИМУШЕННЯ) образ-схемами.

До прямих сенсорних номінацій належать засоби на позначення густативної оцінки, що позначають смакові відчуття [15, с. 199]. Значення густативних одиниць є найбільш елементарним, адже вони не виражають ознак предметів через відношення до інших сутностей, дій чи обставин [65, с. 5]. Сфера смакових відчуттів опосередковує оцінну опозицію позитивного, пов'язаного з приємним солодким смаком (*sweet*), і негативного як гіркого (*bitter*), кислого (*sour*) й солоного (*salty*, *salt*, *salted*) [494].

Журналісти-жінки вживають широке розмаїття одиниць, які диференціюють різні смакові відчуття. У їхніх статтях серед основних густативних номінацій на позначення елементарних смакових відчуттів п'ять разів уживається прикметник *bitter*, чотири – *sweet* і двічі – *sour*. Завдяки синестезії, тобто здатності водночас переживати враження, отримані через кілька органів відчуття, що призводить до поєднання кількох ознак [247, с. 45], густативні номінації служать засобом об'єктивації у статтях жінок більш абстрактних понять, що не піддаються конкретному сприйняттю, вказуючи, що смак у свідомості жінок асоціюється з іншими сторонами їх життя. У наступному реченні прикметник *bitter* зображує негативне ставлення журналістки до розлучення за рахунок перенесення ознаки смаку на явище, яке звичайно не сприймається через назване сенсорне відчуття: *When she was 16, her mother, Pierrette, ran off with the reporter writing her father's biography, and the bitter divorce played out in the tabloids* [Newsweek 28.02.2011].

Крім назв елементарних – солодкого, гіркого й кислого – відчуттів, журналістки обирають номінації складніших смаків, із-поміж яких одне вживання налічує прикметник *bittersweet* зі значенням "гіркувато-солодкий", напр., *Sometimes even happy stories have bittersweet endings* [Newsweek 24.04.2006], і один раз зафіксована одиниця *tart* "терпкий", напр., *With fewer readers, straitened times for book publishing, and less coverage of books in the media, could such literary giants ever emerge again? Smiley's answer was tart* [Newsweek 18.03.2009]. У першому з наведених речень номінація *bittersweet* поєднує контрастні значення гіркого й солодкого для вираження змішаного відчуття, а в другому прикметник *tart* зображує висловлення американської письменниці Джейн Смайлі їдким, грубим. Крім того, у статтях журналістів жінок виявлена незначна кількість релятивних смакових номінацій, які відбивають зв'язок зображеного об'єкта з іншими [272, с. 5]: по двічі зустрічаються прикметники *delicious* і *tasty*, та по одному вживанню виявляють одиниці *savory* й *palatable* "смачний", напр., *It's a strategy that makes the National Front more palatable to moderates* [Newsweek 28.02.2011]. У наведеному

реченні журналістка за допомогою номінації *palatable* позитивно оцінює стратегії Національного фронту Франції.

Журналісти-чоловіки зазвичай обмежуються лише прикметниками *sweet* і *bitter*, які налічують три і два вживання відповідно, а також *delicious* і *tasty*, зафіксовані по одному разу. У наступному реченні автора-чоловіка прикметник *delicious* позитивно характеризує висловлення ізраїльського прем'єр-міністра Бенджаміна Нетаньяху: *Had there been any other recent American president sitting across from him – Clinton or Bush – Bibi's words would have been received like a delicious kiss* [Newsweek 12.03.2012]. Незначна кількість густативних одиниць свідчить про меншу увагу чоловіків до диференціації смакових відчуттів.

Більш складні сенсорні оцінки відбивають результати взаємодії зорових, тактильних, слухових і ольфакторних стимулів недиференційовано, тобто через кілька каналів сприйняття одночасно, а тому їх пояснюємо з опорою на образ-схеми, які репрезентують в першу чергу візуальний і кінетичний досвід [412, с. 18]. Оцінюючи об'єкти позитивно, жінки вживають одиниці, які зображують приємне як джерело ПРИТЯГАННЯ, що репрезентує рух цілі за джерелом [412, с. 47]: *alluring, appealing, attractive, magnetic, tempting, winsome*. Названі номінації зафіксовані 14 разів у жінок на протигагу семи вживанням у чоловіків (Додаток Є, Таблиця Є.1). У наступному реченні журналістка наділяє британського модельєра Александра Макквіна магнетизмом, пояснюючи інтерес публіки до його особи: *And his personal story – his working-class beginnings, rough demeanor, uncensored rudeness – made him a dangerous but magnetic presence* [Newsweek 18.04.2011].

У статтях чоловіків кількість номінацій зі значенням ПРИТЯГАННЯ незначна – тричі зустрічається прикметник *attractive*, двічі – *tempting* і по одному вживанню налічують одиниці *winsome* і *alluring*, що свідчить про меншу увагу чоловіків до названих відношень. У наступному реченні оглядачі світської хроніки зображені як постачальники допінгу (*dope peddlers*), а прикметник *winsome* "привабливий" виражає позитивне ставлення журналіста до цього порівняння: *Viewers inclined to describe gossip columnists as dope*

peddlers – this is McAvoy's winsome term – will probably enjoy "The Newsroom" [Newsweek 25.06.2012].

Оцінюючи об'єкти негативно, журналісти-жінки акцентують увагу на деструктивних тілесних змінах, осмислення й вербалізація яких спирається на взаємодію силових відношень ПРИМУШЕННЯ й соматичних ЧАСТИНА-ЦІЛЕ, на що вказує сема 'break' у значенні одиниць *heartbreaking speech, heart-stopping moment, heart-wrenching look* та ін. (Додаток Є, Таблиця Є.1). Вони шість разів зустрічаються у статтях жінок, але жодного випадку їх уживання не зафіксовано в чоловіків. У наступному реченні прикметник *toxic* "отруйний" у сполученні з іменником *surname* набуває контекстного оцінного значення, яким журналістка зображує реакцію суспільства на прізвище лідерки Національного фронту Франції Марін Ле Пен: *Marine's toxic surname quickly ended her first career as a defense lawyer, paving the way for her to enter the family business* [Newsweek 28.02.2011].

Зображуючи сенсорні оцінки, журналісти-чоловіки віддають перевагу одиницям із силовою семантикою ПРИМУШЕННЯ, на що вказує сема 'cause' у значенні одиниць *pleasant / pleasing* і *painful* [494], які відображають сенсорну оцінку без конкретизації різновидів відчуттів. Названі номінації зустрічаються 16 разів у матеріалах чоловіків на противагу дев'яти випадкам у статтях жінок. У наступному реченні журналіст-чоловік оцінює зміст виступу президента Б. Обама за допомогою прикметника *pleasant*, що передає приємні відчуття без конкретизації їх: *The speech had the pleasant stuff about banning torture and the value of negotiations, and Obama gave a nod to Martin Luther King, whose own Nobel speech in 1964 was a paean to pacifism* [Newsweek 10.12.2009]. Незначну кількість номінацій сенсорних оцінок у матеріалах чоловіків пояснюємо їхньою меншою увагою до фізіологічної безпеки й комфорту, адже смакові, слухові, нюхові й тактильні відчуття пов'язані з потребою у самозбереженні [219, с. 14].

У статтях журналістів-жінок у півтора рази переважають (54 вживання проти 36 у статтях чоловіків) номінації *емоційної* оцінки, яка позначає реакцію, котру об'єкти викликають у людини [15, с. 198], виокремлені на основі сем

'cause' та 'emotion' [493], напр., *unsettling fact, fascinating project*. Оскільки емоційна оцінка сприяє досягненню психічного комфорту [15, с. 199], то більша частотність цих одиниць у статтях жінок свідчить про тісніший зв'язок оцінної діяльності у жінок з емоційною сферою. Ураховуючи сему 'cause', яка лежить в основі значення емоційної оцінки [493], ці номінації спираються на семантику ПРИМУШЕННЯ, що відбиває досвід руху під впливом зовнішніх сил [412, с. 45]. У наступному реченні ефект Флінна, який вивчають психологи, представлений як джерело ПРИМУШЕННЯ, а прикметник *fascinating* позитивно оцінює результат цієї силової дії, тобто емоцію захоплення: *One of the most fascinating phenomena in psychology, the Flynn effect is the increase in IQ scores over the last 70 or so years* [Newsweek 27.04.2009].

Для виявлення характеру ПРИМУШЕННЯ, що лежить в основі емоційних оцінок, звертаємось до сполучуваності оцінних номінацій, яка розкриває джерело цього силового впливу як передумови оцінки, адже будь-які об'єкти, процеси чи ситуації здатні викликати емоційні реакції. У статтях журналістів-жінок номінації емоційної оцінки удвічі частіше характеризують осіб, напр., *adorable moppets, fearsome persona, affable guy* (п'ять уживань на противагу двом у чоловіків), об'єкти, напр., *upsetting video / image, fearful picture, terrifying photo* (чотири вживання проти одного у чоловіків), окремі дії, напр., *mortifying confession, discomforting confrontation, dreaded reply, shocking answer* (п'ять уживань проти трьох у чоловіків), відрізки часу, напр., *jolly time, gruesome week, haunting minutes* (чотири використання проти одного у чоловіків), та місце подій, напр., *exciting place* (три вживання проти одного у чоловіків). У наведеному реченні журналістки прикметник *exciting* зображує Іст Лондон у привабливому світлі: *Even East London is an exciting place to explore* [Newsweek 11.03.2009]. Натомість, у статтях чоловіків номінації емоційної оцінки вдвічі частіше характеризують процеси, напр., *exciting process, interesting study, astonishing performance* (п'ять уживань проти чотирьох у жінок), наслідки, напр., *ghastly consequences, stunning victory, astonishing achievement, formidable collapse, fascinating gain, terrible loss* (сім контекстів на противагу чотирьом у

жінок), абстрактні поняття, напр., *interesting fact, intriguing question, surprising undertow, funny thing, stunning implication* (вісім уживань на противагу шести у жінок), напр., *He quickly faced the unsettling fact that Washington knew next to nothing about South Asia* [Newsweek 18.04.2011], та кількість і міру (три вживання у чоловіків і жодного у жінок – див. Додаток Є, Таблиця Є.2), напр., *These comments reveal the disturbing degree to which the Latin left remains enamored of authoritarian and revolutionary delusions* [Newsweek 23.02.2008]. Отже, різне сприйняття чоловіками й жінками джерела ПРИМУШЕННЯ викликає емоційну реакцію.

3.3.1.2. Чоловічі оцінки: раціональність. У статтях журналістів-чоловіків майже вдвічі домінують номінативні засоби на позначення *раціоналістичної* оцінки, яка характеризує користь та ефективність діяльності, включаючи утилітарну, телеологічну й нормативну різновиди [15, с. 200]: 162 вживання на противагу 101 у матеріалах жінок. Зосередження уваги чоловіків на аспектах подій, пов'язаних із раціоналістичною оцінкою свідчить про їхню більшу залученість до різних видів діяльності, оскільки уявлення про раціоналістичні цінності формується в процесі впорядкування, полегшення й регулювання будь-якої діяльності [15, с. 200].

Із-поміж номінацій раціоналістичної оцінки журналісти-чоловіки втричі частіше за жінок вживають одиниці на позначення *утилітарної* оцінки, яка характеризує користь: 28 уживань на противагу 10 у жінок, що свідчить про більшу увагу чоловіків до інструментального аспекту діяльності, що передбачає вибір засобів (*is good for a certain thing or being*), та бенефактивного аспекту, тобто їхньої функціональності (*does good to the thing or being*) [481, с. 61]. Користь зображеної діяльності чоловіки позначають одиницями, об'єднаними семою 'use' [493]: *useful, advantageous, favorable, helpful, beneficial, properly functioning, valid, best performing*, які спираються на відношення ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ, що характеризується наявністю внутрішнього силового вектора та відсутністю бар'єрів для руху [412, с. 47], а відсутність користі позначають одиницями *useless, helpless, invalid, dysfunctional, auspicious* тощо, які

спираються на семантику ПОЗБАВЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ, що відбиває нездатність до дії [412, с. 47]. Так, у наступному реченні автора-чоловіка прикметник *useful* аргументує користь інструментів: *Explanations are most useful when they point us toward the solution of a problem, not toward accepting the intractability of a given set of circumstances* [Newsweek 07.06.2010].

У півтора рази в статтях журналістів-чоловіків переважають одиниці на позначення **телеологічних** оцінок, які описують досягнення цілі [15, с. 200], напр., *effective, efficient, successful, fruitful, sustainable, benign, malign, ineffectual, inefficient, fruitless, utopian, lousy, with no success, counterproductive*, об'єднані семою 'effect' або 'result' [493]. У матеріалах журналістів-чоловіків виявлено 76 уживань цих одиниць на противагу 48 в статтях жінок, що свідчить про частішу зосередженість чоловіків на оцінці реалізації наперед визначеної мети. У наступному реченні автора-чоловіка прикметник *successful* оцінює успішність проведеної роботи з випробування ракет: *The nightmare seemed to be coming true in July 1962, when Egypt's then-president Gamal Abdel Nasser announced four successful tests of missiles capable of striking anywhere "south of Beirut" – that is, anywhere in Israel* [Newsweek 07.06.2010].

У свою чергу, журналісти-жінки зосереджуються на **нормативному** різновиді раціоналістичних оцінок для позначення збалансованої і гармонійної діяльності [15, с. 200], тобто співвідносяться з відношенням РІВНОВАГИ, що відбиває усвідомлення людиною відчуття статичності тіла, за якої протидіючі сили нейтралізують одна одну [412, с. 85; 438, с. 165], напр., *normal, balanced, adequate*. Гендерний вплив на вживання одиниць зі значенням нормативної оцінки виявляється зокрема у переважанні у текстах авторів протилежних статей номінацій на позначення різних аспектів РІВНОВАГИ: 1) напрямку сили, 2) центра, в якому сили сходяться, нейтралізуючи одна одну, або осі, відносно якої вони розподілені, 3) руху від ПЕРИФЕРІЇ до ЦЕНТРУ у випадку підтримання чи відновлення рівноваги чи від ЦЕНТРУ до ПЕРИФЕРІЇ при зображенні її втрати, 4) ступінь інтенсивності сил [412, с. 85]. Зважаючи на те, що нормативна оцінка характеризує діяльність людини відповідно до норм і стандартів соціуму [15, с.

202], виокремлені М. Джонсоном соматичний, вертикальний і силовий аспекти РІВНОВАГИ проектується в семантиці нормативної оцінки на більш абстрактні сфери осмислення світу. Соматичний компонент РІВНОВАГИ, який представляє людину як цілісну сукупність фізичних, психічних і соціальних властивостей, інтерпретується в термінах цілісності діяльності чи соціальної взаємодії, напр., *China's very quickly becoming a normal country* [Newsweek 10.10.2010], вертикальний компонент, котрий відбиває прямовисну поставу як основу рівноваги, пояснює семантику оцінних номінацій зі значенням “занадто багато / мало”: *Cuts of 25 percent look extreme from where we are now, but I think Cameron and Osborne have approached this in a reasonable way* [Newsweek 27.09.2010]. У першому з наведених речень оцінний прикметник *normal* характеризує Китай як державу, функціонуванню й цілісності якої ніщо не заважає, а в другому – одиниця *extreme* негативно оцінює скорочення соціальних виплат. Силовий аспект РІВНОВАГИ, що вказує на ціль (target), на яку діє зовнішнє джерело (source), спричиняючи втрату або відновлення рівноваги [412, с. 79], в семантиці нормативних оцінних одиниць експлікує сило-динамічні відношення руху та спокою: чим далі від центру знаходяться об’єкти (сили), тим сильніша їх тенденція до руху, в той час як у центрі протидіючі сили врівноважують одна одну, виявляючи тенденцію до спокою [438, с. 166].

Журналісти-жінки віддають перевагу одиницям на позначення нормативної оцінки з семантикою збереження рівноваги, до яких зараховуємо *normal, balanced, standard, adequate, steady, firm*. У їх статтях названі номінації зустрічаються 23 рази на противагу 19 вживанням у матеріалах чоловіків (див. Додаток Є, Таблиця Є.3), що свідчить про більшу важливість для жінок стану рівноваги, оскільки названі одиниці позначають ЦЕНТР, у якому протидіючі сили сходяться і нейтралізують одна одну, створюючи стан спокою [438, с. 166]. На цей стан указують семи ‘*perpendicular*’ та ‘*not deviating*’ в дефініції прикметника *normal* [494] та семи ‘*equal*’, ‘*firm*’, ‘*upright*’ у значенні одиниць *balanced, standard, adequate, steady, firm* [494]. Прикметник *normal* у статтях жінок зустрічається сім разів, по чотири вживання налічують одиниці *standard* і

adequate, по тричі зустрічаються слова *balanced* і *firm* та двічі – *steady*, напр., *Unless entitlements are cut or taxes are raised, there will never be another balanced budget* [Newsweek 07.12.2009]. У наведеному реченні журналістки дієприкметник *balanced* позитивно оцінює новий бюджет країни, зображуючи його прийняття як результат / стан відновлення рівноваги. У статтях чоловіків прикметник *normal* вжито п'ять разів, по тричі зустрічаються одиниці *standard*, *firm* і *steady*, по двічі – *adequate* і *balanced*, а також один раз – прикметник *healthy*, який позначає нормативну оцінку, напр., *Fincher and Sorkin show us a world in which all sorts of smart, successful people prove pathetically unable to form healthy adult relationships* [Newsweek 27.09.2010]. Наведене речення автора-чоловіка зображує важливість гармонійних стосунків між людьми за рахунок семи 'normal' у значенні прикметника *healthy* (*used to describe an attitude, feeling, or behavior that is natural, normal, and sensible* [493]).

Журналісти-чоловіки віддають перевагу одиницям на позначення порушення / утрати рівноваги, до яких відносимо *extreme*, *radical*, *fringe*, *drastic*, *eccentric*, *perverse* із семантикою ПЕРИФЕРІЇ, які 21 раз зустрічаються у статтях чоловіків на противагу 12 вживанням у жінок. На відцентровий рух як відхилення від норми вказує сема 'extreme' у значенні цих одиниць. У проаналізованих текстах репортери-чоловіки шість разів уживають прикметник *radical* і п'ять разів *extreme*, тричі використовують *drastic*, по двічі – *fringe*, *queer* та *eccentric* і один раз вживають одиницю *perverse*. У наступному реченні журналіст-чоловік виражає негативне ставлення до діяльності Девіда Камерона, оцінюючи її прикметником *radical*, який за рахунок семи *extreme* у його значенні (*having extreme political or social views that are not shared by most people*) [494] акцентує незбалансованість дій британського прем'єр-міністра: *But a different David Cameron has emerged, and his vision for Britain is every bit as radical as the Iron Lady's* [Newsweek 27.09.2010]. Журналісти-чоловіки зазвичай обмежуються лише прикметниками *extreme* і *radical*, які налічують чотири і три вживання відповідно, а також *eccentric* і *queer*, зафіксовані по двічі і один раз *quaint*. У наступному реченні журналістки прикметник *eccentric* зображує

маргінальні погляди на стиль законодавиці моди Ізабелли Блоу, чиї модні покази за ексцентричністю прирівнюють до творів Сальвадора Далі: *Its dark sexuality dazzled the British media and captivated the eccentric and influential fashion editor Isabella Blow, who became McQueen's friend and unabashed champion* [Newsweek 18.04.2011].

Про порушення рівноваги у статтях чоловіків сигналізує прикметник *loopy*, який указує на нерівномірний рух, зумовлений перешкодами [494] (у жінок жодного вживання не виявлено), а також одиниці, що імплікують зіткнення двох несиметричних сил, одна із яких частково переважає іншу, напр., *unbalanced, adverse, erroneous, lunatic, hard-core, extraordinary, abnormal, morbid*, що 17 разів зустрічаються у статтях чоловіків і лише вісім – у жінок (див. Додаток Є, Таблиця Є.3). Наприклад, автор-чоловік порівнює ідеї, висунуті прихильниками протилежних політичних поглядів: *The resulting intellectual void will summon forth new ideas. Some may be good, but others – though superficially appealing – will be fringe or lunatic* [Newsweek 13.06.2011], а журналіст-жінка підкреслює меншу значимість представниці Республіканської партії Сюзани Мартінес порівняно з іншими політиками номінацією *an anomaly* у реченні *Let's hope Martinez gets traction; she is certainly an anomaly in the current GOP* [Newsweek 14.05.2012].

Таким чином, оцінюючи різні аспекти стану справ, журналісти-чоловіки віддають перевагу раціоналістичним оцінним номінаціям, а жінки – сенсорним і емоційним. При цьому об'єктом оцінки чоловіків виступають цілі, процес і результат діяльності, а жінки оцінюють осіб, об'єкти та природні ландшафти.

3.2.2. Віковий аспект: від загального до часткового оцінювання. Із віком журналістів частотність номінативних засобів оцінної семантики зменшується: виявлено 338 використань оцінних номінацій у статтях молодих репортерів, 299 – у матеріалах авторів середнього віку і 270 – у літніх журналістів, що свідчить про більшу роль оцінювання як різновиду пізнавальної діяльності у молодому віці. Названа тенденція пояснюється тим,

що з віком збільшується частка самостійності й відповідальності у прийнятті рішень і визначенні життєвих стратегій [340, с. 81]. Набуті з віком цінності осмислюються, узагальнюються, перевіряються практикою власного життя і тим самим набувають екзистенційного характеру [275, с. 16] і тому не вербалізуються експліцитно, а втілюються більше у вчинках і рішеннях особи [172, с. 562]. З іншого боку, зменшення кількості оцінних номінацій пояснюється також бажанням авторів створити ефект об'єктивності своєї оповіді, адже уникнення оцінок і відкритого нав'язування ідей вважається професіоналізмом автора [266, с. 436].

На тлі зменшення у статтях старших поколінь частотності оцінних номінацій, віковий вплив також виявляється у переважанні у статтях молодих журналістів одиниць загальнооцінної семантики *good / bad, well / badly*, що позначають оцінку холістично, тобто без диференціації окремих її аспектів [15, с. 198; 57, с. 17; 156, с. 28], та перехід у матеріалах літніх авторів до частковооцінних номінацій, у значенні яких завжди представлена основа оцінки, тобто властивість об'єкта, за якою він відноситься до категорій *гарного* чи *поганого* [57, с. 61], напр., *useful, beautiful, intriguing* тощо.

У текстах молодих авторів загальнооцінні прикметники *good / bad* та прислівники *well / badly* зустрічаються 80 разів на противагу 64 використанням у статтях журналістів середнього віку і 43 – у літніх репортерів. Віковий перехід від холістичної оцінки, що характеризується комплексністю значення, до часткової, яка охоплює номінації сенсорної, раціоналістичної та іншої семантики, пояснюється відмінностями у знаннях і досвіді репортерів на певних етапах життя. За меншої кількості знань молодим авторам легше оцінити сприйняті речі у термінах «добре / погано», ніж конкретизувати окремі риси, про які треба знати. Наприклад, у наступному реченні молодий журналіст оцінює антитерористичну діяльність керівництва США прикметниками *good* і *best*, не називаючи ознак, що слугують основою для цієї оцінки: *Speaking of a “crusade” and “Islamofascism” was a good way to make jihadists out of Muslim teenagers, and the American prison at Guantanamo was Al Qaeda’s best recruiting*

tool [Newsweek 18.01.2010]. Висловлюючи своє ставлення на основі сукупності ознак і якостей, узагальнена оцінка молодого автора характеризується в наведеному висловленні неоднозначністю і відсутністю точності, оскільки зарахування об'єкта до категорії *хорошого* за допомогою слова *good* може здійснюватися на основі різних чинників [15, с. 194]. У висловленні літнього журналіста частковооцінні прикметники *inefficient, self-serving, paternalistic* указують на ознаки дієвості, відданості й опіки, які лягли в основу негативної оцінки зображеного у статті уряду: *They evoke the government as inefficient, self-serving, paternalistic entity* [Newsweek 24.08.2009]. Перехід літніх журналістів до частковооцінних номінацій пояснюється тим, що з віком оцінна інтерпретація подій ускладнюється низкою чинників, унаслідок чого способи вираження оцінних значень у статтях літніх авторів урізноманітнюються, оскільки вони володіють більшою кількістю знань, їм легше розпізнати та зобразити окремі характеристики, зафіксовані у їх досвіді внаслідок багаторазової концептуалізації подібних явищ.

Із-поміж частковооцінних номінацій найбільші відмінності у вживанні виявляють одиниці на позначення сенсорної, емоційної й телеологічної оцінок, властивих молодим журналістам. Різкий спад у частотності вживання виявлено серед одиниць на позначення **сенсорних** оцінок (*sour feeling, painful crisis*), які становлять 33 вживання у текстах молодих журналістів на противагу 21 і 24 у статтях авторів середнього й похилого віку відповідно, що свідчить про більшу увагу до тілесних відчуттів у молодому віці. За наявності меншого досвіду і знань у молодому віці автори зазвичай оцінюють сприйняті об'єкти на чуттєвому рівні пізнання. Наступний приклад зі статті молодого журналіста демонструє сприйняття негараздів у термінах смакових відчуттів солодкого й кислого, позначених прикметниками *sour* та *sweet*: *Then sour can turn sweet this year on jobs, financial regulation, immigration reform, climate change – and the rest of the Democratic agenda* [Newsweek 18.01.2010]. Перехід із віком від сенсорних оцінок до раціональних, пов'язаних із діяльністю [15, с. 202], пояснюємо накопиченням у репортерів досвіду соціальної взаємодії та їх включенням до

різних видів діяльності. Разом із тим, зменшення з віком частотності сенсорних оцінних номінацій пояснюємо зниженням чутливості нервової системи людини, що зумовлює сповільнення реакції організму на зовнішні стимули, тому в літньому віці людина потребує значно більше зусиль для переробки сенсорної інформації [340, с. 69].

Більш рівномірний спад оцінних номінацій виявлено у вживанні одиниць на позначення **емоційної** оцінки (*comforting statistics, intriguing findings*), об'єднаної семами 'to cause' та 'emotion' [493]: 37 уживань у текстах молодих репортерів, 31 – у статтях авторів середнього віку і 22 у матеріалах літніх журналістів, що свідчить про тісніший зв'язок оцінної діяльності молодих авторів з емоційною сферою. У наступному реченні молодої журналістки дієприкметник *uplifting* "такий, що піднімає настрій" за рахунок семи 'up' "верх" у його значенні [493] зображає приємні емоції, співвідносні з ВЕРХОМ ЕМОТИВНОЇ ВЕРТИКАЛІ, а сема 'make' "змушувати" [494] вказує, що рух УГОРУ є наслідком ПРИМУШЕННЯ: *This doesn't mean it is an uplifting experience to be unemployed, of course* [Newsweek 20.09.2010].

Найбільш помітний спад у частотності вживання виявляють одиниці на позначення **телеологічної** оцінки, що зображує успішність реалізації мети одиницями *effective, efficient, successful* та ін., об'єднаними семою 'effect' або 'result' [493]. Їхня кількість зменшується з віком авторів удвічі: з 58 вживань у статтях молодих репортерів до 27 – у літніх журналістів (у авторів середнього віку 39). Молоді автори зображують реалізацію мети діяльності як цінність, а її недосягнення оцінюється негативно. У наступному реченні молодий журналіст оцінює діяльність уряду як неефективну, про що свідчить значення прикметника *ineffective* "неефективний" як *not capable of achieving what it is intended to achieve* [494]: *This has the potential to modify the weather by raising average temperatures several degrees centigrade and the governments have taken significant, although ineffective steps to slow the warming* [Newsweek 20.12.2010].

Номінації **сублімованих** оцінок, що включають етичні (*moral, immoral*) та естетичні (*beautiful, ugly*), за частотністю вживання переважають у статтях

літніх журналістів: виявлено 58 вживань на противагу 48 у молодих авторів і 45 – у середнього віку, що свідчить про частішу актуалізацію потреби у задоволенні почуття моральності та прекрасного у похилому віці. У наведеному нижче реченні прикметник *beautiful* оцінює естетичність західноєвропейських краєвидів на противагу економіці у занепаді: *Europe has become a complete also-ran – a kind of posh retirement community where you might enjoy high culture and beautiful scenery but not much else* [Newsweek 10.10.2010].

Незначні вікові коливання виявляють номінативні одиниці, що іменують **інтелектуальну** оцінку, напр., *meaningful conclusion, wise view* та ін. (30 вживань у статтях молодих журналістів, 35 – у репортерів середнього віку і 33 у літніх авторів), **нормативну** оцінку, напр., *normal price, adequate response* та ін. (30 вживань у статтях молодих авторів, 35 і 36 – у репортерів середнього і похилого віку відповідно), а також **технічну** оцінку, пов'язану з майстерністю і навиками людини, напр., *rational thinkers, skilled workforce* (12 вживань у статтях молодих журналістів, 14 – у репортерів середнього віку і 13 у літніх авторів).

Отже, в аспекті віку частотність одиниць оцінної семантики зменшується. У статтях молодих журналістів домінують одиниці загальнооцінної семантики, а в матеріалах літніх репортерів – частковооцінні.

3.4. Взаємодія гендерного і вікового параметрів при номінації подій: вікове нівелювання гендерних відмінностей. Із віком чоловіки й жінки як мовні особистості мають менше відмінностей в аспекті вибору номінативних одиниць, задіяних для зображення схожих подій.

При вживанні **мотиваційних** одиниць найпомітніше гендерні відмінності втрачаються з віком серед засобів, що апелюють до потреби у *безпеці*. Загальне домінування позначень фізичної безпеки у статтях жінок і суспільної – у текстах чоловіків виявляє тенденцію до стирання з віком журналістів. Так, при апеляції до фізичної безпеки в аспекті здоров'я людини номінації хвороб (*coma, heart attack*) і хворих (*kidney patient*), які у молодому віці переважають у статтях

жінок у чотири рази (31 вживання проти семи – у чоловіків), виявляють розбіжність у похилому віці лише у півтора рази (56 вживань проти 31 у чоловіків). Аналогічно вирівнюється частотність вживання назв ліків (*drug, medicine* тощо) і процесів одужання (*treatment, cure, therapy* тощо), які апелюють до відновлення тілесної безпеки – у молодому віці вони переважають у статтях жінок у п'ять разів (47 вживань проти дев'яти – у чоловіків), а у похилому віці – лише у півтора рази (67 вживань проти 45 у чоловіків). У середньому віці, як чоловіки, так і жінки, приділяють менше уваги порушенню здоров'я, а більше – його відновленню. Тенденція до зникання гендерних відмінностей у вживанні одиниць, що апелюють до потреби у тілесній безпеці, зображена нижче у Таблиці 3.6.

Таблиця 3.6. Апеляція до потреби у тілесній безпеці

Номінативні одиниці	Вік	Молодий	Середній	Похилий
	Гендер	вік	вік	вік
Порушення тілесної безпеки (хвороби, хворі)	Чоловіки	7	8	31
	Жінки	31	35	56
Відновлення тілесної безпеки (ліки, одужання)	Чоловіки	9	17	45
	Жінки	47	52	67

У цей же спосіб вирівнюється частотність вживання інших одиниць, що апелюють до потреби у безпеці – номінацій стихійних лих, суспільних загроз та дій, спрямованих на їх ліквідацію. Так, одиниці, що йменують війну (*war, battle, fight, bomb*), які загалом в статтях чоловіків домінують удвічі, та засоби позначення тероризму (*terrorism, terrorist, suicide bomber*), що домінують утричі, вживаються більш рівномірно у зіставленні чоловіків і жінок похилого віку.

При вживанні одиниць, що апелюють до потреби в *належності*, взаємодія гендера й віку журналістів виявляється у частотності засобів номінації професій. Як показано нижче на Рис. 3.7., у статтях чоловіків кількість назв професій із віком залишається відносно стабільною (123, 128 і

110 вживань у молодому, середньому й похилому віці відповідно). Натомість, у статтях жінок кількість цих номінацій спадає удвічі від 126 вживань у молодому віці до 56 – у літньому. Ця тенденція пояснюється різною мірою залучення чоловіків і жінок до професійної діяльності і розвитку кар'єри. У чоловіків лінія професійної самоактуалізації залишається домінуючою протягом усього життя незалежно від його сімейного стану, наявності дітей та особистих захоплень, а у жінок професійна діяльність розгортається на рівні з родинними стосунками та власними інтересами. Підтвердженням цьому є особисті факти з життя журналістів, висвітлені на їх блогах та сторінках фейсбуку. Як ми виявили, у молодому віці більшість журналістів ще не створили власну родину і не включилися ні в яку іншу діяльність окрім професійної, тому у статтях журналістів молодого віку професії обговорюються однаково часто – 123 вживання у чоловіків і 126 – у жінок.

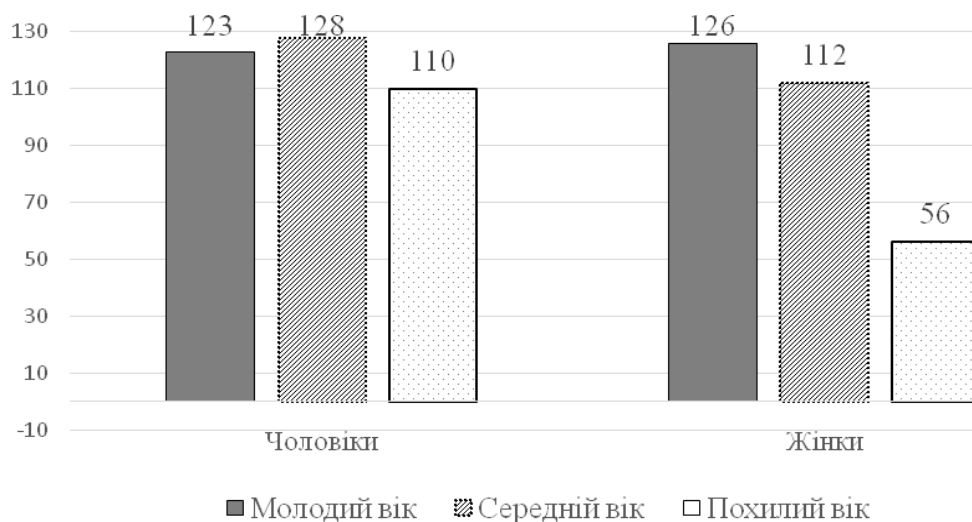

Рис. 3.7. Номінації професій

У середньому віці журналісти на своїх блогах говорять про народження власних дітей, включення до інших видів діяльності, крім журналістики, заявляють про появу нових захоплень та інтересів. Разом із цим, частотність номінацій професій у їх статтях не змінюється кардинально – вона дещо збільшується у текстах чоловіків і зменшується у жінок (див. Рис. 3.7.). У похилому віці попри поступове відсторонення від активного суспільного життя

й перехід до сімейного кола, хобі, інтересів та творчості (майже всі журналісти з наближенням похилого віку подають менше статей в журнал, а пишуть власні авторські книги), номінації професій продовжують вживатися у текстах чоловіків, але вдвічі зменшуються – у жінок.

Частотність вживання *емотивних* одиниць зменшується з віком журналістів загалом, а при зіставленні гендерного й вікового параметрів спостерігається більш різкий спад цих номінацій у статтях чоловіків – у їхніх матеріалах вони зменшуються вдвічі, що відображає Рисунок 3.8. Незначне падіння номінацій емоцій у текстах жінок свідчить про їхню емоційність та бажання вербалізувати свій емотивний досвід у будь-якому віці.

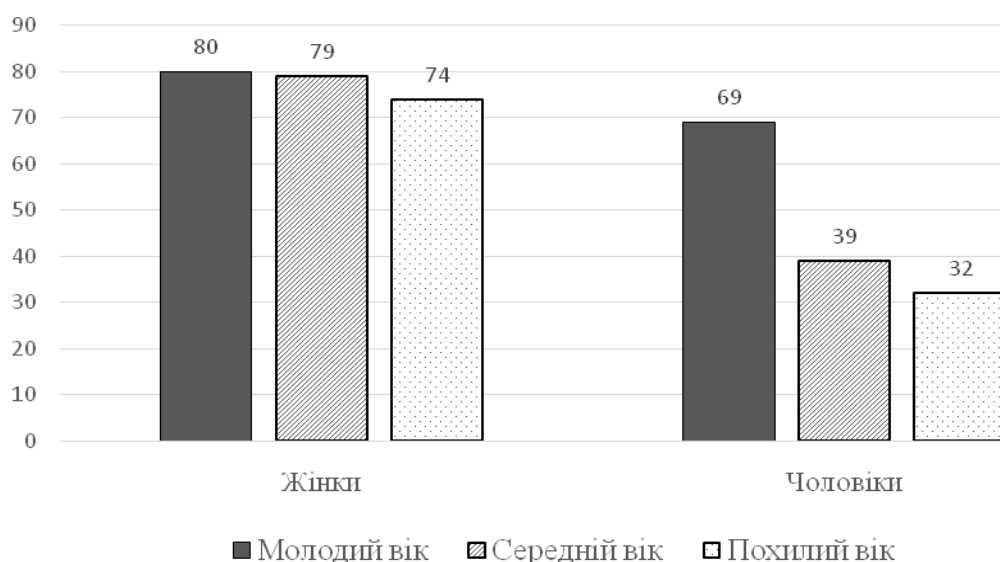

Рис. 3.8. Емотивні одиниці

Взаємодія гендера й віку журналістів відбивається у вживанні *оцінних* номінацій. В той час як в аспекті гендеру жінки віддають перевагу сенсорним і емотивним оцінкам, а чоловіки – раціоналістичним, залучення вікового параметру мовної особистості показало збільшення з віком у статтях жінок раціоналістичних оцінок, що ілюструє Таблиця 3.9 нижче. Натомість, уживання сенсорних та емотивних оцінок у статтях авторів протилежних статей залишається з віком відносно стабільним (див. Таблицю 3.9).

Таблиця 3.9. Оцінні одиниці

Номінативні одиниці	Вік	Молодий вік	Середній вік	Похилый вік
	Гендер			
Сенсорні оцінки <i>bitter divorce</i>	Чоловіки	11	8	11
	Жінки	18	15	15
Емотивні оцінки <i>fascinating project</i>	Чоловіки	12	14	11
	Жінки	19	17	18
Раціоналістичні оцінки <i>successful operation</i>	Чоловіки	54	51	57
	Жінки	23	38	40

Отже, з віком журналістів гендерні відмінності у вживанні номінативних одиниць поступово втрачаються. Чоловіки та жінки у літньому віці апелюють до потреб схожими мотиваційними одиницями та подають ставлення до зображених подій подібними оцінними номінаціями.

Висновки до розділу 3

1. Гендер і вік журналістів виявляються в особливостях номінативної репрезентації подій, яка реалізується одиницями трьох груп – мотиваційними, емотивними й оцінними, що подають події у відповідних ракурсах. Мотиваційні одиниці апелюють до базових потреб мовної особистості репортера й аудиторії, іменуючи учасників подій та їхню діяльність, спрямовану на задоволення потреб у належності, визнанні й безпеці, які домінують у журнальному дискурсі новин.

2. При вживанні одиниць, які апелюють до потреби в суспільній належності, гендер журналістів виявляється у виборі одиниць на позначення різних суспільних груп та у рівні категоризації представників професій. Журналіст-жінки втричі частіше апелюють до родинної належності і вдвічі більше за чоловіків називають осіб за статтю. Чоловіки вдвічі частіше диференціюють професії та етнічні спільноти. Гендерні відмінності в

іменуванні професійної належності виявляються у позначенні базовими номінаціями представників управлінської діяльності і робітників у статтях жінок і субординатними одиницями у матеріалах чоловіків. Протилежна тенденція виявляється при зображенні гуманітарних професій, які охоплюють лікарів, учителів, науковців, спеціалістів сфери послуг і комунікацій: чоловіки віддають перевагу базовим номінаціям, а жінки – субординатним.

3. При гендерній апеляції до потреби у *визнанні* у матеріалах чоловіків домінують одиниці, що зображують процес руху до вершини слави, іменуючи окремі шаблі суспільної ієрархії, а журналісти-жінки вказують на результат досягнення визнання.

4. Гендерні відмінності у вживанні номінативних одиниць, що апелюють до потреби у *безпеці*, полягають у позначенні фізичної й суспільної безпеки в аспекті її порушення, відновлення або підтримання. У статтях журналістів-жінок удвічі переважають одиниці на позначення порушення й відновлення фізичної безпеки. Її порушення вербалізоване назвами хвороб як джерела тілесної загрози та стихійних лих як найбільш масштабного джерела фізичної небезпеки. Відновлення фізичної безпеки зображено у статтях журналісток номінаціями учасників подій, ліків і процесів лікування й одужання. У статтях чоловіків домінують номінації фізичних загроз, що описують руйнівні дії людини на об'єкти та відновлення фізичної шкоди. У статтях репортерів-чоловіків домінують номінації суспільних загроз: удвічі переважають одиниці, що зображають війну, й утричі – засоби на позначення тероризму. Одиниці на позначення підтримання безпеки майже вдвічі переважають у статтях журналістів-жінок. Водночас, репортерки іменують лікарів субординатними термінами, що диференціюють їх за профілем, а чоловіки віддають перевагу іменникам на позначення співробітників охоронних служб.

5. Вік журналістів впливає на вживання мотиваційних одиниць в аспекті їх частотності. Вікові особливості вживання одиниць, що апелюють до потреби в суспільній *належності*, виявляються у домінуванні позначень представників

професій у статтях журналістів молодого й середнього віку та етнономінацій у статтях літніх авторів.

6. Віковий спад у частотності одиниць, які локалізують учасників подій у суспільній ієрархії, спостерігаємо при апеляції до потреби у *визнанні*. Молоді журналісти вдвічі частіше зображують тимчасове визнання поп-зірок і знаменитостей, а в статтях літніх авторів домінують одиниці, які позначають постійне визнання номінаціями титулів і звань.

7. У журналістів похилого віку домінують номінативні засоби, що апелюють до потреби у *безпеці*, які акцентують увагу на її порушенні номінаціями хвороб і злочинів, та втраті безпеки, позначеної одиницями, що називають смерть. Натомість, молоді журналісти віддають перевагу одиницям, які позначають підтримання безпеки.

8. Мотиваційні одиниці взаємодіють з емотивними номінаціями, які подають реакцію учасників подій на зображуваний стан справ. У віковому аспекті відмінності у вживанні емотивних одиниць виявляються лише у їх частотності, яка вдвічі зменшується з віком авторів. Натомість гендерні розбіжності полягають у двох ракурсах: частотності вживання емотивних одиниць та особливостях категоризації емоцій авторами протилежних статей. В аспекті частотності емотивні одиниці зустрічаються майже вдвічі частіше у текстах журналістів жіночої статі.

9. Особливості категоризації емоцій виявляються в побудові категоріальних перспектив. Згідно з ТПП для зображення однакових емоційних станів журналісти протилежних статей використовують номінативні засоби, співвідносні з різними категоризаційними перспективами. Журналісти-чоловіки віддають перевагу засобам позначення основної перспективи, тобто номінаціям базових емоцій. Журналісти-жінки віддають перевагу одиницям на позначення другорядної перспективи, у значенні яких одночасно представлені ознаки кількох емоцій.

10. Мовна особистість журналіста відбивається у вживанні оцінних номінацій, які характеризують дійсність в аспекті *доброго* і *поганого*.

Функціонування оцінних номінацій виявляє низку гендерних і вікових відмінностей. В аспекті гендеру журналісти-жінки вдвічі частіше вживають одиниці, що диференціюють сенсорні й емотивні оцінки, а в матеріалах чоловіків домінують одиниці на позначення раціоналістичної оцінки, яка вказує на користь зображеної діяльності. В аспекті віку частотність одиниць оцінної семантики зменшується. У статтях молодих журналістів домінують одиниці загальнооцінної семантики, а в матеріалах літніх авторів – частковооцінні.

11. Із віком журналістів гендерні відмінності у вживанні номінативних одиниць поступово втрачаються. Чоловіки та жінки у літньому віці апелюють до потреб схожими мотиваційними одиницями та подають ставлення до зображених подій подібними оцінними номінаціями.

Положення цього розділу відображені у чотирьох публікаціях автора [90, с. 170-175; 97, с. 170-174; 98, с. 316-324; 102, с. 60-64].

РОЗДІЛ 4

СИНТАКСИЧНИЙ ВІЯВ ГЕНДЕРНОГО І ВІКОВОГО ПАРАМЕТРІВ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

Синтаксичні конструкції як лексично наповнені структурні схеми у їхньому предикативному мінімумі [123, с. 638] відбивають структурування авторами подій та зв'язків між ними, адже синтаксис є тією сферою мови, що об'єднує в систему усі її рівні [11, с. 12; 127, с. 164; 162, с. 40]. У стиснутому варіанті синтаксичні конструкції виступають як словосполучення, або фрази, утворені з двох чи кількох одиниць, пов'язаних засобами смислового й формального зв'язку [127, с. 100], а в розгорнутому – представлені реченнями як цільнооформленими одиницями, які подають події в структурованому вигляді [127, с. 239]. При синтаксичному зображенні дійсності індивідуальна свобода вибору структурних варіантів є досить високою [41, с. 6], тому відбір автором певних структур із-поміж низки альтернативних форм вираження змісту розглядаємо як втілення його мовної особистості з його потребами, досвідом і світоглядом [143, с. 35; 193, с. 59], а переважання в текстах авторів протилежних статей різного віку одних синтаксичних структур над іншими трактуємо як наслідок специфічної концептуалізації й категоризації навколишньої дійсності.

При синтаксичному структуруванні подій мовна особистість журналіста виявляється у трьох ракурсах: по-перше, *структурному*, що виявляється у частотності вживання різних типів речень; по-друге, *семантичному*, тобто у частотності використання певних синтаксичних відношень; й по-третє, у *поширенні сполучників* певної семантики.

В аспекті **структури** в статтях молодих авторів домінують складнопідрядні речення, а літні журналісти віддають перевагу простим і складносурядним, що свідчить про розвиток з віком бажання у авторів надати своїй оповіді спокійний, незацікавлений і відсторонений тон [193, с. 60].

Частотність *простих речень* у журнальному дискурсі новин збільшується з віком журналістів: виявлено 591 одиниця у статтях молодих авторів, 690 – у журналістів середнього віку й 729 – у літніх. Переважання простих речень у статтях авторів похилого віку свідчить про їхню схильність до відкидання зайвої інформації [450, с. 89] й виділення головного. Просте речення як мінімальна значуща комунікативна одиниця відбиває когнітивну операцію предикації, наслідком якої є відображення у свідомості мовця референтної ситуації [11, с. 335; 122, с. 71; 164, с. 21; 252, с. 72; 399, с. 6], яка трактується як фрагмент реальності, відображений окремим висловленням [12, с. 6; 109, с. 321; 243, с. 120; 277, с. 41]. Схеми простого речення, що включають діяча, дію, її об'єкт, час, місце, інструмент та іноді й інші компоненти [399, с. 6], є укорінені в свідомості зразки досвіду людини, що узагальнено передають інформацію онтологічного плану [12, с. 6]. Виходячи з того, що просте речення називає одну референтну ситуацію, а складне – дві чи більше [265, с. 41], вивчення останнього спирається на усвідомлення засобів відтворення поліситуативності, за якої на перший план висувається проблема концептуалізації відношень між кількома подіями: ієрархічних чи координативних з їхніми підтипами. Кожен різновид відношень відбиває *спосіб* членування мовцем об'єктивного світу і встановлення зв'язків між фрагментами дійсності, тобто його концептуалізацію, яка призводить до типізації зв'язків між ситуаціями реальності.

Структурування двох або кількох ситуацій в ієрархічних відношеннях втілене у складнопідрядному реченні (СПР), або гіпотаксисі, що являє собою такий синтаксичний зв'язок, який поєднує граматично нерівноправні частини складного речення й виявляє різні види змістової залежності та ієрархії між ними [488, с. 104]. Складнопідрядні речення домінують у статтях молодих журналістів: 1170 вживань СПР проти 1116 – у авторів середнього і 1061 – похилого віку. Частіше поєднання речень в ієрархічних відношеннях у дискурсі молодих авторів зумовлено їх меншою схильністю до послідовного аналізу й слабшою структурованістю думки, частішим розгортанням інформації вглиб

[133, с. 127; 193, с. 64]. Складні гіпотактичні структури з кількома підрядними частинами, де одна включена в середину іншої, являють собою за висловом Отто Єсперсена «рваний синтаксис» [411, с. 180], адже ці структури з багатоступеневою підрядністю важчі для сприйняття [265, с. 11].

Кількісний аналіз поширення гіпотаксису виявив вікові особливості дистрибуції підрядних речень різних видів. У статтях молодих авторів різноманіття підрядних частин досить велике: представлені всі їх різновиди, які доповнюють, розкривають та характеризують головну ідею.

На *семантичному* рівні синтаксична репрезентація дійсності спирається на п'ять типів відношень між подіями та їхніми компонентами: фокусувальні, просторові, темпоральні, каузальні й сурядні. Вербалізація названих відношень виявляє низку вікових і гендерних відмінностей.

Вживання синтаксичних структур виявляє більшу залежність від віку авторів, ніж гендера, що зумовило першочерговий розгляд досліджуваних відношень в аспекті віку.

4.1. Фокусувальні відношення

Фокусувальні відношення утворені за принципом фігури й фону, за якого одна частина інформації виділяється як помітна на тлі іншої [464, с. 426]. Взаємодія фігури й фону диференціює семантику головного й підрядних – номінативних, атрибутивних і компаративних – речень, які, виокремлюючи зміст в аспекті помітності [381, с. 409], виконують різні фокусувальні функції.

4.1.1. Віковий аспект: спад частотності фокусувальних відношень. Фокусувальні відношення властиві молодим журналістам: у їх статтях виявлено 986 конструкцій названої семантики на противагу 889 і 845 у текстах авторів середнього й похилого віку відповідно. Домінування у статтях молодих журналістів фокусувальних відношень, свідчить про більшу опору у

цьому віці на візуальне сприйняття, що характерно для початкових етапів пізнання світу [172, с. 731].

Номінативні, атрибутивні й компаративні частини виконують різні фокусувальні функції, виявляючи неоднаковий віковий спад у частотності вживання. Удвічі в статтях молодих авторів домінують складнопідрядні речення з *підметовими* частинами (42 вживання на противагу 23 у журналістів середнього і 19 – літнього віку), що реалізують дві фокусувальні моделі: ініціальну й відкладену. *Ініціальна* фокусувальна модель, за якої підрядна частина у позиції підмета слугує фігурою, зафіксована 19 разів на противагу 11 і шести у авторів середнього й похилого віку, напр., *What we really need is a new system that looks at the whole difficult question of preventive detention* [Newsweek 18.01.2010]. У наведеному реченні фігурою є підрядна підметова частина *What we really need* внаслідок її ініціальної позиції, а решта інформації виступає фоном. Модель відкладеного фокусування з займенником *it*, за якої підметова частина у постпозиції, утримує увагу до кінця речення [398, с. 411], напр., *It makes sense that they (teenage girls) are going to take care of themselves instead of reaching out* [Newsweek 29.06.2010].

Попри вікову тенденцію до зменшення кількості підметових частин у статтях журналістів середнього віку й літніх репортерів урізноманітнюється вибір сполучників та сполучних займенників для введення цих підрядних частин. На відміну від молодих авторів, які обмежуються конструкціями зі сполучними займенниками *what, who, all* та інтродуктивним *it*, у статтях авторів середнього віку з 23 виокремлених підрядних речень 11 відкриваються сполучними займенниками *what, who, all*, п'ять – інтродуктивним *it* і сім – сполучниками *that, if, whether, why*, а в статтях літніх журналістів із 19 підметових речень 6 починаються займенниками *what, who, all*, 4 – *it* і 9 – *that, if, whether, why* (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.1). У наступному реченні літнього журналіста подія зображена у підрядній підметовій частині як фігура, а сполучник *whether* уточнює, що існує два альтернативні шляхи розвитку події:

Whether the WTO succeeds or not will make little difference to most people [Newsweek 28.02.2011].

Кількість підрядних **присудкових** частин, які конкретизують фігуру, названу підметом головної частини, спадає в статтях літніх авторів у півтора рази порівняно з молодими – знаходимо 44 підрядні частини у статтях молодих авторів на противагу 31 і 29 у журналістів середнього й похилого віку відповідно. У наступному реченні підмет головної частини *hope* є фігурою, місце котрої уточнюється за допомогою підрядного речення, яке утримує на ній увагу читача до кінця висловлення: *The great hope is that they'll work longer* [Newsweek 27.11.2010].

Кількість підрядних **атрибутивних** частин, які акцентують увагу лише на одній ознаці фігури, що виділяє її із низки подібних [381, с. 453], спадає майже у півтора рази в статтях літніх авторів порівняно з молодими (363 вживання проти 402 у статтях молодих авторів і 377 – середнього віку), напр., *For decades now, political scientists have been building election models that attempt to predict who will win in November without making any reference to candidates or campaigns* [Newsweek 10.07.2010]. У наведеному реченні молодого журналіста підрядна атрибутивна частина *that attempt to predict* зміщує фокус уваги з політичних аналітиків, названих підметом головної частини *political scientists*, на результат їхньої діяльності, позначеного додатком *election models*.

В той час як молоді автори віддають перевагу означальним підрядним реченням, напр., *It was the hubris of reason that drove President Woodrow Wilson to naively assume* [Newsweek 31.05.2010], журналісти старшого віку здебільшого характеризують антецедент за допомогою означень, напр., *His plan will give many employers incentives to stop providing coverage for employees* [Newsweek 12.09.2009]. Порівняємо, як молодий і літній автори характеризують людину та її діяльність. Молодий журналіст вводить інформацію про бригадного генерала Фредеріка Годжеса дескриптивним означальним реченням, яке розширює антецедент: *Brig.-Gen. Frederic Hodges, who commands troops in southern Afghanistan, said [...]* [Newsweek 31.05.2010]. Автор похилого віку характеризує

президента Б. Обаму та його діяльність за допомогою означень у простому реченні, що сприяє легшому сприйняттю та розумінню змісту: *He (Obama) was a commander in chief leading two wars, confronting an implacable terrorist foe, burdened by a wobbly job rating and dysfunctional Congress, and facing a dicey electoral future for his party in 2010 and himself in 2012* [Newsweek 10.12.2009].

Кількість **компаративних** конструкцій, представлених як підрядними частинами, так і обставинами, які створюють фон для фігури, представленої головною частиною, також у півтора рази спадає в статтях журналістів похилого віку порівняно з молодими. Найбільша кількість компаративних конструкцій виявлена у статтях молодих журналістів (164 одиниці), що свідчить про більшу увагу в цьому віці до зіставлення об'єктів шляхом послідовного фокусування уваги на одному, а потім на іншому, що характерно для початкових етапів пізнання світу [172, с. 79; 340, с. 24]. У наступному реченні молодого журналіста обставина *than Europe*, співвідносна з фоном, відсилає читача до минулого досвіду лідерів Євросоюзу у врегулюванні проблем працевлаштування за часів глобальної фінансової кризи 2008 року, яка у статті не описується, а лише згадується, зображуючи Європу як тло, на якому показано фігуру, названу підметом *the U.S.:* *The U.S. had traditionally enjoyed lower unemployment rates than Europe, in part because American workers were more willing to move from state to state in order to take new jobs* [Newsweek 08.11.2010]. Наступні за частотністю вживання компаративних конструкцій – автори середнього віку. У їхніх статтях кількість цих одиниць спадає до 129 порівняно з молодими журналістами, витісняючись більш складними відношеннями, що передбачають узагальнення подій на рівні фактів. Найменше порівняльних конструкцій виявлено у статтях літніх журналістів (110 одиниць), оскільки у цьому віці журналісти фокусуються частіше на складніших відношеннях у взаємодії.

Вікове зменшення кількості компаративних конструкцій більш рівномірне на рівні обставини: виявлено 125 одиниць у статтях молодих авторів, 104 – у середнього віку й 86 – у літніх авторів. На рівні речення

зниження частотності компаративних конструкцій виявляється лише при зіставленні текстів авторів молодого й середнього віку: виявлено 39 підрядних частин у статтях молодих репортерів, 25 – середнього віку й 24 в матеріалах літніх журналістів (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.1). Оскільки підрядна частина більш емпатична, ніж обставина [381, с. 487], то їх превалювання у статтях молодих журналістів свідчить не лише про частіше осмислення у цьому віці тотожності й відмінності, але й бажання молодих людей привернути до них увагу читача.

Поряд із віковою тенденцією до зменшення кількості компаративних конструкцій урізноманітнюється їхня семантика у статтях літніх журналістів в аспекті вибору сполучників, що приєднують підрядні частини. Молоді автори віддають перевагу сполучнику *than*: із 39 виокремлених підрядних речень 24 відкриваються сполучником *than* і лише 15 вводяться іншими засобами зв'язності: *as, as...as..., so...as...* (9 одиниць), *like* (4 одиниці), *as if, as though* (2 одиниці). У авторів середнього віку з 25 підрядних компаративних речень 9 починаються сполучником *than*, 10 – *as, as...as..., so...as...*, 2 – *like* і 4 – *as if, as though*. У статтях авторів похилого віку вибір сполучників найбільш різноманітний: з 24 речень виявлено дев'ять уживань сполучника *than*, 10 – *as, as...as..., so...as...* і по три речення зі сполучниками *like, as if, as though* (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.1).

Єдиним типом речень, який не виявляє вікової залежності, є *з'ясувальні*. Їх кількість у статтях журналістів різних поколінь майже однакова: ми нарахували 334 додаткові частини у статтях молодих авторів, 329 – у журналістів середнього віку і 324 – старшого покоління. Цей факт пояснюється тим, що більшість з'ясувальних частин приєднується до головної для передачі думок та висловлень інших людей, що характерно для будь-якої статті.

Таким чином, вікове зменшення кількості підметових, предикативних, атрибутивних і компаративних конструкцій, заснованих на відношеннях фігури й фону, свідчить про перехід від фокусування на подібності й відмінності при зіставленні об'єктів у молодому віці до складніших відношень у літніх авторів.

Причину цих змін вбачаємо у тому, що фон є системою відліку, щодо якої оцінюються різні характеристики фігури, зокрема, просторові та інші. Протиставлення фігури і фону лежить в основі інших різновидів відношень. Разом із тим, урізноманітнюється семантика сполучників, що приєднують названі підрядні частини.

4.1.2. Гендерний аспект: виокремлення учасників подій і їхньої діяльності. Складнопідрядні речення з підрядними частинами, що спираються на фокусувальні відношення, домінують у статтях журналістів-жінок: виявлено 1465 конструкцій названої семантики на противагу 1255 у статтях чоловіків, що свідчить про частішу активізацію у жінок цих базових когнітивних механізмів [432, с. 58] при інтерпретації відношень між подіями та їх компонентами.

Підрядні *підметові* частини, співвідносні з фігурою, зустрічаються 53 рази у статтях жінок на противагу 31 вживанню у чоловіків.

За характером відношень між фігурою й фоном виокремлюємо три моделі складнопідрядних речень з підрядними підметовими частинами, які виявляють гендерні відмінності у вживанні. У першій із них присудок підрядної частини виражений дієсловами руху, дії чи процесу, або у більш загальному плані – діяльності, а присудок головної зображує статичний фон, напр., *That the two wars currently being waged are taking a psychological toll on soldiers is no surprise* [Newsweek 06.11.2007]. У наведеному реченні підрядна підметова частина, що вводиться сполучником *that*, інтерпретується як фігура, оскільки називає подію, порівняно з головною частиною *is no surprise*, що оцінює стан справ, виступаючи фоном.

Друга модель представлена емпатичною конструкцією з *it*, за якої підметова частина стоїть у постпозиції. Як і в попередній моделі, присудок підрядної частини виражений дієсловами руху, дії чи процесу, сигналізуючи про фігуру. Однак, особливістю цієї структури є те, що присудок у головній частині виражає ставлення чи оцінку автора виразами *it is good / possible /*

important / crucial / desirable / debatable / dubious / makes sense that тощо, напр., *It's crucial that government do more to support small businesses, which still create the vast majority of jobs in this country* [Newsweek 08.11.2010]. У наведеному реченні підрядна підметова частина, що вводиться сполучником *that*, інтерпретується як фігура, оскільки називає подію *government do more*, а головна частина виступає фоном, у якому за рахунок присудка *is crucial* зображується ставлення автора до події. Ці дві моделі – динамічна фігура + статичний фон та емфатична модель – переважають у статтях журналістів-жінок. Так, модель із динамічною фігурою і статичним фоном зустрічається 29 разів на противагу 14 вживанням у статтях чоловіків, що свідчить про увагу жінок до динамічних і статичних характеристик подій. У наступному реченні дієслово *did* у підрядній частині зображає вчинок Девіда Кемерона, а присудок *is a tribute* більш статичний стан справ у головній: *That Cameron did so is a tribute to his easy charm and his very undoctrinaire politics* [Newsweek 12.03.2012]. Емфатична модель зафіксована у статтях жінок 15 разів проти семи вживань у чоловіків, що вказує на потребу чи бажання репортерок виразити своє ставлення до подій, напр., *And it's important that the tools they use now won't damage them later* [Newsweek 29.06.2010].

У статтях чоловіків на тлі невеликої кількості двох попередніх моделей виявлено частіше використання речень, у яких як у головній, так і в підрядній частині присудки виражені дієсловами діяльності (модель динамічна фігура + динамічний фон), напр., *What unites women most of all is seeing one of their own being belittled* [Newsweek 08.03.2008]. У наведеному реченні дієслова *unite* і *see* позначають діяльність [494], однак різної інтенсивності: менших зусиль вимагає перцептивна діяльність, зображена дієсловом *to see*, а більших – практична діяльність, що йменується одиницею *unite*, котра трактується як *to join together* [494]. На градування діяльності за силою у статтях чоловіків вказує також заперечення *not*: *What humans do to, and ostensibly for, the earth does not matter in the long run, and the long run is what matters to the earth* [Newsweek 20.09.2010]. Більша кількість підметових речень цієї моделі у

статтях чоловіків свідчить про складніше осмислення фігури й фону: автори чоловіки акцентують динамічну фігуру на рухомому фоні (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.2).

Підрядні *присудкові* частини, які конкретизують фігуру, названу підметом головної частини, зустрічаються частіше в матеріалах чоловіків: 62 вживання проти 42 у жінок. У наступному реченні підмет головної частини *worry* є фігурою, специфіка якої уточнюється за допомогою підрядного речення, котре утримує на ній увагу читача до кінця висловлення: *The real worry is whether markets, and the machines that increasingly drive them, will do irrational things* [Newsweek 07.06.2010].

Журналісти жінки віддають перевагу *атрибутивним* реченням, які акцентують увагу лише на одній ознаці фігури, що виділяє її із низки подібних [381, с. 362]. Їх кількість становить 657 конструкцій на противагу 485 у чоловіків. У наступному реченні головна частина описує падіння курсу долара, а підрядна уточнює деталі: *The dollar is falling against a lot of currencies, which means that an American college education will become increasingly a bargain* [Newsweek 08.11.2010]. У журнальних статтях атрибутивні речення зустрічаються при аналітичному викладі стану справ, де зображується взаємодія різних обставин і деталей, тому домінування цих конструкцій у жінок свідчить про такий спосіб аналітики, адже аналітика може подаватися і каузальними конструкціями, властивими чоловікам.

З'ясувальні речення також переважають у статтях журналістів-жінок: 506 вживань проти 481 у чоловіків, що свідчить про частіше звернення до слів та думок інших людей, переказі та інтерпретації подій та фактів, напр., *The latest poll results say 53 percent of voters think the government is handling the economy well, and the Conservatives' popularity has held steady since June at 39 percent. But more than three fourths of voters say they don't like the speed and scale of Cameron's spending cuts [...]. Many worry that big deficit-reduction moves right now could plunge Britain back into deep recession. Others say the worries are*

overblown [Newsweek 27.09.2010]. У наведеному фрагменті підрядні з'ясувальні частини переказують думки та слова інших людей.

Компаративні відношення за частотністю виявляють незначні відмінності: 196 використань у статтях журналістів-чоловіків і 207 – у матеріалах жінок (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.2). Відсутність значних відмінностей у вживанні компаративних конструкцій свідчить про однакову важливість встановлення подібності й відмінності об'єктів, станів, властивостей шляхом їх попарного зіставлення для авторів протилежних статей [166, с. 283; 491, с. 820]. У наступному реченні підрядна частина зображує відомий читачам факт – падіння цін на аукціонах США, Великобританії й Швейцарії, який виступає фоном, а головна частина привертає увагу до нових компаній, що з'являються на сході, представлених як фігура: *Will they suffer the same fate in bidding contests as the United States and England did in Switzerland?* [Newsweek 20.12.2010].

Отже, гендерні відмінності у вербалізації фокусувальних відношень, що, спираючись на опозицію фігури й фону, полягають у зосередженні уваги авторів протилежних статей на різних учасниках подій, які інтерпретуються як важливі.

4.2. Просторове структурування подій

Просторові відношення локалізують події та їх компоненти, відбиваючи членування журналістами навколишньої дійсності внаслідок фокусування уваги на статичності об'єктів чи на їхньому русі [353, с. 29; 465, с. 226]. Формування категорії простору пов'язується з сенсомоторним досвідом [384, с. 21], у першу чергу з візуальним орієнтуванням, за якого відносно свого тіла індивід виокремлює об'єкти різного ступеня виділеності й встановлює відношення між ними [341, с. 13]. Сприйняття простору є складнішим видом перцептивної діяльності порівняно з ідентифікацією предметів за принципом фігури й фону, оскільки включає в себе як відображення форми, величини, взаємного

розташування предметів, їх рельєфу, так і віддаленості та напрямку, в якому вони розташовані відносно один одного [383, с. 14]. Відповідно, просторові відношення формалізуються образ-схемами у трьох ракурсах [255, с. 38]: соматичному, тобто стосовно тіла, на який вказують сполучники *above, before, behind, below, beside, near of, off, over, under, up, in front of*; топологічному, який виявляється у локалізації референтів стосовно тривимірного простору фразами зі сполучниками *at, between, beyond, in, inside, outside, on, out*; динамічному, що зображує рух і сили обставинами, які відкриваються сполучниками *across, around, from, into, through, throughout, to, toward*. Наприклад, образ-схема КОНТЕЙНЕР, яка домінує в просторовій семантиці, утворена під впливом досвіду вкладання та виймання речей із замкнених площин [424, с. 32] і пов'язана з межею [255, с. 44].

Просторові відношення представлені в англomовному журнальному дискурсі чіткіше на рівні обставин, ніж підрядних частин, оскільки, вказуючи на місце перебування об'єкта (*in France*) або зміну його розташування (*to Ohio*), обставини місця точно локалізують події і явища, а тому часто зустрічаються у статтях і виявляють вікові та гендерні особливості у вживанні. Натомість, підрядні частини, що подають місце розпливчато, напр., *He goes where his head takes him* [Newsweek 18.04.2011], зустрічаються в журнальному дискурсі доволі рідко, а тому вікові й гендерні особливості у їх вживанні не виявлені. У проаналізованих статтях зустрілося п'ять підрядних частин місця у молодих журналістів, шість – у репортерів середнього віку і три – у матеріалах літніх авторів. У гендерному ракурсі виявлено шість підрядних частин місця у статтях чоловіків і вісім – у жінок. Зважаючи на незначну кількість підрядних частин у статтях авторів будь-якого віку і статі, специфіку зображення просторових відношень відтворюємо на матеріалі обставин місця і руху.

4.2.1. Віковий аспект: від статички до динаміки. Зображення просторових відношень більш характерне для журналістів молодого віку (виявлено 398 обставин місця у статтях молодих авторів), що свідчить про їхню

увагу до ідентифікації місця об'єктів, зумовлену переважанням у цьому віці конкретного мислення [172, с. 581]. Із віком кількість цих обставин спадає у півтора рази: виявлено 296 випадків у статтях журналістів середнього віку й 297 – у літніх. Приблизно однакова кількість просторових обставин у статтях авторів старшого віку пояснюється тим, що в середньому й похилому віці люди схильні осмислювати більш загальні відношення [172, с. 749].

У статтях молодих журналістів більш ніж удвічі переважають обставини місця, що спираються на **соматичні** відношення, які фіксують місце об'єктів стосовно тіла людини, забезпечуючи топологічне структурування подій у журнальному дискурсі [255, с. 38]. У статтях молодих авторів виявлено 77 уживань обставин, заснованих на соматичних образ-схемах ВЕРХ-НИЗ, СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ, СПРАВА-ЗЛІВА / ЗБОКУ, ЦЕНТР-ПЕРИФЕРІЯ, ЧАСТИНА-ЦІЛЕ, БЛИЗЬКО-ДАЛЕКО на противагу 47 у статтях журналістів середнього віку і 30 – у літніх авторів (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.3), що свідчить про усвідомлення молодими людьми простору відносно свого тіла, яке визначає інші способи членування дійсності, визначаючи масштаб сприйняття світу й задаючи мірку його поділу [255, с. 38]. Так, відношення ВЕРХ-НИЗ, сформовані під дією сили тяжіння [255, с. 38], втілюються в обставинах місця *up / down, upwards, at the top / bottom of*, які по дев'ять разів зустрічаються у статтях авторів молодого й середнього віку. У наступному реченні молодого журналіста обставина місця *at the bottom of the notorious letter*, що вказує на орієнтир НИЗ, відбиває напрямок погляду людини під час читання листа, про який ідеться у статті: *His name stood out at the bottom of the notorious letter from the Project for the New American Century (a previous neocon-policy arm) to President Bill Clinton in 1998, calling for the ouster of Saddam Hussein* [Newsweek 18.04.2011]. У літніх журналістів зафіксовано лише дві обставини, що вводяться сполучниками *over* й *under*, які вказують на розташування об'єкта по вертикалі стосовно іншого об'єкта [432, с. 83], напр., *Under a photograph of Shahriari's thoroughly perforated Peugeot, one of Israel's tabloids ran the headline "Last shot for Dagan?"* [Newsweek 20.12.2010].

Наведене речення літнього репортера співвідносить заголовок статті й фотографію над ним.

Обставини місця, засновані на орієнтирах СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ, СПРАВА-ЗЛІВА / ЗБОКУ, які структурують світ у горизонтальній площині, спадають із віком авторів від 16 вживань у статтях молодих репортерів до 10 – у журналістів середнього й семи – у літнього віку. На тлі зменшення з віком авторів цих обставин спостерігаємо також перехід від іменування конкретного місця об'єктів у молодих журналістів, напр., *Another recently minted Republican governor, Scott Walker, had started a national shouting match over collective-bargaining rights the week before: men in flag bandannas and flannel shirts; women waving signs that said "Walk like an Egyptian" on one side and "If you can read this, thank your teacher" on the other* [Newsweek 07.03.2011], до застосування цих координат для більш абстрактних сфер: *As Obama cranks up covert operations from Afghanistan to Yemen, he is going to need to have the intelligence community behind him – leaning forward, not watching their backs* [Newsweek 18.01.2010]. Перше речення молодого журналіста локалізує мітингувальників біля офісу губернатора, а друге зі статті літнього автора – конструює послідовність подій в діяльності американської розвідки обставинами *behind him* і *forward*.

Обставини місця з семантикою КОНТЕЙНЕРА, напр., *in Washington*, переважають у статтях молодих авторів: виявлено 172 вживання одиниць цієї групи у статтях молодих репортерів, 144 – у матеріалах авторів середнього віку і 129 – у літніх журналістів. При зображенні тривимірного простору, співвідносного з КОНТЕЙНЕРОМ, молоді журналісти найчастіше називають міста (*in London*), країни (*in France*), штати (*in Iowa*), провінції (*in Helmand*) та окремі території (*in the desert, in this country*), а репортери похилого віку віддають перевагу контейнерам більш абстрактного плану: у їх статтях переважають назви книг (*in his book "The World Is Flat"*), газет і журналів (*in the Wall Street Journal*), окремих статей, заяв чи публічних виступів відомих людей (*in a Washington Post op-ed, in his speech*), планів, проектів, постанов тощо (*in his plan, in the program, in his party's election manifesto*); організацій (*in federal*

court, in the Senate), а також тілесних контейнерів (*in his mind, in the memory, in his soul*). Кількість обставин з назвами адміністративних територій – міст, країн, штатів, провінцій та регіонів, – співвідносних із КОНТЕЙНЕРОМ, удвічі зменшуються з віком журналістів: від 97 разів у статтях молодих до 66 – у матеріалах авторів середнього віку і 49 – у літніх. У наступному реченні молодого журналіста обставина *in Geneva* локалізує зображену подію: *Representatives of 153 nations and regions will meet in Geneva this week to try and salvage one of the longest and most laborious trade negotiations in modern times* [Newsweek 28.02.2011]. Назви територій у внутрішній перспективі, напр., *in this country, in the euro zone, in the world, in the area, in the street, in the Palestinian territories*, подаються 28 разів у статтях молодих журналістів, 23 – у матеріалах авторів середнього віку і дев'ять – у літніх, напр., *Ostensibly to protect its 12,000 nationals based in the country, the French military, acting under a U.N. mandate, seized Abidjan's international airport and took control of Ivory Coast's airspace* [Newsweek 18.04.2011].

Обставини місця, що позначають нетопологічні простори – книги, статті, газети, журнали, виступи тощо – зустрічаються 18 і 19 разів у статтях авторів молодого й середнього віку відповідно та 29 разів – у текстах літніх журналістів, що свідчить про їх більший досвід роботи з різними джерелами інформації (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.3). У наступному реченні, аналізуючи причини та наслідки державних боргів в Євросоюзі, літній журналіст дає посилання на книгу, з якої він узяв інформацію: *On average, write Carmen Reinhart and Kenneth Rogoff in their new book, "This Time Is Different", government debt rises by 86 percent during the three years following a banking crisis* [Newsweek 07.12.2009].

Кількість обставин, що спираються на образ-схему МЕЖА, зменшується з віком авторів від 46 вживань у статтях молодих до 28 і 30 конструкцій у журналістів середнього й похилого віку відповідно. Найбільш різкий спад частотності обставин цієї групи виявлено серед одиниць на позначення адміністративних кордонів, напр., *abroad, from within London, from Afghanistan*

to Yemen, within Europe, які 15 разів зустрічаються у статтях молодих журналістів, вісім у авторів середнього віку й шість – у літніх. У наступному реченні молодого автора обставина місця *abroad* зображує відносини між виробниками товарів і послуг у США та їх споживачами за кордоном: *While multinationals are booming – and that is certainly resulting in some job creation at home – there’s a good chance that in the future America’s biggest firms will move more jobs where their customers are: abroad* [Newsweek 08.11.2010].

При зображенні фізичної ПОВЕРХНІ спостерігається віковий спад частотності обставин, напр., *on the table, on the coast, on a quintessentially English Cornwall beach*. Зафіксовано 10 вживань у молодих авторів, п’ять – у репортерів середніх літ і три – у старшого покоління. У наступному реченні обставина *on the blackened water* позначає поверхню Куньминського озера в Китаї, яке перебуває на межі екологічної катастрофи: *Birds would land on the blackened water and die* [Newsweek 07.06.2010]. У статтях літніх репортерів збільшується кількість обставин, що зображають абстрактну ПОВЕРХНЮ, де вона метафоризується як діяльність, напр., *on Rush Street, on the statehouse, on the scene, on the market* (вісім уживань у молодих авторів, 11 – у журналістів середнього віку і 15 – у літніх). Так, у реченні автора похилого віку обставина *on the scene* зображує весь світ як ПОВЕРХНЮ, на якій розгортається діяльність людства: *Then over tens of millennia, or perhaps hundreds the earth will transfer the excess carbon dioxide into its rocks, eventually returning levels in the sea and air to what they were before humans arrived on the scene* [Newsweek 20.09.2010].

Серед менш уживаних локативних обставин виявлено переважання у статтях молодих авторів конструкцій, що спираються на образ-схему ВКЛЮЧЕННЯ-ВИКЛЮЧЕННЯ: 10 уживань на противагу чотирьом у статтях авторів середнього та похилого віку. У наступному реченні сполучення обставини *into the digital world* з дієсловом *drag* імітує рух ВСЕРЕДИНУ: *Back from a splashy flameout as White House social director, she’s busy dragging the Johnson flagship magazine "Ebony" into the digital world, while redesigning the*

print mother ship for a launch in April as a mix of "Vanity Fair, Oprah's O, and soul" [Newsweek 07.03.2011].

Натомість, збільшується з віком журналістів кількість обставин, що зображують рухові відношення. Конструкції, що спираються на образ-схему ШЛЯХ, вживаються 45 разів у молодих репортерів, 30 разів у авторів середнього віку й 51 раз – у літніх журналістів. З-поміж обставин цієї семантики молоді автори переважно називають кінцеву точку шляху обставинами з прийменником *to* (33 конструкції), напр., *A lot of foreign students come to the U.S. to college and pay full fees* [Newsweek 08.11.2010]. Кількість інших обставин із семантикою ШЛЯХУ у молодих авторів незначна (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.1). У похилому віці обставини місця зі значенням ШЛЯХУ урізноманітнюються: 12 конструкцій репрезентують рух від початкової точки, напр., *from Istanbul*, 13 – до кінцевої точки, напр., *to Afghanistan*, а також 11 обставин на позначення траєкторії руху, напр., *This ship will pass through territorial waters of Oman, Yemen and Egypt before it reaches Gaza* [Newsweek 15.06.2010], і 15 одиниць, що зображують різновекторний рух у межах певної території, напр., *across much of the country, from state to state, across the Atlantic*. Ці дані свідчать про те, що у поле зору літнього індивіда потрапляють кілька об'єктів, що знаходяться на певній відстані один від одного, і він вимірює шлях або слідкує за рухом об'єкта, а не лише ідентифікує його місцезнаходження.

Обставини місця з семантикою ЦИКЛУ, що відображає рух по колу [430, с. 119], напр., *across the globe*, зафіксовані дев'ять разів у літніх репортерів на противагу чотирьом конструкціям у молодих авторів і двом – у журналістів середнього віку, що вказує на більшу увагу у похилому віці до циклічності. У наступному реченні літнього журналіста обставина *around the world* вказує на великий масштаб військової операції: *The operations were complex – a simultaneous bombing of two embassies in different countries – and involved dozens of people of different nationalities who trained around the world, moved significant sums of money around, and coordinated their efforts over months, sometimes years* [Newsweek 18.01.2010].

Серед обставин, що спираються на силові відношення, виявлено по одній конструкції з семантикою ПЕРЕШКОДИ, у репортерів усіх вікових груп, а також по одній обставині, заснованій на відношеннях РІВНОВАГИ, у матеріалах авторів молодого й середнього віку (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.3).

Обставини, що представляють місце на суперординатному рівні категоризації, напр., *anywhere, everywhere, somewhere, nowhere, elsewhere*, збільшуються з віком від п'яти одиниць у молодих авторів до дев'яти і десяти у репортерів середнього й похилого віку, напр., *Everywhere we see the increasingly powerful effects of globalization* [Newsweek 25.07.2005].

Таким чином, вікове зменшення кількості обставин місця свідчить про перехід від фокусування на просторових характеристиках дійсності у молодості до складніших відношень у похилому віці. Водночас, з віком представлення просторових відношень змінюється від фіксації об'єкта у статиці молодими авторами до акцентування динамічних характеристик простору у матеріалах літніх журналістів.

4.2.2. Гендерний ракурс: протиставлення площини і тривимірного простору. Обставини просторової семантики з незначною різницею переважають у статтях, написаних жінками – 523 конструкції на противагу 468 одиницям у статтях чоловіків, – що свідчить про майже однакову увагу до ідентифікації місця об'єктів у просторі та відношень між ними. Водночас, гендерні відмінності у вживанні обставин місця полягають у специфіці зображення соматичних і локативних відношень: у статтях чоловіків переважають одиниці на позначення розташування на площині, а в матеріалах жінок – обставини, що локалізують референтів у тривимірному просторі.

Зображуючи **соматичні** відношення, які фіксують місце об'єктів стосовно тіла людини [255, с. 38], чоловіки віддають перевагу обставинам місця, що спираються на образ-схеми ВЕРХ-НИЗ, СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ, СПРАВА-ЗЛІВА / ЗБОКУ, а жінки акцентують увагу на відношеннях ЦЕНТР-ПЕРИФЕРІЯ та БЛИЗЬКО-ДАЛЕКО. У статтях журналістів-чоловіків виявлено 14 обставин місця

з семантикою ВЕРХ-НИЗ на протывагу шести у статтях жінок, а також 22 обставини, засновані на орієнтирах СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ, СПРАВА-ЗЛІВА / ЗБОКУ, на відміну від 11 у жінок. Переважання названих конструкцій у статтях чоловіків свідчить про їх більшу увагу до структурування світу у вертикальній і горизонтальній площинах. Важливість для чоловіків названих орієнтирів вбачаємо в особливостях освоєння світу чоловіками в архаїчній культурі: на ранніх стадіях розвитку суспільства головним інформаційним каналом для чоловіків була трудова й бойова діяльність та освоєння територій [249, с. 87], для яких координати СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ, СПРАВА-ЗЛІВА мали особливу значущість. У правій руці чоловік тримав зброю, у лівій – трофеї, а освоєна територія поділялася у межах його поля зору на відповідні сектори, які пізніше лягли в основу поділу світу на чотири сторони – схід, захід, північ і південь [248, с. 26]. Менша важливість для жінок орієнтирів ВЕРХ-НИЗ, СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ й СПРАВА-ЗЛІВА пояснюється специфікою їх повсякденної діяльності, у якій не було необхідності розрізняти ці координати [358, с. 88]: обома руками вони тримали дитину, посуд із їжею, шили, переносили різні предмети тощо. Існують дані, що навіть у сучасної жінки іноді виникають труднощі з називанням лівої й правої сторін: розпізнаючи ці координати, жінки все ж потребують додаткових ментальних зусиль, щоби правильно їх назвати [405, с. 453]. Тому у статтях жінок обставини місця, що спираються на образ-схеми ВЕРХ-НИЗ, СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ й СПРАВА-ЗЛІВА вживаються у переносному значенні, напр., *If you are not continuing upwards, if you level off, you have to give up* [Newsweek 20.09.2010], або набувають оцінної семантики, напр., *Whenever my team finishes a project, I always give them a choice of a meal at a top spot – the Four Seasons or the Ritz, for example* [Newsweek 10.10.2010]. У першому з наведених речень журналістки обставина *upwards* зображує рух УГОРУ СТАТУСНОЮ ВЕРТИКАЛЛЮ, а у другому – місце *at a top spot* співвідносить кафе чи ресторан з верхньою позначкою ОЦІННОЇ ВЕРТИКАЛІ, на що вказує означення *top* як *highest in quality, amount, or degree* [514]. У статтях чоловіків в обставинах місця координати ВЕРХ-НИЗ, СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ й СПРАВА-ЗЛІВА

структурують простір у прямому значенні, напр., *A motorcycle pulled up beside the scientist's car* [Newsweek 20.12.2010]. У наведеному реченні репортер зображує терористичний акт в Тегерані, орієнтуючи читачів у місці подій, де обставина *beside the scientist's car* вказує на те, що терорист нападав на жертву ЗБОКУ.

Домінування у статтях журналістів-жінок на позначення відстані з семантикою БЛИЗЬКО-ДАЛЕКО (56 обставин на противагу 32 у статтях чоловіків) свідчить про частіше сприйняття жінками об'єктів, розташованих на різній відстані. На найближчу дистанцію вказують у статтях жінок обставини *here*, напр., *There's opportunity here* [Newsweek 10.10.2010], та *right about here*, напр., *But right about here, agreement ends* [Newsweek 18.01.2010]. Дещо ширший близький простір жінки передають обставинами *home, at home* та *close to home*, які не передбачають обов'язкової горизонтальної чи вертикальної орієнтації об'єктів у просторі [344, с. 29], а пов'язані з потребою в родинній належності, напр., *The 28-year-old interior designer is vacationing at home this year* [Newsweek 11.03.2009]. Віддалений простір зображується обставинами, у складі яких на дистанцію вказують одиниці *away, remote, outskirts, far, far-flung* тощо, напр., *Johnson's husband, who was working hundreds of miles away, came home* [Newsweek 24.04.2006]. Наведене речення зображає траєкторію руху людини здалеку додому. Найвіддаленіший простір зображений обставинами *there*, напр., *Military journalist George Weller was there soon afterward* [Newsweek 18.04.2011], та *out there*, напр., *There are people out there who still believe in this country* [Newsweek 07.03.2011].

Журналісти-жінки акцентують увагу на відношеннях ЦЕНТР-ПЕРИФЕРІЯ, які диференціюють досвід в аспекті фокусування [414, с. 20]. Вони чотири рази зустрічаються у статтях жінок, але жодного випадку їх уживання не зафіксовано в чоловіків. У наступних прикладах журналісток обставина *center stage* вказує на центральний орієнтир, на який спрямована увага, а обставина *in the background* імплікує ПЕРИФЕРІЮ: *McQueen was renowned for theatrical runway presentations, full of daring and bluster that incorporated everything from*

live wolves to a hologram of model Kate Moss floating center stage like a ghostly apparition [Newsweek 18.04.2011]; *Where the old Western conservatives had serious thinkers lurking in the background, the new wave is more authentically anti-intellectual* [Newsweek 07.06.2010].

При позначенні **локативних** відношень у статтях журналістів-жінок переважають обставини місця з семантикою КОНТЕЙНЕРА: 251 конструкція на противагу 194 у матеріалах чоловіків. Ця відмінність має місце за рахунок більшої кількості у статтях жінок обставин, що називають тіло як КОНТЕЙНЕР, напр., *in the brain, in her soul, in the mind* тощо, які п'ять разів зустрічаються у чоловіків і 13 – у жінок, фізичний КОНТЕЙНЕР, напр., *in his briefcase, in the car, in a bag, in a safe-deposit box, in his chair, in the woodshed*, що зафіксовані чотири рази у чоловіків і 12 – у жінок; приміщення, напр., *in the council cafeteria, in the basement, inside the debating hall, in their showroom* (сім вживань у чоловіків і 21 – у жінок), а також організацій та установ, напр., *in the Senate, in prison, in White House* (дев'ять вживань у чоловіків і 20 у жінок). Переважання обставин із семантикою тілесного КОНТЕЙНЕРА у статтях жінок свідчить про їхню більшу увагу до соматички сприйняття, напр., *"To lead a party and be a presidential candidate, you need qualities that are almost contradictory – it's very difficult to find them in the same person," the 82-year-old Jean-Marie Le Pen tells "Newsweek"* [Newsweek 28.02.2011]. У наведеному реченні обставина *in the same person* локалізує різні якості в людині як КОНТЕЙНЕРІ. Більша кількість обставин на позначення фізичних контейнерів, приміщень, організацій свідчить про більш конкретне сприйняття і буквальне осмислення жінками контейнера, напр., *But in the egg, ducklings hear the sounds of their mother, their embryonic siblings, and themselves; deprived of those experiences, they do not exhibit the "hard-wired" imprinting* [Newsweek 24.08.2009].

Обставини місця, що спираються на образ-схеми МЕЖА і ПОВЕРХНЯ, за частотністю вживання збігаються у текстах авторів протилежних статей: із семантикою МЕЖІ зафіксовано 50 обставин у чоловіків і 54 – у жінок, а зі значенням ПОВЕРХНІ – 34 конструкції у чоловіків і 32 – у жінок, що свідчить

про однакову увагу авторів обох статей до названих просторових відношень. Разом із тим, гендерні відмінності у вживанні цих двох груп обставин полягають у переважанні конструкцій з прямим чи переносним значенням. Так, при позначенні МЕЖІ чоловіки віддають перевагу фізичним кордонам, напр., *abroad, from outside the room, from within, between Athens and Singapore* тощо, які 17 разів зустрічаються у чоловіків і 12 – у жінок, а репортерки частіше позначають територію у МЕЖАХ якої відбувається діяльність обставинами з прийменником *at*, що позначають ширший простір, ніж фрази з *in*, напр., *at the New York Stock Exchange, at the State Department, at the supermarket, at Newark airport*, які 27 разів зафіксовані у статтях чоловіків і 41 раз – у жінок. У наступному реченні журналіста-чоловіка обставина *outside their borders*, спираючись на образ-схему МЕЖА, відділяє країни-члени СОТ від інших територій, що не входять до цієї організації: *When that happens, the blocs will have to look outside their borders to other countries for cheap materials and labor* [Newsweek 28.02.2011]. У реченні журналістки обставина *at Newark airport* позначає територію аеропорту Ньюарк, у МЕЖАХ якої відбувається подія: *Agents nabbed him as he got off a plane at Newark airport and charged him with attempting to steal the bank's algorithmic trading code* [Newsweek 07.06.2010].

При зображенні ПОВЕРХНІ спостерігається протилежна тенденція: жінки віддають перевагу обставинам, що іменують фізичну ПОВЕРХНЮ, напр., *on the kitchen table, on the floor, onto a piece of paper, on the coast, on the tarmac of the Youngstown-Warren Regional Airport*, які шість разів зустрічаються у чоловіків і 12 разів – у жінок, а журналісти-чоловіки частіше зображають абстрактну ПОВЕРХНЮ, де вона розглядається як підґрунтя для розгортання діяльності, напр., *on the military base, on Wall Street, on the statehouse*, або повністю метафоризується як діяльність, *on the political scene, on the black market, on the Chinese market* (21 вживання у чоловіків на противагу 13 у жінок). Частіше іменування фізичної ПОВЕРХНІ у статтях жінок та абстрактної у чоловіків свідчить про відповідне сприйняття. Так, обставина *on billboards* позначає поверхню рекламного щита у реченні журналістки *The company is developing a*

new ad campaign and hopes it will appear on billboards near Wall Street soon [Newsweek 16.03.2009]. Натомість, у реченні автора-чоловіка обставина *on the military base* називає територію, на якій розгортається військова діяльність: *In an abrupt news conference, Lt. Gen. Robert Cone, the top commander at Fort Hood, said in response to the shooting that authorities would "increase the security presence" on the military base* [Newsweek 06.11.2007]. Повне зміщення перспективи сприйняття ПОВЕРХНІ ілюструється у наступному реченні обставиною *on the political scene*, яка називає політичну діяльність, а значення ПОВЕРХНІ виводиться з прийменника *on* та сполучуваності обставини з дієсловом *emerge*: *A French-trained historian and former university professor, he emerged on the political scene in the 1970s as a member of the opposition to the late President Félix Houphouët-Boigny's iron-fisted one-party regime* [Newsweek 18.04.2011].

Серед менш уживаних локативних обставин виявлено 15 конструкцій, що спираються на образ-схему ВКЛЮЧЕННЯ-ВИКЛЮЧЕННЯ, у статтях чоловіків проти трьох у жінок. Водночас, у матеріалах репортерок зафіксовано три обставини з семантикою ВМІСТУ, напр., *We are forever putting people into this box or that box, instead of just seeing each other as human beings* [Newsweek 18.01.2009], а також дві обставини, засновані на відношеннях ПОВНИЙ-ПОРОЖНІЙ, напр., *At last check, intimations of mortality had not been banished from the human mind – the Grim Reaper still stalks our thoughts* [Newsweek 24.08.2009]. Відношень УМІСТУ та ПОВНИЙ-ПОРОЖНІЙ у статтях чоловіків не зафіксовано жодного випадку.

Обставини місця, що зображують відношення **руху**, не виявляють значних відмінностей у гендерному ракурсі: зафіксовано 74 конструкції у статтях чоловіків і 62 – у жінок, що свідчить про однакову увагу авторів протилежних статей до відношень ШЛЯХУ і ЦИКЛУ (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.4).

Із-поміж обставин, що спираються на **силові** відношення, виявлено дві конструкції зі значенням ПЕРЕШКОДИ у чоловіків і одну в жінок, а також по

одній обставині, заснованій на відношеннях РІВНОВАГИ, у матеріалах авторів протилежних статей. У наступному реченні обставина *in the dark* зображує темряву як ПЕРЕШКОДУ для руху: *A Russian equivalent of Julian Assange would end up dining on the kind of sushi that glows in the dark* [Newsweek 20.12.2010].

Обставини, що представляють місце на суперординатному рівні категоризації, напр., *anywhere, everywhere, nowhere, elsewhere*, з незначним відхиленням переважають у статтях жінок: 14 вживань проти 10 у чоловіків.

Таким чином, журналісти-чоловіки віддають перевагу обставинам місця, що спираються на соматичні орієнтири ВЕРХ-НИЗ, СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ, СПРАВА-ЗЛІВА / ЗБОКУ, а жінки акцентують увагу на відношеннях ЦЕНТР-ПЕРИФЕРІЯ та БЛИЗЬКО-ДАЛЕКО, а також у статтях чоловіків переважають одиниці на позначення розташування на площині, а в матеріалах жінок – обставини, що локалізують референтів у тривимірному просторі.

4.3. Темпоральне структурування подій

Темпоральні відношення встановлюють часові межі подій і явищ, співвідносячи їх із частотністю публікації часопису. Специфіка темпоральних конструкцій виявляється у ступені точності позначення часу. Особа, яка концептуалізує час, або спостерігач [432, с. 83], вносить у лінійну модель два суперечливі, на думку Н. Д. Арутюнової, компоненти: точку й рух [15, с. 692]. Відповідно, виокремлюємо два типи темпоральних обставин: **точні**, співвідносні з ТОЧКОЮ на темпоральній шкалі, напр., *in July 2012*, та вимірним інтервалом між двома ТОЧКАМИ, напр., *from August till February*, метою яких є орієнтування читача у часі, й **характеризуючі**, що які дають вказівку на час дається приблизно і створюють фон для зображення інших подій, напр., *in a completely capricious moment, for a long time*.

Із віком загальна кількість темпоральних конструкцій зменшується від 831 вживання у статтях молодих журналістів до 774 і 698 одиниць у авторів середнього й похилого віку відповідно, що свідчить про частіше фокусування

уваги на часових характеристиках дійсності у молодому віці. Ця тенденція пояснюється тим, що для людей похилого віку час плине швидше, ніж для молодих осіб, що зумовлює нечасту вербалізацію часу подій і явищ, а швидше їх каузальні зв'язки.

На фоні вікової тенденції до зниження кількості темпоральних конструкцій змінюється їх семантика, відображена у зменшенні ступеня точності позначення часу.

4.3.1. Віковий аспект: від точного до приблизного позначення часу. У статтях молодих авторів категорія часу на рівні словосполучення представлена переважно вказівками на *точний* час: виявлено 250 обставин на позначення точного часу на противагу 232 характеризуючим конструкціям, які називають час приблизно, що свідчить про важливість для молодих авторів точної часової референції. У їхніх статтях 143 обставини позначають дискретну часову ТОЧКУ, напр., *in 1986*, вказуючи на певне місце на часовій шкалі, тобто окремі моменти, на яких людина зосереджується, а також 107 обставин на позначення інтервалу з чіткими часовими МЕЖАМИ, напр., *from April till October, over 2 months*, що свідчать про фокусування у цьому віці на обмеженій тривалості часу з чіткими межами. Зважаючи на короткий життєвий шлях молодих людей (до 40 років), у їхній свідомості ще не сформувалося уявлення про значну часову протяжність. На важливість у молодому віці чітких часових МЕЖ вказує частіше вживання молодими авторами фраз із прийменниками *in* та *within* (32 одиниці), котрі позначають концептуалізацію часу як КОНТЕЙНЕРА [491, с. 188]. У статтях авторів середнього й похилого віку кількість цих обставин падає до 14 й 12 відповідно. Загальна кількість обставин на позначення точки й інтервалу зменшується до 137 і 76 одиниць у статтях авторів середнього віку й 104 та 51 у літніх журналістів (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.5).

У авторів середніх літ дистрибуція обставин на позначення точного й розмитого часу майже однакова: виявлено 213 обставин на позначення точного

часу й 221 характеризуючу обставину на позначення неточного. Рівномірна дистрибуція цих конструкцій у статтях репортерів середнього віку відбиває їхню зосередженість однаковою мірою як на точному часі, так і на розмитих темпоральних вказівках.

У статтях журналістів похилого віку переважає позначення розпливчастої часової референції, що свідчить про концептуалізацію динамічності й неподільності часу в похилому віці. У проаналізованих статтях авторів цієї вікової групи 209 характеризуючих обставин на противагу 155 обставинам на позначення точного часу. Невизначена часова точка вказує не стільки на місце на темпоральній шкалі, скільки на місцезнаходження референта у просторі, що свідчить про злиття часу й простору у свідомості людей похилого віку. Інтервал у статтях літніх авторів, котрий вербалізується виразами з прийменниками *in, for, over, during, through, under* та іменниками у множині з квантифікаторами *some, quite some, several*, напр., *for some time, in several years*, свідчить про відсутність чітких часових МЕЖ. У складі цих обставин прийменник *over* імплікує підняття спостерігача над ПОВЕРХНЕЮ [472, с. 64], напр., *It is unlikely that all these jobs will move offshore over the next several years* [Newsweek 25.07.2005], а *through (throughout)* позначає перетин горизонтальної площини, тобто ШЛЯХ [472, с. 217], напр., *He helped pass the Balanced Budget Act of 1997, which led to the first federal surpluses through decades* [Newsweek 07.03.2011].

Внаслідок довгого життєвого шляху літніх людей (понад 60 років) велика кількість часових моментів та інтервалів зливаються в аморфну МАСУ, напр., *long ago, in the future, in the past, someday, once* (колись), тому події сприймаються на значній ментальній відстані й вказівка на точний час стає не важливою. Натомість, увага літнього журналіста акцентується на складніших характеристиках дійсності, відносячи час до фону, референційної рамки, що наповнюється змістом, напр., *Someday, all the fossil fuels that used to be in the ground will be burned* [Newsweek 20.09.2010]. У наведеному реченні обставина *someday* вказує на час узагальнено, акцентуючи сам факт закінчення ресурсів викопного палива.

На рівні **речення** у статтях молодих авторів 138 разів уживаються обставини й підрядні речення з *when* та *while* (102 конструкції), що акцентують одночасність, співіснування у часі кількох подій, та конструкції із *since* і *until* (36 одиниць), що фіксують часові МЕЖІ. Концептуалізація часу, пов'язана з супутньою семантикою, налічує 73 одиниці. У статтях авторів середнього і похилого віку категорія часу на рівні речення представлена більш рівномірною взаємодією двох груп, що вказують на точний і неточний час: 123 одиниці відбивають сприйняття точного часу й 83 – як злиття часу й простору і 127 і 76 відповідно у статтях авторів похилого віку. Це свідчить про урізноманітнення й узагальнення темпоральних відношень із віком репортерів (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.5).

Сталою у журналістів трьох вікових груп є кількість обставин частотності й руху. На частотність у статтях молодих журналістів вказують 72 одиниці, у текстах авторів середнього віку – 91, а похилого віку – 78. Так, у наведеному нижче реченні обставини *always* та *repeatedly* вказують на те, що автор неодноразово стикався з описаною ситуацією: *Facebook has repeatedly changed its privacy policy, always in one direction* [Newsweek 7.06.2010]. На рух часу вказують 66 обставин у статтях молодих журналістів, 43 – у матеріалах журналістів середнього віку й 53 – похилого віку (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.5). Рівномірна дистрибуція цих обставин у статтях трьох вікових груп вказує на концептуалізацію схожих повторюваних дій у будь-якому віці.

Отже, при позначенні темпоральних відношень молоді автори вдвічі частіше вживають обставини на позначення точного часу й інтервалу з позначенням його протяжності. У літніх журналістів домінують обставини зі значенням невизначеної часової протяжності.

4.3.2. Гендерний аспект: опозиція послідовності й циклічності. Загальна кількість темпоральних конструкцій переважає у статтях журналістів-чоловіків: 1206 обставин і підрядних частин часу

протиставлені 1097 у текстах жінок, що свідчить про більшу увагу чоловіків до часового аспекту подій.

У статтях журналістів-чоловіків переважають обставини на позначення точного часу, співвідносного з дискретною ТОЧКОЮ на темпоральній шкалі, напр., *on September 11* (227 випадків проти 157 у жінок), або інтервалу з вказівкою на його точну протяжність, напр., *over the past 10 years* (132 обставини проти 102 у жінок), що свідчить про більшу увагу чоловіків до точного орієнтування читачів у часі подій. Так, у реченні автора-чоловіка обставина *on March the 15th* представляє ТОЧКУ на часовій шкалі, співвідносячи подію з точною датою: *We've got a budget coming on March the 15th* [Newsweek 07.03.2011], а обставина *between 1991 and 2001* локалізує подію у МЕЖАХ зазначеного періоду: *But more revealing is the transformation Boehner underwent between 1991, when he arrived on the Hill, and 2001, when he helped pass No Child Left Behind* [Newsweek 27.09.2010].

У статтях жінок переважають обставини на позначення частотності, що свідчить про їхню більшу зосередженість на схожих повторюваних діях – 130 вживань проти 111 у чоловіків. Серед обставин цієї групи у статтях жінок 13 разів зустрічаються *sometimes* і *from time to time*, які в чоловіків зафіксовані дев'ять разів, 26 вживань виявляє обставина *always* проти 18 у чоловіків, а також 19 обставин *for the first/ second time, first, once, twice, 4 times* тощо проти 13 у чоловіків. У наступному реченні обставини *often* та *always* імплікують повторюваність і звичність зображеного стану справ: *Employers know that younger workers are often more productive, and always cheaper, so they may push out older workers or refuse to hire them* [Newsweek 27.11.2010]. Дистрибуція обставин частотності *often, frequently, never, again, repeatedly, rarely, usually* є більш рівномірною (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.6).

На рівні речення у матеріалах чоловіків переважають конструкції зі сполучником *when*, що акцентує одночасність двох подій [408, с. 158], *since, till / until*, які імплікують МЕЖУ, та часово-просторові сполучники *before* й *after*, котрі вказують на часову послідовність відносно орієнтирів ПОПЕРЕДУ-ПОЗАДУ

[408, с. 158]. У текстах жінок частіше зустрічаються конструкції зі сполучником *while*, який фокусує увагу на тому, що дія у підрядній частині триває довше, ніж дія, відображена в головній, часово-причинові конструкції зі сполучником *as*, який має значення зумовленості [381, с. 347], а при часовій референції вказує, що поява, зміна чи припинення дії, зазначеної у підрядній частині чи обставині з *as*, викликає зміну ситуації, описаної у головній частині [408, с. 158], часово-умовний *once*, часово-концесивний *whenever* і часово-порівняльні *as soon as*, *as long as* (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.6), що вказує на злиття у свідомості жінок з іншими характеристиками подій.

Отже, у гендерному аспекті виявлена опозиція представлення послідовності подій у статтях чоловіків і циклічності – у жінок.

4.4. Каузальне структурування подій

Каузальні відношення відбивають такий взаємозв'язок, за якого одна подія викликає, спрямовує чи змінює іншу [491, с. 834], тобто уявлення про причину нерозривно пов'язане з феноменами сили й руху, у зв'язку з чим залучаємо для пояснення відношення силової динаміки. Осмислення причини як початку й джерела змін у світі спирається на низку силових дій: застосування сили, опір і його подолання [464, с. 409]. Разом із тим, феномен причини формується внаслідок повторюваності процесів сприйняття сили: уявлення про причину виникає як результат неодноразової концептуалізації схожих повторюваних силових дій, що викликали відповідні ситуації-наслідки й винесення відповідного судження [491, с. 834].

4.4.1. Віковий аспект: збільшення частотності каузальних відношень. Віковий вплив виявляється у збільшенні позначень відношень причини у статтях журналістів середнього віку та умови й допустовості у текстах літніх авторів.

Домінування *причинових* конструкцій у статтях журналістів середнього віку (93 одиниці) свідчить про частішу увагу до різних видів силової взаємодії. Наступні за частотністю вживання обставин і підрядних частин причини – автори похилого віку. У їхніх статтях кількість причинових конструкцій спадає до 67 одиниць порівняно з журналістами середніх літ, адже люди похилого віку зосереджуються більше на відношеннях умови й допустовості, що передбачає актуалізацію складніших сило-динамічних моделей. Найменше причинових конструкцій виявлено у статтях молодих авторів (63 одиниці), які більше фокусуються на просторово-темпоральних відношеннях.

На тлі тенденції до збільшення причинових конструкцій у середньому віці і спаду в похилому семантика причини диференціюється у авторів молодого, середнього й похилого віку у позначенні різних видів причинової: психо- й соціодинамічної. Структури на позначення психодинамічних відношень причини відбивають внутрішні психоемоційні конфлікти людини, у яких поняття фізичного штовхання й блокування узагальнюється у вигляді бажання і внутрішнього стримування: внутрішній стан відображений протиставленням Агоніста й Антагоніста, де останній стимулює або стримує цей стан [464, с. 411]. Обставини на позначення соціодинамічних відношень причини відображають протистояння між людьми й зіткнення протидіючих соціальних чинників.

Синтаксичні структури на позначення внутрішніх психологічних конфліктів переважають у статтях молодих авторів: 36 конструкцій (16 обставин і 20 речень) на позначення психодинамічної причинової на противагу 25 (9 обставин і 16 речень) соціодинамічної причинової. У статтях молодих авторів обставини на позначення психодинамічної причинової виражені сполученням прийменників *because of* або прийменниками просторової семантики (*for, from, out of, in, with*), які набувають у цьому контексті причинового значення, та абстрактними іменниками на позначення психічного (*fear, anger, curiosity, happiness*) чи фізичного (*pain, hunger, thirst*) стану людини: *“In the eyes of the Revolutionary Guards, everybody’s a potential*

*spy,” says a former Iranian intelligence officer, who asked not to be named for fear of likely retribution inside Iran [Newsweek 20.12.2010]. У наведеному реченні молодого журналіста обставина причини *for fear of likely retribution* описує внутрішній психічний конфлікт офіцера розвідки: його бажання прокоментувати ситуацію в Ірані (Агоніст не виражений експліцитно) стикається зі страхом відплати з боку Ірану (Антагоніст) за розголошення інформації. У підрядних частинах причини зі значенням психодинаміки підмет виражений конкретними іменниками на позначення осіб, а присудок – дієсловами бажання й волевиявлення: *to want, to desire, to wish, to mind, to refuse, to allow, to agree, to insist, to rely* тощо, які вказують на Агоніста, напр., *I logged into Facebook because I wanted to snicker at that girl I went to elementary school with* [Newsweek 19.02.2009], і психічного стану: *to fear, to be angry*, напр., *Because Europeans fear the future more than Americans, they spend less and save more* [Newsweek 25.07.2005].*

Переважна вербалізація молодими журналістами внутрішніх конфліктів є наслідком частішого переживання молодими людьми психоемоційних суперечностей [172, с. 231; 340, с. 42], зумовлених необхідністю прийняття нових рішень, освоєння різних діяльностей та соціальних ролей. Так, у статті автора молодого віку тимчасова заборона автоматичних покупок представлена в наступному реченні як внутрішній конфлікт, у якому бажання дозволити купівлю в автоматичному режимі (тенденція Агоніста до руху) стикається зі страхом фінансових втрат (*out of fear*), представленим як Антагоніст з тенденцією до спокою, котрий стримує схильність Агоніста до руху: *Major pension funds and endowments have suspended automatic buying out of fear* [Newsweek 11.03.2009].

Відношення соціодинамічної причиновості властиві журналістам похилого віку: у їхніх статтях налічуємо 21 конструкцію психодинамічної семантики (11 обставин і 10 речень) та 46 структур на позначення соціодинаміки (15 обставин і 31 речення) – див. Додаток Ж, Таблиця Ж.7. Частіша вербалізація авторами похилого віку соціодинамічної причиновості

зумовлена їх більшим досвідом міжособистісних стосунків та володінням більшою кількістю інформації щодо культури й соціуму [172, с. 687]. У наведеному нижче реченні підмет *the population* "населення" представляє Агоніста з внутрішньою тенденцією до спокою, а несприятливі соціальні чинники, названі обставиною причини *because of a housing shortage*, представлені як більш сильний Антагоніст із тенденцією до руху, яка передається Агоністові (*is shrinking*): *The population of 11 million is shrinking, because of a housing shortage that's leading many families to have fewer children* [Newsweek 16.03.2009].

У статтях літніх журналістів обставини з соціодинамічним значенням оформлюються трьома способами: 1) сполученням прийменника *because of* з іменниками на позначення діяльності, напр., *because of U.N. sanctions*, та іменниками на позначення осіб, які спричиняють настання певної ситуації, напр., *Obama won the White House in good measure because of swing voters in states such as Ohio, Indiana, Missouri, and Virginia* [Newsweek 10.12.2009]; 2) дієприкметником чи дієприкметниковим комплексом, напр., *Harnessing the issue of climate change, Kevin Rudd became prime minister of Australia, ready to take on what he called "the biggest political, economic and moral challenge of our times"* [Newsweek 19.07.2010], де обставина *harnessing the issue* вказує на джерело сили, що викликала настання описуваної події; 3) виразами зі сполучними словами *due to, owing to, thanks to* і рідше вживаним *by courtesy of*, що імплікують УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОДИ внаслідок того, що Антагоніст, який блокував схильність Агоніста до руху, припиняє дію й дозволяє Агоністові реалізувати свою тенденцію: *Thanks to WikiLeaks, we know what one member of the British establishment thinks* [Newsweek 20.12.2010]. У наведеному реченні літнього журналіста соціальна мережева організація Вікілікс, названа у складі обставини причини *thanks to WikiLeaks*, представлена як Антагоніст, який розголошує таємницю, дозволяючи таким чином реалізувати тенденцію Агоніста до руху (*we know*). У підрядних частинах соціодинамічної причини підмет виражений іменником на позначення дії або іменником на позначення

осіб і представляє Агоніста, що долає опір Антагоніста: *Skills loss could be a huge issue, because the average duration of unemployment has increased* [Newsweek 18.01.2010].

У авторів середніх літ дистрибуція структур на позначення психо- й соціодинамічної причиновості майже однакова: виявлено 39 конструкцій (10 обставин і 29 речень) на позначення психоемоційних конфліктів і 47 одиниць (13 обставин і 34 речення) на позначення соціальних обставин (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.7). Рівномірна дистрибуція цих структур у статтях журналістів середнього віку свідчить про їх зосередженість однаковою мірою як на внутрішніх станах, так і на зовнішніх соціальних обставинах.

Відсутні відмінності у вживанні причинових конструкцій на позначення фізичної динаміки: дві обставини у статтях авторів середнього віку, оформлені прийменником *because of* і виразом *for the reason of*, які при сполученні з конкретним іменником імплікують джерело сили, співвідносної з Антагоністом з тенденцією до спокою: *And while small animals can survive in the water, it's still not fit for drinking, largely because of chemicals farmers use to raise crop yields* [Newsweek 07.06.2010]. У наведеному реченні вода, позначена підметом *it*, представлена як Агоніст із тенденцією до спокою, отруйні речовини, названі обставиною *because of chemicals*, подаються як Антагоніст з тенденцією до руху, що визначає тенденцію Агоніста, тобто вода змінює свій склад.

Відношення умови відбивають такий взаємозв'язок, за якого одна подія робить можливим перебіг іншої [158, с. 318], тобто умова в сило-динамічному аспекті подається як більш сильний Антагоніст, однак зіткнення з ним Агоніста не відбувається. Натомість, Антагоніст залишається осторонь, дозволяючи Агоністу реалізувати свою тенденцію до руху чи до спокою. Спираючись на традиційне розуміння умови як забезпечення можливості для перебігу дії, відношення умови з позицій силової динаміки розглядаємо як втілення сило-динамічних моделей дозволу (*letting*), що передбачають відсутність зіткнення Агоніста й Антагоніста і їх взаєморозміщення один відносно одного [464,

с. 420]. Відповідно, розрізняємо дві моделі умови, що враховують більш сильного Антагоніста: динамічна і статична.

За динамічної моделі Агоніст із внутрішньою тенденцією до руху рухається завдяки відсутності протидії з боку Антагоніста, напр., *Even the visual cortex can switch from processing sight to processing touch if you are blindfolded for just five days* [Newsweek 27.04.2009], а за статичної Агоніст із тенденцією до спокою залишається у цьому стані завдяки відсутності протидії з боку Антагоніста зі схильністю до руху, напр., *Brazil and Turkey will not become more cooperative if Washington threatens them more* [Newsweek 07.06.2010]. У першому реченні, наведеному вище, зорова ділянка кори головного мозку (*the visual cortex*) представлена як Агоніст із тенденцією до руху, що полягає у безперервній діяльності зорової зони (*processing*); зав'язування очей подається як наділений схильністю до спокою Антагоніст, котрий, однак, не вступає з Агоністом у протистояння, а дозволяє йому зберігати свій стан руху, змінюючи лише характер його діяльності від обробки візуальних стимулів до тактильних. В іншому реченні, котре ілюструє статичну модель умови, Бразилія й Туреччина (*Brazil and Turkey*) подаються як Агоніст із тенденцією до спокою, на яку вказує заперечення *not* перед дієсловом на позначення процесу становлення *become*, а Вашингтон (*Washington*) репрезентований як наділений схильністю до руху Антагоніст – дієслово *threaten*. Його рух, представлений як погрожування Вашингтона, створює можливість для збереження спокою Агоніста: Бразилія й Туреччина не починатимуть своєї спільної діяльності.

Найбільша кількість умовних конструкцій виявлена у статтях журналістів похилого віку (85 одиниць), що свідчить про частіше осмислення у цьому поколінні різних можливостей та альтернатив і увагу до таких різновидів силової взаємодії як дозвіл, сприяння, відсутність зіткнення (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.7). Наступні за частотністю вживання обставин і підрядних частин умови – автори середнього віку. У їх статтях кількість умовних конструкцій спадає до 66 одиниць порівняно з літніми журналістами, оскільки в середніх літах люди зосереджуються більше на відношеннях причини, які передбачають

актуалізацію простіших сило-динамічних моделей, що відбивають зіткнення й протистояння. Найменше умовних конструкцій виявлено у статтях молодих репортерів – 54 конструкції.

Поряд із тенденцією до збільшення у похилому віці обставин і підрядних речень умови урізноманітнюються їх семантика у літніх авторів, а також диференціюються підрядні частини у позначенні реальної й нереальної умови у статтях репортерів молодого, середнього й похилого віку.

Урізноманітнення умовної семантики у статтях літніх журналістів на рівні обставин зумовлене збільшенням їх кількості: ми виявили 15 обставин умови, що вводяться всіма різновидами сполучників (*given, without, but for, in case, if, once, unless*) у статтях журналістів похилого віку. У наступному реченні каузальність зображена як ліквідація бар'єра, що відкриває шлях для застосування сили [412, с. 46], а збільшення робочих місць зображується як Агоніст із тенденцією до руху (*growth*): *The positive number for third-quarter growth in the United States would have been a lot lower without government spending* [Newsweek 07.12.2009].

У журналістів середніх літ обставини умови вживаються 10 разів, а у молодих авторів – лише тричі зі сполучниками *given, without* та *if*, напр., *If convicted, many of the defendants would have faced long prison terms* [Newsweek 16.03.2009].

Вікові відмінності більш повно виявляються на рівні речення. За семантикою виокремлюємо сполучник з недиференційним значенням умови *if*, що відбиває взаємодію Агоніста й Антагоніста найбільш узагальнено, та сполучники, що акцентують додаткові характеристики зазначених відношень або зображують взаємодію кількох відношень одночасно: *unless, once, in case*, та сполучними виразами *given that, provided / providing that, granted / granting that, suppose / supposing that, assuming / presuming that, on condition that, considering that, admitting that, seeing that* [158, с. 318].

Ураховуючи різну кількість умовних речень у статтях авторів молодого, середнього й похилого віку, дистрибуцію підрядних частин, що вводяться

сполучником *if* і сполучниками супутньої семантики, зобразимо за допомогою діаграми на Рис. 4.1.

Рис. 4.1. Співвідношення підрядних частин з недиференційним сполучником *if* і сполучниками супутньої семантики

Як ілюструють наведені діаграми, молоді автори віддають перевагу підрядним частинам з недиференційним сполучником *if*, який експлікує основну категоризаційну перспективу, залишаючи поза увагою сполучники супутньої семантики: з 51 умовного речення, виокремлених у статтях молодих журналістів, 47 підрядних частин вводяться сполучником *if* і лише чотири приєднуються іншими: *unless* (2 частини), *given* (1 частина) і *assuming* (1 частина). У авторів середніх літ із-поміж 56 умовних речень 46 підрядних частин вводяться сполучником *if* і десять приєднуються іншими сполучниками (*unless* – 2, *given that* – 2, *assuming / suppose* – 2, *once* – 1, *in case* – 1, безсполучниковий зв'язок – 2). У похилому віці вибір сполучників ще більше урізноманітнюється, відбиваючи другорядну категоризаційну перспективу: з-поміж 70 умовних речень 52 підрядні частини вводяться сполучником *if* і 18 відкриваються іншими сполучниками (*unless* – 5, *given that, granted* – 3, *assuming / suppose, on condition that* – 3, *in case* – 2, *once* – 1, безсполучниковий зв'язок – 4).

На фоні вікової тенденції до урізноманітнення сполучників, що приєднують підрядні частини, змінюється співвідношення речень реальної й нереальної умови у статтях авторів трьох вікових груп. Рис. 4.2., наведений нижче, ілюструє збільшення підрядних частин реальної умови і зменшення

частин нереальної умови у статтях авторів похилого віку порівняно з молодими журналістами:

Рис. 4.2. Співвідношення речень реальної й нереальної умови

Молодим журналістам властиве вживання підрядних частин реальної й нереальної умови: у їх статтях виокремлено 35 підрядних частин на позначення реальної і 16 – нереальної умови. Частіша вербалізація молодими авторами нереальної умови порівняно з репортерами похилого віку свідчить про менший досвід аналізу у молодому віці можливостей і альтернатив, володіння меншою кількістю інформації щодо здійснення чи нездійснення різних умов, меншу впевненість у тому, що буде. Молоді журналісти говорять частіше про нездійсненні умови тому, що не мають досвіду реалізації реальних умов. Крім того, у реченнях нереальної умови молоді журналісти віддають перевагу підрядним частинам так званої *відкритої* умови, в яких автор висловлює припущення щодо неіснуючої ситуації стосовно теперішнього чи майбутнього або висловлює бажаність появи нереальних умов [158, с. 320; 381, с. 546]. Із-поміж 16 речень нереальної умови, виокремлених у статтях молодих журналістів, 15 позначають відкриту умову, напр., *And even if those votes materialized tomorrow, it is too late for them to make a major difference in the economy before November* [Newsweek 10.07.2010]. Підрядні частини *відхиленої* нереальної умови, що імплікують нереалізацію умови у минулому й акцентують наслідок, що міг би з'явитися, але не виник [158, с. 320], не властиві молодим журналістам: у проаналізованому корпусі ми вияви лише одне речення відхиленої нереальної умови: *If you guys were the inventors of Facebook, you would have invented Facebook* [Newsweek 27.09.2010].

З віком кількість підрядних частин на позначення реальної умови збільшується, а нереальної зменшується: виявлено 43 підрядні частини реальної умови й 13 нереальної у статтях авторів середнього віку. Така дистрибуція цих підрядних частин відбиває впевненість журналістів середнього віку у здійсненних умовах, які вони знають із власного досвіду, і в той же час, вони розмірковують про гіпотетичні ситуації чи умови, які могли б реалізуватися в теперішньому чи майбутньому, що втілюються у підрядних частинах *відкритої* нереальної умови: їх кількість становить 12 одиниць на противагу одному реченню відхиленої нереальної умови.

У статтях журналістів похилого віку кількість підрядних частин реальної умови значно збільшується: виявлено 63 речення на противагу сімом нереальної умови. Переважна вербалізація журналістами похилого віку реальної умови відбиває їхню впевненість у наслідках подій: вони звертаються до здійснених умов завдяки своєму досвіду. Наступне речення літнього журналіста ілюструє його впевненість у наслідках маніпулювання фінансовими структурами: *If too many countries try to manipulate the system for their advantage, then the global economy may become unstable or succumb to mutual suspicions* [Newsweek 25.07.2005].

Отже, збільшення з віком структур на позначення умови свідчить про вдосконалення у літніх людей здатності прогнозувати явища, висувати різноманітні гіпотези, передбачати можливі наслідки й відстоювати власні позиції. Водночас, недиференційний сполучник *if* у молодому віці урізноманітнюється іншими конекторами умовних речень у похилому віці, з одного боку, а припущення щодо неіснуючої ситуації і бажаності появи нереальних умов у молодому віці змінюється позначенням реальних умов у похилому віці, з іншого.

Відношення допустовості відбивають такий взаємозв'язок, за якого подія відбувається, незважаючи на перешкоду, що заважає її перебігу [80, с. 3; 158, с. 321], тобто уявлення про допустовість спирається на силові дії зіткнення з перешкодою й подолання її опору. У сило-динамічному аспекті перешкода

подається як Антагоніст, котрий чинить опір внутрішній схильності до руху або до спокою Агоніста. У свою чергу, Агоніст є фокальною силою, виділеним учасником силового протистояння, котрий долає опір Антагоніста [464, с. 415]. Враховуючи протилежні тенденції Агоніста й Антагоніста, розрізняємо дві моделі допустовості – статичну й динамічну.

Допустові підрядні речення виявляють залежність від віку у двох аспектах. По-перше, він визначає їхню загальну кількість. Найбільша частотність виявлена в статтях літніх репортерів (46 речень), що свідчить про більший досвід літніх авторів подолання труднощів і перешкод. У статтях журналістів молодого та середнього віку кількісні відмінності незначні: виявлено 30 підрядних частин у текстах молодих журналістів і 32 у авторів середнього віку. Це пояснюється тим, що репортери цих вікових груп частіше фокусують увагу на інших характеристиках дійсності: темпоральних і просторових відношеннях у молодості і причинових у середньому віці. По-друге, вік журналістів зумовлює частотність вживання сполучників окремих груп: допустово-темпоральних (*while, whereas, even as, even when*), допустово-узагальнюючих (*whatever, whoever, however, whenever* та еквівалентних словосполучень *no matter what / who / how*), допустово-альтернативних (*whether ... or ...*), допустово-умовних (*if, even if*), допустово-зіставних (*as*) [158, с. 322].

Вживання сполучника *though (although)* з недиференційним значенням допустовості, що експлікує основну категоризаційну перспективу, у статтях молодих журналістів становить половину випадків: він вводить 16 із 30 виявлених речень, а 14 відкриваються іншими конекторами. Відображаючи подолання Агоністом ПРОТИДІЇ Антагоніста, сполучник *though* співвідносить зображені відношення з моделлю статичного чи динамічного домінування залежно від лексико-граматичного наповнення речень, напр., *Localization usually trumps globalization, though countries seem to succeed more when they encourage globalization* [Newsweek 25.07.2005]. У наведеному прикладі допустові відношення між головним і підрядним реченнями засновані на моделі динамічного домінування: Агоніст, названий у головній частині підметом

localization "локалізація" виявляє тенденцію до руху, на яку вказує дієслово *trump* "перевершувати", а тому Антагоніст, позначений додатком *globalization* "глобалізація", виявляє схильність до спокою. У підрядному реченні Агоніст, представлений підметом *countries* "держави", демонструє схильність до руху, на що вказує інфінітив *to succeed* "домагатися успіху". У протистоянні цих сил Агоніст є більш сильним, оскільки, зважаючи на державні кордони, локалізація виявляється яскравіше.

Із віком частотність вживання сполучника *though* у репортерів спадає, витісняючись іншими синонімічними одиницями, що експлікують другорядну категоризаційну перспективу: з 32 допустових речень у статтях журналістів середнього віку 15 приєднуються сполучником *though* і 17 вводяться іншими засобами, а з 46 речень у літніх авторів сполучником *though* вводяться 19, а іншими способами – 27, що відображено на Рисунку 4.3.

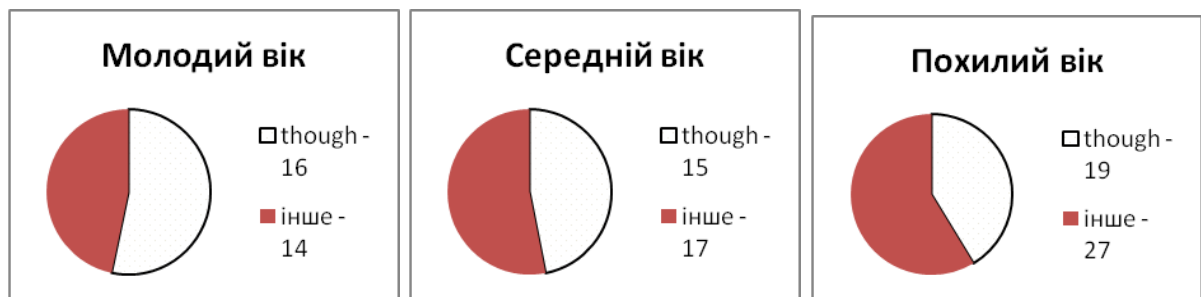

Рис. 4.3. Співвідношення підрядних частин зі сполучником *though* і сполучниками супутньої семантики

Кількість допустово-темпоральних сполучників *while*, *even as*, *even when*, збільшується з віком від семи вживань у журналістів молодого і середнього віку до дванадцяти у літніх авторів, що свідчить про їх більшу увагу до аналізу взаємодії декількох відношень в другорядній перспективі. Протистояння Агоніста й Антагоніста в часі асоціюється або з ТОЧКОЮ, або з ІНТЕРВАЛОМ з МЕЖАМИ на темпоральній шкалі. Відношення між Агоністом та Антагоністом відображають внутрішній стан учасників ПРОТИДІЇ, а темпоральна шкала пропонує перспективу спостерігача. Отже, в допустово-темпоральних реченнях сполучники *while*, *even as*, *even when* вказують на те, як час може обмежувати

схильність Агоніста до руху або порушувати тенденцію до спокою, напр., *While there were bumps along the way, the ride was generally smooth and steady* [Newsweek 07.06.2010]. У наведеному прикладі сполучник *while* вказує на одночасне існування учасників ПРОТИДІЇ: Агоніст, названий у головній частині підметом *ride* "поїздка", виявляє схильність до руху, про яку свідчать означення *smooth and steady*. Сполучник *while* акцентує співіснування з Агоністом Антагоніста, названого додатком у підрядній частині *bumps* "вибоїни", котрі виявляють тенденцію до спокою, на яку вказує значення слова як нерухомої сутності – поглиблення на поверхні чого-небудь (a small convex area on a surface) [494]. Специфіка допустових відношень у наведеному прикладі полягає в тому, що, описуючи подолання Агоністом із тенденцією до руху опору схильного до спокою Антагоніста, акцентується те, що останній чинить опір протягом тривалого часу, про що сигналізує обставина *along the way*.

Із віком журналістів збільшується кількість допустово-узагальнювальних сполучних слів *whatever, whoever, however, whenever, wherever* та еквівалентних словосполучень *no matter what / who / how*, які акцентують існування великої кількості чинників, що перешкоджають реалізації тенденції Агоніста. На відміну від двох випадків уживання цих сполучників у статтях молодих авторів і трьох у журналістів середнього віку, у літніх журналістів знаходимо вісім випадків, що свідчить про інтуїцію, котра підказує існування безлічі перешкод. Допустово-узагальнювальні речення реалізують модель статичного домінування, згідно якої Агоніст зі схильністю до спокою зберігає свій стан всупереч впливу Антагоніста з тенденцією до руху, напр., *Whatever the leaked material suggests, the politicians would do well to apologize* [Newsweek 20.12.2010]. У наведеному прикладі сполучник *whatever* сигналізує про те, що рухомий Антагоніст, названий у підрядній частині підметом *material* «матеріал», різними способами порушує спокій Агоніста, хоча безуспішно. Разом із тим, названий у головній частині Агоніст *the politicians* «політичні діячі» виявляє тенденцію до спокою, на яку вказує дієслово *apologize*.

Вікові відмінності в частотності допустово-альтернативних (*whether ... or...*), допустово-умовних (*if, even if*) і допустово-зіставних (*as*) сполучників не виявлені, бо вони менш частотні в журнальних статтях порівняно з розглянутими вище групами: п'ять одиниць у статтях молодих журналістів і по сім у матеріалах репортерів середнього та похилого віку. Допустово-альтернативні підрядні частини (два вживання у молодих авторів, чотири – у репортерів середнього віку і одне – у літніх журналістів) констатують наявність двох ПЕРЕШКОД, які однаковою мірою можуть заважати перебігу події, описаної у головній частині, і вводяться парними сполучниками *whether... or...*: *Whether the explanation is conservatives who are terrified that smiling at a liberal will bring a primary challenge from an unhinged tea-bagger, or the unintended consequences of ethics rules limiting convivial junkets, it's on many a senator's mind: the place is broken* [Newsweek 18.01.2010]. У наведеному реченні сенатор (*a senator*), який приймає рішення внести законодавчі зміни, представлений як Агоніст із тенденцією до руху, і стикається з двома Антагоністами зі схильністю до спокою: консерваторами (*conservatives*) та правилами етики (*ethics rules*), що чинять опір. Більш сильний Агоніст долає їх опір і реалізує свою тенденцію, тобто рухається (*the place is broken*). Допустово-умовні частини (одне речення у молодих репортерів, два – у журналістів середнього віку і чотири – у літніх авторів) виокремлюють ПЕРЕШКОДУ, яка за певних умов заважає перебігу події у головній частині, і приєднуються сполучником *if, even if*: *Changing the alphabet has meant that Turks can read, even if it is only the football results* [Newsweek 28.02.2011]. Населення Турції у наведеному реченні представлено як Агоніст (підмет *Turks*) із тенденцією до руху, на яку вказує модальне дієслово *can* [464, с. 441]; невміння населення читати турецькою мовою після латинізації абетки виступає у ролі Антагоніста, котрий, однак, у реченні не вербалізований: силове протистояння відбувається, коли, крім результатів футбольного матчу, виникає потреба читати інший матеріал латиницею.

Допустово-зіставні підрядні частини (два вживання у молодих авторів і по одному у журналістів середнього й похилого віку) вказують на те, що перешкода не впливає на перебіг події, описуваної у головній частині, і вводяться сполучником *as*, напр., *Shocking as it sounds, failure can be a good thing* [Newsweek 20.09.2010]. У наведеному реченні схвалення автором невдачі представлено як Агоніст із тенденцією до руху, ситуація шоку людей, які не схвалюють невдачі, подана як Антагоніст зі схильністю до спокою, який, однак, не блокує тенденцію Агоніста, тобто сильне здивування людей не утримує автора від виявлення позитивних сторін невдачі.

Вікові відмінності у вживанні допустових обставин, які вводяться прийменниками *despite, in spite of, for, with, albeit, regardless of* та сполучниками *though, while, whether...or..., however*, незначні: в проаналізованих статтях виявлено 18 вживань у молодих журналістів, 17 – у репортерів середнього віку і 21 – у літніх авторів.

Таким чином, перехід від недиференційного сполучника *though* в молодому віці до допустово-темпоральних і допустово-узагальнювальних сполучників у статтях літніх журналістів свідчить про те, що з віком автори фокусується на таких характеристиках допустовості як локалізація учасників взаємодії в часі і узагальнення безлічі перешкод.

Не виявляють залежності від віку журналістів **відношення цілі**, які відбивають спрямованість дії мовця на майбутню подію чи стан [491, с. 763], прагнення чи передбачення майбутнього результату [307, с. 24], та **відношення наслідку**, що відбивають такий взаємозв'язок, за якого одна подія виникає, спрямовується чи змінюється під дією іншої [491, с. 834]: виявлено 73 обставини цілі у статтях молодих журналістів, 69 – у авторів середнього віку і 79 – у літніх репортерів. Рівномірна дистрибуція обставин і підрядних речень цілі у статтях авторів різного віку свідчить про важливість вербалізації бажання, прагнення, цілепокладання, спрямованості, мотиву у будь-якому віці. Відношення наслідку вербалізуються 17 обставинами у статтях молодих журналістів, 14 – у авторів середнього віку й 16 – у літніх. Підрядні речення

наслідку зустрічаються у статтях молодих журналістів 15 разів, у авторів середнього й похилого віку 11 і 12 разів відповідно (див. див. Додаток Ж, Таблиця Ж.7). Рівномірна дистрибуція структур на позначення наслідку у статтях авторів різного віку свідчить про вербалізацію результатів силового протистояння у будь-якому віці.

4.4.2. Гендерний аспект: опозиція причини та умовно-допустових відношень. Гендерний вплив на зображення каузальних відношень виявляється у переважанні відношень причини й наслідку у статтях журналістів-чоловіків та умови й допусту – у текстах жінок.

У статтях журналістів-чоловіків виявлено 127 *причинових* конструкцій на противагу 96 у жінок, що свідчить про їх більшу увагу до силової взаємодії. У статтях чоловіків рівномірно представлені всі види прийменників, які вводять обставини, та сполучників, що відкривають підрядні частини причини: з-поміж 46 обставин у авторів-чоловіків 11 вводяться сполучником *because of* та сполучниковими виразами *for the reason of, on account of*, 10 відкриваються прийменниками зі значенням обов'язку *due to, owing to, thanks to, by courtesy of*, 17 починаються прийменниками просторової семантики *for, from, out of, in, with* і вісім виражені дієприкметником чи абсолютним номінативний комплексом. В свою чергу, жінки переважно обмежуються сполучником *because of*, який передає недиференційоване значення причини, інші сполучні засоби представлені рідко (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.8). Так, у наступному реченні журналістки обставина причини відкривається сполучником *because of* з недиференційним значенням причини: *Large U.S. firms are well into the black, in part because of the labor-cost savings they've enjoyed from IT improvements and offshoring to cut expensive U.S. jobs* [Newsweek 18.01.2010]. У реченні автора-чоловіка викиди вуглекислого газу постають як Агоніст із тенденцією до руху, а людство, позначене підметом *we* у головній частині, є Антагоністом зі схильністю до спокою: *We may be heading toward climate catastrophe due to greenhouse-gas emissions, but death for everyone on the planet as a result doesn't appear imminent* [Newsweek 09.05.2012].

Відношення *наслідку* у статтях чоловіків позначені 49 разів обставинами й підрядними частинами на противагу 36 випадкам у жінок, що свідчить про зосередженості авторів-чоловіків на результаті силового протистояння. На інтенсивність сили учасників ПРОТИДІЇ вказують у статтях чоловіків прислівники ступеня якості й міри кількості *too*, *enough*, *sufficiently* та інтенсифікатор *so / so much*. Вони акцентують силу Агоніста, відображену стосовно ВЕРТИКАЛІ. Так, у наведеному нижче реченні журналіста-чоловіка торгові блоки, представлені як Агоніст, виражений підметом головної частини *the blocs*, має достатню ступінь сили (*big and diverse*), котра забезпечує реалізацію його тенденції; наслідок, що акцентується, є стан спокою Агоніста: *In fact, the blocs may be so big and diverse that they won't need to worry about lowering trade barriers* [Newsweek 28.02.2011].

Журналісти-жінки віддають перевагу структурам на позначення відношень умови і допустовості, які спираються на складніші сило-динамічні моделі, що свідчить про розуміння каузальності жінками у більш широкому значенні. Структури на позначення відношень умови зустрічаються у статтях жінок 109 разів на противагу 96 у чоловіків, а структури допустовості зафіксовані 90 раз проти 70 у чоловіків. Загалом наведені цифри представляють незначні кількісні коливання, однак відмінності виявлені у вживанні окремих різновидів цих конструкцій. Так, при позначенні умови журналісти-чоловіки, частіше від жінок вживають речення нереальної умови, що свідчить про їх намір спрогнозувати різні ситуації. У наступному реченні журналіста-чоловіка припинення діяльності Світової організації торгівлі (Агоніст *the WTO* із тенденцією до руху) представлене як нереальна умова: *Trade negotiations would actually go much further if the WTO simply closed down its talks altogether* [Newsweek 28.02.2011].

Переважання у статтях жінок речень реальної умови зумовлене їх більшою увагою до можливих обставин перебігу подій. У наступному реченні репортерки риба (*the fish*), яка досліджує своє водоймище, зображена як Агоніст із тенденцією до руху (*explore*), а ПЕРЕШКОДА, представлена

запереченням *not*, є реальною умовою: *But if the fish do not first explore their tank, their sense of direction stinks, suggesting that they acquire it and are not born with it* [Newsweek 24.08.2009].

Співвідношення речень реальної й нереальної умов у статтях журналістів-чоловіків і жінок представлено на Рис. 4.4.

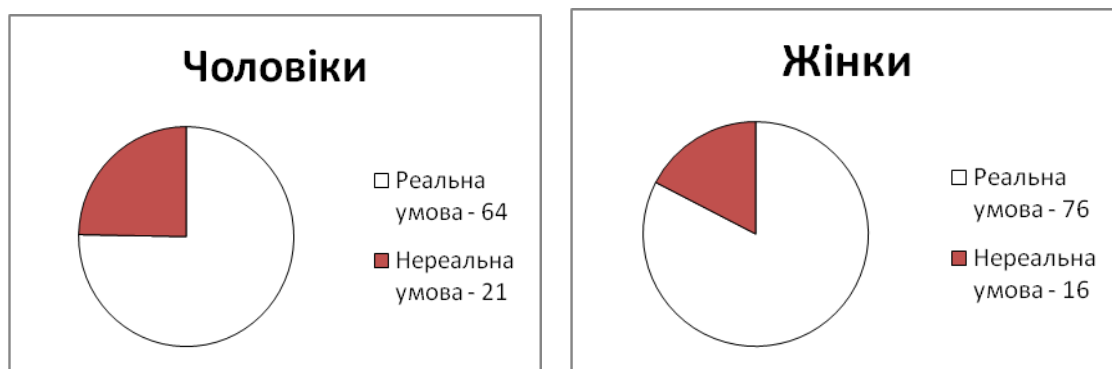

Рис. 4.4. Співвідношення речень реальної й нереальної умови у статтях журналістів-чоловіків і жінок

Вживання умовних речень виявляє тенденцію жінок до використання сполучника недиференційного значення *if*, напр., *My own hypothesis is that if you present the average Londoner with a map, they'll find it easier to find Ibiza than the Lake District* [Newsweek 11.03.2009]. Журналісти-чоловіки частіше за жінок вживають сполучники супутньої семантики: *unless*, що виокремлює єдину умову серед багатьох, яка ЗАБЕЗПЕЧУЄ МОЖЛИВІСТЬ реалізації дії [158, с. 319]; *given that, provided, granted*, що акцентують бажаність умови, названої у підрядній частині, для реалізації події [158, с. 319], де *give, provide, grant* у складі цих сполучників імплікують джерело сили; *suppose, assuming / presuming that, on condition that, considering, admitting, seeing that*, котрі вказують виключно на гіпотетичність [158, с. 319]; *once*, який має супутню семантику темпоральності. У наступному реченні журналіста підрядна частина вводиться сполучником *in case*, який виокремлює одну із багатьох можливих умов: *The Tories have given ground on electoral reform, promising a referendum next year on a new voting system that would let voters nominate a second preference in case their favored candidate fails to win a full majority* [Newsweek 27.09.2010]. Крім того, у

статтях чоловіків виявлено одне речення з двома сполучниками *if and when* для акцентування умови й темпоральності: *But if and when the Iranian ship reaches the Mediterranean, no one can be sure what will happen* [Newsweek 15.06.2010].

Співвідношення сполучників *if* та супутньої семантики у текстах авторів протилежної статі зображено на Рис. 4.5.

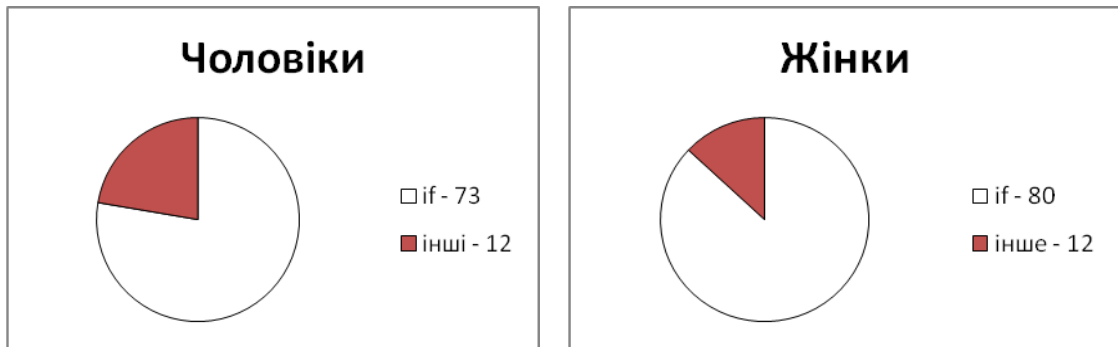

Рис. 4.5. Співвідношення підрядних частин зі сполучником *if* та сполучниками супутньої семантики

Аналогічна тенденція виявлена у вживанні допустових речень: жінки віддають перевагу недиференційному сполучнику *though*, а чоловіки частіше вживають конектори супутньої семантики, що представлено на Рисунку 4.6.

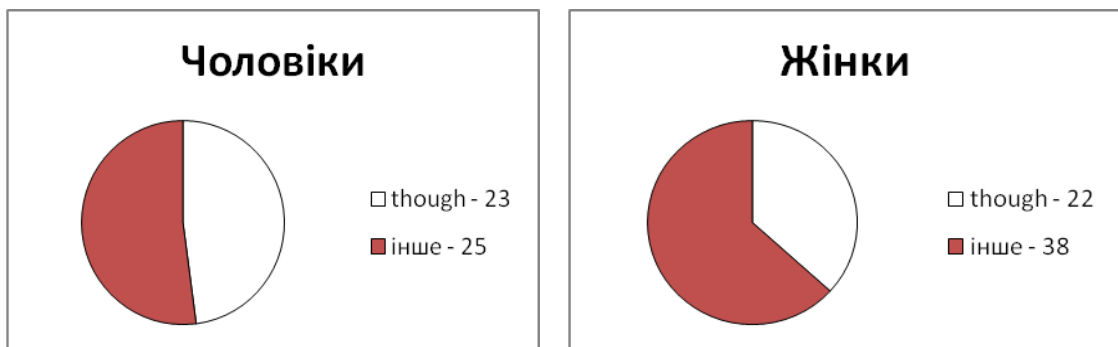

Рис. 4.6. Співвідношення підрядних частин зі сполучником *though* і сполучниками супутньої семантики

Таким чином, при зображенні каузальних відношень, які мають силову основу, журналісти-чоловіки віддають перевагу структурам причини і наслідку, а жінки – умови і допустовості. Водночас, при позначенні умовних і допустових відношень у статтях чоловіків представлені усі різновиди сполучників, а жінки переважно обмежуються сполучниками

недиференційного значення *if* та *though*, що експлікують основну категоризаційну перспективу.

4.5. Однорангове структурування подій

Однорангове структурування двох або кількох подій у журнальному дискурсі здійснюється складносурядними реченнями, що досягається поєднанням граматично рівноправних, однорідних частин, розташованих в одній синтаксичній площині [499, с. 3; 127, с. 237]. Цей спосіб структурування подій характеризується наявністю щонайменше двох синтаксичних частин, які перебувають між собою у відношеннях *координації*, з'єднуючись сполучниками сурядності, які не входять до складу жодної з частин, а належать всьому реченню в цілому, або оформлюються безсполучниковим зв'язком, за якого змістові відношення залишаються імпліцитними [178, с. 10; 265, с. 5].

4.5.1. Віковий аспект: збільшення частотності сурядних відношень. Кількість складносурядних речень збільшується з віком журналістів: 161 вживання у статтях молодих журналістів, 178 – у матеріалах авторів середнього віку й 206 – у літніх. Частіше вживання паратаксису у статтях журналістів похилого віку свідчить про їх меншу увагу до ієрархізації подій: вони зображуються як однорангові і представлені послідовно у лінійному ланцюгу розгортання авторського задуму. Крім того, складносурядні речення є легшими з точки зору читабельності [450, с. 89]: відповідно до гіпотези глибини, кількість вузлів речення, що приблизно відповідає кількості предикативних та напівпредикативних одиниць, тобто його глибина, корелює з об'ємом оперативної пам'яті людини – 7 (± 2) одиниць [133, с. 127]. Чим менша глибина речення, тобто чим менше підрядних частин у ньому, тим воно більш читабельне. Координаційний зв'язок не розгортає речення вглиб, а починає новий рівень розширення з відповідно новим рахунком вузлів, тому паратаксис легко й послідовно сприймається читачем на відміну від гіпотаксису,

сприймаючи який читач тримає у пам'яті початок розширення і всі наступні вузли, що залежать від нього [193, с. 64].

Сурядні структури функціонально та семантично наближаються до груп окремих простих речень. Межа між низкою самостійно вжитих простих речень і паратакисом нечітка, вони є однаково комунікативно значимими ланками дискурсу [123, с. 338; 265]. Найчастіше вони вживаються для ретроспективного або синхронного зображення ряду послідовних дій і надають оповіді спокійний, незацікавлений і відсторонений тон [193, с. 64].

Найбільш рівномірне збільшення кількості складносурядних речень виявлено серед з'єднувальних і протиставних різновидів (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.8). Кількість складносурядних речень зі **з'єднувальними** сполучниками (*and, nor, neither...nor..., not only... but also..., as well as*), що поєднують кілька однорідних подій, констатуючи їх суміжність, співіснування чи супроводження одна одної [158, с. 301; 265, с. 123], збільшується з віком журналістів від 71 і 74 уживань у статтях авторів молодого й середнього віку до 89 – у літніх репортерів. Переважання речень зі з'єднувальними сполучниками у статтях журналістів похилого віку свідчить про відсутність бажання втручатися у перебіг подій, адже при вживанні з'єднувальних складносурядних речень мовець постає як відсторонений спостерігач, що відтворює певний стан справ [265, с. 123]. Так, автор фіксує співіснування й взаємовідповідність двох ситуацій у наведеному нижче реченні: *Turkey has twice Egypt's GDP per capita, and Turkish businessmen (and women) are all over the world* [Newsweek 28.02.2011].

Складносурядні речення з протиставними, причиновими, наслідковими й розділовими сполучниками спираються на відношення силової динаміки. Разом із тим, постулюючи рівноправність частин, складносурядне речення відбиває таке сприйняття, за якого увага спостерігача рухається від однієї ситуації до іншої.

Складносурядні речення з **протиставними** сполучниками (*but, while, whereas*), сполучниковими прислівниками (*yet, still, nevertheless, however,*

however, nonetheless) і часткою *only* зустрічаються 69 і 72 рази у статтях журналістів молодого і середнього віку і 81 раз у текстах літніх авторів, що свідчить про більшу увагу з віком до протистояння чи контрасту між двома ситуаціями [158, с. 301; 265, с. 106]. У поданому нижче реченні автор похилого віку заперечує здатність описаної в антецеденті ситуації змінити чи викликати очікувану ситуацію: *It (the Internet) has provided us with unprecedented access to information, but it hasn't changed what our brains do with it* [Newsweek 18.01.2010]. Існує думка [265, с. 108], що значення протиставності зближає складносурядні речення з протиставними сполучниками зі складнопідрядними реченнями з підрядними допустовими частинами. Однак, прагматичне навантаження сурядної й підрядної форм різне: акцентування уваги на ПЕРЕШКОДІ (сильний Антагоніст) у підрядній допустовій частині складнопідрядного речення й фокусування на наслідку в сурядному реченні.

У статтях авторів похилого віку переважає паратакис із безсполучниковим зв'язком, за якого змістові відношення залишаються імпліцитними: виявлено вісім уживань ССР з безсполучниковим зв'язком у статтях молодих журналістів, 15 – у середнього віку й 18 у літніх авторів.

Однаковою у текстах авторів усіх вікових груп є кількість складносурядних речень з причиновими, наслідковими й розділовими сполучниками. Складносурядні речення з **причиновим** сполучником *for* виявлені двічі у молодих авторів, чотири рази – у репортерів середнього віку і п'ять разів – у літніх журналістів. Кількість **наслідкових** речень зі сполучниками *so, that's why* та *therefore* акцентують мотивованій причиною результат [158, с. 302; 265, с. 104] становить дев'ять вживань у статтях молодих авторів, 11 – у матеріалах журналістів середнього віку й 10 – у літніх. **Розділові** ССР зі сполучниками *or, either... or..., else, or else, otherwise* вживаються по двічі у статтях журналістів молодого й середнього віку і тричі у літніх авторів.

Таким чином, вікове збільшення складносурядних речень свідчить про зміщення в похилому віці уваги з ієрархізації подій на їх одноранговість.

4.5.2. Гендерний аспект: опозиція з'єднувальних і протиставних відношень. Загальна кількість складносурядних речень у статтях журналістів протилежних статей є однаковою: 276 у чоловіків і 269 – у жінок, що свідчить про рівномірну увагу авторів до однорангових відношень між подіями. Гендерні відмінності полягають у переважанні речень зі з'єднувальними сполучниками у статтях жінок і протиставними – у чоловіків.

Складносурядні речення зі *з'єднувальними* сполучниками (*and, nor, neither...nor..., not only... but also..., as well as*) переважають у текстах жінок, що свідчить про частіше сприйняття ними подій в аспекті їх суміжності, співіснування чи супроводу одна одної – 133 вживання на противагу 101 у чоловіків (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.9). У наступному реченні названі дві ситуації відомі раніше і поєднані сполучником *and*: *The economy boomed under Clinton, and the Democrats are proud of the efforts they made to balance the budget* [Newsweek 20.12.2010]. Натомість, у статтях журналістів-чоловіків переважають складносурядні речення з *протиставними* сполучниками, що свідчить про їх більшу увагу до ПРОТИДІЇ чи ПЕРЕШКОДИ – 126 уживань на противагу 96 у жінок. У наступному реченні виборча кампанія Б. Обама протиставляється його діяльності після обрання його президентом: *Obama campaigned in 2008 as the inspirational newcomer who had no patience for the broken ways of Washington, but he's governed like a Beltway veteran with little patience for inspired outsiders* [Newsweek 20.12.2010].

Інші різновиди сполучників у складносурядних реченнях – причинові, наслідкові, розділові – представлені рівномірно у текстах авторів протилежних статей (див. Додаток Ж, Таблиця Ж.9).

Таким чином, гендерний вплив на позначення однорангових відношень виявляється у переважанні складносурядних речень зі з'єднувальними сполучниками у жінок та протиставними у чоловіків.

4.6. Взаємодія гендерного і вікового параметрів при синтаксичному структуруванні подій

Гендерні відмінності у вживанні синтаксичних структур поступово нівелюються з віком журналістів. Позначення фокусувальних, просторових і темпоральних відношень у статтях авторів протилежних статей залишається з віком відносно стабільним (див. Таблицю 4.7.).

Таблиця 4.7.
Фокусувальні, просторові й темпоральні відношення

Номінативні одиниці	Вік	Молодий	Середній	Похилий
	Гендер	вік	вік	вік
Фокусувальні відношення	Чоловіки	507	488	456
	Жінки	643	530	499
Просторові відношення	Чоловіки	159	156	153
	Жінки	239	140	144
Темпоральні відношення	Чоловіки	405	400	401
	Жінки	426	374	297

Більш чітко тенденція до стирання гендерної специфіки виявляється у вживанні каузальних відношень у підрядних реченнях. Як нижче ілюструє Таблиця 4.8., кількість підрядних речень умови й допустовості у чоловіків з віком не змінюється, а у жінок стабільно йде вгору.

Таблиця 4.8. Каузальні відношення

Номінативні одиниці	Вік	Молодий	Середній	Похилий
	Гендер	вік	вік	вік
Відношення причини	Чоловіки	40	45	42
	Жінки	23	48	25
Відношення умови	Чоловіки	30	34	32
	Жінки	24	32	53

Відношення допустовості	Чоловіки	24	20	26
	Жінки	24	29	41

Отже, в аспекті вибору синтаксичних структур журналісти-чоловіки й жінки як мовні особистості з віком мають також менше відмінностей при зображенні схожих подій.

Висновки до розділу 4

1. Вживання синтаксичних конструкцій виявляє більшу залежність від віку авторів, ніж гендера у трьох аспектах: структурному, що виявляється у частотності вживання різних типів речень; семантичному, тобто у частотності використання певних синтаксичних відношень; у поширенні сполучників певної семантики.

2. В аспекті структури в статтях молодих авторів домінують складнопідрядні речення, а літні журналісти віддають перевагу простим і складносурядним, що свідчить про розвиток з віком бажання у авторів надати своїй оповіді спокійний, незацікавлений і відсторонений тон.

3. На семантичному рівні молоді журналісти віддають перевагу фокусувальним відношенням, які спираються на взаємодію фігури й фону, вербалізуючись складнопідрядними реченнями з підрядними номінативними, атрибутивними й компаративними частинами, та просторовим і темпоральним, формалізованим топологічними й динамічними образ-схемами. Натомість, літні автори віддають перевагу каузальним і сурядним відношенням, які відбивають силу взаємодію референтів та одноранговість подій відповідно.

4. Номінативні, атрибутивні й компаративні частини виконують різні фокусувальні функції, виявляючи неоднаковий віковий спад у частотності вживання. Удвічі в статтях молодих авторів домінують складнопідрядні речення з *підметовими* частинами, що реалізують ініціальну фокусувальну модель, за якої підрядна частина у позиції підмета слугує фігурою, і модель

відкладеного фокусування з займенником *it*, за якої підметова частина у постпозиції, утримує увагу до кінця речення. Кількість підрядних *присудкових* частин, які конкретизують фігуру, названу підметом головної частини, спадає в статтях літніх авторів у півтора рази порівняно з молодими. Кількість підрядних *атрибутивних* частин, які акцентують увагу лише на одній ознаці фігури, що виділяє її із низки подібних, спадає майже у півтора рази в статтях літніх авторів порівняно з молодими. Кількість *компаративних* конструкцій, представлених як підрядними частинами, так і обставинами, які створюють фон для фігури, представленої головною частиною, також у півтора рази спадає в статтях журналістів похилого віку порівняно з молодими.

5. Вербалізація просторово-темпоральних відношень домінує у статтях молодих журналістів лише на рівні обставин, які переважають у їх статтях у півтора рази порівняно з літніми. Автори молодого віку віддають перевагу обставинам місця, які вказують на розташування об'єктів на площині або у тривимірному просторі. Натомість, у статтях літніх журналістів домінують просторові обставини на позначення пунктів, стосовно яких здійснюється рух: початкового, проміжних і кінцевого. Крім структур на позначення траєкторії переміщення, у статтях літніх журналістів домінують обставини з семантикою різнонаправленого руху у певних МЕЖАХ чи по колу. При зображенні *темпоральних* відношень молоді журналісти вдвічі частіше за літніх вживають обставини на позначення точного часу, а також інтервалів з чіткими часовими межами. Натомість, у статтях літніх авторів домінують обставини зі значенням невизначеної часової протяжності.

6. Кількість синтаксичних структур на позначення каузальних відношень у складнопідрядних реченнях, які спираються на силову динаміку – удвічі більша у статтях літніх журналістів, що вказує на вікове зміщення уваги на феномени сили. Із віком журналістів майже у півтора рази збільшується кількість *сурядних* відношень, що свідчить про зміщення в похилому віці уваги з ієрархізації складників подій на їх одноранговість.

7. У статтях літніх журналістів урізноманітнюється семантика сполучників: у матеріалах молодих авторів домінують конектори з однозначною семантикою, а літні журналісти віддають перевагу полісемантичним сполучникам з кількома значеннями.

8. В аспекті гендеру в статтях журналістів-жінок домінують фокусувальні підрядні частини. Із-поміж структур на позначення просторових відношень у статтях чоловіків переважають одиниці з семантикою розташування на площині, а в матеріалах жінок – обставини, що локалізують референтів у тривимірному просторі.

9. Із віком журналістів гендерні відмінності у вживанні синтаксичних структур поступово нівелюються.

Положення цього розділу відображені у шести публікаціях автора [91, с. 418-422; 93, с. 74-78; 95, с. 43-45; 96, с. 293-299; 100, с. 90; 101, с. 450-454].

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Мовна особистість журналіста є сукупністю здібностей і параметрів, які виявляються у виборі засобів авторського ослівеснення дійсності у статтях часописів. Структура мовної особистості американського журналіста збігається з трьома традиційними рівнями – мотиваційним, лінгвокогнітивним і вербально-семантичним, останній із яких розглядаємо як вербально-дискурсивний.

Гендер і вік авторів як параметри мотиваційного рівня впливають на вибір номінативних одиниць трьох груп: мотиваційних, емотивних і оцінних.

Мотиваційні одиниці іменують осіб, діяльність яких спрямована на задоволення базових потреб людини: для журнального дискурсу найбільш важливими є належність, визнання й безпека. При вживанні номінативних одиниць, що апелюють до потреби в суспільній *належності*, яка полягає у входженні людини в різні соціальні утворення – сім'ю, професійний колектив чи етнічну групу, гендер журналістів виявляється у двох аспектах: у виборі одиниць на позначення окремих суспільних груп і в рівнях – базовому або субординатному – категоризації представників різних професій. Журналісти-жінки втричі частіше за чоловіків позначають родинну належність учасників подій, іменуючи сім'ю в цілому, її окремих членів або стосунки між ними; удвічі частіше називають осіб за гендерною належністю, віддаючи перевагу одиницям на позначення осіб жіночої статі. Крім зосередження на представниках своєї статі, журналісти-чоловіки вдвічі частіше за жінок вказують на належність до професійних груп та етнічних спільнот. Гендерні відмінності в іменуванні професійної належності учасників подій виявляються в тому, що при зображенні представників суспільних професій – лікарів, науковців, спеціалістів сфери послуг і комунікацій – чоловіки віддають перевагу базовим номінаціям, а жінки – субординатним одиницям, які конкретизують представників різних професій.

При апеляції до потреби у *визнанні*, яка виявляється у повазі інших, репутації й престижі, у матеріалах чоловіків домінують, тобто переважають у два-три рази, одиниці, які зображають рух до слави, співвідносячи учасників подій з окремими щаблями суспільної ієрархії, а в статтях жінок – засоби позначення осіб, які здобули визнання. Гендерна диференціація вживання номінативних одиниць, що апелюють до потреби у *безпеці*, виявляється у позначенні її фізичного й суспільного різновидів. У статтях журналістів-жінок удвічі переважають одиниці, які йменують фізичні загрози: назви хвороб і стихійних лих. Натомість, у статтях чоловіків домінують номінації суспільних загроз: утричі переважають засоби на позначення тероризму і удвічі частіше зустрічаємо найменування війн і асоційованих із ними явищ.

Вік авторів здебільшого виявляється у частотності мотиваційних одиниць. При апеляції до потреби в *належності* у статтях журналістів молодого й середнього віку домінують позначення представників професій, що пояснюється фаховою адаптацією молодих людей, а в матеріалах літніх авторів удвічі збільшується кількість етнономінацій, що вказує на усвідомлення з часом національної ідентичності, пов'язаної з процесами самовизначення. При апеляції до потреби у *визнанні* спостерігається віковий спад у частотності одиниць, які локалізують осіб на нижніх щаблях суспільної ієрархії та на її вершині. Натомість, молоді журналісти удвічі частіше зображують поп-зірок, яким притаманна короткочасна слава, а літні автори віддають перевагу одиницям, які відбивають тривале визнання. Із віком збільшується частотність номінативних засобів, які апелюють до потреби у *безпеці*: її порушення у статтях літніх авторів акцентується назвами хвороб і злочинів, а втрата – одиницями на позначення смерті, що зумовлено зниженням фізичних можливостей літніх людей і поступовим відстороненням від активного суспільного життя. Натомість, молоді журналісти віддають перевагу одиницям, які позначають підтримання безпеки.

Гендерні відмінності у вживанні *емотивних* номінацій, які іменують стани людини, викликані спонтанними реакціями, виявляються в їх семантиці і

в частоті. В аспекті частотності емотивні одиниці майже вдвічі переважають у текстах жінок, що свідчить про їхню більшу емоційність і бажання вербалізувати свої стани. За категоризаційним критерієм у статтях авторів-чоловіків домінують моноемотивні номінації, які позначають базові емоції, співвідносні з основною категоризаційною перспективою, а журналісти-жінки віддають перевагу одиницям на позначення кількох емоцій, які представляють другорядну перспективу. В аспекті віку відмінності у вживанні емотивних одиниць виявляються лише у їх частотності: у літніх авторів їхня кількість зменшується майже у півтора рази порівняно з молодими.

Гендер і вік журналістів по-різному виявляються у вживанні *оцінних* номінацій, які вербалізують осмислені ставлення журналістів до зображеного стосовно аксіологічних координат «добре» й «погано». Автори-жінки вдвічі частіше диференціюють сенсорні й емотивні оцінки, а чоловіки – раціоналістичні. При позначенні *сенсорних* оцінок, які характеризують приємні чи неприємні відчуття, жінки вдвічі частіше за чоловіків вживають одиниці, котрі позначають приємне, співвідносно з ПРИТЯГАННЯМ, що репрезентує рух цілі за джерелом, а чоловіки віддають перевагу оцінним одиницям із семантикою ПРИМУШЕННЯ, що відбиває досвід руху під впливом зовнішніх сил. Гендерні відмінності у вживанні номінацій *емоційної оцінки*, яка позначає реакцію, котру об'єкти викликають у людини, полягає у тому, що в статтях журналістів-жінок номінації емоційної оцінки удвічі частіше характеризують осіб, об'єкти, окремі дії, відрізки часу та місце подій. Натомість, у статтях чоловіків номінації емоційної оцінки вдвічі частіше характеризують процеси, наслідки діяльності, абстрактні поняття та кількість і міру вияву ознаки. Із-поміж номінацій *раціоналістичної* оцінки, яка характеризує користь та ефективність діяльності за рахунок утилітарного, телеологічного й нормативного різновидів, журналісти-чоловіки втричі частіше за жінок вживають одиниці зі значенням утилітарної оцінки, яка характеризує користь, та у півтора рази частіше позначають телеологічну оцінку, що описує досягнення цілі. У свою чергу, журналісти-жінки зосереджуються на

нормативному різновиді раціоналістичних оцінок для позначення збалансованої і гармонійної діяльності, заснованої на відношенні РІВНОВАГИ, що відбиває усвідомлення людиною відчуття статички тіла, за якої протидіючі сили нейтралізують одна одну. В аспекті віку у статтях молодих журналістів домінують одиниці загальнооцінної семантики, а в матеріалах літніх авторів – частковооцінні номінації, у значенні яких представлена основа оцінки.

Із віком журналістів гендерні відмінності у вживанні номінативних одиниць поступово нівелюються: літні чоловіки й жінки послуговуються одними й тими ж мотиваційними одиницями, подають ставлення до зображуваних подій однаково оцінними номінаціями. Водночас спостерігається більш різкий – майже вдвічі – спад вживання емотивних номінацій у статтях чоловіків, а у текстах жінок виявлено лише незначне падіння.

Вживання синтаксичних конструкцій виявляє більшу залежність від віку авторів, ніж гендера, у трьох аспектах: структурному, що виявляється у частотності вживання різних типів речень; семантичному, тобто у частотності використання певних синтаксичних відношень; у поширенні сполучників певної семантики.

В аспекті *структури* в статтях молодих авторів домінують складнопідрядні речення, а літні журналісти віддають перевагу простим і складносурядним, що свідчить про розвиток з віком бажання у авторів надати своїй оповіді спокійний, незацікавлений і відсторонений тон.

На *семантичному* рівні молоді журналісти віддають перевагу фокусувальним відношенням, які спираються на взаємодію фігури й фону, вербалізуючись складнопідрядними реченнями з номінативними, атрибутивними й компаративними частинами, та просторовим і темпоральним, формалізованим топологічними й динамічними образ-схемами. Натомість, літні автори віддають перевагу каузальним підрядним і сурядним відношенням, які відбивають силову взаємодію референтів та одноранговість подій відповідно. Домінування у статтях молодих журналістів *фокусувальних* відношень, тобто

взаємодії фігури й фону, на які спирається семантика складнопідрядних речень із *номінативними* – підметовими, присудковими і з'ясувальними – підрядними частинами, а також *атрибутивними* й *компаративними* частинами, свідчить про більшу опору у цьому віці на візуальне сприйняття, що характерно для початкових етапів пізнання світу. Номінативні, атрибутивні й компаративні частини виконують різні фокусувальні функції, виявляючи неоднаковий віковий спад у частотності вживання. Удвічі домінують в статтях молодих авторів складнопідрядні речення з *підметовими* частинами, що реалізують ініціальну фокусувальну модель, за якої підрядна частина у позиції підмета позначає фігуру, і модель відкладеного фокусування з займенником *it*, за якої підметова частина у постпозиції утримує увагу до кінця речення. Кількість підрядних *присудкових* частин, які конкретизують фігуру, названу підметом головної частини, спадає в статтях літніх авторів у півтора рази порівняно з молодими. Кількість підрядних *атрибутивних* частин, які акцентують увагу лише на одній ознаці фігури, що виділяє її із низки подібних, спадає майже у півтора рази в статтях літніх авторів порівняно з молодими. Кількість *компаративних* конструкцій, представлених як підрядними частинами, так і обставинами, які створюють фон для фігури, представленої головною частиною, також у півтора рази спадає в статтях журналістів похилого віку порівняно з молодими.

Вербалізація просторово-темпоральних відношень домінує у статтях молодих журналістів, виявляючи відмінності лише на рівні обставин, які переважають у їх статтях у півтора рази порівняно з літніми. Автори молодого віку віддають перевагу обставинам *місця*, які вказують на розташування об'єктів на площині або локалізують їх у тривимірному просторі. Натомість, у статтях літніх журналістів домінують просторові обставини на позначення пунктів, стосовно яких здійснюється рух: початкового, проміжних і кінцевого. Крім іменування траєкторії переміщення, у статтях літніх журналістів домінують обставини на позначення різнонаправленого руху у певних МЕЖАХ чи по колу. При зображенні *темпоральних* відношень молоді журналісти

вдвічі частіше за літніх вживають обставини на позначення точного часу, а також інтервалів з чіткими межами. Натомість, у статтях літніх авторів домінують обставини зі значенням невизначеної часової протяжності, які створюють фон для зображення інших компонентів подій. Позначень *каузальних* відношень, які спираються на силову динаміку, вдвічі більше у статтях літніх журналістів, що вказує на вікове зміщення фокусу уваги на феномени сили й руху. Із віком журналістів майже у півтора рази збільшується кількість *сурядних* відношень, що свідчить про зміщення в похилому віці уваги з ієрархізації подій на їх одноранговість.

У статтях літніх журналістів урізноманітнюється *значення сполучників*. У матеріалах молодих авторів домінують конектори з однозначною семантикою, які експлікують основну категоризаційну перспективу, а літні журналісти віддають перевагу полісемантичним сполучникам з кількома значеннями, які відбивають другорядну категоризаційну перспективу.

В аспекті гендеру в статтях журналістів-жінок домінують фокусувальні підрядні частини: підметові, з'ясувальні й атрибутивні. Із-поміж просторових відношень у статтях чоловіків переважають одиниці на позначення розташування на площині, а в матеріалах жінок – обставини, що локалізують референтів у тривимірному просторі.

Із віком журналістів гендерні відмінності у вживанні синтаксичних структур поступово нівелюються.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у встановленні впливу гендерного й вікового параметрів журналістів на функціонування номінативних одиниць і синтаксичних структур в інших видах англomовного медійного дискурсу: газетному, теле-, радіо- й інтернетному, у зіставленні мовних особистостей журналіста на матеріалі різних мов й у формуванні загальної теорії медійної особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абишева К. М. Категоризация и её основные принципы / К. М. Абишева // Вопросы когнитивной лингвистики. — Тамбов, 2013. — № 2. — С. 21—30.
2. Авдеева О. А. Средства выражения концепта «возраст» в английском языке : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / О. А. Авдеева ; Российск. гос. пед. ун-т им. А. И. Герцена. — СПб., 2008. — 22 с.
3. Акопов А. И. Аналитические жанры публицистики. Письмо. Корреспонденция. Статья / А. И. Акопов. — Ростов-на-Дону : Изд-во Ин-та массовых коммуникаций, 1996. — 97 с.
4. Аксиологическая лингвистика. Лингвокультурные типажи : [сб. науч. тр.]. — Волгоград : Парадигма, 2005. — 242 с.
5. Алюнина О. Г. Понятие речевого портрета в современных лингвистических исследованиях / О. Г. Алюнина // Лингвистика и лингводидактика на рубеже веков : теоретические и прикладные аспекты : Материалы региональной научно-методической интернет-конференции, посвященной 10-летию факультета романо-германских языков (15 ноября 2009 г. – 31 января 2010 г.). — Ставрополь : Изд-во СГУ, 2010. — С. 106—109.
6. Андрейчук Н. І. Мовна особистість королеви Єлизавети першої як об'єкт антропокультурної лінгвістики / Н. І. Андрейчук, О. Л. Жидік // Наукові записки. Серія Філологічна. — Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія». — Вип. 16. — 2010. — С. 3—9.
7. Андрейчук Н. І. Життєвий світ англійця кінця XV – початку XVII століть у вимірі інституційного дискурсу (лінгвосеміотичний аналіз) : автореф. дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04 / Н. І. Андрейчук ; Одеськ. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. — Одеса, 2013. — 36 с.

8. Андреева И. О. Лінгвокогнітивні параметри концептуалізації простору засобами англійської фразеології : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / И. О. Андреева ; Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. — 2007. — 20 с.
9. Андрійко О. В. Семіотичний і вербальний вияви особистості детектива (на матеріалі романів А. Крісті) / О. В. Андрійко, С. І. Потапенко // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія Філологічні науки. — 2011. — С. 52—57.
10. Анисимова А. В. Особенности функционирования английских эмотивных прилагательных в гендерном аспекте (на материале женских журналов и романов) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / А. В. Анисимова ; Санкт-Петербургск. гос. ун-т. — СПб., 2010. — 19 с.
11. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка (стилистика декодирования) / И. В. Арнольд. — М. : Просвещение, 1990. — 300 с.
12. Арутюнова Н. Д. Предложение и его смысл : логико-семантические проблемы / Н. Д. Арутюнова. — М. : Наука, 1976. — 383 с.
13. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений : Оценка. Событие. Факт / Н. Д. Арутюнова. — М. : Наука, 1988. — 341 с.
14. Арутюнова Н. Д. Дискурс / Н. Д. Арутюнова // Лингвистический энциклопедический словарь. — М. : Советская энциклопедия, 1990. — С. 136—137.
15. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. — М. : Языки русской культуры, 1999. — 895 с.
16. Бабушкина О. Н. Механизмы оценочной категоризации профессиональной деятельности / О. Н. Бабушкина // Вопросы когнитивной лингвистики. — Тамбов, 2013. — № 2. — С. 31—42.
17. Багацька О. В. Концепт РІВНОВАГА в сучасних американських оповіданнях : лексико-граматичний та наративний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. В. Багацька ; Київськ. нац. лінгвіст. ун-т. — К., 2007. — 20 с.

18. Багдасарова Н. А. Лексическое выражение эмоций в контексте разных культур : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Н. А. Багдасарова ; Ин-т языкознания РАН. — М., 2004. — 24 с.

19. Балтес П. Б. Всевозрастной подход к психологии развития / Пауль Б. Балтес // Психологический журнал. — 1994. — Т. 5, № 1. — С. 60—68.

20. Барабанщиков В. А. Восприятие и событие / В. А. Барабанщиков. — СПб. : Алетейя, 2002. — 512 с.

21. Баранов А. Г. Семиотическая личность : кодовые переходы / А. Г. Баранов // Речевая деятельность. Языковое сознание. Общающиеся личности : XV Международный симпозиум по психолингвистике и теории коммуникации. Тезисы докладов / Под ред. Е. Ф. Тарасова. — Москва-Калуга : Изд-во Эйдос, 2006. — С. 30—31.

22. Баранов А. Г. Семиотические разновидности дискурсии [Электронный ресурс] / А. Г. Баранов // Режим доступа : http://tverlingua.ru/archive/002/02_4_02.htm . Название с экрана.

23. Бардина Н. В. Языковая гармонизация сознания / Н. В. Бардина. — Одесса : Астропринт, 1997. — 271 с.

24. Баржанская А. М. Лингвокогнитивный уровень языковой личности королевы Виктории в персональном и институциональном дискурсах / А. М. Баржанская // Прикладна лінгвістика 2009 : проблеми і рішення : Тези науково-методичної конференції молодих науковців (21-22 травня 2009 р.). — Миколаїв : НУК, 2009. — С. 5—8.

25. Барсукова В. В. Русский газетный дискурс тоталитарной эпохи в его обусловленности меняющейся партийной идеологией (на материале статей и заметок экономической тематики) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / В. В. Барсукова ; Пермск. гос. нац. исследов. ун-т. — Пермь, 2011. — 22 с.

26. Барышникова Г. В. Гендерные различия эмоциональной компоненты во французской художественной коммуникации (на материале литературы

XVII-XX веков) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Галина Валерьевна Барышникова ; Волгоградск. гос. пед. ун-т. — Волгоград, 2004. — 211 с.

27. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин. — М. : Искусство, 1979. — 423 с.

28. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич ; [підручник]. — К. : Академія, 2009. — 376 с.

29. Безрокова М. Б. Основные подходы к исследованию языковой личности : общая характеристика / М. Б. Безрокова // Лингвориторическая парадигма : теоретические и прикладные аспекты : Межвуз. сб. науч. тр. / Под ред. проф. А. А. Ворожбитовой. — Сочи, 2011. — Вып. 16. — С. 148—155.

30. Безрокова М. Б. Языковая / коммуникативная / речевая личность : сопоставительный анализ научных трактовок / М. Б. Безрокова // Лингвориторическая парадигма : теоретические и прикладные аспекты : Межвуз. сб. науч. тр. / Под ред. проф. А. А. Ворожбитовой. — Сочи, 2011. — Вып. 16. — С. 15—20.

31. Белоусов К. И. Лингвосемиотическое моделирование обыденной географической картины мира / К. И. Белоусов, Н. Л. Зелянская // Вопросы когнитивной лингвистики. — Тамбов, 2013. — № 2. — С. 73—85.

32. Беспамятнова Г. Н. Языковая личность телевизионного ведущего : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Г. Н. Беспамятнова ; Воронежск. гос. ун-т. — Воронеж, 1994. — 217 с.

33. Бессонова О. Л. Оцінний тезаурус англійської мови : когнітивно-гендерні аспекти / О. Л. Бессонова ; [монографія]. — Донецьк : Донецьк. нац. ун-т, 2002. — 363 с.

34. Бессонова О. Л. Оцінний тезаурус англійської мови : когнітивний і гендерний аспекти : автореф. дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04 / О. Л. Бессонова ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. — К., 2003. — 39 с.

35. Бессонова О. Л. Ієрархія цінностей та її відображення в англомовній картині світу / О. Л. Бессонова // Процедури концептуального аналізу в різноструктурних мовах ; [кол. монографія] / О. Л. Бессонова (відпов. ред.),

О. С. Сарбаш, О. В. Трофімова та ін. / Серія «Типологічні, зіставні, діахронічні дослідження». — Т. 7. — Донецьк : ДонНУ, 2012. — С. 18—91.

36. Бобровская Г. В. Газетный дискурс в проблемном поле коммуникативно-прагматической лингвистики [Электронный ресурс] / Г. В. Бобровская // Грани познания. Электронный научно-образовательный журнал ВГПУ. — 2011. — № 4 (14). — Режим доступа : <http://grani.vspu.ru/files/publics/1325146149.pdf> . Название с экрана.

37. Богин Г. И. Модель языковой личности в её отношении к разновидностям текстов : автореф. дисс. ... доктора филол. наук / Г. И. Богин ; Ленинградск. гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена. — Л., 1984. — 31 с.

38. Богин Г. И. Обретение способности понимать : Введение в филологическую герменевтику. — М. : Психология и Бизнес ОнЛайн, 2001. — 516 с.

39. Богуславская В. В. Моделирование текста : лингвосоциокультурная концепция. Анализ журналистских текстов / В. В. Богуславская. — М. : Изд-во ЛКИ, 2013. — 280 с.

40. Боднар Р. В. Соціолект підлітків як субкультура сучасного лінгвосоціуму (на матеріалі англійської мови 90-х років ХХ – початку ХХІ століття) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Руслана Володимирівна Боднар ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. — К., 2007. — 237 с.

41. Бойко Ю. П. Вживання підрядних речень у текстах різних функціональних стилів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Ю. П. Бойко ; Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. — Одеса, 2002. — 18 с.

42. Бондаренко Я. О. Дискурс акцентуєваних мовних особистостей : комунікативно-когнітивний аспект (на матеріалі персонажного мовлення в сучасній американській художній прозі) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Я. О. Бондаренко ; Київськ. нац. лінгвіст. ун-т. — 2002. — 19 с.

43. Борисенко Н. Д. Гендерний аспект репрезентації персонажного мовлення в англійських драматичних творах кінця ХХ століття : автореф.

дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Н. Д. Борисенко ; Київськ. нац. лінгвіст. ун-т. — К., 2003. — 20 с.

44. Борисов О. О. Мовні засоби вираження емоційного концепту СТРАХ : лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі сучасної англомовної художньої прози) : дис. ... канд. філол наук : 10.02.04 / Олексій Олександрович Борисов ; Житомирськ. держ. ун-т імені Івана Франка. — Житомир, 2005. — 198 с.

45. Бочаров В. В. Антропология возраста. Язык и возраст. Возрастные диалекты / В. В. Бочаров. — СПб. : Изд. дом Санкт-Петербургск. гос. ун-та, 2001. — 196 с.

46. Бурбело В. Б. Художній дискурс в історії французької мови та культури 9-18 ст. : автореф. дис. ... доктора філол. наук : 10.02.05 / В. Б. Бурбело ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. — 1999. — 19 с.

47. Бухінська Т. В. Внутрішньоавторська варіативність розміру речень як одна з характеристик індивідуального стилю письменника / Т. В. Бухінська // Вісник Житомирського державного ун-ту імені Івана Франка. — 2008. — № 38. — С. 103—107.

48. Бушев А. Б. Языковая личность профессионального переводчика / А. Б. Бушев ; [монографія]. — Тверь : ООО Лаборатория деловой графики, 2010. — 265 с.

49. Бушев А. Б. Языковая личность политика : в чем ее специфика? / А. Б. Бушев // Лингвориторическая парадигма : теоретические и прикладные аспекты : Межвуз. сб. науч. тр. / Под ред. проф. А. А. Ворожбитовой. — Сочи, 2012. — № 17. — С. 20—25.

50. Вайсгербер Й. Л. Родной язык и формирование духа / Й. Л. Вайсгербер ; пер. с нем. — М. : УРСС, 2004. — 232 с.

51. Вайшенберг З. Новинна журналістика / З. Вайшенберг ; пер. з нім. — К. : Академія Української преси, 2004. — 262 с.

52. Васильева Л. А. Делаем новости / Л. А. Васильева ; [учеб. пособие]. — М. : Аспект Пресс, 2003. — 117 с.

53. Величковский Б. М. Когнитивная наука : Основы психологии познания : в 2 т. / Борис М. Величковский. — М. : Смысл : Изд. центр «Академия», 2006. — 448 с.

54. Вендлер З. Причинные отношения / З. Вендлер ; пер. с англ. // Новое в зарубежной лингвистике. — М. : Прогресс, 1986. — Вып. 18. Логический анализ естественного языка. — С. 264—276.

55. Виноградов В. В. Опыты риторического анализа / В. В. Виноградов // Избранные труды в пяти томах. — М. : Наука, 1980. — Том 5. О языке художественной прозы. — С. 120—146.

56. Внучкова Т. Н. Профессиональный аспект типологии языковой личности / Т. Н. Внучкова // Лингвоперсонология : типы языковых личностей и личностно-ориентированное обучение. — Барнаул ; Кемерово, 2006. — С. 116—126.

57. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки / Е. М. Вольф. — М. : Наука, 2002. — 228 с.

58. Воркачев С. Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт : Становление антропоцентрической парадигмы в языкознании / С. Г. Воркачев // Филологические науки. — 2001. — № 1. — С. 64—72.

59. Воробьева О. П. Текстовые категории и фактор адресата / О. П. Воробьева. — К. : Выща школа, 1993. — 199 с.

60. Воробьева О. П. Вирджиния Вульф в аспекте языковой личности : когнитивный этюд / О. П. Воробьева // Материалы I-ой Междунар. науч. конф. «Язык и транснациональные проблемы» в двух томах. — М. ; Тамбов : Изд-во ТГУ имени Г. Р. Державина, 2004. — Т II. — С. 50—55.

61. Ворожбитова А. А. Лингвориторическая парадигма : теоретические и прикладные аспекты : автореф. дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.19 / А. А. Ворожбитова ; Кубанск. гос. ун-т. — Краснодар, 2000. — 36 с.

62. Ворожбитова А. А. «Языковая личность» и «литературная личность» как лингвориторические категории / А. А. Ворожбитова // Лингвориторическая

парадигма : теоретические и прикладные аспекты : Межвуз. сб. науч. тр. / Под ред. проф. А. А. Ворожбитовой. — 2007. — № 8. — С. 22—30.

63. Ворожбитова А. А. Лингвориторическая модель «Филолог как профессиональная языковая личность» и поликультурный аспект подготовки специалиста в области русской филологии / А. А. Ворожбитова // Лингвориторическая парадигма : теоретические и прикладные аспекты : Межвуз. сб. науч. тр. / Под ред. проф. А. А. Ворожбитовой. — 2012. — № 17. — С. 205—210.

64. Ворожбитова О. А. Лінгвориторичні основи дослідження дискурсивних процесів та формування поліетносоціокультурно-освітнього простору в аспекті PR-діяльності професійної мовної особистості / О. А. Ворожбитова // Інформаційне суспільство : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Зв'язки з громадськістю в економіці та бізнесі» (29 травня 2013 р.). — К., 2013. — Вип. 18. — С. 128—135.

65. Гайдаєнко І. В. Назви на позначення смаку : етимологія, семантика, функціонування : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / І. В. Гайдаєнко. — Херсон, 2002. — 17 с.

66. Гак В. Г. К типологии лингвистических номинаций / В. Г. Гак // Языковая номинация. Общие вопросы. — М.: Наука, 1977. — С. 230—293.

67. Гак В. Г. Человек в языке / В. Г. Гак // Логический анализ языка. Образ человека в культуре и языке. — М. : Индрик, 1999. — С. 73—80.

68. Галапчук О. М. Вікова диференціація стратегій і тактик дискурсу в сучасній англійській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. М. Галапчук ; Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Харків, 2000. — 18 с.

69. Гамзюк М. В. Емотивність лексичних одиниць / М. В. Гамзюк // Типологія мовних значень у діяхронічному та зіставному аспектах. — 2011. — Вип. 24. — С. 64—71.

70. Гафурова М. Н. Номинативная личность как реализация языковой личности : автореф. дисс. ... канд. філол. наук : 10.02.19 / М. Н. Гафурова ;

Уральск. федеральн. ун-т имени первого Президента России Б. Н. Ельцина. — Екатеринбург, 2012. — 23 с.

71. Гендер : Язык, Культура, Коммуникация : Материалы III международной конференции «Гендер : Язык, Культура, Коммуникация». — М. : Московск. гос. лингв. ун-т, 2003. — 127 с.

72. Гендерний розвиток у суспільстві / [упоряд. К. М. Лемківський]. — К. : Фоліант, 2005. — 351 с.

73. Гилёва А. В. Оценочные стратегии в языке британской качественной и массовой прессы : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / А. В. Гилёва ; Моск. гос. лингв. ун-т. — М., 2005. — 26 с.

74. Глинская Н. П. Специфика терминологии профессиональной языковой личности судьи Верховного суда США / Н. П. Глинская // Вестник Челябинского государственного университета. — 2013. — № 37 (328). Филология. Искусствоведение. — Вып. 86. — С. 79—81.

75. Глинчевский Э. И. Средства речевого воздействия в языке СМИ / Э. И. Глинчевский // Вестник Московского университета. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. — 2005. — № 4. — С. 18—27.

76. Голев Н. Д. Лингвоперсонология, антропотекст, типы языковой личности (лингвоперсонемы) / Н. Д. Голев // Университетская филология – образование : человек в мире коммуникаций. — Барнаул : Изд-во Алт. ун-та, 2005. — С. 84—86.

77. Голованова Е. И. Профессиональная языковая личность в когнитивно-коммуникативном аспекте / Е. И. Голованова ; [монография]. — Челябинск : Издательский центр ЧелГУ, 2013. — 251 с.

78. Головина Т. А. Лингвоперсонологическое функционирование частей речи : статистический аспект (на материале художественных текстов) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Татьяна Анатольевна Головина ; Алтайск. гос. тех. ун-т им. И. И. Позунова. — Барнаул, 2008. — 203 с.

79. Головкин Б. Н. Интертекст в массмедийном дискурсе / Б. Н. Головкин ; [монография]. — М. : Книжный дом Либроком, 2012. — 264 с.

80. Голукович А. Е. Репрезентация концепта «Концессивность» в английской языковой картине мира : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / А. Е. Голукович ; Воронежск. гос. пед. ун-т. — Воронеж, 2007. — 22 с.

81. Горностай П. П. Гендерний розвиток та гендерна ідентичність особистості, особливості чоловічої та жіночої соціалізації / П. П. Горностай // Гендерні студії : освітні перспективи. — К. : ПЦ Фоліант, 2003. — С. 5—21.

82. Гошилик Н. С. Лексична репрезентація часу в системі сучасної англійської мови та публіцистичному дискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Н. С. Гошилик ; Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Харків, 2011. — 16 с.

83. Григоренко Н. М. Особливості семантичного простору назв емоційних явищ в англійській та українській мовах : автореф. ... канд. філол. наук : 10.02.17 / Н. М. Григоренко ; Донецьк. нац. ун-т. — Донецьк, 2013. — 19 с.

84. Гриценко Е. С. Язык как средство конструирования гендера : дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.19 / Елена Сергеевна Гриценко ; Нижегородск. гос. лингвист. ун-т им. Н. А. Добролюбова. — Н. Новгород, 2005. — 405 с.

85. Гриценко Е. С. Язык. Гендер. Дискурс / Е. С. Гриценко ; [монографія]. — Н. Новгород : ННГУ им. Н. И. Лобачевского, 2005. — 267 с.

86. Гриценко Е. С. Метонимические модели в гендерной категоризации / Е. С. Гриценко // Когнитивные исследования языка : сб. науч. тр. — М. : Ин-т языкознания РАН ; Тамбов : Издательский дом ТГУ им. Г. Р. Державина, 2010. — Вып. VII. Типы категорий в языке. — С. 163—170.

87. Гриценко Е. С. Гендер в британской и американской лингвокультурах / Е. С. Гриценко, А. О. Лалетина, М. В. Сергеева и др. ; [монографія]. — М. : Флинта-Наука, 2011. — 221 с.

88. Грошев И. В. Гендерный дискурс эмоциональной «энергизации» шокирующей рекламы как латентного целеполагания процесса формирования

отношения потребителей к товару / И. В. Грошев, Л. В. Морозова // Социальная психология и общество. — 2013. — № 1. — С. 138—152.

89. Гусліста Л. О. Негативна етична оцінка в контекстах осуду (на матеріалі сучасної публіцистики) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02 / Л. О. Гусліста ; Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Харків, 2002. — 16 с.

90. Данильченко І. В. Гендерний аспект номінації у сучасному англomовному журнальному дискурсі / І. В. Данильченко // Наукові записки. Серія Філологічна. — Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія». — Вип. 13. — 2010. — С. 170—175.

91. Данильченко І. В. Гіпотаксис в англomовному журнальному дискурсі : віковий аспект / І. В. Данильченко // Наукові записки. Серія Філологічні науки (мовознавство). — Кіровоград : РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2011. — Випуск 96 (1). — С. 418—422.

92. Данильченко І. В. Структура мовної особистості англomовного журналіста / І. В. Данильченко // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритетні напрями підготовки вчителя іноземної мови у контексті вимог Болонського процесу». — Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2011. — С. 43—44.

93. Данильченко І. В. Синтаксична вербалізація темпоральних відношень в англomовному журнальному дискурсі : віковий аспект / І. В. Данильченко // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія Філологічні науки. — Ніжин : Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2012. — Кн. 2. — С. 74—78.

94. Данильченко І. В. Мовна особистість американського журналіста : критерії диференціації [Електронний ресурс] / І. В. Данильченко // Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Філологія XXI століття : теорія, практика, перспективи». — Одеса : Фенікс, 2012. — С. 31—33. Режим доступу — http://onua.edu.ua/downloads/fa/stat_internet_konf.pdf.

95. Данильченко І. Синтаксична вербалізація просторових відношень в англomовному журнальному дискурсі : віковий аспект / Ірина Данильченко //

Тези доповідей Одинадцятій міжвузівської конференції молодих учених «Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур». — Донецьк : ДонНУ, 2012. — С. 43—45.

96. Данильченко І. В. Відношення причини в структурі англомовного журнального дискурсу : віковий аспект / І. В. Данильченко // Мовні та концептуальні картини світу. — К. : Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2013. — Вип. 43, Ч. 1. — С. 293—299.

97. Данильченко І. В. Номінація оцінки в англомовному журнальному дискурсі новин : гендерний і віковий аспекти / І. В. Данильченко // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія Германська філологія. — Чернівці, 2014. — Вип. 690—691. — С. 170—174.

98. Данильченко І. В. Лексика належності в англомовному журнальному дискурсі : гендерний аспект / І. В. Данильченко // Мовні та концептуальні картини світу. — К.: Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2014. — Вип. 47, Ч. 1. — С. 316—324.

99. Данильченко І. В. Типологія англомовних мотиваційних одиниць: методика диференціації / І. В. Данильченко // Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Інновації в освіті: сучасні підходи до професійного розвитку вчителів іноземних мов». — Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. — С. 7—8.

100. Данильченко І. В. Синтаксическая вербализация компаративных отношений в англоязычном журнальном дискурсе : возрастной ракурс / И. В. Данильченко // Тезисы докладов Седьмой международной научно-практической конференции «Общество — Язык — Культура : актуальные проблемы взаимодействия в XXI веке». — М. : Московск. ин-т лингвистики, 2012. — С. 90.

101. Данильченко І. В. Возрастная дифференциация уступительных отношений в англоязычном журнальном дискурсе: лингвокогнитивный аспект / І. В. Данильченко // Когнитивные исследования языка / гл. ред. проф.

Н. Н. Болдырев. — Тамбов : Издательский дом ТГУ им. Г.Р. Державина, 2013. — Вып. 16. — С. 450—454.

102. Данильченко И. В. Вербализация потребности в безопасности в англоязычном журнальном дискурсе : гендерный аспект / И. В. Данильченко // Лингвориторическая парадигма: теоретические и прикладные аспекты. — Сочи : Сочинск. гос. ун-т, 2013. — Вып. 18. — С. 60—64.

103. Дейвіс Н. Новини пласкої Землі / Н. Дейвіс ; пер. с англ. — К. : Темпора, 2011. — 548 с.

104. Дейк Т. А. ван. Язык. Познание. Коммуникация / Т. А. ван Дейк ; пер. с англ. — М. : Прогресс, 1989. — 312 с.

105. Дейк Т. А. ван. Дискурс и власть : Репрезентация доминирования в языке и коммуникации / Т. А. ван Дейк ; пер. с англ. — М. : Книжный дом Либроком, 2013. — 344 с.

106. Демьянков В. З. «Событие» в семантике, прагматике и в координатах интерпретации текста / В. З. Демьянков // Известия АН СССР. Серия литературы и языка. — 1983. — Т. 42, № 4. — С.320—329.

107. Демьянков В. З. Понимание как интерпретирующая деятельность / В. З. Демьянков // Вопросы языкознания. — 1983. — № 6. — С. 58—67.

108. Демьянков В. З. Цивилизационные параметры когниции : лингвистика – эстетика – этика – психология – логика / В. З. Демьянков // Вопросы когнитивной лингвистики. — Тамбов, 2013. — № 1. — С. 32—47.

109. Десятник Г. О. Шоумен – зірка розважальних програм телебачення / Г. О. Десятник // Світ соціальних комунікацій : наук. журн. [за ред. О. М. Холода]. — 2012. — Т. 6. — С. 127—130.

110. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика : Системный подход к изучению языка СМИ / Т. Г. Добросклонская. — М. : Флинта, 2008. — 263 с.

111. Добрунова О. В. Когнітивний аспект обробки інформації при породженні та сприйнятті мовлення / О. В. Добрунова // Праці міжнар. наук. конф. — К. : КНЛУ, 1999. — С. 335—337.

112. Дружинина В. В. Лингвориторические параметры идиостиля как выражение менталитета языковой личности ученого (А. Ф. Лосев) / В. В. Дружинина, А. А. Ворожбитова ; [монография]. — Сочи : РИО СГУТиКД, 2005. — 152 с.

113. Дубовик Л. І. Логіко-граматичні аспекти категорії причини : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Л. І. Дубовик ; Донецьк. нац. ун-т. — Донецьк, 2005. — 21 с.

114. Дудолодова О. В. Динаміка мовної репрезентації гендера в англійському публіцистичному дискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / О. В. Дудолодова ; Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Харків, 2003. — 18 с.

115. Дудченко О. С. Мовленнєва реалізація гендеру в політичному дискурсі (на матеріалі текстів політичних програм атлантичної лінгвокультурної традиції) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Олена Семенівна Дудченко ; Херсонськ. держ. ун-т. — Херсон, 2012. — 217 с.

116. Дускаева Л. Р. Языково-стилистические изменения в современных СМИ // Стилистический энциклопедический словарь / под ред. М. Н. Кожинной. — М. : Флинта ; Наука, 2006. — С. 664—675.

117. Дэннис Э. Беседы о масс-медиа / Э. Дэннис, Дж. Мэррилл. — М. : Вагриус, 1997. — 384 с.

118. Евдокимова Е. В. Прагматический и лингвокультурологический аспекты перифраз и сходных стилистических приёмов в газетно-журнальном дискурсе (на материале прессы Великобритании и США) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Е. В. Евдокимова ; Иркутск. гос. лингвист. ун-т. — Иркутск, 2008. — 172 с.

119. Ейгер Г. В. Язык и личность / Г. В. Ейгер, И. А. Рапопорт. — Харьков : ХГУ, 1991. — 81 с.

120. Етнос і соціум. — М. : Наукова думка, 1993. — 170 с.

121. Єфремова Г. Соціально-педагогічні основи професійної адаптації особистості / Г. Єфремова, Н. Чайченко // Гуманізація навчально-виховного процесу. — 2011. — Вип. 8, Ч. II. — С. 121—132.

122. Жаборюк О. А. Когнітивно-комунікативне підґрунтя класифікації простого речення / О. А. Жаборюк, Н. П. Архіпова // Записки з романо-германської філології. — 2009. — Вип. 24. — С. 71—81.

123. Загнітко А. П. Теоретична граматика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис / А. П. Загнітко. — Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2011. — 992 с.

124. Зайцева И. Д. Профессиональная языковая личность в сфере правовой коммуникации (На материале текстов постановлений) / И. Д. Зайцева // Язык и межкультурная коммуникация : Материалы VII Межвузовской научно-практической конференции (22-23 апреля 2010 г.). — СПб. : СПбГУ, 2010. — С. 69—72.

125. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості / В. Й. Здоровега ; [підручник]. — Львів : ПАІС, 2004. — 276 с.

126. Златев Й. Образные схемы, миметические схемы и жесты детей / Й. Златев // Вопросы когнитивной лингвистики. — Тамбов, 2013. — № 1. — С. 14—31.

127. Иванова И. П. Теоретическая грамматика современного английского языка / И. П. Иванова, В. В. Бурлакова, Г. Г. Почепцов. — М. : Высшая школа, 1981. — 285 с.

128. Иванцова Е. В. Лингвоперсонология : Основы теории языковой личности / Е. В. Иванцова ; [учеб. пособие]. — Томск : Изд-во Томск. ун-та, 2010. — 160 с.

129. Изард К. Э. Психология эмоций / Кэррол Э. Изард ; пер. с англ. — СПб. : Питер, 2008. — 464 с.

130. Измаилян Д. Б. Особенности производства новостных текстов массовой информации / Д. Б. Измаилян // Вестник Московского университета.

Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. — 2011. — № 2. — С. 163—169.

131. Ізотова Н. П. Текстовий концепт ШЛЯХ ДО СЛАВИ в англомовних біографічних романах ХХ століття : семантико-когнітивний та наративний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Н. П. Ізотова ; Київськ. нац. лінгвіст. ун-т. — К., 2009. — 20 с.

132. Ильин Е. П. Эмоции и чувства / Е. П. Ильин. — СПб. : Питер, 2001. — 752 с.

133. Ингве В. Гипотеза глубины / В. Ингве // Новое в лингвистике. — 1965. — Вып. 4. — С. 126—138.

134. Ионова С. В. Эмотивность текста как лингвистическая проблема : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Светлана Валентиновна Ионова ; Волгоград. гос. пед. ун-т. — Волгоград, 1998. — 197 с.

135. Казакова О. А. Жанровая характеристика речи языковой личности / О. А. Казакова // Язык. Человек. Картина мира : Материалы Всероссийск. науч. конф. — Омск : Омск. гос. ун-т, 2000. — Ч. 1. — С. 118—122.

136. Казнова Н. Н. Особенности выражения категорий причины и цели обстоятельством в современном французском языке [Электронный ресурс] / Н. Н. Казнова, Л. А. Красноборова // Режим доступа: www.psu.ru/psu/files/0912/09_Kaznova.doc . Название с экрана.

137. Калимуллина Л. А. Фреймовый подход к описанию эмотивной лексики в художественном тексте / Л. А. Калимуллина // Реальность, язык и сознание. — Тамбов : Издательский дом ТГУ им. Г. Р. Державина, 2002. — Вып. 2. — С. 328—331.

138. Калиущенко Ю. В. Ольфакторные глаголы в английском языке / Ю. В. Калиущенко // Типологія мовних значень у діяхронічному та зіставному аспектах. — 2012. — Вип. 26. — С. 42—53.

139. Кара-Мурза С. Г. Идеология и мать её наука / С. Г. Кара-Мурза. — М. : ЭКСМО, 2008. — 256 с.

140. Карасик В. И. Язык социального статуса / В. И. Карасик. — М. : Гнозис, 2002. — 333 с.
141. Карасик В. И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. — М. : Гнозис, 2004. — 390 с.
142. Карасик В. И. Языковая кристаллизация смысла / В. И. Карасик. — Волгоград : Парадигма, 2010. — 442 с.
143. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. — М. : Изд-во ЛКИ, 2010. — 264 с.
144. Караулов Ю. Н. От грамматики текста к когнитивной теории дискурса / Ю. Н. Караулов, В. В. Петров // Дейк Т. А. ван. Язык. Познание. Коммуникация / Т. А. ван Дейк. — М. : Прогресс, 1989. — С. 5—11.
145. Карпухина Н. М. Языковая личность современного экономиста / Н. М. Карпухина // Знание. Понимание. Умение. — 2007. — № 4. — С. 70—74.
146. Кашкин В. Б. Основы теории коммуникации / В. Б. Кашкин. — М. : АСТ : Восток-Запад, 2007. — 256 с.
147. Кибрик А. А. Фокусирование внимания и местоименно-анафорическая номинация / А. А. Кибрик // Вопросы языкознания. — 1987. — № 3. — С. 79—90.
148. Кибрик А. А. Когнитивные исследования по дискурсу / А. А. Кибрик // Вопросы языкознания. — 1994. — № 5. — С. 126—139.
149. Ким М. Н. Основы творческой деятельности журналиста / М. Н. Ким ; [учебник для вузов]. — СПб. : Питер, 2011. — 400 с.
150. Киреева Т. В. Документально-художественный синтез как дискурсивная стратегия литературной личности : лингвориторический подход : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Т. В. Киреева ; Кабардино-Балкарск. гос. ун-т им. Х. М. Бербекова. — Нальчик, 2012. — 23 с.
151. Кирилина А. В. Гендер : лингвистические аспекты / А. В. Кирилина ; [монография]. — М. : Институт социологии РАН, 1999. — 189 с.

152. Кирилина А. В. О применении понятия «гендер» в русскоязычном лингвистическом описании / А. В. Кирилина // Филологические науки. — 2000. — № 3. — С. 18—27.

153. Кириллова Н. Б. Медиакультура : от модерна к постмодерну / Н. Б. Кириллова ; [монография]. — М. : Академический проект, 2006. — 448 с.

154. Киричук Л. М. Прагмасемантичні особливості категорії оцінки в рекламному тексті (на матеріалі реклами журналу “Time”) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Л. М. Киричук ; Київськ. нац. лінгвіст. ун-т. — К., 1999. — 19 с.

155. Кисельова А. Л. Концепт «жіночість» у вікторіанській лінгвокультурі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / А. Л. Кисельова ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. — К., 2007. — 20 с.

156. Кислицына Н. Н. Прилагательные со значением обобщённой положительной оценки как фрагмент языковой картины мира : дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.17 / Наталья Николаевна Кислицына ; Таврическ. нац. ун-т. им. В. И. Вернадского. — Симферополь, 2002. — 185 с.

157. Клименко О. В. Компоненты действия в английских глаголах физической деятельности / О. В. Клименко // Типологія мовних значень у діяхронічному та зіставному аспектах. — 2012. — Вип. 25. — С. 101—112.

158. Кобрина Н. А. Грамматика английского языка : Морфология. Синтаксис / Н. А. Кобрина, Е. А. Корнеева, М. И. Оссовская, К. А. Гузеева. — СПб : СОЮЗ, 1999. — 496 с.

159. Ковалевська Т. Ю. Реклама та PR у масово-інформаційному просторі / Т. Ю. Ковалевська ; [монографія]. — Одеса : Астропринт, 2009. — 400 с.

160. Колегаева И. М. Текст как единица научной и художественной коммуникации / И. М. Колегаева ; [монография]. — Одесса : Ред. отдел обл. упр. по печати, 1991. — 121 с.

161. Колеснікова І. А. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні параметри професійного дискурсу : автореф. дис. ... доктора філол. наук :

10.02.15 / Ирина Анатоліївна Колеснікова ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. — К., 2009. — 32 с.

162. Колшанский Г. В. Объективная картина мира в познании и языке / Г. В. Колшанский ; изд. 2-е, доп. — М : Едиториал УРСС, 2005. — 128 с.

163. Конецкая В. П. Социология коммуникации / В. П. Конецкая. — М. : Междунар. ун-т бизнеса и управления, 1997. — 304 с.

164. Копров В. Ю. Сопоставительная типология предложения / В. Ю. Копров. — Воронеж : ВГУ, 2000. — 192 с.

165. Корконосенко С. Г. Основы журналистики / С. Г. Корконосенко. — М. : Аспект Пресс, 2001. — 287 с.

166. Коропатніцька Т. П. Порівняння в лінгво-когнітивному аспекті / Т. П. Коропатніцька // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія Германська філологія. — 2014. — Вип. 690-691. — С. 283—287.

167. Кравцова Н. М. Оценочная категоризация интеллектуальных способностей человека в современном английском языке : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Надежда Михайловна Кравцова ; Тамбовск. гос. ун-т им. Г. Р. Державина. — Тамбов, 2008. — 197 с.

168. Кравченко А. В. К когнитивной теории времени и вида (на материале английского языка) / А. В. Кравченко // Филологические науки. — 1990. — № 6. — С. 81—90.

169. Кравченко А. В. Когнитивные структуры пространства и времени в естественном языке / А. В. Кравченко // Известия РАН. Серия литературы и языка. — 1996. — Т. 55, № 3. — С. 3—24.

170. Кравченко А. В. Язык и восприятие : Когнитивные аспекты языковой категоризации / А. В. Кравченко. — Иркутск : Изд-во Иркутск. ун-та, 2004. — 206 с.

171. Кравченко А. В. От языкового мифа к биологической реальности : переосмысляя познавательные установки языкознания / А. В. Кравченко. — М. : Рукописные памятники Древней Руси, 2013. — 388 с.

172. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг, Д. Бокум ; пер. с англ. — СПб. : Питер, 2005. — 940 с.

173. Красавский Н. А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах / Н. А. Красавский ; [монография]. — М. : Гнозис, 2008. — 494 с.

174. Красных В. В. Виртуальная реальность или реальная виртуальность? Человек. Сознание. Коммуникация / В. В. Красных. — М. : Диалог-МГУ, 1998. — 352 с.

175. Кремлева Ю. В. Лингвоперсонология и личностно-ориентированное обучение / Ю. В. Кремлева // Вопросы лингвоперсонологии. — Барнаул, 2007. — Ч. 1. — С. 218—221.

176. Крижанівська Г. Т. Комунікативно-прагматичні та семантико-стилістичні особливості медіа-жанру «інтерв'ю-монолог» (на матеріалі сучасних англomовних жіночих журналів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Г. Т. Крижанівська ; Львівськ. нац. ун-т імені Івана Франка. — Львів, 2011. — 19 с.

177. Кришталюк Г. А. Заперечення в сучасному американському газетному дискурсі : функціональний та лінгвокогнітивний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Г. А. Кришталюк ; Донецьк. нац. ун-т. — 2009. — 20 с.

178. Кручинина И. Н. Структура и функции сочинительной связи в русском языке / И. Н. Кручинина ; [монография]. — М. : Наука, 1988. — 212 с.

179. Крючкова П. Г. Дискурсивні риси авторитарних особистостей / П. Г. Крючкова // Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Серія Філологія. — 2003. — Т. 6, № 1. — С. 115—119.

180. Кубрякова Е. С. Номинативный аспект речевой деятельности / Е. С. Кубрякова. — М. : Наука, 1986. — 158 с.

181. Кубрякова Е. С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века (опыт парадигмального анализа) / Е. С. Кубрякова // Язык и

наука конца 20 века : сборник статей. — М. : Ин-т языкознания РАН, 1995. — С. 144—238.

182. Кубрякова Е. С. О понятиях дискурса и дискурсивного анализа в современной лингвистике (Обзор) / Е. С. Кубрякова // Дискурс, речь, речевая деятельность : функциональные и структурные аспекты : Сб. обзоров. — М. : РАН, 2000. — С. 7—25.

183. Кубрякова Е. С. Язык и знание / Е. С. Кубрякова. — М. : Языки славянской культуры, 2004. — 560 с.

184. Кудрявцева Л. О. Сучасні аспекти дослідження мас-медійного дискурсу : експресія, вплив, маніпуляція / Л. О. Кудрявцева, Л. П. Дядечко, О. М. Дорофєєва, І. О. Філатенко, Г. А. Черненко // Мовознавство. — 2005. — № 1. — С. 58—66.

185. Кузнецова Н. Ю. Сопоставительный анализ функционирования наименований лиц по профессии в рамках концепта "суд" (на материале паремий немецкого и русского языков) / Н. Ю. Кузнецова // Вестник Челябинского государственного университета. Серия Филология. Искусствоведение. — 2013. — № 37 (328). — Вып. 86. — С. 39—41.

186. Кузнецова Т. Аксиологія соціальних комунікацій / Тетяна Кузнецова ; [навч. посібник]. — Суми : Вид-во Сумськ. держ. ун-ту, 2012. — 300 с.

187. Кузьмина С. Е. Семантика английских глаголов со значением уничтожения : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / С. Е. Кузьмина ; Нижегородск. гос. лингвист. ун-т им. Н. А. Добролюбова. — Н. Новгород, 2006. — 24 с.

188. Кукушкін В. В. Об'єктивація концепту ЗНАМЕНИТІСТЬ у сучасному англomовному газетному дискурсі : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / В. В. Кукушкін ; Харківськ. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2010. — 20 с.

189. Кулешова А. В. Французский газетный дискурс и его особенности / А. В. Кулешова // Межвузовский сборник научных трудов. — Ярославль : ЯрГПУ, 2011. — С. 13—17.

190. Кулик В. Дискурс українських медій : ідентичності, ідеології, владні стосунки / Володимир Кулик. — К. : Критика, 2010. — 655 с.

191. Куліш Т. В. Типологія акцентуєваних мовних особистостей в американському політичному дискурсі / Т. В. Куліш // Мовні та концептуальні картини світу. — К.: Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2014. — Вип. 47, Ч. 1. — С. 582—592.

192. Курьянович А. В. Когнитивная сущность речевого жанра *самопрезентация* в эпистолярном дискурсе М. И. Цветаевой / А. В. Курьянович // Вестник Томск. гос. пед. ун-та. — 2006. — № 5. — С. 144—150.

193. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту / В. А. Кухаренко. — Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. — 272 с.

194. Лазуткина Г. В. Основы творческой деятельности журналиста / Г. В. Лазуткина. — М. : Аспект Пресс, 2000. — 240 с.

195. Лалетина А. О. Языковое конструирование гендера в журналах об образе жизни : автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / А. О. Лалетина ; Нижегородск. гос. лингвист. ун-т им. Н. А. Добролюбова. — Н. Новгород, 2007. — 24 с.

196. Лебедева Н. Б. Орфографические типы языковой личности (по материалам эксперимента) // Естественная письменная русская речь : исследовательский и образовательный аспекты : В трех частях — Барнаул, 2002. — Ч. 1. — С. 101—113.

197. Левицкий А. Э. Функциональные подходы к классификации единиц современного английского языка / А. Э. Левицкий ; [монография]. — К. : КГЛУ, 1998. — 362 с.

198. Левицкий А. Э. Роль ситуации в процессе понимания значений лексических единиц / А. Э. Левицкий // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. — 2012. — Том 15, № 2. — С. 81—89.

199. Левицький А. Е. Етнономіації у дзеркалі міжкультурної комунікації / А. Е. Левицький, Ю. В. Святюк ; [монографія]. — К. : Логос, 2011. — 192 с.

200. Леміш Н. Є. Ізосемні причинові сполучники у різносистемних мовах (на матеріалі української, російської, англійської та іспанської мов) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / Н. Є. Леміш ; Донецьк. нац. ун-т. — Донецьк, 2009. — 20 с.

201. Лемяскина Н. А. Развитие языковой личности и её коммуникационного сознания : на материале речевого поведения младшего школьника : автореф. дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.19 / Н.А. Лемяскина ; Воронежск. гос. ун-т. — Воронеж, 2004. — 32 с.

202. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы, эмоции / А. Н. Леонтьев // Психология мотивации и эмоций : [хрестоматія]. — М. : АСТ : Астрель, 2009. — С. 47—65.

203. Лимаренко О. А. Контрадикторні відношення у складному реченні сучасної англійської мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 / О. А. Леміш ; Одеськ. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. — Одеса, 2010. — 20 с.

204. Лингвоперсонология : типы языковых личностей и личностно-ориентированное обучение / Науч. ред. Голев Н. Д. — Барнаул ; Кемерово : Барнаул. гос. пед. ун-т, 2006. — 435 с.

205. Литвинова Е. Н. Массовая культура и массовая коммуникация в современном информационном пространстве : к проблеме взаимодействия / Е. Н. Литвинова // Фундаментальные и прикладные исследования в области гуманитарных наук. — 2010. — № 1. — С. 195—199.

206. Логика и образ в публицистике / Ред. М. С. Кашафутдинов. — Казань : Изд-во Казанск. ун-та, 1973. — 141 с.

207. Лосев А. Ф. Знак. Символ. Миф. / А. Ф. Лосев. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. — 481 с.

208. Лотман Ю. М. Избранные статьи в трёх томах / Ю. М. Лотман. — Таллин : Александра, 1992. — Т. 1. Статьи по семиотике и топологии культуры.— 247 с.

209. Лотман Ю. М. Внутри мыслящих миров / Ю. М. Лотман // Семиосфера. — СПб. : "Искусство-СПБ", 2000. — 704 с.

210. Лузина Л. Г. Фигура – фон / Л. Г. Лузина // Краткий словарь когнитивных терминов. — М. : Московск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, 1996. — С. 185—186.

211. Лукьянова Т. Г. Вільні атрибутивні словосполучення як засіб об'єктивації гендерних стереотипів (на матеріалі сучасного британського газетного дискурсу) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Т. Г. Лукьянова ; Харківськ. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2009. — 20 с.

212. Лютикова В. Д. Языковая личность и идиолект / В. Д. Лютикова ; [монография]. — Тюмень : Изд-во Тюм. ун-та, 1999. — 185 с.

213. Лягушкина Н. В. К вопросу о формировании базовых концептов : ВРЕМЯ и ДВИЖЕНИЕ / Н. В. Лягушкина // Филологические науки. Вопросы теории и практики. — 2012. — № 1 (12). — С. 104—108.

214. Макаров М. Л. Основы теории дискурса / М. Л. Макаров. — М. : Гнозис, 2003. — 280 с.

215. Малецкий Л. Эмоция страха как фактор формирования масс-медиаальной картины мира / Л. Малецкий // Языкознание : материалы международной лингвистической конференции (28-30 января 2010 года). — Москва-Челябинск, 2010. — С. 145—160.

216. Мартинюк А. П. Гендер як конструкт дискурсу / А. П. Мартинюк // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен ; [кол. монографія] / Ред. І. С. Шевченко — Харків : Константа, 2005. — С. 295—318.

217. Мартинюк А. П. Регулятивна функція гендерно маркованих одиниць мови (на матеріалі сучасного англомовного публіцистичного дискурсу) :

автореф. дис. ... доктора філол. наук: 10.02.04 / А. П. Мартинюк ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. — К. , 2006. — 40 с.

218. Мартинюк А. П. Лингвистика эмоций в интеграционной перспективе / А. П. Мартинюк // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. — 2012. — Том 15, № 2. — С. 90—97.

219. Маслоу А. Мотивация и личность / А. Маслоу ; пер. с англ. — СПб. : Питер, 2008. — 352 с.

220. Миронова Н. И. Отражение характеристик коммуниканта в речевом поведении (когнитивный анализ) / Н. И. Миронова. — М. : Наука : Флинта, 2008. — 312 с.

221. Мирончук М. В. Принципи відбору дієслів до семантичної парадигми розташування в англійській, німецькій та українській мовах / М. В. Мирончук // Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах. — 2013. — Вип. 27. — С. 31—39.

222. Михайлов С. А. Журналистика Соединенных Штатов Америки / С. А. Михайлов. — СПб. : Издательство Михайлова, 2004. — 447 с.

223. Михалёва О. Л. Дискурс объекта vs. дискурс субъекта : системообразующие признаки [Электронный ресурс] / О. Л. Михалёва. — Режим доступа: <http://rus-lang.isu.ru/about/group/mikhaleva/state15/> . Название с экрана.

224. Морозова І. І. Мовна особистість жінки у драматургії вікторіанської доби / І. І. Морозова // Наукові записки. Серія Філологія. — Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія». — Вип. 11. — 2009. — С. 644—649.

225. Мороховская Э. Я. Основы теоретической грамматики английского языка / Э. Я. Мороховская. — К. : Выща школа, 1984. — 287 с.

226. Мосієнко О. В. Номінативна організація американського газетного дискурсу : лінгвокогнітивний і комунікативний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. В. Мосієнко ; Донецьк. нац. ун-т. — Донецьк, 2011. — 20 с.

227. Мыскин С. В. Языковая профессиональная личность / С.В. Мыскин // Филологические науки. Вопросы теории и практики. — 2013. — № 12, Ч. 1. — С. 150—157.

228. Мягкова Е. Ю. Проблемы исследования эмотивности единиц лексикона / Е. Ю. Мягкова // Реальность, язык и сознание. — Тамбов, 1999. — Вып. 1. — С. 35—40.

229. Назарова Е. Д. Гендер адресата как прагматический фактор коммуникации : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Е. Д. Назарова ; Гос. ин-т русск. языка им. А. С. Пушкина. — М., 2009. — 24 с.

230. Наумов В. В. Лингвистическая идентификация личности / В. В. Наумов ; [монография]. — М. : Едиториал УРСС, 2010. — 240 с.

231. Нерознак В. П. Лингвокультурология и лингвоперсонология / В. П. Нерознак // Вавилонская башня : Слово. Текст. Культура. — 2003. — Вып. 2. — С. 13—17.

232. Нерознак В. П. Лингвистическая персонология : к определению статуса дисциплины // Сб. науч. тр. Моск. гос. лингвист. ун-та. — 1996. — Вып. 426. Язык. Поэтика. Перевод. — С. 112—116.

233. Никитин М. В. Основы лингвистической теории значения / М. В. Никитин. — М. : Высшая школа, 1988. — 168 с.

234. Николаєва Л. Б. Типологічний аналіз найменувань особи за віком / Л. Б. Ніколаєва // Типологія мовних значень у діяхронічному та зіставному аспектах. — 2009. — Вип. 19. — С. 46—55.

235. Новиков В. П. Оценочная лексика в языке английской газеты : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / В. П. Новиков ; Ин-т языкознания РАН. — М., 1992. — 22 с.

236. Новикова Е. Г. Языковая личность топ-менеджера современного технического университета как дидактическая модель в языковой подготовке выпускника элитного технического образования / Е. Г. Новикова, О. А. Казакова, Т. В. Можаяева // Материалы XI Конгресса «Мир русского слова и русское слово в мире» (17-22 сентября 2007 года). — София : Heron Press,

2007. — Том 6 (1). Изучение и описание русского языка как иностранного. Методика преподавания русского языка (родного, неродного, иностранного). — С. 383—386.

237. Одарюк И. В. Особенности стереотипного речевого поведения журналистов : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / И. В. Одарюк ; Ростовск. гос. пед. ун-т. — Ростов-на-Дону, 2003. — 23 с.

238. Пак Е. В. К вопросу об эмотивной лексике и эмотивности / Е. В. Пак // Система языка и дискурс. — Самара : Изд-во СамГУ, 2007. — С. 180—188.

239. Панова М. Н. Языковая личность государственного служащего : опыт лингвометодического исследования / М. Н. Панова ; [монография]. — М. : РУДН, 2004. — 323 с.

240. Панова М. Н. Языковая личность государственного служащего : дискурсивная практика, типология, механизмы формирования : дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.01 / Марина Николаевна Панова ; Российск. ун-т дружбы народов. — М., 2004. — 393 с.

241. Панькова Т. В. Семантико-структурні особливості гіпотактичних конструкцій з підрядним з'ясувальним / Т. В. Панькова // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. — 2009. — № 47. — С. 212—215.

242. Пахомова М. А. Структурно-семантический анализ причинно-следственных отношений в тексте : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / М. А. Пахомова ; Оренбургск. гос. пед. ун-т. — Самара, 2009. — 31 с.

243. Первин Л. Психология личности : Теория и исследования / Л. Первин, О. Джон ; пер. с англ. — М. : Аспект Пресс, 2001. — 607 с.

244. Переверзев К. А. Высказывание и ситуация : об онтологическом аспекте философии языка / К. А. Переверзев // Вопросы языкознания. — 1998. — № 5. — С. 24—51.

245. Петлюченко Н. В. Харизматика : мовна особистість і дискурс / Н. В. Петлюченко ; [монографія]. — Одеса : Астропринт, 2009. — 464 с.

246. Петренко С. В. Літературно-критичні жанри сучасного англомовного медійного дискурсу : комунікативно-когнітивний аспект : 10.02.04 / С. В. Петренко ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. — К., 2013. — 20 с.

247. Петришин М. Й. Семантика густативних прикметників в індивідуально-авторському вживанні (на матеріалі гомерівського епосу) / М. Й. Петришин // *Studia Linguistica*. — 2011. — Вип. 5. — С. 44—48.

248. Пивоев В. М. Мифологическое сознание как способ освоения мира / В. М. Пивоев. — Петрозаводск : Карелия, 1991. — 111 с.

249. Подольська Є. А. Культурологія / Є. А. Подольська, В. Д. Лихвар. — Харків : Вид-во НФаУ Золоті сторінки, 2003. — 248 с.

250. Пожидаева И. В. Блог как результат развития эпистолярного жанра : лингвопрагматический анализ [Электронный ресурс] / И. В. Пожидаева // http://www.megaling.crimea.edu/publications/2010_Pozhidayeva.rtf . Название с экрана.

251. Поелуева Л. А. Средства массовой информации в культуре переходного периода / Л. А. Поелуева ; [монографія]. — Саранск : Изд-во Мордов. ун-та, 2004. — 342 с.

252. Попова З. Д. Когнитивная лингвистика / З. Д. Попова, И. А. Стернин. — М. : АСТ Восток-Запад, 2007. — 315 с.

253. Потапенко С. І. Мовна особистість у просторі медійного дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу) / С. І. Потапенко ; [монографія]. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2004. — 360 с.

254. Потапенко С. І. Орієнтаційний простір сучасного англомовного медіа-дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу) : автореф. дис. ... доктора філол. наук: 10.02.04 / С. І. Потапенко ; Київськ. нац. лінгвіст. ун-т. — К., 2008. — 32 с.

255. Потапенко С. І. Сучасний англомовний медіа-дискурс : лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти / С. І. Потапенко ; [монографія]. — Ніжин : Видавництво Ніжинськ. держ. ун-ту імені Миколи Гоголя, 2009. — 391 с.

256. Потапенко С. І. Когнітивна риторика ефекту : в пошуках методу (на матеріалі інавгураційних звернень американських президентів Дж. Кенеді і Дж. Буша) / С. І. Потапенко // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. — 2012. — Том 15, № 2. — С. 131—140.

257. Потапенко С. І. Політична лінгвоперсонологія – новий напрям когнітивно-дискурсивних досліджень / С. І. Потапенко // *Studia Germanica et Romanica* : Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання. — Донецьк, 2012. — Т. 9, №2 (26). — С. 149—152.

258. Потапенко С. І. [Рецензія] Głaz A. Extended Vantage Theory in Linguistic Application : The Case of the English Articles / С. І. Потапенко // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. — 2012. — Том 16, № 1. — С. 211—215.

259. Потапенко С. І. Вступ до когнітивної лінгвістики / С. І. Потапенко ; [навч. посібник]. — Ніжин : Вид-во Ніжинськ. держ. ун-ту імені Миколи Гоголя, 2013. — 136 с.

260. Потапенко С. И. Языковая репрезентация категорий : данные теории построения перспектив / С. И. Потапенко // Когнитивные исследования языка: сб. науч. тр. — М. : Ин-т языкознания РАН; Тамбов : Издательский дом ТГУ им. Г. Р. Державина, 2010. — Вып. VII : Типы категорий в языке. — С. 137—143.

261. Потапенко С. И. Сопоставительная медиалингвистика : контрастивное изучение средств ориентирования адресата в СМИ / С. И. Потапенко // Вестник Московского ун-та. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. — 2013. — № 1. — С. 94—102.

262. Потятиник Б. В. Медіа : Ключі до розуміння / Б. В. Потятинник. — Львів : ПАІС, 2004. — 312 с.

263. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. — М. : Рефлбук, К. : Ваклер, 2006. — 656 с.

264. Почепцов Г. Г. Медиа : теория массовых коммуникаций / Г. Г. Почепцов. — К. : Альтерпрес, 2008. — 403 с.

265. Приходько А. М. Складносурядне речення в сучасній німецькій мові / А. М. Приходько. — Запоріжжя : Запорізьк. держ. ун-т, 2002. — 292 с.

266. Прохоров Е. П. Введение в теорию журналистики / Е. П. Прохоров ; [учебник для вузов]. — М. : Аспект Пресс, 2003. — 367 с.

267. Прохоров Ю. Е. Коммуникативное пространство языковой личности в национально-культурном аспекте / Ю. Е. Прохоров // Язык, сознание, коммуникация : Сб. статей / Ред. В. В. Красных, А. И. Изотов. — М.: Диалог-МГУ, 1999. — Вып. 8. — С. 52—63.

268. Прохорова И. О. Языковая личность российского политика / И. О. Прохорова ; [монография]. — М. : Флинта-Наука, 2002. — 88 с.

269. Проценко І. Ю. Структурно-семантична характеристика лексики на позначення віку людини в іспанській та українській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17 / І. Ю. Проценко ; Донецьк. нац. ун-т. — Донецьк, 2010. — 20 с.

270. Радзієвська Т. В. Концепт шляху в українській мові : поєднання ідей простору і руху / Т. В. Радзієвська // Мовознавство. — 1997. — № 4-5. — С. 17—26.

271. Репех Н. В. Лінгвальне втілення семантики початку і кінця в англomовному журнальному дискурсі : когнітивно-риторичний аспект : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Наталія Валеріївна Репех ; Київськ. нац. лінгвіст. ун-т. — К., 2012. — 243 с.

272. Рульова О. О. Номінативний аспект дитячого мовлення (на матеріалі французької, грецької, англійської та української мов) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / О. О. Рульова ; Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. — Одеса, 2002. — 19 с.

273. Рылов Ю. А. Языковая личность и имя собственное / Ю. А. Рылов // Материалы Всероссийской научной конференции «Языковая личность как предмет теоретической и прикладной лингвистики» 18-20 марта 2004 г. / под ред. М. Ф. Чикуровой. — Тула : Изд-во Тульск. гос. ун-та, 2004. — С. 229—236.

274. Самигуллина А. С. Понятие «образ-схема» в современных исследованиях по когнитивной лингвистике / А. С. Самигуллина // Вестник Челябинского государственного университета. Серия Филология. Искусствоведение. — 2008. — № 11. — С. 104—110.

275. Сапогова Е. Е. Взгляд на взрослость изнутри / Е. Е. Сапогова // Психология зрелости и старения. — 2001. — № 1 (13). — С. 5—27.

276. Сарбаш О. С. Семантика позитивної емотивної лексики : лінгвокогнітивний та лексикографічний аспекти (на матеріалі англійської, української та новогрецької мов) : автореф. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. С. Сарбаш ; Донецьк. нац. ун-т. — Донецьк, 2008. — 20 с.

277. Седов К. Ф. Становление дискурсивного мышления языковой личности : психо- и социолингвистический аспекты / К. Ф. Седов. — Саратов : Изд-во Саратовск. ун-та, 1999. — 180 с.

278. Седов К. Ф. Дискурс и личность / К. Ф. Седов. — М. : Лабиринт, 2004. — 320 с.

279. Седых А. П. Этнокультурные характеристики языковой личности (на материале французской языковой личности) : дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.19 / Аркадий Петрович Седых ; Белгородск. гос. ун-т. — Белгород, 2006. — 418 с.

280. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд) / О. О. Селіванова. — К. : Видавництво фітосоціологічного центру, 1999. — 148 с.

281. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрямки та проблеми / О. О. Селіванова ; [підручник]. — Полтава : ДовкілляК, 2008. — 712 с.

282. Семенюк О. А. Основи теорії мовної комунікації / О. А. Семенюк, В. Ю. Паращук ; [навч. посібник]. — К. : ВЦ Академія, 2010. — 240 с.

283. Семиотика культуры : антропологический поворот [колл. монография] / Отв. ред. И. Е. Фадеева, Г. Л. Тульчинский. — СПб.: Эйдос, 2011. — 362 с.

284. Серебренников Б. А. Роль человеческого фактора в языке. Язык и мышление / Б. А. Серебренников. — М. : Наука, 1988. — 242 с.

285. Серова И. Г. Особенности гендерной категоризации в языке / И. Г. Серова // Когнитивные исследования языка : сб. науч. тр. — М. : Ин-т языкознания РАН; Тамбов : Издательский дом ТГУ им. Г. Р. Державина, 2010. — Вып. VII : Типы категорий в языке. — С. 216—225.

286. Силантьев И. В. Газета и роман : Риторика дискурсных смещений / И. В. Силантьев. — М. : Языки славянской культуры, 2006. — 224 с.

287. Симонов П. В. Эмоциональный мозг. Физиология. Нейроанатомия. Психология эмоций / П. В. Симонов. — М. : Наука, 1981. — 100 с.

288. Синельникова Л. Н. Дискурсивная личность как предмет и объект социолингвистики / Л. Н. Синельникова // Лінгвістика. — № 3 (21). — Луганськ, 2010. — С 41—52.

289. Синельникова Л. Н. Синтез компетенций как путь к формированию дискурсивной личности / Л. Н. Синельникова // Жанры и типы текста в научном и медийном дискурсе : межвузовский сб. науч. тр. — 2010. — Вып. 8. — С. 13—26.

290. Сироткина Т. А. Этническая личность в региональной языковой картине мира / Т. А. Сироткина // Лингвориторическая парадигма : теоретические и прикладные аспекты : Межвуз. сб. науч. тр. / Под ред. проф. А. А. Ворожбитовой. — 2012. — № 17. — С. 171—176.

291. Скулкин О. В. Журналист как профессиональная языковая личность в лингвориторике современного российского глянцевого дискурса / О. В. Скулкин // Известия Сочинского государственного университета — 2013. — № 15 (26). — С. 185—188.

292. Славова Л. Л. Передумови успішної дискурсивної діяльності мовної особистості / Л. Л. Славова // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. — 2009. — № 5. — С. 444—448.

293. Славова Л. Л. Мовна особистість лідера у дзеркалі політичної лінгвоперсонології : США — Україна / Л. Л. Славова ; [монографія]. — Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012. — 360 с.

294. Слепцова А. О. Глянцевый журнал как жанр современной массовой культуры [Электронный ресурс] / А. О. Слепцова, О. В. Ромах // Режим доступа : http://analiculturolog.ru/ru/component/k2/item/464-article_47.html .
Название с экрана.

295. Смирнов В. В. Жанры радиожурналистики / В. В. Смирнов. — М. : АспектПресс, 2003. — 287 с.

296. Сміт Е. Д. Національна ідентичність / Е. Д. Сміт. — К. : Основи, 1994. — 224 с.

297. Собенников В. С. Соматизация и психосоматические расстройства / В. С. Собенников, Ф. И. Беялов ; [монографія]. — Иркутск : РИО ИГИУВа, 2010. — 230 с.

298. Солощук Л. В. Вербальні та невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі / Л. В. Солощук ; [монографія]. — Харків : Константа, 2006. — 300 с.

299. Солощук Л. В. Дискурсивна особистість як категорія дискурсу // Вісник Луганського національного педагогічного ун-ту імені Тараса Шевченка. — 2006. — № 20 (115). — С. 97—106.

300. Солсо Р. Когнитивная психология / Роберт Солсо ; пер. с англ. — СПб. : Питер, 2006. — 589 с.

301. Степанов Ю. С. Альтернативный мир, дискурс, факт и принцип причинности / Ю. С. Степанов // Язык и наука конца XX века ; [сб. статей]. — М. : РГГУ. — 1995. — С. 35—73.

302. Степанов Ю. С. В мире семиотики / Ю. С. Степанов // Семиотика : Антология / Сост. Ю. С. Степанов. — М. : Академический Проект, 2001. — С. 5—42.

303. Субботина И. К. Языковая и литературная личность А. Гайдара в лингвориторических параметрах советского художественно-идеологического

дискурса : автореф. дисс. ... канд. филол. наук / И. К. Субботина ; Кабардино-Балкарск. гос. ун-т им. Х. М. Бербекова. — Нальчик, 2011. — 23 с.

304. Сусов И. П. Деятельность, сознание, дискурс и языковая система / И. П. Сусов // Языковое общение : Процессы и единицы. — Калининград : Изд-во Калининградск. ун-та, 1988. — С. 7—13.

305. Сусов И. П. Личность как субъект языкового общения / И. П. Сусов // Личностные аспекты языкового общения : межвуз. сб. науч. тр. — Калинин : Изд-во КГЗС, 1989. — С. 9—16.

306. Сучасна англомова публіцистика : лінгвістичний вимір ; [кол. монографія] / А. Е. Левицький, С. І. Потапенко, А. О. Худолій та ін. / За заг. ред. А. Е. Левицького, С. І. Потапенка. — Ніжин : Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2010. — 255 с.

307. Сычёва Е. А. Функционально-семантическое поле целенаправленности в современном английском языке : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Евгения Александровна Сычёва ; Ростовск. гос. пед. ун-т. — Ростов-на-Дону, 2006. — 418 с.

308. Табурова С. К. Эмоциональный уровень мужской и женской языковой личности и средства его выражения (на материале пленарных дебатов Бундестага) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Светлана Константиновна Табурова ; Моск. гос. лингвист. ун-т. — М., 1999. — 189 с.

309. Татаринцева Е. Н. Индивидуальный аспект описания языковой личности (портретирование) / Е. Н. Татаринцева // Сибирский филологический журнал. — 2010. — № 3. — С. 218—222.

310. Телия В. Н. Основные постулаты лингвокультурологии / В. Н. Телия // Материалы Третьей междунар. конференции «Филология и культура». — Тамбов : ТГУ им. Г. Р. Державина. — 1999. — Ч. 3. — С. 14—15.

311. Темиргазина З. К. Представления о вкусах как когнитивная область знаний / З. К. Темиргазина // Вопросы когнитивной лингвистики. — Тамбов, 2013. — № 2. — С. 115—121.

312. Тертычный А. А. Жанры периодической печати / А. А. Тертычный ; [учеб. пособие]. — М. : Аспект Пресс, 2000. — 312 с.

313. Тисленкова И. А. Возрастные характеристики речи персонажей современной английской драматургии (80-е годы XX века) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Тисленкова Ирина Александровна ; Волгоградск. гос. пед. ун-т. — Волгоград, 2004. — 219 с.

314. Тихоненко М. Б. Системообразующие признаки дискурса глянцевого журналов / М. Б. Тихоненко, О. Л. Михалёва // Массовые коммуникации в эпоху глобализации : СМИ, реклама, связи с общественностью : материалы научно-практической конференции, 10–11 декабря 2007 г. — Иркутск, 2008. — С. 27—29.

315. Тихонова А. Б. Русский космофилософский дискурс как речемыслительный продукт коллегиальной языковой личности : лингвориторический подход : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / А. Б. Тихонова ; Сочинск. гос. ун-т. — Сочи, 2013. — 23 с.

316. Ткачик О. В. Гендерні стереотипи в англomовному фольклорі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. В. Ткачик ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. — К., 2008. — 20 с.

317. Товстенко Т. В. Відображення точки зору в англomовних текстах газетних новин : лінгвокогнітивний аспект / Т. В. Товстенко // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія-Педагогіка-Психологія. — 2007. — Вип. 15. — С. 44—49.

318. Токарева Е. Н. Специфика выражения оценки в гендерном дискурсе (на материале современного английского языка) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Е. Н. Токарева; Башкирск. гос. ун-т. — Уфа, 2005. — 204 с.

319. Трескова С. И. Социолингвистические проблемы массовой коммуникации : принципы измерения языковой вариативности / С. И. Трескова. — М. : Наука, 1989. — 152 с.

320. Трушкова Л. О. Эмоциональный концепт SADNESS : когнитивно-дискурсивный анализ : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Л. О. Трушкова; Иркутск. гос. ун-т. — Иркутск, 2010. — 164 с.

321. Тулюлюк К. Гендерні особливості зорових сенсоризмів у жіночому та чоловічому наративах / Катерина Тулюлюк // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія Германська філологія. — 2013. — Вип. 668. — С. 181—188.

322. Тюпа В. И. Художественный дискурс (Введение в теорию литературы) / В. И. Тюпа. — Тверь : Тверск. гос. ун-т, 2002. — 80 с.

323. Федорова О. В. Експліцитне гендерне маркування назв осіб в англomовній публіцистичній пресі України (лексикографічний та дискурсивний аспекти) : автореф. дис. ... канд. філол. наук / О. В. Федорова ; Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. — Одеса, 2012. — 20 с.

324. Фещенко В.В. Семиотика творчества и лингвистика креативности / В. В. Фещенко // Общественные науки и современность. — 2008. — № 6. — С. 143—150.

325. Филимонова О. Е. Эмоциология текста. Анализ репрезентации эмоций в английском тексте : учеб. пособие. — СПб. : ООО «Книжный Дом», 2007. — 448 с.

326. Хитров А. Блог как феномен культуры // Журнал социологии и социальной антропологии [Электронный журнал]. — 2007. — Т. 10. Режим доступа: <http://jourssa.ru/2007/CB5/Hitrov.pdf> . Название с экрана.

327. Хорина Г. П. Идеология как феномен культуры / Г. П. Хорина. — М. : Московск. гум. ун-т, 2004. — 225 с.

328. Чернышова Т. Анализ дискурса как основа установления авторства спорных текстов (по материалам лингвоэкспертной практики / Татьяна Чернышова // Современный дискурс-анализ. Лингвистические измерения дискурса [Электронный журнал]. — 2011. — Вып.3. — С. 25—31. Режим доступа : www.discourseanalysis.org . Название с экрана.

329. Шарандин А. Л. Динамическая природа концептуализации и категоризации как основа речевой деятельности человека / А. Л. Шарандин // Вопросы когнитивной лингвистики. — Тамбов, 2013. — № 1. — С. 75—81.

330. Шахнарович А. М. К проблеме языковой способности (механизма) / А. М. Шахнарович // Человеческий фактор в языке : язык и порождение в речи. — М. : Наука, 1991. — С. 185—220.

331. Шахновська І. І. Емотивні висловлювання персонажів американської драми ХХ століття в комунікативно-дискурсивному ракурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / І. І. Шахновська ; Донецьк. нац. ун-т. — Донецьк, 2012. — 20 с.

332. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В. И. Шаховский. — Воронеж : Изд-во Воронежск. гос. ун-та, 1987. — 192 с.

333. Шаховский В. И. Лингвистическая теория эмоций / В. И. Шаховский ; [монография]. — М. : Гнозис, 2008. — 416 с.

334. Шевченко О. Н. Языковая личность переводчика (на материале дискурса Б. В. Заходера) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / О. Н. Шевченко ; Волгоградск. гос. пед. ун-т. — Волгоград, 2005. — 20 с.

335. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса / Е. И. Шейгал. — М. : Гнозис, 2004. — 326 с.

336. Шкворченко Н. М. Просодичне оформлення гендерної належності комунікантів в англомовному офіційно-діловому діалогічному дискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Н. М. Шкворченко ; Одеськ. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. — Одеса, 2012. — 20 с.

337. Шувалова С. А. Смысловые отношения в сложном предложении и способы их выражения / С. А. Шувалова. — М.: Изд-во МГУ, 1990. — 159 с.

338. Щербакова О. Риторика в системі підготовки елітарних журналістів / Олена Щербакова // Журналістика, філологія та медіаосвіта. — Полтава : Освіта, 2009. — С. 418—423.

339. Щипицына А. А. Дескриптивные и оценочные прагматические в политическом медиа-дискурсе (на материале современной британской периодической печати) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / А. А. Щипицына ; Башкирск. гос. ун-т. — Уфа, 2006. — 20 с.

340. Эрикссон Э. Идентичность : юность и кризис / Э. Эрикссон. — М. : Прогресс, 1996. — 264 с.

341. Язык и пространство : проблемы онтологии и эпистемологии : [кол. монография] / А. Э. Левицкий, С. И. Потапенко, Л. И. Белехова и др. ; под ред. А. Э. Левицкого, С. И. Потапенко. — Нежин : Изд-во НГУ имени Николая Гоголя, 2011. — 483 с.

342. Языковая личность : От слова к тексту. На материале англоязычного дискурса / Отв. ред. Т. А. Комова, С. И. Гарагуля. — М. : Книжный дом Либроком, 2013. — 248 с.

343. Якимчук Н. В. Gender differences in interviewer – interviewee communicative interaction in English radio interviews / Н. В. Якимчук // Наукові записки. Серія Філологічна. — Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія». — Вип. 16. — 2010. — С. 361—365.

344. Яковлева Е. С. Фрагменты русской языковой картины мира (модели пространства, времени и восприятия). — М. : Гнозис, 1994. — 344 с.

345. Яскевич Ю. В. Концепт СТРАХ в англійській, українській і французькій мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / Ю. В. Яскевич ; Донецьк. нац. ун-т. — Донецьк, 2013. — 20 с.

346. Яценко Т. А. Каузация в російській мові : онтологія та концептуалізація : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Т. А. Яценко ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. — К., 2007. — 34 с.

347. Alterman E. Think Again : Rigging the Numbers / E. Alterman. — Available online : <http://www.americanprogress.org/issues/media/news/2006/01/12/1788/think-again-rigging-the-numbers/> .

348. Austin C. D. Aging well : What are the odds? / C. D. Austin // Generations. — 1991. — Vol. 15, N 1. — P. 73—75.

349. Baerman M. Person by other means / Matthew Baerman, Greville G. Corbett // *Languages across Boundaries : Studies in Memory of Anna Siewierska*. — Berlin, Boston : Mouton de Gruyter, 2013. — P. 1—14.

350. Bednarek M. News Discourse (Continuum Discourse) / Monika Bednarek, Helen Caple. — L. ; N.Y. : Continuum International Publishing Group, 2012. — 268 p.

351. Bell A. The discourse structure of news stories / A. Bell // *Approaches to Media Discourse*. — Oxford : Blackwell Publishers, 1998. — P. 64—104.

352. Bergen B. K. Spatial and linguistic aspects of visual imagery in sentence comprehension / B. K. Bergen, Sh. Lindsay, T. Matlock, S. Narayanan // *Cognitive Science*. — 2007. — Vol. 31, N 5. — P. 733—764.

353. Bernini G. Word classes and the coding of spatial relations in motion events: A contrastive typological approach / Giuliano Bernini // *Space in Language : Proceedings of the Pisa International Conference*. — 2010. — Available online : http://www.humnet.unipi.it/linguistica/Docenti/Marotta/capit_dilibri/Marotta_Why_Space_2010.pdf .

354. Billington J. Cognitive style predicts entry into physical sciences and humanities : Questionnaire and performance tests of empathy and systemizing / J. Billington // *Learning and Individual Differences*. — 2007. — N 17. — P. 260—268.

355. Bond L. A. Promoting Successful and Productive Aging / L. A. Bond, S. J. Cutler, A. Grams. — L. : Sage Publications, Inc., 1995. — 357 p.

356. Borneman E. Das Patriarchat. Ursprung und Zukunft unseres Gesellschaftssystems / Ernst Borneman. — Frankfurt a. Main : Fischer Taschenbuch Verlag, 1991. — 212 S.

357. Bowman S. We Media : How Audiences are Shaping the Future of News and Information / S. Bowman, C. Willis. — Available online : <http://www.hypergene.net/wemedia/weblog.php> .

358. Brandt J. Left-right confusion and the perception of bilateral symmetry / J. Brandt and W. Mackavey // *International Journal of Neuroscience*. — 1981. — Vol. 12. — P. 87—94.

359. Brown A. Changes in encoding of PATH of motion in a first language during acquisition of a second language / A. Brown, M. Gullberg // *Cognitive Linguistics*. — 2010. — Vol. 21, N 2. — P. 263—286.

360. Bucholtz M. Theories of Discourse as Theories of Gender: Discourse Analysis in Language and Gender Studies / Mary Bucholtz // *The Handbook of Language and Gender* / J. Holmes, M. Meyerhoff. — Maiden : Blackwell Publishing, 2003. — P. 43—69.

361. Bucholtz M. All of the above : New coalitions in sociocultural linguistics / M. Bucholtz, K. Hall // *Journal of Sociolinguistics*. — 2008. — Vol. 12, N 4. — P. 401—431.

362. Burgh H. Making Journalists : Diverse Models, Global Issues / Hugo de Burgh. — Oxford : Psychology Press, 2005. — 296 p.

363. Cameron D. Feminism and linguistic theory / D. Cameron. — N.Y. : Palgrave, 1992. — 247 p.

364. Cameron D. Theoretical debates in feminist linguistics : Question of sex and gender / D. Cameron // *Gender and Discourse*. — L. : Sage Publications, 1997. — P. 21—37.

365. Cap P. Proximizing objects, proximizing values : Towards an axiological contribution to the discourse of legitimization / P. Cap // *Perspectives in Politics and Discourse* / Ed. by U. Okulska, P. Cap. — Amsterdam (Phil.) : John Benjamins, 2010. — P. 119—143.

366. Cienki A. STRAIGHT : An image schema and its metaphorical extensions / A. Cienki // *Cognitive Linguistics*. — 1998. — Vol. 9, N 2. — P. 107—149.

367. Clausner T. C. Domains and image schemas / T. C. Clausner, W. Croft // *Cognitive Linguistics*. — 1999. — Vol. 10, N 1. — P. 1—31.

368. Coates J. Women, men and language : A Sociolinguistic Account of Gender Differences in Language / J. Coates. — L. ; N.Y. : Longman, 2004. — 245 p.

369. Collin Ch. A. Subordinate-level categorization relies on high spatial frequencies to a greater degree than basic-level categorization / Charles A. Collin, Patricia A. McMullen // Perception and Psychophysics. — 2005. — Vol. 67, N 2. — P. 354—364.

370. Cotter C. News Talk : Investigating the Language of Journalism / Colleen Cotter. — Cambridge : Cambridge University Press, 2010. — 280 p.

371. Dezechache G. An evolutionary approach to emotional communication / Guillaume Dezechache, Hugo Mercier, Thomas C. Scott-Phillips // Journal of Pragmatics. — 2013. — N 59. — P. 221—233.

372. Dijk van T. A. The interdisciplinary study of news as discourse / T. A. van Dijk // Handbook of Qualitative Methods in Mass Communication. — L. : Routledge, 1991. — P. 108—120.

373. Dijk van T. A. Discursive analyses of news / T. A. van Dijk // A Handbook of Qualitative Methodologies for Mass Media Research. — L. : Longman, 1999. — Vol. 5. — P. 32—37.

374. Dirven R. The Construal of cause : the case of cause prepositions / R. Dirven // Language and the Cognitive Construal of the World / Ed. by J. R. Taylor, R. E. MacLaury. — B. ; N.Y. : Mouton de Gruyter, 1995. — P. 95—118.

375. Dodge E. Image schemas : From linguistic analysis to neural grounding / E. Dodge, G. Lakoff // From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics. — B. ; N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 57—91.

376. Downing A. English Grammar / A. Downing, Ph. Locke. — L. : Routledge, 2006. — 610 p.

377. Duncker Ch. Kritische Reflexionen des Ideologiebegriffes : zur Bedeutung der Ideologien für den Menschen / Ch. Duncker. — L. : Turnshare, 2006. — 247 S.

378. Eckert P. Language and Gender / P. Eckert, S. McConnell-Ginet. — Cambridge : Cambridge University Press, 2003. — 366 p.

379. Edwards D. *Emotion / D. Edwards // Discourse and Cognition*. — L. : Sage Publishers, 2007. — P. 170—290.

380. Edwards J. *Language and Identity : An Introduction / J. Edwards*. — Cambridge : Cambridge University Press, 2009. — 314 p.

381. *English Grammar / [Ed. by John Sinclair]*. — L. — Glasgow : Harper Collins Publishers, 1991. — 486 p.

382. Evans V. *The Structure of Time : Language, Meaning and Temporal Cognition / V. Evans*. — Amsterdam (Phil) : John Benjamins, 2004. — 224 p.

383. Evans V. *Cognitive Linguistics : An Introduction / V. Evans, M. Green*. — Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. — 829 p.

384. Evans V. *The perceptual basis of spatial representation / V. Evans // Language, Cognition and Space. The State of the Art and New Directions (Advances in Cognitive Linguistics) / Ed. by Vyvyan Evans, Paul Chilton*. — L. : Equinox Publishing, 2010. — P. 21—48.

385. Fairclough N. *Media Discourse / N. Fairclough*. — L. : Arnold Publishers, 1995. — 224 p.

386. Fairclough N. *Analysing Discourse. Textual Analysis for Social Research / N. Fairclough*. — L. : Routledge, 2004. — 269 p.

387. Fairclough N. *Critical Discourse Analysis / N. Fairclough // Marges linguistique*. — 2005. — № 9. — P. 76–94.

388. Fenstermaker S. *Doing Gender, Doing Difference : Inequality, Power, and Institutional Change / S. Fenstermaker, C. West*. — L. : Taylor & Francis Group, 2002. — 244 p.

389. Finke R. A. *Reinterpreting visual patterns in mental imagery / R. A. Finke, S. Pinker, M. J. Farah // Cognitive Science*. — 1989. — Vol. 13, N 1. — P. 51—78.

390. Fowler R. *Language in the News : Discourse and Ideology in the Press / Roger Fowler*. — L. ; N.Y. : Routledge, 1991. — 254 p.

391. Fulga A. *Language and the perception of Space, Motion and Time / Angelica Fulga // Concordia Working Papers in Applied Linguistics*. — 2012. —

N 3. — P. 26—37. Available online: http://doe.concordia.ca/copal/documents/3_Fulga.pdf

392. Gábor G. Basic level categorization and meaning in language / Györy Gábor // *Argumentum*. — 2013. — N 9. — P. 149—161.

393. Geeraerts D. *Cognitive Linguistics : Basic Readings* / Dirk Geeraerts. — B. ; N.Y. : Walter de Gruyter, 2006. — 485 p.

394. *Gender in Interaction : Perspectives of Femininity and Masculinity in Ethnography and Discourse* / [Ed. by B. Baron, H. Kotthoff] — Konstanz : University of Konstanz Publishers, 2002. — 357 p.

395. Gibbs R. W. The psychological status of image schemas / R. W. Gibbs // *From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics*. — B. ; N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 113—136.

396. Givón T. *English Grammar. A Functionalbased Introduction.* / T. Givon. — Amsterdam (Phil.) : John Benjamins, 1993. — Vol. 1. — 318 p.

397. Głaz A. Let me hear you talk and I'll tell you where you are / A. Głaz // *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія Філологічні науки*. — 2007. — С. 90—97.

398. Głaz A. *Extended Vantage Theory in Linguistic Application : The Case of the English Articles* / A. Głaz. — Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2012. — 295 p.

399. Goldberg A. E. *Constructions at Work : The Nature of Generalization in Language* / A. E. Goldberg. — Oxford : Oxford University Press, 2006. — 280 p.

400. Goroshko O. *Differentiation in Male and Female Speech Styles* / O. Goroshko. — Budapest : Open Society Institute, 1999. — 108 p.

401. Grady J. E. *Image schemas and perception : Refining a definition* / J. E. Grady // *From Perception to Meaning: Image Schemas in Cognitive Linguistics*. — B. ; N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 35—55.

402. Gumperz J. J. *Discourse Strategies* / J. J. Gumperz. — Cambridge : Cambridge University Press, 1982. — 237 p.

403. Halliday M. A. K. *Construing Experience through Meaning : A Language-based Approach to Cognition* / M. A. K. Halliday, C. M. I. M. Matthiessen. — L. ; N.Y. : Continuum, 2006. — 657 p.

404. Hampe B. When *down* is not bad, and *up* is not good enough : A usagebased assessment of the plus-minus parameter in image-schema theory / B. Hampe // *Cognitive Linguistics*. — 2005. — Vol. 16, N 1. — P. 81—112.

405. Hannay H. J. Self-report of right-left confusion in college men and women / H. J. Hannay, P. J. Ciaccia, J. W. Kerr, D. Barrett // *Perceptual and Motor Skills*. — 1990. — P. 451—457.

406. Harnad S. To Cognize is to Categorize : Cognition is Categorization / Stevan Harnad // Paper presented at UQàM Summer Institute in Cognitive Sciences on Categorisation. — 2003 // Available online: <http://eprints.soton.ac.uk/261725/4/catconf.pdf>.

407. Herzog A. R. Productive activities and aging well / A. R. Herzog, J. S. House // *Generations*. — 1991. — Vol. 1, N 15. — P. 49—54.

408. Hewings M. *Advanced Grammar in Use* / M. Hewings. — Cambridge : Cambridge University Press, 2006. — 294 p.

409. Holmes J. Gendered Discourse at Work / Janet Holmes // *Language and Linguistic Compass*. — 2008. — Vol. 2, N 3. — P. 478—495.

410. Jacobs G. Introduction: The discourse of news management / Geert Jacobs, Henk Pander Maat, Tom van Hout // *Pragmatics*. — 2008. — Vol. 18, N 1. — P. 1—8.

411. Jespersen O. *Language : its nature, development and origin* / Otto Jespersen. — L. : Allen and Unwin, 1922. — 448 p.

412. Johnson M. *The Body in the Mind : The Bodily Basis of Meaning, Imagination, and Reason* / M. Johnson. — Chicago; L. : The University of Chicago Press, 1987. — 233 p.

413. Johnson M. Why cognitive linguistics requires embodied realism / M. Johnson, G. Lakoff // *Cognitive Linguistics*. — 2002. — Vol. 13, № 3. — P. 245—263.

414. Johnson M. The philosophical significance of image schemas / M. Johnson // *From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics*. — B. ; N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 15–33.

415. Keogh E. Psychosocial aspects of pain in men and women : Current status and future directions / E. Keogh // *Proceedings of 14th World Congress on Pain, 27—31 August 2012*. — Milan : International Association for the Study of Pain (IASP), 2012. Available online : <http://opus.bath.ac.uk/31969/>

416. Kotthoff H. The new perspectives on gender studies in discourse analysis // III Международная конференция «Гендер, язык, культура, коммуникация». — М. : Изд-во Моск. лингвист. ун-та, 2001. — С. 11—32.

417. Kövecses Z. Anger : Its language conceptualization and philosophy in the light of cross-cultural evidence / Zoltán Kövecses // *Language and the Cognitive Construal of the World* / Ed. by J. R. Taylor, R. E. MacLaury. — B. ; N.Y. : Mouton de Gruyter, 1995. — P. 181—196.

418. Kövecses Z. Emotion Concepts : Social Constructionism and Cognitive Linguistics / Zoltán Kövecses // *The Verbal Communication of Emotions : Interdisciplinary Perspectives* / Ed. by Susan R. Fussell. — L. : Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2002. — P. 109—124.

419. Krzeszowski T. P. Angels and Devils in Hell : Elements of Axiology in Semantics / Tomasz P. Krzeszowski. — Warszawa : Energeia, 1997. — 298 p.

420. Labov W. The Social Stratification of English in New York City / W. Labov. — Cambridge: Cambridge University Press, 2006. — 498 p.

421. Lafrance M. N. Listening between and beyond words : Disrupting discourses in speaking of sadness / Michelle N. Lafrance // *Women Voicing Resistance. Discursive and narrative explorations* / Ed. by Suzanne McKenzie-Mohr, Michelle N. Lafrance. — L. : Routledge, 2014. — P. 141—158.

422. Lakoff G. *Metaphors We Live By* / G. Lakoff, M. Johnson. — Chicago : The University of Chicago Press, 1980. — 354 p.

423. Lakoff G. *Women, Fire, and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind* / G. Lakoff. — Chicago, L. : The University of Chicago Press, 1987. — 614 p.

424. Lakoff G. *Philosophy in the Flesh. The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought* / G. Lakoff, M. Johnson. — N.Y. : Basic Books, 1999. — 624 p.

425. Lakoff R. T. *Language and woman's place* / R. T. Lakoff. — N.Y. : Harper & Row, 1975. — 83 p.

426. Lakoff R. T. *Language and Woman's Place : Text and Commentaries (Studies in Language and Gender)* / R. T. Lakoff, M. Bucholtz. — Oxford : Oxford University Press, 2004. — 328 p.

427. Langacker R. W. *Foundations of Cognitive Grammar* / R. W. Langacker. — Stanford : Stanford University Press, 1987. — Vol. I. *Theoretical Prerequisites*. — 540 p.

428. Langacker R. W. *Foundations of Cognitive Grammar* / R. W. Langacker. — Stanford : Stanford University Press, 1991. — Vol. II. *Descriptive Application*. — 589 p.

429. Langacker R. W. *Grammar and Conceptualisation* / R. W. Langacker. — B. : Mouton de Gruyter, 1999. — 427 p.

430. Langacker R. W. *Discourse in Cognitive Grammar* / R. W. Langacker // *Cognitive Linguistics*. — 2001. — Vol. 12, N 2. — P. 143—188.

431. Langacker R. W. *Sequential and summary scanning : a reply* / R. W. Langacker // *Cognitive Linguistics*. — 2008. — Vol. 19, N 4. — P. 571—584.

432. Langacker R. W. *Cognitive Grammar. A Basic Introduction* / R. W. Langacker. — Oxford : Oxford University Press, 2008. — 562 p.

433. Linden A. van. *The clausal complementation of deontic-evaluative adjectives in extraposition constructions : a synchronic-diachronic approach* / A. van Linden, K. Davidse // *Folia Linguistica*. — 2009. — Vol. 1, N 1. — P. 171—211.

434. Locke J. L. *Duels and Duets : Why Men and Women Talk So Differently* / John L. Locke. — Cambridge : Cambridge University Press, 2011. — 241 p.

435. MacLaury R. E. Introducing vantage theory / Robert E. MacLaury // *Language Sciences*. — 2002. — Vol. 24, N 2. — P. 493—536.

436. MacLaury R. E. Vantage Theory in Outline / Robert E. MacLaury // *Vantage Theory : A View on Language, Cognition and Categorization* / Ed. by Adam Głaz, Marnie L. Moist and Elena Tribushinina. — Cambridge : Cambridge Scholars Publishing, 2013. — P. 66—136.

437. Mack M. L. Object detection and basic level categorization : Sometimes you know it is there before you know what it is / Michael L. Mack, Isabel Gauthier, Javid Sadr, Thomas J. Palmeri // *Psychonomic Bulletin & Review*. — 2008. — Vol. 15, N 1. — P. 28—35.

438. Magnusson U. Balance Dynamics as Complex Force Dynamics / Ulf Magnusson // *What's in a Text? Inquiries into the Textual Cornucopia* / Ed. by Adam Głaz, Hubert Kowalewski and Anna Weremczuk. — Cambridge : Cambridge Scholars Publishing, 2012. — P. 164—204.

439. Maltz D. N. A cultural approach to male-female miscommunication / D. N. Maltz, R. A. Borker // *Language and Social Identity*. — Cambridge : Cambridge University Press, 1982. — P. 196—216.

440. Martin J. R. The Language of Evaluation : Appraisal in English / J. R. Martin, P. R. R. White. — N.Y. : Palgrave Macmillan, 2005. — 272 p.

441. Mather M. Ageing and motivated cognition : The positivity effect in attention and memory / M. Mather, L. L. Carsensen // *Trends in Cognitive Sciences*. — 2005. — Vol. 9, N 10. — P. 496—502.

442. Matthew A. Smart Thinking : Skills for Critical Understanding & Writing / Allen Matthew. — N.Y. : Oxford University Press, 2004. — 194 p.

443. McDonald D. C. Twentieth-century media effects research / D. C. McDonald // *The Sage Handbook of Media Studies*. — L. : Sage Publications, 2004. — P. 183—200.

444. McLuhan M. Understanding Media : The Extensions of Man / M. McLuhan. — Cambridge (Mass.) : The MIT Press, 1997. — 365 c.

445. Motion Encoding in Language and Space / Ed. by Mila Vulchanova and Emile van der Zee. — N.Y. : Oxford University Press, Inc., 2013. — 250 p.

446. Mulder de W. Force dynamics / W. de Mulder // The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics. — N.Y. : Oxford University Press, 2007. — P. 294—317.

447. Nakazawa T. Motion Event and Deictic Verbs as Path Conflating Verbs / T. Nakazawa. — Available online : <http://www.bultreebank.org/HPSG06/paper18.pdf>

448. Oakley T. Force-dynamic dimensions of rhetorical effect / T. Oakley // From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics. — B. ; N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 444—473.

449. Oakley T. Image Schemas / T. Oakley // The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics. — N.Y. : Oxford University Press, Inc., 2007. — P. 214—233.

450. Pander Maat H. Editing and genre conflict: How newspaper journalists clarify and neutralize press release copy / Henk Pander Maat // Pragmatics. — 2008. — Vol. 18, N 1. — P. 1—8.

451. Radden G. Cognitive English Grammar / G. Radden, R. Dirven. — Amsterdam (Phil.) : John Benjamin Publishing Company, 2007. — 375 p.

452. Richardson J. E. Language and Journalism / John E. Richardson. — L. : Routledge, 2010. — 154 p.

453. Rohrer T. Image schemata in the brain / T. Rohrer // From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics. — B. ; N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 165—195.

454. Rosch E. Principles of Categorization // Cognition and Categorization. — Hillsdale, N.Y. : Lawrence Erlbaum, 1978. — P. 27—48.

455. Rowe J. W. Successful Aging / J. W. Rowe, R. L. Kahn. — N. Y. : Pantheon Books, 1998. — 265 p.

456. Schultz R. A Life span model of successful aging / R. Schultz, J. Heckhausen // American Psychologist. — 1996. — Vol. 7, N 51. — P. 702—714.

457. Scollon R. Mediated Discourse as Social Interaction : A Study of News Discourse / R. Scollon. — L. : Longman, 1998. — 316 p.

458. Smolka V. Subject clauses and related structures / Vladislav Smolka // Theory and practice in English studies : Proceedings from the Seventh Masaryk University Conference of English, American and Canadian studies (Linguistics and Methodology). — 2003. — Vol. 1. — P. 111—115.

459. Stocking S. H. How Do Journalists Think? A Proposal for the Study of Cognitive Bias in Newsmaking / S. H. Stocking, P. H. Gross. — Bloomington : ERIC Clearinghouse on Reading and Communication Skills, 1989. — 124 p.

460. Stokoe E. H. Doing Gender, Doing Categorization : Recent developments in language and gender research / E. H. Stokoe // International Sociolinguistics. — 2003. — Vol. 1, N 2. — P. 1—12.

461. Stoller R. J. Sex and Gender : The Development of Masculinity and Femininity / R. J. Stoller. — L. : Karnac Books, 1974. — 383 p.

462. Sunderland J. Language and Gender : An Advanced Resource Book / J. Sunderland. — L. ; N.Y. : Routledge, 2006. — 359 p.

463. Talmy L. Figure and Ground in complex sentences / L. Talmy // Universals of human language / Ed. by J. Greenberg. — Stanford, CA : Stanford University Press, 1978. — Vol. 4. Syntax. — P. 625—649.

464. Talmy L. Force Dynamics in Language and Cognition / L. Talmy // Concept Structuring Systems. — Cambridge (Mass.) : The MIT Press, 2000. — Vol. 1. — P. 409—470.

465. Talmy L. The fundamental system of spatial schemas in language / L. Talmy // From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics. — B. ; N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 199—233.

466. Tannen D. Gender and Discourse / D. Tannen. — N.Y. ; Oxford : Oxford University Press, 1994. — 216 p.

467. Taylor J. R. Linguistic Categorization / John R. Taylor. — Oxford : Oxford University Press, 2003. — 308 p.

468. Tenbrink Th. The language of space and time / Th. Tenbrink // Journal of Pragmatics. — 2011. — Vol. 43, N 3. — P. 691—694.

469. Trope Y. Construal-Level Theory of Psychological Distance / Y. Trope, N. Liberman // *Psychological Review*. — 2010. — Vol. 2, N 117. — С. 440—463.

470. Trudgill P. The social differentiation of English in Norwich / P. Trudgill. — Cambridge : Cambridge University Press, 1974. — 211 p.

471. Turner M. Language, gesture, bodily stance: grammar as a multimodal system / Mark Turner // *Вестник Челябинск. гос. ун-та*. — 2014. — № 7 (336). Серия Филология. Искусствоведение. — Вып. 89. — С. 40—47.

472. Tyler A. The Semantics of English Prepositions, Spatial Scenes, Embodied Meaning and Cognition / A. Tyler, V. Evans. — N.Y. : Cambridge University Press, 2003. — 254 p.

473. Understanding Individual Differences in Language Development Across the School Years / Ed. by J. Bruce Tomblin, Marilyn A. Nippold. — Oxford : Psychology Press, 2014. — 212 p.

474. Ungerer F. Emotions and emotional language in English and German news stories // *The Language of Emotions: Conceptualization, Expression and Theoretical Foundations*. — Amsterdam (Phil.): John Benjamins, 1997. — P. 307—328.

475. Verhagen A. Construal and Perspectivization / A. Verhagen // *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. — N.Y. : Oxford University Press, Inc., 2007. — P. 48—81.

476. Wårvik B. What is foregrounded in narratives? Hypotheses for the cognitive basis of foregrounding // *Approaches to Cognition through Text and Discourse* / Ed. by T. Virtanen. — B. ; N.Y.: Mouton de Gruyter, 2004. — P. 99—122.

477. West C. Doing Gender / C. West, D. H. Zimmerman // *Gender and Society*. — 1987. — Vol. 1, №. 2. — P. 125—151.

478. Wodak R. Introduction: Some important issues in the research of gender and discourse // *Gender and Discourse*. — L. : Thousand Oaks ; New Delphi : Sage Publications, 1997. — P. 1—20.

479. Wodak R. Approaches to media texts / R. Wodak, B. Busch // *The Sage Handbook of Media Studies*. — L. : Sage Publication, 2004. — P. 105—122.

480. Women Voicing Resistance. Discursive and narrative explorations / Ed. by Suzanne McKenzie-Mohr, Michelle N. LaFrance. — L. : Routledge, 2014. — 212 p.

481. Wright G. H. von. The Varieties of Goodness / G. H. von Wright. — L. : Routledge & K. Paul, 1963. — 236 p.

482. Zlatev J. What's in a schema? Bodily mimesis and the grounding of language / J. Zlatev // From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics. — B. ; N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 313—341.

СПИСОК СЛОВНИКІВ І ДОВІДНИКІВ

483. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Изд. 5-е / О. С. Ахманова. — М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. — 576 с.

484. Єрмоленко С. Я. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибики, О. Г. Тодор ; за ред. С. Я. Єрмоленко. — К. : Либідь, 2001. — 223 с.

485. Кессарийский Э. П. Журналистский словарь / Э.П. Кессарийский. — Н. Новгород : ДЕКОМ, 2002. — 320 с.

486. Князев А. Энциклопедический словарь СМИ / А. Князев. — Бишкек : Издательство КРСУ, 2002. — 164 с.

487. Кубрякова Е. С. Краткий словарь когнитивных терминов / Е. С. Кубрякова, В. З. Демьянков, Ю. Г. Панкрац, Л. Г. Лузина. — М. : Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова, 1996. — 245 с.

488. Лингвистический энциклопедический словарь / Под ред. В. Н. Ярцевой. — М. : Советская энциклопедия, 1990. — 685 с.

489. Медіалінгвістика : словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов / за ред. Л. І. Шевченко. — К. : Видавничо-поліграфічний центр Київський університет, 2013. — 247 с.

490. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. — Полтава : ДовкілляК, 2006. — 716 с.
491. Философия : Энциклопедический словарь / Под ред. А. А. Ивина. — М. : Гардарики, 2004. — 1074 с.
492. Evans V. A Glossary of Cognitive Linguistics / V. Evans. — Edinburgh : Edinburgh University Press, 2007. — 233 p.
493. Longman Dictionary of Contemporary English [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ldoceonline.com/> . — Назва з екрану.
494. Merriam-Webster Dictionary [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.merriam-webster.com/dictionary/time> . — Назва з екрану.
495. Oxford Advanced Learner's Dictionary : Seventh Edition. — Oxford : Oxford University Press, 2007. — 1780 p.
496. Oxford Advanced Learner's Dictionary [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.oxforddictionaries.com/> . — Назва з екрану.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

497. Newsweek 30.05.2005
498. Newsweek 11.07.2005
499. Newsweek 25.07.2005
500. Newsweek 24.04.2006
501. Newsweek 06.11.2007
502. Newsweek 23.02.2008
503. Newsweek 08.03.2008
504. Newsweek 18.01.2009
505. Newsweek 19.02.2009
506. Newsweek 11.03.2009
507. Newsweek 16.03.2009
508. Newsweek 27.04.2009
509. Newsweek 18.05.2009

- 510. Newsweek 24.08.2009
- 511. Newsweek 12.09.2009
- 512. Newsweek 07.12.2009
- 513. Newsweek 10.12.2009
- 514. Newsweek 18.01.2010
- 515. Newsweek 05.05.2010
- 516. Newsweek 31.05.2010
- 517. Newsweek 07.06.2010
- 518. Newsweek 15.06.2010
- 519. Newsweek 29.06.2010
- 520. Newsweek 10.07.2010
- 521. Newsweek 19.07.2010
- 522. Newsweek 06.09.2010
- 523. Newsweek 20.09.2010
- 524. Newsweek 27.09.2010
- 525. Newsweek 10.10.2010
- 526. Newsweek 08.11.2010
- 527. Newsweek 27.11.2010
- 528. Newsweek 20.12.2010
- 529. Newsweek 13.01.2011
- 530. Newsweek 20.02.2011
- 531. Newsweek 28.02.2011
- 532. Newsweek 07.03.2011
- 533. Newsweek 18.04.2011
- 534. Newsweek 02.05.2011
- 535. Newsweek 13.06.2011
- 536. Newsweek 08.11.2011
- 537. Newsweek 12.03.2012
- 538. Newsweek 09.04.2012
- 539. Newsweek 09.05.2012

540. Newsweek 14.05.2012

541. Newsweek 25.06.2012

542. Newsweek 07.11.2013

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ЗРАЗОК ОСОБИСТОЇ ІНТЕРНЕТ-СТОРІНКИ ЖУРНАЛІСТА

en.wikipedia.org/wiki/Fareed_Zakaria

Donate to Wikipedia
Wikimedia Shop

Interaction

Help
About Wikipedia
Community portal
Recent changes
Contact page

Tools

What links here
Related changes
Upload file
Special pages
Permanent link
Page information
Wikidata item
Cite this page

Print/export
Create a book
Download as PDF
Printable version

Languages

العربية
অসমীয়া
Čeština
Deutsch
Español
فارسی
Français
हिन्दी
Italiano
עברית
മലയാളം
Nederlands
日本語
Norsk bokmål
Polski
Português
Русский

Fareed Rafiq Zakaria (/fɑːriːdzɑːkɑːriə/; born 20 January 1964) is an Indian-born American journalist and author. He is the host of CNN's *Fareed Zakaria GPS* and writes a weekly column for *The Washington Post*. He was a columnist for *Newsweek* and editor of *Newsweek International* and then editor-at-large of *Time*. He is the author of three books, two of them international bestsellers, and the co-editor of one.^[2]

Contents [hide]

- Early life
- Career
- Plagiarism controversies
- Political views
- Honors and awards
- Personal
- Bibliography
- References
- External links

Early life [edit]

Zakaria was born in Mumbai, Maharashtra, India, to a Muslim family.^[3] His father, Rafiq Zakaria, was a politician associated with the Indian National Congress and an Islamic scholar. His mother, Fatima Zakaria, was for a time the editor of the *Sunday Times of India*.

Zakaria attended the Cathedral and John Connon School in Mumbai. He received a Bachelor of Arts from Yale University,^[2] where he was president of the Yale Political Union, editor-in-chief of the *Yale Political Monthly*, a member of the Scroll and Key society, and a member of the Party of the Right. He later earned a Doctor of Philosophy in Government from Harvard University in 1993,^[2] where he studied under Samuel P. Huntington and Stanley Hoffmann, as well as international relations theorist Robert Keohane.^[4]

Career [edit]

After directing a research project on American foreign policy at Harvard, Zakaria became the managing editor of *Foreign Affairs* in 1992, at the age of 28. Under his guidance, the magazine was redesigned and moved from a quarterly to a bimonthly schedule. He served as an Adjunct Professor at Columbia University, where he taught a seminar on international relations. In October 2000, he was named editor of *Newsweek International*,^[2] and became a weekly columnist for *Newsweek*. In August 2010 it was announced that he was moving from *Newsweek* to *Time*, to serve as Editor-at-Large and columnist.^[5] He now writes a weekly column for the *Washington Post* and is a contributing editor for the Atlantic Media group, which includes the "Atlantic Monthly".

He has been published on a variety of subjects for the *New York Times*, the *Wall Street Journal*, *The New Yorker*, *The New Republic* and, for a brief period, as a wine columnist for the web magazine *Slate*.^{[6][7]}

Zakaria is the author of *From Wealth to Power: The Unusual Origins of America's World Role* (Princeton, 1998), *The Future of Freedom* (Norton, 2003), and *The Post-American World* (2008); he has also co-edited *The American Encounter: The United States and the Making of the Modern World* (Basic Books). His last two books have both been New York Times bestsellers, and have been translated into over 25 languages. In 2011, an updated and expanded edition of *The Post-American World* ("Release 2.0") was published.

In January 2013, Zakaria wrote the cover essay for the newly redesigned relaunch of *Foreign Affairs* titled, "Can America Be Fixed?"

Fareed Zakaria

Fareed Zakaria in 2013

Born Fareed Rafiq Zakaria
20 January 1964 (age 50)
Mumbai, Maharashtra, India

Alma mater Yale University (B.A.)
Harvard University (Ph.D.)

Occupation Journalist, author

Notable credit(s) *Time* magazine, contributing editor (2010–)
Fareed Zakaria GPS, host (since 2008)
Newsweek International, editor (2000–10)
Foreign Exchange, host (2005–07)
Foreign Affairs, former managing editor

Title Indian government awarded Padma Bhushan award to Zakaria in January 2010 for his contribution to journalism^[1]

Spouse(s) Paula Throckmorton Zakaria

Children Omar, Lila, Sofia

Website
www.fareedzakaria.com

Fareed Zakaria

Fareed Zakaria

Fareed Zakaria in 2013

Born	Fareed Rafiq Zakaria 20 January 1964 (age 50) Mumbai, Maharashtra, India
Alma mater	Yale University (B.A.) Harvard University (Ph.D.)
Occupation	Journalist, author
Notable credit(s)	<i>Time</i> magazine, contributing editor (2010–) <i>Fareed Zakaria GPS</i> , host (since 2008) <i>Newsweek International</i> , editor (2000–10) <i>Foreign Exchange</i> , host (2005–07) <i>Foreign Affairs</i> , former managing editor
Title	Indian government awarded Padma Bhushan award to Zakaria in January 2010 for his contribution to journalism ^[1]
Spouse(s)	Paula Throckmorton Zakaria
Children	Omar, Lila, Sofia
	Website
	www.fareedzakaria.com

ДОДАТОК Б

НОМІНАТИВНІ ЗАСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ПОТРЕБИ У НАЛЕЖНОСТІ:
ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Таблиця Б.1

Кількісне співвідношення номінацій членів родини
у статтях чоловіків і жінок

Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
<p>Номінації близьких родичів:</p> <p>Номінації дитини (19): <i>child</i> – 8, <i>kid</i> – 6, <i>son</i> – 3, <i>daughter</i> – 1, <i>baby</i> – 1</p> <p>Номінації батька і матері (40): <i>father</i> – 13, <i>mother</i> – 9, <i>dad</i> – 2, <i>parents</i> – 16</p> <p>Номінації чоловіка і дружини (24): <i>husband</i> – 8, <i>wife</i> – 14, <i>spouse</i> – 2</p>	<p>Номінації близьких родичів:</p> <p>Номінації дитини (77): <i>child</i> – 27, <i>baby</i> – 18, <i>kid</i> – 8, <i>son</i> – 7, <i>daughter</i> – 8, <i>infant</i> – 2, <i>offspring</i> – 2, <i>moppet</i> – 1, <i>toddler</i> – 1, <i>brat</i> – 1, <i>preschoolers</i> – 1, <i>stepchildren</i> – 1</p> <p>Номінації батька і матері (72): <i>father</i> – 20, <i>mother</i> – 22, <i>dad</i> – 7, <i>daddy</i> – 2, <i>père</i> – 1, <i>mom</i> – 3, <i>parents</i> – 17</p> <p>Номінації чоловіка і дружини (28): <i>husband</i> – 13, <i>wife</i> – 9, <i>spouse</i> – 3, <i>ex-</i> <i>wife</i> – 2, <i>widow</i> – 1</p>
<p>Номінації далеких родичів (9): <i>grandparents</i> – 3, <i>aunt</i> – 2, <i>grandchildren</i> – 1, <i>grandson</i> – 1, <i>nephew</i> – 1, <i>cousin</i> – 1</p>	<p>Номінації далеких родичів (43): <i>orphan</i> – 6, <i>nephew</i> – 6, <i>aunt</i> – 5, <i>grandchildren</i> – 4, <i>sibling</i> – 3, <i>cousin</i> – 3, <i>father-in-law</i> – 3, <i>uncle</i> – 2, <i>niece</i> – 2, <i>mother-in-law</i> – 2, <i>grandparents</i> – 4, <i>grandfather</i> – 1, <i>grandkid</i> – 1, <i>grandson</i> – 1</p>

Кількісне співвідношення номінативних одиниць на позначення гендерної належності учасників подій у статтях чоловіків і жінок

Журналісти-чоловіки		Журналісти-жінки	
<i>man</i> – 33	<i>woman</i> – 15	<i>woman</i> – 58	<i>man</i> – 31
<i>boy</i> – 9	<i>girl</i> – 7	<i>girl</i> – 34	<i>boy</i> – 25
<i>gentleman</i> – 8	<i>lady</i> – 4	<i>lady</i> – 7	<i>gentleman</i> – 3
<i>male</i> – 4	<i>female</i> – 2	<i>female</i> – 5	<i>male</i> – 2
		<i>maiden</i> – 1	
Всього: 84		Всього: 166	

Таблиця Б.3

Кількісне співвідношення номінативних одиниць на позначення професій у статтях чоловіків і жінок

Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
Номінації правників (46): <i>lawyer</i> (17), <i>counsel</i> (8), <i>judge</i> (7), <i>attorney</i> (4), <i>defense attorney</i> (2), <i>prosecutor</i> (2), <i>investigator</i> (1), <i>barrister</i> (1), <i>notary officer</i> (1), <i>solicitor</i> (1), <i>pleader</i> (1), <i>legal consultant</i> (1)	Номінації правників (21): <i>lawyer</i> (13), <i>barrister</i> (1), <i>judge</i> (4), <i>counsel</i> (3)
Номінації політиків <i>politician</i> (19)	Номінації політиків <i>politician</i> (9)
Номінації економістів і бізнесменів <i>economist</i> – (14); <i>businessman /-woman/-people</i> (20), <i>entrepreneur</i> (3), <i>business</i>	Номінації економістів і бізнесменів <i>economist</i> (6); <i>businessman</i> (8), <i>employer</i> (9)

<p><i>owner (2), employer (7)</i></p> <p>Номінації працівників (42): <i>worker (27), manufacturer (7), builder (3), miner (2), machinist (1), welder (1), butcher (1)</i></p>	<p>Номінації працівників (18): <i>worker (12), manufacturer (6)</i></p>
<p>Номінації лікарів (8): <i>doctor (6), psychologist (1), oncologist (1)</i></p>	<p>Номінації лікарів (59): <i>doctor (31), psychologist (6), oncologist (4), practitioner (3), physician (3), psychiatrist (3), therapist (3), cardiologist (2), heart doctor (1), family practitioner (1), neonatologist (1), palliative care specialist (1)</i></p>
<p>Номінації вчителів (8): <i>teacher (7), instructor (1)</i></p>	<p>Номінації вчителів (20): <i>teacher (15), lecturer (2), instructor (2), tutor (1)</i></p>
<p>Номінації діячів культури і мистецтва (20): <i>designer (4), artist (3), actor (3), stylist (2), writer (2), critic (2), musician (1), dancer (1), producer (1), model (1)</i></p>	<p>Номінації діячів культури і мистецтва (49): <i>writer (9), designer (7), actor (6), stylist (6), artist (3), art director (3), model (2), singer (2), musician (2), critic (2), producer (2), dancer (1), painter (1), screen writer (1), poet (1), museum curator (1)</i></p>
<p>Номінації спеціалістів сфери послуг (15): <i>driver (4), dealer (3), assistant (2), serviceman (1), broker (1), taxi driver (1), mailman (1), merchant marine (1), guard (1)</i></p>	<p>Номінації спеціалістів сфери послуг (22): <i>cashier (2), photographer (2), salesman (1), shop assistant (1), broker (1), dealer (1), driver (1), taxi driver (1), cabbie (1), tailor (1), serviceman (1), guard (1), coast guard (1), pitchman (1), stateroom attendant (1), distributor (1), moderator (1), consultant (1), assistant</i></p>

<p>Номінації науковців (52): <i>scientist, researcher і scholar (28);</i> <i>physicist (5), neuroscientist (4),</i> <i>anthropologist (3), astronomer (3),</i> <i>geneticist (3), historian (2), linguist (2),</i> <i>biologist (1), sociologist (1)</i></p>	<p>(1), <i>commissioner (1)</i> Номінації науковців (56): <i>scientist, researcher і scholar (21);</i> <i>anthropologist (5), sociologist (4),</i> <i>historian (4), linguist (3), neuroscientist</i> <i>(3), geneticist (3), physicist (2), biologist</i> <i>(2), cognitive psychologist (2),</i> <i>bioengineer (2), neurobiologist (1),</i> <i>astronomer (1), bioethicist (1),</i> <i>communication scholar (1), science</i> <i>historian (1)</i></p>
<p>Всього: 361</p>	<p>Всього: 274</p>

ДОДАТОК В

НОМІНАТИВНІ ЗАСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ПОТРЕБИ У БЕЗПЕЦІ:
ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Таблиця В.1

Кількісне співвідношення номінативних одиниць на позначення фізичної та суспільної безпеки у статтях чоловіків і жінок

Різновиди безпеки	Приклади одиниць	Чоловіки	Жінки
ФІЗИЧНА БЕЗПЕКА			
Порушення фізичної безпеки:		93	180
Тілесні загрози	<i>disease, patient</i>	47	121
Руйнівні дії людини на об'єкти	<i>damage, crash</i>	18	11
Стихійні лиха	<i>tsunami, earthquake</i>	24	42
Суперординатна категоризація	<i>damage, destroy</i>	4	6
Відновлення фізичної безпеки:			
Тілесна безпека	<i>drug, cure, treat</i>	71	166
Ліквідація матеріальної шкоди	<i>repair, rebuild, recreate</i>	39	19
СУСПІЛЬНА БЕЗПЕКА		432	315
Суспільна загроза	<i>crime, robber, assassin</i>	117	145
Міжнародна загроза	<i>war, terrorist, bomber</i>	268	135
Суспільна безпека	<i>suspect, arrest, detain</i>	29	20
Міжнародна безпека	<i>peace, peacekeeper</i>	18	15
ПІДТРИМАННЯ БЕЗПЕКИ	<i>security, police, doctor</i>	87	156
ВТРАТА БЕЗПЕКИ	<i>death, suicide, to die</i>	38	41
Небезпека	<i>danger, menace, peril, threat, risk</i>		
Всього – 1730		809	921

Кількісне співвідношення одиниць, які апелюють до порушення фізичної безпеки: гендерний аспект

	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
1. НОМІНАЦІЇ ТІЛЕСНИХ ЗАГРОЗ		
Базові номінації хвороб і станів	<i>disease (7), illness (8), ill (3)</i>	<i>disease (15), illness (11), ill (9), sick (1)</i>
Всього базових	18	36
Субординатні номінації: - окремі захворювання - синдроми	<i>cancer (4), heart attack (3), sarcoma (1), coma (1)</i> <i>post trauma syndrome (3), anemia (2), side effect (1)</i>	<i>cancer (10), coma (5), heart attack (4), kidney dialysis (3), stroke (3), tumor (2), glaucoma (2), skin cancer (1), prostate cancer (1), breast cancer (1), sarcoma (1), type 2 diabetes (1), atrial fibrillation (1), blood transfusions (1)</i> <i>anemia (4), fatigue (3), post trauma syndrome (2), sluggishness (1), side effects (1)</i>
Всього субординатних номінацій	15	47

Номінації хворих	<i>patient</i> (10) <i>low-risk patient</i> (1), <i>infected</i> (1), <i>afflicted</i> (1), <i>addict</i> (1)	<i>patient</i> – (21) <i>high-risk patient</i> (1), <i>transplant patient</i> (2), <i>intensive care patient</i> (1), <i>dialysis patient</i> (2), <i>kidney patient</i> (2), <i>alcoholic</i> (2), <i>schizophrenic</i> (1), <i>autistic</i> (2), <i>diabetic</i> (1), <i>infected</i> (1), <i>addict</i> (1), <i>insomniac</i> (1)
Всього номінацій хворих	14	38
Разом номінацій тілесних загроз	47	121
2. НОМІНАЦІЇ РУЙНІВНИХ ДІЙ ЛЮДИНИ НА ОБ'ЄКТИ	<i>to crash</i> (3), <i>to smash</i> (1), <i>to shatter</i> (2), <i>to ruin</i> (1), <i>to wreck</i> (1), <i>to wreak havoc</i> (2), <i>to harm</i> (1), <i>to hurt</i> (1), <i>to injure</i> (1), <i>to maim</i> (2), <i>harm</i> (1), <i>injury</i> (1), <i>intact</i> (1)	<i>to crash</i> (1), <i>to scatter</i> (1), <i>to ruin</i> (1), <i>to harm</i> (2), <i>to hurt</i> (1), <i>to injure</i> (2), <i>harm</i> (2), <i>injury</i> (1)
Всього номінацій руйнівних дій	18	11
3. НОМІНАЦІЇ СТИХІЙНИХ ЛИХ	<i>disaster</i> (7), <i>catastrophe</i> (3), <i>debacle</i> (2), <i>flood</i> (2), <i>storm</i> (2), <i>tsunami</i> (2), <i>earthquake</i> (1)	<i>disaster</i> (9), <i>catastrophe</i> (6), <i>calamity</i> (4), <i>debacle</i> (2), <i>flood</i> (3), <i>earthquake</i> (2), <i>storm</i> (2), <i>fire</i> (1), <i>avalanche</i> (1), <i>tsunami</i> (1), <i>drought</i> (1), <i>volcanic explosion</i> (1), <i>meteor impacts</i> (1)
	19	34
Номінації людей,	<i>survivor</i> (2)	<i>survivor</i> (3)

ЩО ВИЖИЛИ		
постраждали	<i>unharmmed</i> (1), <i>injured</i> (2)	<i>injured</i> (5)
Всього номінацій стихійних лих	24	42
4. Суперординатні одиниці	<i>damage</i> (2), <i>destroy</i> (2)	<i>damage</i> (4), <i>destroy</i> (2)
РАЗОМ	93	180

Таблиця В.3

Кількісне співвідношення одиниць, які апелюють до відновлення фізичної безпеки: гендерний аспект

	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
1. ТІЛЕСНА БЕЗПЕКА		
Номінації ліків	<i>drug</i> (13), <i>medicine</i> (5), <i>remedy</i> (2)	<i>drug</i> (22), <i>medicine</i> (18), <i>remedy</i> (9), <i>pharmaceuticals</i> (2)
Всього	20	51
Номінації різновидів ліків	<i>antidepressants</i> (2), <i>antibiotics</i> (2), <i>anesthetic</i> (2), <i>anodyne</i> (1)	<i>antidepressants</i> (8), <i>anti-anemia drugs</i> (5), <i>anesthetic</i> (2), <i>antibiotics</i> (1), <i>quality-of-life enhancer</i> (1), <i>sedative</i> (1)
Всього	7	18
Номінації назв препаратів	« <i>Aranesp</i> » (2)	« <i>Epogen</i> » (2), « <i>Prozac</i> » (2), « <i>Paxil</i> » (2), « <i>Amgen</i> » (1), « <i>Zoloft</i> » (1), « <i>Aranesp</i> » (1), « <i>Procrit</i> » (1), « <i>Eprex</i> » (1), <i>ESAs</i> (1)

Всього	2	12
Номінації станів здоров'я	<i>healthy</i> (10), <i>sound</i> (3)	<i>healthy</i> (19), <i>sound</i> (4)
	13	23
Номінації процесів лікування одужання (дієслова)	<i>to treat</i> (5), <i>to recover</i> (2), <i>to get better</i> (2), <i>to cure</i> (1), <i>to rehabilitate</i> (1)	<i>to treat</i> (9), <i>to cure</i> (6), <i>to recover</i> (4), <i>to get better</i> (4), <i>to heal</i> (1)
Всього	11	24
Номінації процесів лікування одужання (іменники)	<i>treatment</i> (8), <i>therapy</i> (3), <i>recovery</i> (3), <i>remission</i> (2), <i>surgery</i> (2)	<i>treatment</i> (11), <i>therapy</i> (6), <i>medication</i> (6), <i>recovery</i> (5), <i>surgery</i> (3), <i>remission</i> (2), <i>cure</i> (2), <i>diet</i> (1), <i>interpersonal psychotherapy</i> (1), <i>angiography</i> (1)
	18	38
Всього	71	166
2. НОМІНАЦІЇ ЗАСОБІВ ЛІКВІДАЦІЇ МАТЕРІАЛЬНОЇ ШКОДИ	<i>rectify</i> (1), <i>repair</i> (4), <i>rebuild</i> (10), <i>recreate</i> (2), <i>amend</i> (6), <i>renovate</i> (4), <i>renew</i> (1), <i>reconstruct</i> (2), <i>restoration</i> (1), <i>reconstruction</i> (5), <i>amendment</i> (3)	<i>rebuild</i> (4), <i>recreate</i> (4), <i>mend</i> (1), <i>renovate</i> (1), <i>renew</i> (1), <i>restoration</i> (5), <i>renovation</i> (2), <i>reconstruction</i> (1)
Всього	39	19
РАЗОМ	110	185

**Кількісне співвідношення номінацій суспільних загроз у статтях
журналістів-чоловіків і жінок**

Різновиди загроз	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
1. ВІЙНА		
Номінації війн, конфліктів	<i>war</i> – 31, <i>conflict</i> – 15	<i>war</i> – 23, <i>conflict</i> – 11
Номінації військових дій	<i>attack</i> – 13, <i>battle</i> – 10, <i>fight</i> – 9, <i>bomb</i> – 9, <i>shoot</i> – 7, <i>combat</i> – 7, <i>cyber-attack</i> – 4, <i>air attack</i> – 2, <i>air raid</i> – 1	<i>attack</i> – 10, <i>bomb</i> – 8, <i>battle</i> – 4, <i>cyber-attack</i> – 3, <i>raid</i> – 1, <i>fight</i> – 1, <i>combat</i> – 1
	62	28
Номінації повстання	<i>unrest</i> – 6, <i>strike</i> – 6, <i>disturbances</i> – 4, <i>riot</i> – 3, <i>uprising</i> – 3, <i>showdown</i> – 3, <i>civil disobedience</i> – 2, <i>stand-down</i> – 2, <i>rebellion</i> – 1, <i>insurrection</i> – 1, <i>revolt</i> – 1	<i>strike</i> – 6, <i>unrest</i> – 5, <i>riot</i> – 3, <i>uprising</i> – 1, <i>rebellion</i> – 1
	32	16
Номінації воїнів Номінації воєначальників	<i>soldier</i> – 19, <i>warrior</i> – 6, <i>fighter</i> – 3, <i>military man</i> – 3 <i>commander</i> – 2, <i>Commander-in-Chief</i> – 2, <i>captain</i> – 1	<i>soldier</i> – 12, <i>warrior</i> – 2, <i>military man</i> – 1 <i>commander</i> – 2, <i>captain</i> – 1
	36	18

Номінації бунтівників	<i>protester</i> – 8, <i>insurgent</i> – 4, <i>rebel</i> – 3, <i>rioter</i> – 3, <i>saboteur</i> – 1	<i>protester</i> – 3, <i>rioter</i> – 3, <i>rebel</i> – 2, <i>insurgent</i> – 1
	19	9
Всього «війна»	192	105
2. ТЕРОРИЗМ	<i>terrorism</i> – 48	<i>terrorism</i> – 17
Номінації терористів	<i>terrorist</i> – 7, <i>bomber</i> – 2, <i>shoe bomber</i> – 2, <i>underwear bomber</i> – 1, <i>suicide bomber</i> – 1	<i>terrorist</i> – 4, <i>suicide bomber</i> – 1
Номінації піратів	<i>pirate</i> – 2, <i>skyjacker</i> – 1	<i>pirate</i> – 1
	16	6
Всього	268	135
3. МЕНШ МАСШТАБНІ СУСПІЛЬНІ ЗАГРОЗИ		
Номінації злочинців	<i>killer</i> – 6, <i>assassin</i> – 5, <i>murderer</i> – 2, <i>kidnapper</i> – 1, <i>heroin dealer</i> – 1, <i>narcotrafficker</i> – 1, <i>criminal</i> – 1, <i>outlaw</i> – 1, <i>malefactor</i> – 1	<i>killer</i> – 8, <i>assassin</i> – 5, <i>murderer</i> – 3, <i>kidnapper</i> – 2, <i>gang member</i> – 3, <i>gangster</i> – 2, <i>gun runner</i> – 1, <i>drug dealer</i> – 1, <i>drug maker</i> – 2, <i>thief</i> – 2, <i>smuggler</i> – 1, <i>criminal</i> – 1, <i>outlaw</i> – 1
	19	32
Номінації жертв	<i>victim</i> – 4	<i>victim</i> – 6
Номінації злочинів	<i>crime</i> – 10, <i>violation</i> – 6	<i>crime</i> – 7, <i>violation</i> – 2
Номінації окремих правопорушень	<i>assassination</i> – 19, <i>murder</i> – 14, <i>homicide</i> – 3, <i>kidnapping</i>	<i>assassination</i> – 13, <i>murder</i> – 9, <i>rape</i> – 5, <i>kidnapping</i> – 4,

	- 2, <i>fraud</i> - 2, <i>forgery</i> - 2, <i>mugging</i> - 1, <i>drug pushing</i> - 1	<i>fraud</i> - 2, <i>homicide</i> - 2, <i>assault</i> - 4, <i>robbery</i> - 3, <i>onslaught</i> - 2, <i>smuggling</i> - 1, <i>shoplifting</i> - 2, <i>speeding</i> - 1, <i>slaughter</i> - 1, <i>arson</i> - 1, <i>incest</i> - 1, <i>extortion</i> - 1, <i>drug running</i> - 1
Всього	44	52
Номінації актів скоєння злочину	<i>kill</i> - 12, <i>assault</i> - 5, <i>abuse</i> - 4, <i>assassinate</i> - 4, <i>murder</i> - 2, <i>smuggle</i> - 2, <i>rape</i> - 2, <i>beat</i> - 1, <i>pilfer</i> - 1, <i>slaughter</i> - 1	<i>kill</i> - 8, <i>assault</i> - 6, <i>abuse</i> - 6, <i>rape</i> - 4, <i>beat (up)</i> - 4, <i>rob</i> - 3, <i>murder</i> - 3, <i>assassinate</i> - 2, <i>batter</i> - 2, <i>smuggle</i> - 2, <i>slaughter</i> - 2, <i>take hostages</i> - 2, <i>steal</i> - 1, <i>forged</i> - 1
Всього	34	46
Номінації іммігрантів	<i>immigrant</i> - 9	<i>immigrant</i> - 7
Всього	117	145
РАЗОМ	385	280

Таблиця В.5

Кількісне співвідношення номінативних одиниць на позначення відновлення суспільної безпеки у статтях журналістів-чоловіків і жінок

	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
іменники	<i>interrogation</i> - 4, <i>conviction</i> - 2, <i>arrest</i> - 3, <i>incarceration</i> - 1	<i>suspicion</i> - 1, <i>interrogation</i> - 1, <i>arrest</i> - 4
	10	6

дієслова	<i>to suspect</i> – 1, <i>to seize</i> – 2, <i>to interrogate</i> – 2, <i>to arrest</i> – 6, <i>to detain</i> – 1, <i>to jail</i> – 4	<i>to suspect</i> – 1, <i>to seize</i> – 2, <i>to interrogate</i> – 1, <i>to arrest</i> – 5, <i>to jail</i> – 2
	16	11
назви осіб	<i>a suspect</i> – 2, <i>a convict</i> – 1	<i>a suspect</i> – 2, <i>a convict</i> – 1
Всього	29	20
мир	<i>peace</i> – 14 <i>peace-keeping forces</i> – 3, <i>peacekeeper</i> – 1	<i>peace</i> – 11 <i>peace-keeping forces</i> – 2, <i>peace campaigner</i> – 1, <i>peacemaker</i> – 1
Всього:	18	15
Разом	47	35

Таблиця В.6

Кількісне співвідношення номінативних одиниць на позначення втрати безпеки у статтях чоловіків і жінок

Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
<i>suicide</i> – 10, <i>death</i> – 8 <i>loss of life</i> – 1 <i>to die</i> – 19	<i>death</i> – 11, <i>suicide</i> – 8, <i>euthanasia</i> – 1 <i>loss of life</i> – 2, <i>end of life</i> – 2 <i>to die</i> – 10, <i>to pass away</i> – 2, <i>to hang oneself</i> – 3, <i>to shoot oneself</i> – 1, <i>to be drowned</i> – 1
Всього: 38	Всього: 41

ДОДАТОК Д

НОМІНАТИВНІ ЗАСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ПОТРЕБИ У БЕЗПЕЦІ: ВІКОВИЙ АСПЕКТ

Таблиця Д.1

Кількісне співвідношення номінативних одиниць на позначення потреби у безпеці у статтях журналістів молодого, середнього і похилого віку

Аспекти безпеки	Приклади номінативних одиниць	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
Підтримання безпеки	<i>security, police, doctor</i>	102	74	67
Порушення безпеки		274	334	437
Небезпека	<i>danger, menace, threat</i>	40	36	41
Тілесна загроза	<i>disease, patient</i>	38	43	87
Фізична загроза	<i>damage, crash, tsunami</i>	37	35	32
Суспільна загроза	<i>crime, robber, assassin</i>	64	77	121
Міжнародна загроза	<i>war, terrorist, bomber</i>	106	143	154
Відновлення безпеки		116	101	149
Тілесна безпека	<i>drug, cure, treat</i>	56	69	112
Фізична безпека	<i>repair, rebuild, recreate</i>	38	8	12
Суспільна безпека	<i>suspect, seize, arrest</i>	16	18	15
Міжнародна безпека	<i>peace, peacekeeper</i>	8	15	10
Втрата безпеки	<i>death, suicide, to die</i>	20	18	41
Всього 1730		512	524	694

**Кількісне співвідношення номінацій тілесних загроз у статтях журналістів
молодого, середнього і похилого віку**

	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
Номінації хвороб і станів	<i>disease</i> (8), <i>illness</i> (6), <i>ill</i> (2)	<i>disease</i> (4), <i>illness</i> (4), <i>ill</i> (2)	<i>disease</i> (11), <i>illness</i> (10), <i>ill</i> (6), <i>sick</i> (1)
Всього	16	10	28
Номінації окремих захворю- вань, синдромів	<i>post trauma</i> <i>syndrome</i> (3), <i>cancer</i> (2), <i>sarcoma</i> (1), <i>heart attack</i> (1), <i>coma</i> (1), <i>fatigue</i> (1)	<i>cancer</i> (3), <i>heart</i> <i>attack</i> (3), <i>glaucoma</i> (2), <i>anemia</i> (2), <i>post</i> <i>trauma syndrome</i> (2), <i>fatigue</i> (2), <i>sarcoma</i> (1), <i>sluggishness</i> (1), <i>side effects</i> (1)	<i>cancer</i> (9), <i>coma</i> (5), <i>anemia</i> (4), <i>heart</i> <i>attack</i> (3), <i>stroke</i> (3), <i>kidney dialysis</i> (3), <i>tumor</i> (2), <i>skin cancer</i> (1), <i>prostate cancer</i> (1), <i>breast cancer</i> (1), <i>type 2 diabetes</i> (1), <i>atrial fibrillation</i> (1), <i>blood transfusions</i> (1), <i>side effects</i> (1)
Всього	9	17	36
Номінації хворих	<i>patient</i> (10) <i>intensive care patient</i> (1), <i>infected</i> (1), <i>addict</i> (1)	<i>patient</i> (9) <i>alcoholic</i> (2), <i>diabetic</i> (1), <i>insomniac</i> (1), <i>autistic</i> (1), <i>addict</i> (1), <i>afflicted</i> (1)	<i>patient</i> (13) <i>transplant patient</i> (2), <i>dialysis patient</i> (2), <i>kidney patient</i> (2), <i>high-risk patient</i> (1), <i>low-risk patient</i> (1), <i>schizophrenic</i> (1),

			<i>autistic</i> (1)
Всього	13	16	23
Разом	38	43	87

Таблиця Д.3

Кількісне співвідношення номінацій фізичних дій і стихійних лих у статтях журналістів молодого, середнього і похилого віку

	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
	<i>damage</i> (1), <i>destroy</i> (2)	<i>damage</i> (2), <i>destroy</i> (2)	<i>damage</i> (3)
	3	4	3
Номінації руйнівних фізичних дій	<i>to crash</i> (1), <i>to smash</i> (1), <i>to shatter</i> (2), <i>to harm</i> (2), <i>to hurt</i> (1), <i>to injure</i> (1), <i>to maim</i> (2)	<i>to crash</i> (1), <i>to scatter</i> (1), <i>to ruin</i> (1), <i>to harm</i> (1), <i>to hurt</i> (1), <i>to injure</i> (1), <i>harm</i> (1), <i>injury</i> (1)	<i>to crash</i> (2), <i>to ruin</i> (1), <i>to wreck</i> (1), <i>to wreak havoc</i> (2), <i>to injure</i> (1), <i>harm</i> (2), <i>injury</i> (1), <i>intact</i> (1)
	10	8	11
Номінації стихійних лих	<i>disaster</i> (6), <i>catastrophe</i> (4), <i>calamity</i> (2), <i>debacle</i> (1), <i>flood</i> (3), <i>fire</i> (1), <i>storm</i> (2), <i>earthquake</i> (1)	<i>disaster</i> (6), <i>catastrophe</i> (2), <i>calamity</i> (1), <i>debacle</i> (1), <i>flood</i> (1), <i>avalanche</i> (1), <i>storm</i> (1), <i>tsunami</i> (2), <i>earthquake</i> (2)	<i>disaster</i> (4), <i>catastrophe</i> (3), <i>calamity</i> (1), <i>debacle</i> (2), <i>flood</i> (1), <i>storm</i> (1), <i>tsunami</i> (1), <i>drought</i> (1), <i>volcanic explosions</i> (1), <i>meteor impacts</i> (1)
	20	17	16

Номінації людей, що вижили	<i>survivor</i> (2)	<i>survivor</i> (2)	<i>survivor</i> (1)
Номінації постраждалих	<i>injured</i> (2)	<i>injured</i> (4)	<i>unharmmed</i> (1), <i>injured</i> (1)
Всього	37	35	32

Таблиця Д.4

Кількісне співвідношення номінацій суспільних загроз у статтях журналістів молодого, середнього і похилого віку

	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
Номінації злочинців	<i>killer</i> – 6, <i>assassin</i> – 4, <i>murderer</i> – 2, <i>kidnapper</i> – 2, <i>heroin dealer</i> – 1, <i>thief</i> – 2, <i>drug dealer</i> – 1, <i>narcotrafficker</i> – 1, <i>gang member</i> – 1, <i>criminal</i> – 1, <i>outlaw</i> – 1	<i>killer</i> – 4, <i>assassin</i> – 2, <i>murderer</i> – 2, <i>gang member</i> – 2, <i>drug maker</i> – 2, <i>kidnapper</i> – 1, <i>criminal</i> – 1	<i>killer</i> – 4, <i>assassin</i> – 3, <i>gangster</i> – 2, <i>murderer</i> – 1, <i>gun runner</i> – 1, <i>drug dealer</i> – 1, <i>smuggler</i> – 1, <i>outlaw</i> – 1, <i>malefactor</i> – 1
	22	14	15
Номінації жертв	<i>victim</i> – 1	<i>victim</i> – 5	<i>victim</i> – 4
Номінації злочинів	<i>crime</i> – 4, <i>violation</i> – 2	<i>crime</i> – 5, <i>violation</i> – 2	<i>crime</i> – 8, <i>violation</i> – 4

Номінації актів скоєння злочину	<i>to kill – 5, to assault – 2, to murder – 1, to rape – 1, to beat – 1</i>	<i>to kill – 7, to abuse – 2, to assassinate – 2, to rob – 2, to murder – 2, to smuggle – 2, to slaughter – 2, to batter – 1, to forge – 1</i>	<i>to assault – 9, to kill – 8, to abuse – 8, to rape – 5, to assassinate – 4, to beat (up) – 4, to murder – 2, to smuggle – 2, to take hostages – 2, to batter – 1, to slaughter – 1, to rob – 1, to steal – 1, to pilfer – 1</i>
	10	21	41
Номінації окремих право- порушень	<i>assassination – 9, murder – 7, assault – 2, onslaught – 2, rape – 1, homicide – 1, kidnapping – 1, speeding – 1, arson – 1</i>	<i>assassination – 10, murder – 6, rape – 2, fraud – 2, robbery – 2, shoplifting – 1, homicide – 1, kidnapping – 1, extortion – 1, mugging – 1, drug pushing – 1, incest – 1, drug running – 1</i>	<i>assassination – 13, murder – 10, kidnapping – 4, homicide – 3, rape – 2, fraud – 2, assault – 2, forgery – 2, robbery – 1, smuggling – 1, slaughter – 1</i>
	25	30	49
Всього	64	77	121

**Кількісне співвідношення номінацій міжнародних загроз у статтях
журналістів молодого, середнього і похилого віку**

	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
Номінації війни й конфлікту	<i>war</i> – 22 <i>conflict</i> – 9	<i>war</i> – 17 <i>conflict</i> – 10	<i>war</i> – 15 <i>conflict</i> – 7
Номінації військових дій	<i>bomb</i> – 5, <i>attack</i> – 4, <i>battle</i> – 3, <i>shoot</i> – 2, <i>fight</i> – 1, <i>cyber-attack</i> – 1	<i>attack</i> – 9, <i>bomb</i> – 4, <i>combat</i> – 4, <i>battle</i> – 3, <i>fight</i> – 3, <i>shoot</i> – 2, <i>air attack</i> – 2, <i>cyber-</i> <i>attack</i> – 2	<i>attack</i> – 10, <i>battle</i> – 8, <i>bomb</i> – 8, <i>fight</i> – 6, <i>cyber-attack</i> – 4, <i>combat</i> – 4, <i>shoot</i> – 3, <i>raid</i> – 1, <i>air raid</i> – 1
	16	29	45
Номінації повстань	<i>strike</i> – 4, <i>unrest</i> – 3, <i>riot</i> – 2, <i>uprising</i> – 1, <i>showdown</i> – 1, <i>rebellion</i> – 1	<i>unrest</i> – 4, <i>strike</i> – 4, <i>riot</i> – 2, <i>rebellion</i> – 1, <i>insurrection</i> – 1, <i>revolt</i> – 1	<i>unrest</i> – 4, <i>strike</i> – 4, <i>disturbances</i> – 4, <i>uprising</i> – 3, <i>riot</i> – 2, <i>showdown</i> – 2, <i>civil disobedience</i> – 2, <i>stand-down</i> – 2
	12	13	23
Номінації воїнів	<i>soldier</i> – 5	<i>soldier</i> – 19, <i>warrior</i> – 3, <i>fighter</i> – 3, <i>military</i> <i>man</i> – 3	<i>soldier</i> – 7, <i>warrior</i> – 5, <i>military man</i> – 1
Номінації воєначаль- ників		<i>commander</i> – 3, <i>Commander-in-Chief</i> – 1, <i>captain</i> – 1	<i>commander</i> – 1, <i>Commander-in-Chief</i> – 1, <i>captain</i> – 1

	5	33	16
Номінації бунтівники в	<i>protester</i> – 5, <i>rebel</i> – 4, <i>rioter</i> – 4, <i>insurgent</i> – 2, <i>saboteur</i> – 1	<i>protester</i> – 3, <i>insurgent</i> – 1, <i>rioter</i> – 1	<i>protester</i> – 3, <i>insurgent</i> – 2, <i>rebel</i> – 1, <i>rioter</i> – 1
	16	5	7
Номінації тероризму	<i>terrorism</i> – 10	<i>terrorism</i> – 26	<i>terrorism</i> – 29
Номінації терористів	<i>terrorist</i> – 6, <i>bomber</i> – 2, <i>shoe bomber</i> – 1, <i>underwear bomber</i> – 1	<i>terrorist</i> – 2, <i>suicide bomber</i> – 1	<i>terrorist</i> – 3, <i>shoe bomber</i> – 1, <i>suicide bomber</i> – 1
Номінації піратів	<i>pirate</i> – 2	<i>pirate</i> – 1, <i>skyjacker</i> – 1	
	12	5	5
Номінації іммігранті в	<i>immigrant</i> – 4	<i>immigrant</i> – 5	<i>immigrant</i> – 7
Всього	106	143	154

Кількісне співвідношення одиниць на позначення відновлення тілесної безпеки у статтях журналістів молодого, середнього і похилого віку

	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
Базові номінації ліків	<i>drug</i> (11), <i>medicine</i> (8)	<i>medicine</i> (9), <i>drug</i> (6), <i>remedy</i> (5)	<i>drug</i> (18), <i>medicine</i> (6), <i>remedy</i> (6), <i>pharmaceuticals</i> (2)
Всього	19	20	32
Номінації різновидів ліків	<i>antidepressants</i> (3), <i>anesthetic</i> (2), <i>sedative</i> (1)	<i>antidepressants</i> (4), <i>anti-anemia drugs</i> (1), <i>antibiotics</i> (1), <i>anodyne</i> (1)	<i>anti-anemia drugs</i> (4), <i>antidepressants</i> (3), <i>anesthetic</i> (2), <i>antibiotics</i> (2), <i>quality-of-life enhancer</i> (1)
Всього	6	7	12
Номінації назв препаратів	-	«Prozac» (2), «Paxil» (2), «Amgen» (1)	«Aranesp» (3), «Epogen» (2), «Zoloft» (1), «Procrit» (1), «Eprex» (1), ESAs (1)
Всього	-	5	9
Номінації стану здоров'я	<i>healthy</i> – 6, <i>sound</i> – 1	<i>healthy</i> – 10, <i>sound</i> – 3	<i>healthy</i> – 12, <i>sound</i> – 4
Всього	7	13	16
Номінації процесів	<i>to treat</i> (5), <i>to recover</i> (2), <i>to get better</i> (2),	<i>to treat</i> – 4, <i>to cure</i> – 2, <i>to get better</i> – 2, <i>to</i>	<i>to treat</i> – 5, <i>to cure</i> – 4, <i>to recover</i> – 2, <i>to</i>

лікування і одужання (дієслова)	<i>to cure</i> (1)	<i>recover</i> – 2, <i>rehabilitate</i> – 1	<i>get better</i> – 2, <i>to heal</i> – 1
Всього	10	11	14
Номінації процесів лікування і одужання (іменники)	<i>treatment</i> (4), <i>recovery</i> (4), <i>therapy</i> (3), <i>surgery</i> (1), <i>remission</i> (2)	<i>treatment</i> (5), <i>therapy</i> (2), <i>medication</i> (2), <i>recovery</i> (2), <i>surgery</i> (1), <i>remission</i> (1)	<i>treatment</i> (10), <i>therapy</i> (4), <i>medication</i> (4), <i>surgery</i> (3), <i>recovery</i> (2), <i>cure</i> (2), <i>remission</i> (1), <i>diet</i> (1), <i>interpersonal psychotherapy</i> (1), <i>angiography</i> (1)
Всього	14	13	29
Разом	56	69	112

Таблиця Д.7

Кількісне співвідношення одиниць на позначення відновлення фізичної безпеки у статтях журналістів молодого, середнього і похилого віку

Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
<i>to rebuild</i> – 10, <i>reconstruction</i> – 4, <i>to renovate</i> – 4, <i>to recreate</i> – 4, <i>restoration</i> – 3, <i>to amend</i> – 3, <i>renovation</i> – 2, <i>to renew</i> – 2, <i>to repair</i> – 2,	<i>restoration</i> – 2, <i>to rebuild</i> – 2, <i>reconstruction</i> – 1, <i>to repair</i> – 1, <i>to amend</i> – 1, <i>to renovate</i> – 1	<i>to rebuild</i> – 2, <i>to recreate</i> – 2, <i>to amend</i> – 2, <i>amendment</i> – 2, <i>to rectify</i> – 1, <i>to repair</i> – 1, <i>restoration</i> – 1, <i>reconstruction</i> – 1

<i>to reconstruct</i> – 2, <i>to mend</i> – 1, <i>amendment</i> – 1		
Всього: 38	Всього: 8	Всього: 12

Таблиця Д.8

Кількісне співвідношення одиниць на позначення відновлення суспільної безпеки у статтях журналістів молодого, середнього і похилого віку

	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
іменники	<i>interrogation</i> – 1, <i>conviction</i> – 1, <i>arrest</i> – 2	<i>interrogation</i> – 1, <i>conviction</i> – 1, <i>arrest</i> – 3, <i>incarceration</i> – 1	<i>suspicion</i> – 1, <i>interrogation</i> – 3, <i>arrest</i> – 2
	4	6	6
дієслова	<i>to suspect</i> – 1, <i>to seize</i> – 1, <i>to arrest</i> – 4, <i>to jail</i> – 3	<i>to suspect</i> – 1, <i>to seize</i> – 3, <i>to interrogate</i> – 1, <i>to arrest</i> – 4, <i>to jail</i> – 2	<i>to interrogate</i> – 2, <i>to arrest</i> – 3, <i>to detain</i> – 1, <i>to jail</i> – 1
	9	11	7
назви осіб	<i>a suspect</i> – 1, <i>a convict</i> – 2	<i>a suspect</i> – 1	<i>a suspect</i> – 2
	3	1	2
Всього	16	18	15

**Кількісне співвідношення одиниць на позначення відновлення
міжнародної безпеки у статтях журналістів молодого, середнього і
похилого віку**

Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
<i>peace</i> – 6	<i>peace</i> – 11	<i>peace</i> – 8
<i>peace campaigner</i> – 1, <i>peace-keeping forces</i> – 1	<i>peace-keeping forces</i> – 3, <i>peacekeeper</i> – 1	<i>peace-keeping forces</i> – 1, <i>peacemaker</i> – 1
Всього: 8	Всього: 15	Всього: 10

Таблиця Д.10

**Кількісне співвідношення одиниць на позначення втрати безпеки у
статтях журналістів молодого, середнього і похилого віку**

Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
<i>death</i> – 5, <i>suicide</i> – 8 <i>loss of life</i> – 1 <i>to die</i> – 6	<i>death</i> – 4, <i>suicide</i> – 5 <i>to die</i> – 6, <i>to hang oneself</i> – 3	<i>death</i> – 10, <i>suicide</i> – 5, <i>euthanasia</i> – 1, <i>loss of life</i> – 2, <i>end of life</i> – 2 <i>to die</i> – 17, <i>to pass away</i> – 2, <i>to shoot oneself</i> – 1, <i>to</i> <i>be drowned</i> – 1
Всього: 20	Всього: 18	Всього: 41

ДОДАТОК Е

ЕМОТИВНІ ОДИНИЦІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Таблиця Е.1

**Кількісне співвідношення номінативних одиниць на позначення емоцій:
гендерний аспект**

Номінації емоцій	Загальна частотність	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
Страх	123	51	72
Гнів	37	21	16
Радість	35	20	15
Подив	37	9	28
Сум	31	4	27
Сором	9	0	9
Провина	20	2	18
Зніяковіння	10	2	8
Інтерес	57	25	32
Огида	14	6	8
Разом	373	140	233

Номінативні одиниці на позначення емоції страху: гендерний аспект

Журналісти-чоловіки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>fear</i> – 14 <i>terror</i> – 7, <i>afraid</i> – 5, <i>fearful</i> – 3, <i>scare</i> – 3, <i>fright</i> – 2, <i>horror</i> – 2, <i>dread</i> – 1	<i>anxious</i> – 2, <i>anxiety</i> – 2, <i>worry</i> – 3, <i>disquiet</i> – 2, <i>foreboding</i> – 1, <i>panic</i> – 1, <i>phobia</i> – 1, <i>shock</i> – 1, <i>awe</i> – 1
Всього: 38	Всього: 13
Журналісти-жінки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>fear</i> – 9 <i>scare</i> – 6, <i>fright</i> – 6, <i>terror</i> – 4, <i>dread</i> – 4, <i>afraid</i> – 3, <i>fearful</i> – 3, <i>horror</i> – 2	<i>anxious</i> – 2, <i>anxiety</i> – 2, <i>worry</i> – 4, <i>disquiet</i> – 2, <i>foreboding</i> – 1, <i>panic</i> – 4, <i>awe</i> – 2, <i>phobia</i> – 2, <i>angst</i> – 1, <i>shock</i> – 5, <i>chill</i> – 3, <i>alarm</i> – 2, <i>uneasiness</i> – 2, <i>misgiving</i> – 2, <i>to terrify</i> – 1, <i>to startle</i> – 1
Всього: 37	Всього: 35

Таблиця Е.3

Номінативні одиниці на позначення емоції гніву: гендерний аспект

Журналісти-чоловіки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>anger</i> – 4 <i>angry</i> – 2; <i>rage</i> – 1, <i>fury</i> – 1, <i>furious</i> – 1; <i>indignation</i> – 1, <i>indignant</i> – 1, <i>resentment</i> – 1, <i>tantrum</i> – 1	<i>irritation</i> – 2, <i>fret</i> – 1, <i>annoyance</i> – 1, <i>annoyed</i> – 1, <i>exasperation</i> – 1, <i>exasperated</i> – 1, <i>be at daggers drawn</i> <i>with smb.</i> – 1

Всього: 13	Всього: 8
Журналісти-жінки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>anger</i> – 2 <i>angry</i> – 2; <i>furious</i> – 2, <i>resentment</i> – 1	<i>irritated</i> – 1, <i>annoyed</i> – 1, <i>exasperation</i> – 1, <i>fire</i> – 1, <i>frenzy</i> – 2, <i>hysteria</i> – 1, <i>malice</i> – 2
Всього: 7	Всього: 9

Таблиця Е.4

Номінативні одиниці на позначення емоції радості: гендерний аспект

Журналісти-чоловіки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>joy</i> – 4 <i>fun</i> – 2, <i>glad(ness)</i> – 2, <i>enjoyment</i> – 1 <i>exaltation</i> – 1, <i>delight</i> – 1, <i>exhilarate</i> – 1	<i>pleasure</i> – 5, <i>rapture</i> – 2, <i>upbeat feeling</i> – 1
Всього: 12	Всього: 8
Журналісти-жінки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>joy</i> – 2 <i>enjoyment</i> – 1, <i>gladness</i> – 1, <i>delight</i> – 1, <i>fun</i> – 1	<i>pleasure</i> – 5, <i>rapture</i> – 2, <i>ecstasy</i> – 1, <i>jubilation</i> – 1
Всього: 6	Всього: 9

Номінативні одиниці на позначення емоції подиву: гендерний аспект

Журналісти-чоловіки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>surprise</i> – 4 <i>embarrassed</i> – 1	<i>shock</i> – 1, <i>stupor</i> – 1, <i>confusion</i> – 1, <i>disturbance</i> – 1
Всього: 5	Всього: 4
Журналісти-жінки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>surprise</i> – 10 <i>astonishment</i> – 3, <i>amazed</i> – 4, <i>bewilderment</i> – 1, <i>embarrassment</i> – 1	<i>shock</i> – 5, <i>confusion</i> – 2, <i>disturbance</i> – 2
Всього: 19	Всього: 9

Таблиця Е.6

Номінативні одиниці на позначення емоції суму: гендерний аспект

Журналісти-чоловіки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>sad(ness)</i> – 3	<i>gloom</i> – 1
Всього: 3	Всього: 1
Журналісти-жінки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>sad(ness)</i> – 5 <i>grief</i> – 1, <i>sorrow</i> – 1, <i>anguish</i> – 1, <i>woe</i> –	<i>depression</i> – 4, <i>gloom</i> – 2, <i>misery</i> – 2, <i>torture</i> – 2, <i>travail</i> – 1, <i>nostalgia</i> – 1,

<i>1, distress – 1, torment – 1</i>	<i>chagrin – 1, melancholy – 1, blues – 1, dumps – 1</i>
Всього: 11	Всього: 16

Таблиця Е.7

Номінативні одиниці на позначення емоції сорому: гендерний аспект

Журналісти-чоловіки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
-	-
-	-
Журналісти-жінки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>shame</i> – 6	<i>disgrace</i> – 3
Всього: 6	Всього: 3

Таблиця Е.8

Номінативні одиниці на позначення емоції провини: гендерний аспект

Журналісти-чоловіки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>guilty</i> – 1 <i>blame</i> – 1	-
Всього: 2	-
Журналісти-жінки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>guilt</i> / <i>guilty</i> – 10	-

<i>blame</i> – 7, <i>fault</i> – 1	
Всього: 18	-

Таблиця Е.9

Номінативні одиниці на позначення емоції зніяковіння: гендерний аспект

Журналісти-чоловіки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>shy / shyness</i> – 2	-
Всього: 2	-
Журналісти-жінки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>shy / shyness</i> – 5 <i>Modesty</i> – 1	<i>timid</i> – 1, <i>cooly</i> – 1
Всього: 6	Всього: 2

Таблиця Е.10

Номінативні одиниці на позначення емоції інтересу: гендерний аспект

Журналісти-чоловіки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>interest</i> – 15 <i>excite(ment)</i> – 3, <i>wonder</i> – 5, <i>concern</i> – 2	-
Всього: 25	-
Журналісти-жінки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>interest</i> – 16	<i>agitation</i> – 2

<i>excite(ment)</i> – 7, <i>wonder</i> – 6, <i>concern</i> – 4, <i>curiosity</i> – 1	
Всього: 30	Всього: 2

Таблиця Е.11

Номінативні одиниці на позначення емоції огиди: гендерний аспект

Журналісти-чоловіки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>disgust</i> – 1 <i>scorn</i> – 1, <i>despise</i> – 1	<i>loathing / to loath</i> – 3
Всього: 3	Всього: 3
Журналісти-жінки	
Мономотивні номінації	Полімотивні номінації
Фокус: <i>disgust</i> – 2 <i>averse</i> – 1, <i>detest</i> – 1	<i>loathing / to loath</i> – 2, <i>revulsion</i> – 1, <i>disdain</i> – 1
Всього: 4	Всього: 4

ДОДАТОК Є

НОМІНАТИВНІ ОДИНИЦІ ОЦІННОЇ СЕМАНТИКИ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Таблиця Є.1

Кількісне співвідношення номінативних одиниць на позначення сенсорних оцінок у статтях журналістів-чоловіків і жінок

	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
Густативні номінації	<i>sweet</i> – 3, <i>bitter</i> – 2 <i>delicious</i> – 1, <i>tasty</i> – 1	<i>bitter</i> – 5, <i>sweet</i> – 4, <i>sour</i> – 2, <i>bittersweet</i> – 1, <i>tart</i> – 1 <i>delicious</i> – 2, <i>tasty</i> – 2, <i>savory</i> – 1, <i>palatable</i> – 1
	7	19
Складні сенсорні оцінки: ПРИТЯГАННЯ	<i>attractive</i> – 3, <i>tempting</i> – 2, <i>winsome</i> – 1, <i>alluring</i> – 1	<i>attractive</i> – 6, <i>appealing</i> – 3, <i>winsome</i> – 2, <i>magnetic</i> – 1, <i>alluring</i> – 1, <i>tempting</i> – 1
	7	14
Складні сенсорні оцінки: ПРИМУШЕННЯ	<i>pleasant / pleasing</i> – 9, <i>painful</i> – 7	<i>pleasant</i> – 5, <i>painful</i> – 4
	16	9
Складні сенсорні оцінки: ПРИМУШЕННЯ й ЧАСТИНА-ЦІЛЕ	-	<i>heartbreaking speech / tale</i> , <i>heart-stopping moment</i> , <i>heart-wrenching look</i> , <i>toxic surname</i> , <i>breathtaking speed</i>
	-	6
Всього	30	48

Кількісне співвідношення номінативних одиниць на позначення емоційних оцінок у статтях журналістів-чоловіків і жінок

Оцінювані компоненти подій	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
Особи	<i>enigmatic character, agreeable blonde</i>	<i>adorable moppets, fearsome persona, affable guy, savage intelligence, terrible skills,</i>
	2	5
Об'єкти	<i>unsettling snapshot</i>	<i>upsetting video, upsetting image, fearful picture, terrifying photo</i>
	1	4
Час	<i>striking momentum</i>	<i>jolly time, gruesome week, haunting minutes, confusing week</i>
	1	4
Місце	<i>frightening place</i>	<i>exciting place, sad-sack studio, intriguing city</i>
	1	3
Окремі акти діяльності	<i>comforting answer, brilliant start, terrible comeback</i>	<i>shocking answer (2), mortifying confession, discomfoting confrontation, dreaded reply</i>
	3	5
Процес діяльності	<i>astounding performance, exciting process, interesting process, interesting study, discomfoting confrontation</i>	<i>fascinating study, fascinating project, grueling chemotherapy, hairsplitting political calculus</i>

	5	4
Результати діяльності	<i>ghastly consequences, stunning victory, astonishing achievement, formidable collapse, fascinating gain, terrible loss, surprising outcome</i>	<i>shocking conclusion, amazing discovery, endearing flubs, intriguing findings</i>
	7	4
Кількість і міра	<i>disturbing degree, to surprising extent, to disappointing level</i>	-
	3	-
Абстрактні сутності	<i>interesting fact, unsettling fact, intriguing question, fascinating question, surprising undertow, funny thing, stunning implication, seductive phantasia</i>	<i>uplifting experience (3), fascinating data, desirable job, fascinating phenomena</i>
	8	6
	<i>It is surprising (2), mesmerizing, harrowing, interesting</i>	<i>It is interesting (3), surprising (2), shocking (2), disappointing, intriguing, chilling, unrelenting, comforting, (it) sounds upbeat, formidable, frightening</i>
	5	19
Разом	36	54

**Кількісне співвідношення номінативних одиниць на позначення
нормативних оцінок у статтях журналістів-чоловіків і жінок**

	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
центр	<i>normal</i> – 5, <i>standard</i> – 3, <i>firm</i> – 3, <i>steady</i> – 3, <i>adequate</i> – 2, <i>balanced</i> – 2, <i>healthy</i> – 1	<i>normal</i> – 7, <i>standard</i> – 4, <i>adequate</i> – 4, <i>balanced</i> – 3, <i>firm</i> – 3, <i>steady</i> – 2
	19	23
периферія/ відцентровий рух	<i>radical</i> – 6, <i>extreme</i> – 5, <i>drastic</i> – 3, <i>fringe</i> – 2, <i>queer</i> – 2, <i>eccentric</i> – 2, <i>perverse</i> – 1	<i>extreme</i> – 4, <i>radical</i> – 3, <i>eccentric</i> – 2, <i>queer</i> – 2, <i>quaint</i> – 1
	21	12
нерівномірний рух	<i>loopy</i> – 1	-
несиметричні сили	<i>adverse</i> – 4, <i>abnormal</i> – 3, <i>unbalanced</i> – 2, <i>erroneous</i> – 2, <i>hard-core</i> – 2, <i>extraordinary</i> – 2, <i>lunatic</i> – 1, <i>morbid</i> – 1	<i>abnormal</i> – 2, <i>extraordinary</i> – 2, <i>unbalanced</i> – 1, <i>adverse</i> – 1, <i>erroneous</i> – 1, <i>an anomaly</i> – 1
	17	8
Разом	58	43

ДОДАТОК Ж

СИНТАКСИЧНЕ СТРУКТУРУВАННЯ ПОДІЙ

Таблиця Ж.1

Кількісне співвідношення перцептивних відношень фігури й фону у статтях журналістів молодого, середнього і похилого віку

	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
Підметові частини	42	23	19
<i>what, who, all</i>	19	11	6
<i>it</i>	13	5	4
<i>that, if, whether, why</i>	10	7	9
Предикативні частини	44	31	29
Атрибутивні частини	402	377	363
Компаративні відношення	164	129	110
<u>Обставини порівняння</u>	<u>125</u>	<u>104</u>	<u>86</u>
<i>than, rather than</i>	57	54	40
<i>as</i>	21	14	11
<i>like</i>	38	31	32
<i>as if, as though</i>	1	1	1
<i>akin to, compared with</i>	8	4	2
<u>Підрядні частини</u>	<u>39</u>	<u>25</u>	<u>24</u>
<i>than</i>	24	9	9
<i>as, as...as..., so...as...</i>	9	10	10
<i>like</i>	4	2	3
<i>as if, as though</i>	2	4	2
З'ясувальні частини	334	329	324
Всього 2720	986	889	845

**Кількісне співвідношення перцептивних відношень фігури й фону у
статтях журналістів-чоловіків і жінок**

	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
Підметові частини	31	53
динамічний TP, статичний OP	14	29
емфатична модель <i>it</i>	7	15
динамічний TP і динамічний OP	10	9
Предикативні частини	62	42
Атрибутивні частини	485	657
Компаративні відношення	196	207
<u>Обставини порівняння</u>	<u>159</u>	<u>156</u>
<i>than, rather than</i>	72	79
<i>as</i>	27	19
<i>like</i>	54	47
<i>as if, as though</i>	1	2
<i>akin to, compared with</i>	5	9
<u>Підрядні частини</u>	<u>37</u>	<u>51</u>
<i>than</i>	17	24
<i>as, as...as..., so...as...</i>	14	16
<i>like</i>	2	7
<i>as if, as though</i>	4	4
З'ясувальні частини	481	506
Всього 2720	1255	1465

**Кількісне співвідношення просторових відношень у статтях журналістів
молодого, середнього і похилого віку**

	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
Номінації соматичних відношень	77	47	30
ВЕРХ-НИЗ	9	9	2
СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ	10	4	3
СПРАВА-ЗЛІВА, ЗБОКУ	6	6	4
ЦЕНТР-ПЕРИФЕРІЯ	2	2	-
ЧАСТИНА-ЦІЛЕ	1	4	4
БЛИЗЬКО-ДАЛЕКО	49	22	17
Номінації перцептивних відношень	13	9	7
Номінації локативних відношень	252	197	189
КОНТЕЙНЕР	172	144	129
Тілесний контейнер	-	4	14
Фізичний контейнер	4	6	6
Приміщення	8	13	7
Міста, країни, штати	97	66	49
Територія	28	23	9
Організації	7	9	13
Книги, статті, посилання	18	19	29
Інше	10	4	2
МЕЖА	46	28	30
Фізична	15	8	6

Метафора межа-сфера д-сті	3	2	2
Діяльність у межах	28	18	22
ПОВЕРХНЯ	21	20	25
Фізична	10	5	3
Екран	3	4	7
Метафора <i>поверхня-плацдарм</i>	5	7	8
Метафора <i>поверхня-діяльність</i>	3	4	7
ВКЛЮЧЕННЯ-ВИКЛЮЧ	10	4	4
ВМІСТ	2	-	1
ПОРОЖНІЙ-ПОВНИЙ	1	1	-
Номінації рухових відношень	49	32	60
ШЛЯХ	45	30	51
Початкова точка	5	8	12
Кінцева точка	33	14	13
Траєкторія руху	3	5	11
Рух у межах території	4	3	15
ЦИКЛ	4	2	9
Номінації силових відношень	2	2	1
ПЕРЕШКОДА	1	1	1
РІВНОВАГА	1	1	-
Суперординатна категоризація	5	9	10
Всього	398	296	297

Кількісне співвідношення просторових відношень у статтях журналістів-чоловіків і жінок

	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
Номінації соматичних відношень	74	80
ВЕРХ-НИЗ	14	6
СПЕРЕДУ-ПОЗАДУ	10	7
СПРАВА-ЗЛІВА, ЗБОКУ	12	4
ЦЕНТР-ПЕРИФЕРІЯ	-	4
ЧАСТИНА-ЦІЛЕ	6	3
БЛИЗЬКО-ДАЛЕКО	32	56
Номінації перцептивних відношень	14	15
Номінації локативних відношень	293	345
КОНТЕЙНЕР	<u>194</u>	<u>251</u>
Тілесний контейнер	5	13
Фізичний контейнер	4	12
Приміщення	7	21
Міста, країни, штати	104	108
Територія	28	32
Організації	9	20
Книги, статті, посилання	32	34
Інше	5	11
МЕЖА	<u>50</u>	<u>54</u>
Фізична	17	12

Метафора межа-сфера д-сті	6	1
Діяльність у межах	27	41
ПОВЕРХНЯ	<u>34</u>	<u>32</u>
Фізична	6	12
Екран	7	7
Метафора <i>поверхня-плацдарм</i>	12	8
Метафора <i>поверхня-діяльність</i>	9	5
ВКЛЮЧЕННЯ-ВИКЛЮЧЕН.	<u>15</u>	<u>3</u>
ВМІСТ	-	<u>3</u>
ПУСТИЙ-ПОВНИЙ	-	<u>2</u>
Номінації рухових відношень	74	67
ШЛЯХ	<u>64</u>	<u>62</u>
Початкова точка	13	12
Кінцева точка	28	32
Траєкторія руху	11	8
Рух у межах території	12	10
ЦИКЛ	<u>10</u>	<u>5</u>
Номінації силових відношень	3	2
ПЕРЕШКОДА	2	1
РІВНОВАГА	1	1
Суперординатна категоризація	10	14
Всього	468	523

**Кількісне співвідношення темпоральних відношень у статтях журналістів
молодого, середнього і похилого віку**

	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
1. Рівень фрази	482	434	364
<i>Позначення точного часу</i>	250	213	155
Часова ТОЧКА	143	137	104
Визначений інтервал (МЕЖА)	107	76	51
<i>Позначення характеристики часу</i>	232	221	209
Невизначена часова точка	77	69	68
Невизначений інтервал	79	74	54
МАСА	76	78	87
2. Рівень речення	211	206	203
Конструкції на позначення точного часу	138	123	127
обставини	35	28	38
підрядні частини	103	95	89
<i>when necessary</i>	5	6	6
<i>when</i> підрядна частина	76	83	79
<i>while speaking</i>	7	6	8
<i>while</i> підрядна частина	14	7	3
<i>since</i> обставина	19	12	20
<i>till, until</i> обставина	4	4	4
<i>since</i> підрядна частина	8	3	3
<i>till, until</i> підрядна частина	5	2	4
Характеризаційні конструкції	73	83	76
обставини	19	30	41

підрядні частини	54	53	35
<i>before</i>	7	12	13
<i>after</i>	9	14	22
<i>before</i> підрядна частина	10	9	12
<i>after</i> підрядна частина	15	12	11
<i>as a student</i>	3	3	5
<i>as</i> підрядна частина	21	20	8
<i>once elected</i>	-	1	1
<i>once</i> підрядна частина	3	2	1
<i>Now that, as soon as, as long as</i> під. част.	5	10	3
3. Послідовна концептуалізація / РУХ	66	43	53
<i>still</i>	31	20	23
<i>so far</i>	4	3	3
<i>no longer</i>	9	8	5
<i>already</i>	13	11	18
<i>yet</i>	9	1	4
4. Частотність	72	91	78
<i>often, frequently</i>	19	15	7
<i>sometimes, from time to time</i>	5	7	10
<i>never</i>	12	19	13
<i>again, repeatedly</i>	4	9	7
<i>always</i>	12	17	15
<i>every year/ week/ month, annually / weekly</i>	9	8	10
<i>for the first time, first, twice, 4 times</i>	8	12	12
<i>rarely, usually</i>	3	4	4
Всього	831	774	698

Кількісне співвідношення темпоральних відношень у статтях журналістів-чоловіків і жінок

	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
1. Рівень фрази	687	593
<i>Позначення точного часу</i>	359	259
Часова ТОЧКА	227	157
Визначений інтервал (МЕЖА)	132	102
<i>Позначення характеристики часу</i>	328	334
Невизначена часова точка	109	105
Невизначений інтервал	94	113
МАСА	125	116
2. Рівень речення	324	296
Конструкції на позначення точного часу	204	184
обставини	61	40
підрядні частини	143	144
<i>when necessary</i>	10	7
<i>when</i> підрядна частина	120	118
<i>while speaking</i>	13	8
<i>while</i> підрядна частина	11	13
<i>since</i>	30	21
<i>till, until</i>	8	4
<i>since</i> підрядна частина	5	9
<i>till, until</i> підрядна частина	7	4
Характеризаційні конструкції	120	112
обставини	47	43

підрядні частини	73	69
<i>before</i>	19	13
<i>after</i>	24	21
<i>before</i> підрядна частина	17	14
<i>after</i> підрядна частина	20	18
<i>as a student</i>	4	7
<i>as</i> підрядна частина	26	23
<i>once elected</i>	-	2
<i>once</i> підрядна частина	6	-
<i>Now that, as soon as, as long as</i> під. част.	4	14
3. Послідовна концептуалізація / РУХ	84	78
<i>still</i>	30	44
<i>so far</i>	6	4
<i>no longer</i>	14	8
<i>already</i>	26	16
<i>yet</i>	8	6
4. Частотність	111	130
<i>often, frequently</i>	20	21
<i>sometimes, from time to time</i>	9	13
<i>never</i>	21	23
<i>again, repeatedly</i>	11	9
<i>always</i>	18	26
<i>every year/ week/ month, annually / weekly</i>	12	15
<i>for the second time, first, once, 4 times</i>	13	19
<i>rarely, usually</i>	7	4
Всього	1206	1097

**Кількісне співвідношення каузальних відношень у статтях журналістів
молодого, середнього і похилого віку**

	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
Відношення причини	63	93	67
<u>Обставини причини</u>	<u>27</u>	<u>29</u>	<u>26</u>
<i>because of, for the reason of, on account of</i>	7	9	10
<i>due to, owing to, thanks to, by courtesy of</i>	6	5	5
<i>for, from, out of, in, with</i>	12	9	5
дієприкметник, абсолютний номінативний комплекс	2	6	6
<u>Підрядні речення причини</u>	<u>36</u>	<u>64</u>	<u>41</u>
<i>because, for the reason that</i>	28	50	24
причиново-темпоральні <i>as, since</i>	5	8	10
імпліцитна причиновість <i>that</i> або безсполучниковий зв'язок	3	6	7
Відношення умови	54	66	85
<u>Обставини умови</u>	<u>3</u>	<u>10</u>	<u>15</u>
<i>given</i>	1	4	4
<i>without</i>	1	3	3
<i>but for</i>	-	-	1
<i>in case</i>	-	-	2
<i>if</i>	1	2	4
<i>once</i>	-	1	1
<u>Підрядні частини умови</u>	<u>53</u>	<u>56</u>	<u>70</u>

Реальна умова	36	43	63
Нереальна умова	17	13	7
Відкрита			
Відхилена	16	12	3
	1	1	4
<i>if</i>			
<i>unless</i>	47	46	52
<i>in case</i>	2	2	5
<i>given, provided, granted</i>	-	1	2
<i>assuming, suppose, admitting, seeing, on</i>	1	2	3
<i>condition that</i>	1	2	3
<i>once</i>	-	1	1
безсполучниковий зв'язок	-	2	4
Відношення допустовості	48	49	67
<u>Обставини допустовості</u>	<u>18</u>	<u>17</u>	<u>21</u>
<i>despite, in spite of</i>	8	7	7
<i>for all, with all</i>	4	2	4
<i>albeit</i>	1	1	1
<i>though</i>	1	1	4
<i>while</i>	2	1	1
<i>however, whoever / no matter how</i>	2	1	2
<i>whether...or...</i>	-	4	2
<u>Підрядні частини допустовості</u>	<u>30</u>	<u>32</u>	<u>46</u>
<i>though</i>	14	15	19
Допустово-альтернативні <i>whether...or...</i>	2	4	1
Допустово-узагальнюючі	2	2	8
<i>however, whoever / no matter how</i>			
Допустово-умовні <i>if, even if</i>	1	2	4
Допустово-зіставні <i>as</i>	2	1	1

Допустово-темпоральні:			
одночасності <i>while</i>	4	4	8
послідовності <i>even as, even when</i>	4	3	4
<i>despite the fact that</i>	1	1	1
Відношення цілі	80	73	85
<u>Обставини</u>	<u>73</u>	<u>69</u>	<u>79</u>
<u>Підрядні частини</u>	<u>7</u>	<u>4</u>	<u>6</u>
цілеспрямованість	4	3	4
<i>so that, that, so as, in order that</i>	1	1	2
запобігання			
<i>for fear that, lest</i>			
Відношення наслідку	32	25	28
Обставини	17	14	16
Підрядні частини	15	11	12
Всього	277	306	332

Таблиця Ж.8

**Кількісне співвідношення сило-динамічних відношень у статтях
журналістів-чоловіків і жінок**

	Журналісти- чоловіки	Журналісти- жінки
Відношення причини	127	96
<u>Обставини причини</u>	<u>46</u>	<u>36</u>
<i>because of, for the reason of, on account of</i>	11	15
<i>due to, owing to, thanks to, by courtesy of</i>	10	6
<i>for, from, out of, in, with</i>	17	9

дієприкметник, абсолютний номінативний комплекс	8	6
<u>Підрядні речення причини</u>	<u>81</u>	<u>60</u>
<i>because, for the reason that</i>	61	41
причиново-темпоральні <i>as, since</i>	9	14
імпліцитна причиновість <i>that</i> або безсполучниковий зв'язок	11	5
Відношення умови	96	109
<u>Обставини умови</u>	<u>11</u>	<u>17</u>
<i>given</i>	3	4
<i>without</i>	2	2
<i>but for</i>	2	2
<i>in case</i>	-	-
<i>if</i>	2	6
<i>once</i>	2	3
<u>Підрядні частини умови</u>	<u>85</u>	<u>92</u>
Реальна умова	64	76
Нереальна умова	21	16
Відкрита	17	12
Відхилена	4	4
<i>if</i>	73	80
<i>unless</i>	4	4
<i>in case</i>	1	1
<i>given, provided, granted</i>	1	3
<i>assuming, suppose, admitting, seeing, on condition that</i>	3	1
<i>once</i>	1	-

безсполучниковий зв'язок	2	3
Відношення допустовості	74	90
<u>Обставини допустовості</u>	<u>26</u>	<u>30</u>
<i>despite, in spite of</i>	11	12
<i>for all, with all</i>	1	5
<i>albeit</i>	-	1
<i>though</i>	5	3
<i>while</i>	2	2
<i>however, whoever / no matter how</i>	4	3
<i>whether... or...</i>	3	4
<u>Підрядні частини допустовості</u>	<u>48</u>	<u>60</u>
<i>though</i>	23	22
Допустово-альтернативні <i>whether...or...</i>	6	3
Допустово-узагальнюючі	8	7
<i>however, whoever / no matter how</i>		
Допустово-умовні <i>if, even if</i>	4	6
Допустово-зіставні <i>as</i>	1	2
Допустово-темпоральні:		
одночасності <i>while</i>	5	9
послідовності <i>even as, even when</i>	1	9
<i>despite the fact that</i>	-	2
Відношення цілі	106	132
<u>Обставини цілі</u>	<u>98</u>	<u>123</u>
<u>Підрядні частини цілі</u>	<u>8</u>	<u>9</u>
цілеспрямованість	6	5
<i>so that, that, so as, in order that</i>		
запобігання	2	4
<i>for fear that, lest</i>		

Відношення наслідку	49	36
Обставини наслідку	27	20
Підрядні частини наслідку	22	16
Всього	452	463

Таблиця Ж.9

**Кількісне співвідношення однорангових відношень у статтях журналістів
молодого, середнього і похилого віку**

Типи сурядних сполучників	Молодий вік	Середній вік	Похилий вік
З'єднувальні	71	74	89
Протиставні	69	72	81
Причинові	2	4	5
Наслідкові	9	11	10
Розділові	2	2	3
Безсполучниковий зв'язок	8	15	18
Всього	161	178	206

Кількісне співвідношення однорангових відношень у статтях журналістів-чоловіків і жінок

Типи сурядних сполучників	Журналісти-чоловіки	Журналісти-жінки
З'єднувальні	101	133
Протиставні	126	96
Причинові	6	5
Наслідкові	18	12
Розділові	3	4
Безсполучниковий зв'язок	22	19
Всього	276	269